Col. 471

Escola de Funcionaris d'Administració Local

VOLUM DE LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

MAIG MCMXVI

M 1 205

DIPUTACIÓ DE BARCELONA
ESCOLA DE FUNCIONARIS D'ADMINISTRACIÓ LOCAL

VOLUM
DE LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

ORGANITZADA PER L'ESCOLA DE FUNCIONARIS D'ADMINISTRACIÓ LOCAL, SOTA LA PROTECCIÓ DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA I DE LA DIPUTACIÓ I L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

MAIG DE 1916

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

M-1-205

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

ESCOLA DE FUNCIONARIS D'ADMINISTRACIÓ LOCAL
VOLUM DE LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DIPUTACIÓ DE BARCELONA
ESCOLA DE FUNCIONARIS D'ADMINISTRACIÓ LOCAL

VOLUM

DE LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

ORGANITZADA PER L'ESCOLA DE FUNCIONARIS D'ADMINISTRACIÓ LOCAL, SOTA LA PROTECCIÓ DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA I DE LA DIPUTACIÓ I L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

DIPUTACION PROVINCIAL DE BARCELONA
ARCHIVO GENERAL

MAIG DE 1916

Arxiu General
Diputació de Barcelona
R. 6.121

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SETMANA MUNICIPAL DE 1915

Una de les finalitats assenyalades a l'Escola per ses Bases de fundació és fer Cursets d'estiu als quals puguin venir els funcionaris de fòra; però això, que tard o d'hora es farà, sería avui prematur. En l'estat actual no es pot pretendre que els dits funcionaris puguin ésser aquí tot el temps precís. I, de més a més, no donant als Cursets extensió desusada, no es pot condensar (en resum prou clar i complet per a ésser pràctic) la gran complexitat de coses a tractar.

Avui per avui, tota actuació en aquest sentit, necessariament no pot passar de simples Cursets monogràfics en què, tractant-se de qüestions concretes, no calgui gaire temps per a fer un estudi complet i perfecte.

Per això no hi ha com tractar de les qüestions o dels serveis a què de manera immediata i amb major urgencia hagin d'atendre els Ajuntaments, com si diguéssim preparar la tasca de l'any a venir, facilitant a tothom llur estudi.

Això fóra molt, però no és prou. Tant o més urgent que preparar funcionaris és esvair l'atmósfera d'indiferencia que plana damunt la vida municipal, portar discussió i cercar orientacions als problemes que ara bateguen amb més força; i, per a això, cal atreure els Alcaldes i Regidors, i a tothom a qui interessin aquestes coses; cal voltar les nostres tasques d'aquella solemnitat externa que fa transcendir les obres al gros públic; i, fins i tot, donar varietat i acoblar-hi quants alicients puguin fer agradosa l'estada als que ens honorin venint.

I tot això només és possible sota una forma: la de les Setmanes Municipals, mixtes de Cursets d'estiu i de Congrés Municipal, en què cada any s'estudiin els serveis més urgents i en què els problemes que es

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

vagin plantejant trobin un ambient propici a llur discussió i a llur aclariment.

La Setmana Municipal de 1915 s'ha compost de tres parts: els Cursets monogràfics, l'Assamblea Municipalista i les visites i lliçons pràctiques respecte de serveis municipals.

En els Cursets monogràfics es tractà de les dues tasques més importants i que amb més urgencia havíen de complir els Ajuntaments: el Padró de veïns i el Pressupost municipal.

A l'Assamblea Municipalista es parlà principalment d'Hisendes locals i dels serveis a càrrec dels Ajuntaments; i com que es tractava de cercar orientacions i d'escoltar a tothom, s'oferí la ponencia dels temes a enlairades personalitats de tots els partits polítics i a eminents homes de ciencia, havent-se donat la serie de les conferencies en la següent forma:

Dia 5 de juliol, D. Pere Corominas, Diputat a Corts, Membre de l'Institut d'Estudis Catalans i del Patronat de l'Escola: *Ordenació econòmica del petit Municipi.*

Dia 6, D. Francesc Layret, ex-Alcalde accidental de Barcelona i ex-President de sa Comissió d'Hisenda: *Substitució dels consums.*

Dia 7, D. Francesc d'A. Bartrina, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya, Viç-president de la Diputació de Barcelona i Membre del Patronat de l'Escola: *Política financiera dels Ajuntaments. Els Emprèstits i la Caixa Comunal.*

Dia 8, D. Josep Puig i Cadafalch, Diputat provincial per Barcelona, President de la Comissió d'Instrucció Pública, Membre del Consell d'Investigació Pedagògica i del Patronat de l'Escola: *El Municipi català l'ensenyança.*

Dia 9, D. Joàn Pich, Alcalde interí de Barcelona, President de la Comissió d'Hisenda i ex-President de la de Foment: *Orientacions tècniniques i econòmiques dels serveis d'il·luminació i aigües.*

Dia 10, D. Jesús Sànchez Diezma, Catedràtic de Dret administratiu a la Universitat de Barcelona: *La Municipalització de serveis.*

Les visites i lliçons pràctiques es fixaren a les tardes, realizant-se'n a l'Institut d'Estudis Catalans, Diputació Provincial, Institut d'Higiene, Parc-Güell, Escola de Sordo-muts, Laboratori Microbiològic, clavegueres, organitzacions pedagògiques, Casa de Lactancia, Obres del Port, Universitat Industrial, Escola d'Agricultura, Consell d'Investigació Pedagògica, Escola de Bosc, Observatori Fabra, Mentora Alsina, etcètera. Els Directors, Presidents o Professors donaren als visitants

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tot luxe de detalls respecte del funcionament de les entitats esmentades.

En quant a festes, tingueren lloc un vi d'honor a l'Escola de Funcionaris, una funció al Teatre Romea, un gran dinar al Tibidabo i un concert a l'Orfeó Català.

L'acte inaugural es féu al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. Revestí gran solemnitat, estant la sala totalment ocupada pels congressistes.

Va ocupar la presidencia el Sr. Pich, amb els Diputats provincials Srs. Pericas, Ulled, Bosch i Catarineu i Parellada; els Regidors Srs. Matons, Fuster, Vidal i Valls, Grañé, Mesa i Muñoz; el Sr. Planas; el Senador Sr. Rahola; els Diputats a Corts Srs. Domingo i Corominas (P.); el Claustre de Professors de l'Escola de Funcionaris, presidit pel Sr. Lloret, i alguns altres funcionaris municipals i representants d'Ajuntaments de distintes poblacions catalanes.

L'Alcalde, Sr. Pich, va pronunciar un discurs felicitant els congressistes i agraïnt el concurs de les representacions dels Ajuntaments de Catalunya.

Va exposar la necessitat que sovintegin actes com els que se celebraven, per posar de relleu les necessitats de les Hisendes locals.

El Sr. Ulled (J.), en nom de la Diputació, s'adherí a les frases del Sr. Pich, augurant a la Setmana un èxit complet.

En nom dels Diputats per Catalunya, prengué la paraula el Diputat D. Marcelí Domingo, qui va fer vots perquè l'Assamblea doni resultats pràctics per als Municipis de Catalunya.

El Senador Sr. Rahola, va saludar els Assembleïstes en nom de la Societat Econòmica d'Amics del País.

El Director de l'Escola de Funcionaris, D. Isidre Lloret, va donar a conèixer als assembleïstes l'objecte de la Setmana Municipal, agraïntlos llur concurs.

Exposà amb gran claretat la deplorable situació actual dels Municipis espanyols, i els remeis que a semblant situació es poden aplicar. Va recordar que l'Escola de Funcionaris ha estat sempre al costat de les Corporacions Municipals, defensant a tota hora els drets dels Secretaris, veritables herois de l'Administració, avui per avui sotmesos, desgraciadament, a la influencia del favoritisme, i sovint a l'arbitri de la injusticia.

Acabà dient que la present Setmana és la primera d'una serie que l'Escola organitzarà, puix és medi d'il·lustració i d'estrenyement dels llaços de simpatía entre sos components.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Tots els oradors foren molt aplaudits.

Dit acte tingué lloc el 5 de juliol, a dos quarts de dotze, començant, un cop acabats els discursos d'obertura, la conferencia del Diputat a Corts Sr. Corominas, impresa entre les que es donaren.

Les inscripcions a la Setmana Municipal foren en un nombre que no havíen somiat sos organitzadors.

Al final del Volum figuren els noms dels senyors congressistes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CONFERENCIES

ASSAMBLEA MUNICIPALISTA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ORDINACIÓ FINANCIERA DELS PETITS MUNICIPIS

CONFERENCIA DONADA PEL DIPUTAT A CORTS D. PERE COROMINAS

I

La vida rural a Catalunya

Encara avui, la meitat dels catalans que no s'estàn a Barcelona, viuen en poblacions rurals, i constitueixen la font més pura de renovació de la raça.

Això es deu, principalment, a la puixança ferma de la familia catalana, que té una gran inclinació a perpetuar-se en una casa, amb un sistema de propietats, de tradicions i de virtuts que ofereixen una gran resistencia a la disgregació. Tot això és degut a la familia, representada jeràrquicament per l'hereu, continuador i perpetuador d'ella.

L'any 1910, vivíen en nuclis de menys de 300 ànimes, prop de 250,000 catalans, en 2,037 nuclis de població.

D'aquests n'hi havía 1,258 que teníen menys de 100 habitants. El total dels nuclis de població que no arriben a 200 habitants era, en 1910, de 2,683. La provincia de Tarragona no en tenía més que 314, perquè el sistema de gananciais establert en ella, desnaturalitza la institució de la familia romana.

Totes aquestes dades són extretes de l'estadística de l'any 1910.

II

La divisió de la propietat

Aquests veritables castells perpetus que són les families rurals catalanes, han mantingut la divisió de la propietat repartida entre elles.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

He calculat que en els 2,683 nuclis de població rural hi viuen 750,000 catalans; i, com que la família rural és més nombrosa que la ciutadana, podem suposar que aquella població està dividida en 100,000 famílies.

Es pot dir que la immensa majoría de les famílies rurals tenen propietat. En aquest país hi ha estadístiques per a tot. Jo no sé en què som més constants: si en fer estadístiques o en no utilitzar-les quan les tenim fetes.

L'any 1905, la Direcció dels Registres va publicar un estudi de la propietat a Catalunya, recopilant les memories dels Registradors. Allí s'hi veu la gran divisió de la propietat: el Registrador de Figueres posa, com a valor mínim d'una propietat de secà al seu districte, 12 pessetes. En l'estat n.º 4 del seu estudi hi ha una estadística de totes les propietats inscrites en els Registres, amb separació de les propietats urbanes i les rústegues. Sumades aquestes, pugen a 369,834. Si deduim les famílies de la costa que viuen del seu treball en mar, toquen a quatre propietats per família rural, unes amb altres.

III

Ordinació financiera dels petits Municipis

Es pot dir que el sistema municipal d'avui desconeix l'existencia d'aquesta puixant vida rural. Els que feren la llei no van pensar en aquesta mena de Municipis. ¿No es va arribar a fer una llei ordenant que desapareguessin tots els Municipis que no arribaven a 2,000 habitants? A Galicia on, per altres raons, també de Dret civil, la població viu molt dispersa, la llei es va complir. Però aquest compliment no canvià gens ni mica l'aspecte social de la qüestió: hi ha Municipi, a Galicia, que té més de 2,000 habitants, això sí; però no reunits en un centre, en un poblat únic, sinó distribuïts en més de 200 nuclis de població rural.

De fet, els 750,000 catalans que viuen en petits Municipis, són estranys a la llei, no la consideren com un Dret; se la representen com una tiranía de l'Estat. Ara només faltaría que, així com l'Estat els envía de tant en tant un mestre que no entén els deixebles i el qual tampoc aquests entenen, els enviés també un Secretari que no entengués l'Ajuntament.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I això ho anirem veient en els tres moments de l'ordinació financiera dels Municipis de què es tracta. Són aquests: primer moment, el de *previsió,* que comprèn la formació i aprovació dels Pressupostos; segón moment, el *de la realització,* comprensiu de la distribució de fons l'ordenació de pagaments i la distribució i recaptació de tributs; i tercer moment, que en part està relacionat amb el segòn i és el *de control,* comprenent les funcions de Caixa, comptabilitat i intervenció.

Al sistematitzar així l'ordinació econòmica dels Municipis rurals, no aniré seguint els detalls de la llei, que els meus oients coneixen tan bé com jo: fixaré únicament les seves notes característiques, per veure com es podríen millorar.

IV

La previsió financiera

La llei mana que cada any es faci un Pressupost, el qual s'ha d'exposar al públic per espai de quinze dies; i, un cop aprovat aquell per la Junta Municipal de Vocals Associats, s'ha de presentar al Governador per tot el dia 15 de setembre. Em remeto als articles 146 a 150 de la vigent llei Municipal de 2 d'octubre de 1877. La crítica de tals disposicions, en ben poques paraules queda feta: per als Municipis petits no cal tot allò; i en quant als Municipis grans, no ho compleixen, ni ho poden, ni ho han de complir.

Abans he parlat dels nuclis de població: he dit que n'hi havía 2,683 que no tenien 200 habitants. Ara afegiré que aquests nuclis estàn agrupats en 918 Municipis. Si és veritat, com dic, que la llei no s'ha fet per ells, resulta que, a Catalunya, dels 1,073 Municipis, n'hi ha 918 que han de patir una llei que s'ha fet per a altres 155. I encare, això, es molt dir.

No caldría que els Pressupostos es formessin i aprovessin cada any. El cupo de consums no se sol modificar, i les variacions del contingent provincial no justifiquen un Pressupost nou. I encara, amb el temps, hauràn de desaparèixer. Llavors amb un Pressupost cada cinc anys n'hi hauría prou. De fet, un Pressupost que no excedeix d'un terme mig de 2,000 duros anuals, passa molts anys sense modificar-se en lo que té de propi.

Es absurde imposar als Municipis rurals una distribució en 12 ca-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

pítols de despeses, subdividits en més de 50 articles, i en 10 capítols d'ingressos, subdividits en 30 o 40 articles més. Fins per als grans Municipis això és prou; per als petits és massa. El Pressupsot d'ingressos d'un Municipi rural comprèn de fet quatre capítols:

I. Béns propis.
II. Arbitris.
III. Recàrrecs.
IV. Extraordinaris.

I així, sense fer cap subdivisió en articles, hauría de quedar.

El Pressupost de despeses comprén, de fet, sis capítols:

I. Despeses generals de l'Ajuntament.
II. Policía urbana i rural.
III. Instrucció.
IV. Beneficencia.
V. Càrregues.
VI. Imprevistos.

Simplificat així aquest primer moment de previsió, no hi hauría inconvenient que cada cinc anys una Assamblea de caps de casa aprovés, el matí de la festa major, el Pressupost, i que s'imprimís una fulla que tots els pagesos guardaríen i recordaríen de memoria.

V

Distribució i ordenació de pagaments

Està disposat que un cop al mes l'Ajuntament distribueixi els pagaments, i que, movent-se dintre els límits d'aquesta distribució mensual, l'Alcalde ordeni els pagaments que ha de fer el Caixer.

En temps d'en Maura es va intentar posar en marxa la distribució de fons: es dictaren regles per dividir-los en *voluntaris* i *obligatoris*. No cal negar que la intenció del legislador era bona; però no era aquell el camí a seguir. Jo estic segur que la majoría d'Ajuntaments i de Secretaris no van arribar a entendre el que es proposava amb la dita midà el legislador, com no ho van entendre tampoc notables tractadistes que parlen d'aquells Reials decrets com un comentari a la formació dels Pressupostos.

Tot quant fa referencia a la distribució de fons no es compleix. Els grans Municipis voregen la llei aprovant distribucions fantàstiques,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

sense cap ordre de prelació. Els petits Municipis imiten el sistema o, senzillament, no se'n recorden.

En canvi, l'ordenació de pagaments és un procediment de gran utilitat i saviesa, capaç de donar tots els resultats que se'n poden esperar. El Batlle, representant del poble, té amb l'ordenació un poder decisiu contra tot abús de la burocracia; i, si n'hi ha algún que no en treu aquests resultats, és perquè no coneix l'arma que la llei ha posat a les seves mans, o perquè és massa covard per a esgrimir-la resoltament.

VI

El cupo de consums i el contingent provincial

Es incomprensible que en els nostres temps, de gran tecnicisme administratiu, Còssos d'organització tan avençada com la Hisenda pública i les Diputacions Provincials, s'hagin de valer dels Municipis, i sobre tot dels rudimentaris Municipis rurals, per a recaptar una part o la quasi totalitat dels seus ingressos.

Quan es tracta de Municipis grans hi ha aquí el problema de la separació de les Hisendes, de l'autonomía de les Hisendes locals. Mes aquí es fa aguda aquesta altra qüestió tècnica de la complicació absurda de administració rural. Això converteix el Municipi en instrument tiránic d'un poder llunyà, li pren el seu caràcter patriarcal, i desorienta l'home senzill que treballa la terra, esperant arribar a la finalitat dels seus sacificis per la comunitat social.

El cap de casa, quan paga l'impost de drets reials, sap que allò és per mantenir els exèrcits i els capellans, per fer les grans carreteres i organitzar els estudis. Mes quan satisfà l'arbitri veïnal, aquell que es va pactar a l'Ajuntament, creu que allò és per al poble, per adobar els camins i pagar el Secretari i l'Agutzil, i arreglar alguna font i obrir alguna canal per a les aigües brutes. ¿Com pot entendre que la Diputació llunyana viurà d'allò, i que l'Estat, el gran Estat, pendrà una part d'aquells diners que an ell de poca cosa li serviràn, que no representen més que el 3 per 100 dels seus ingressos, i que al poble tanta falta li fan?

Jo he extret, de la distribució del contingent provincial a Barcelona, el que paguen als 253 municipis rurals. L'any 1915 han de pagar 428,118'26 pessetes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Seguint una proporció una mica més petita, els altres 665 Municipis rurals de Catalunya han de pagar un mil·lió de pessetes més.

Els cupos de consums de les quatre provincies catalanes en l'estadística de 1905 pujaven, rebaixades les capitals de provincia, 4.827,020'30 pessetes, Una tercera part ho paguen els Municipis rurals.

Aquests 3 mil·lions de pessetes que l'Estat i les provincies fan pagar als Municipis rurals, representen un desordre tècnic desnaturalitzen la Hisenda dels Municipis que els paguen, i són una arma vergonyosa en mans del caciquisme. Quan sento parlar del problema de les Hisendes locals, jo penso que, en quant als Municipis rurals, només hi ha un problema de simplificació, Jo no conec cap manera d'esmerçar millor 3 mil·lions de pessetes a Catalunya que lliurar els homes de les masíes d'aqueixa càrrega injusta, i convertir en Municipis rics tots aquests que representen la dèu més pura de la renovació de la raça.

VII

Els repartiments veïnals

Quan s'hagi suprimit del tot l'impost de Consums, o bé quan l'Estat hagi renunciat al *cupo* que paguen els Municipis rurals per tal concepte, un sol repartiment, el de la llei Municipal, convé que sigui el fonament principal de la Hisenda d'aqueixes Corporacions.

Acabada per sempre la confusió entre repartiment general i repartiment veïnal, convindrà organitzar el que quedi amb completa independencia de la Delegació d'Hisenda.

Al meu entendre, a Catalunya, el repartiment veïnal ha de tenir la familia com a element de distribució. Cada any, una Assamblea de caps de casa, hauría de fer la rectificació de les quotes familiars. Cada familia, una sola quota, que no gravés els productes ni les rendes nètes, sinó la integral puixança econòmica de cada una, com una mena de resum, com una síntesi de tots els sistemes coneguts. La quota sería sumptuaria perquè gravés el luxe; estimulant, perquè recauría sobre les terres incultes; proporcionada, perquè hauría de pesar i deduir les càrregues, tenint en compte les condicions personals dels qui haguessin de venir compresos en els repartiments. Tot això mesurat per l'Ajuntament, a demanda de les families interessades, i definitivament resolt per l'Assamblea de caps de casa.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Ja em sembla, després d'exposades aquelxes premises, que sento la veu dels contradictors: — «¡Les lluites locals farían insostenible la situació dels vençuts!.....» ¡Les petites venjances apagarían la bondat aparent del sistema!.....» Però ¿és que ara no veiem en la vida local una serie d'iniquitats realitzades pel caciquisme? El cacic és sempre representant d'un poder llunyà, del qual treu tota la seva força. Donem a les Assamblees locals tota la sobirania necessaria, i haurem soterrat el caciquisme. Això no vol dir que no s'hagin de cercar totes les garantíes necessaries: vol dir que en lloc l'atropellat les trobarà tan certes i tan humanes com en la mateixa comunitat a què pertany. Donem-li el dret de promoure un veritable juduci, de portar-hi, amb tota amplitut, tota mena de proves en defensa de son dret, i, per cada cop que no se li faci justicia, deu cops deixaría de fer-l'hi el Delegat d'Hisenda o el Governador.

Els Municipis rurals coneixen dues menes de paràssits: els propietaris que hi tenen llurs hisendes, però no hi viuen, i els forasters que van a recrear-s'hi per poc temps. Jo crec que ni els uns ni els altres hauríen d'entrar al repartiment, però s'hauría de deixar al Municipi una certa llibertat per a fer-los pagar un tribut: al propietari se l'hauría d'obligar a pagar purament i simplement pels productes de les seves terres, sense deducció de càrregues; al foraster, el Municipi hauría de tenir el dret de fer-li pagar l'*estada*, o de no fer-li pagar res quan la població es dedigués a la industria de l'*estiueig*.

VIII

Les rendes propies dels Municipis

Els Municipis rurals podríen i haríen de tenir béns propis. Això els donaría indubtablement un pregón seny de permanencia i fóra un estímul per als sentiments de cohesió i de confiança social. Quan penso com els Municipis rurals podríen tenir els seus malalts, els seus boigs, els seus impossibilitats, els seus orfes; quan penso en la descongestió de la miseria que es podría realitzar traient-la de les ciutats i oxigenant-la en l'ambient assoleiat dels camps; m'escruxeixo de considerar els tresors de pietat, de pau i d'amor que les societats modernes deixen perdre's per haver reduït a la més trista impotencia els Municipis rurals.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Cap a les muntanyes de Ribes i Camprodón hi ha Municipis que encara tenen béns comunals. Algún d'ells treu d'aqueixos béns la major part dels seus recursos. No obstant, hem de reconèixer que a Catalunya no tenen els Municipis, en general, ni grans masses de títols del Deute públic, ni conserven gaires aprofitaments forestals. A la provinvia de Barcelona, les inscripcions del Deute públic en mans d'Ajuntaments, pujaven en 1905 a 1.875,378 pessetes; a Girona, a 3.264,000 pessetes; a Lleida, a 2.258,910 pessetes, i a Tarragona, a 2.412,285 pessetes. Els aprofitaments de muntanyes públiques encara són més reduïts: a Barcelona importaven 11,848 pessetes, a Girona 47,480 pessetes, a Lleida 173,100 pessetes, i a Tarragona 35,315 pessetes.

Mes s'ha de reconèixer que els Municipis rurals podríen, encara avui, crear-se un patrimoni. N'hi ha, com ara el de Llers, que tenen un hospital propi; aquí teniu els de Llaicens i de Maiols, que acaben de resoldre un plet disputant-se una presa d'agiua. Petits aprofitaments de salts per a obtenir la llum, conduccions d'aigües recollides en petitós barratges, a les valls pregones, podríen engruxir els rendiments dels petits Municipis.

Les Societats de Sant Sebastià, que es dediquen, a l'Empordà, a la previsió de la vellesa; els Sindicats agrícoles que munten la utilització en comú dels productes del camp; creen interessos que un dla i altre aniràn engruxint el patrimoni dels Municipis rurals.

I dit això, jo no em sabría preocupar d'altres fonts d'ingressos per als Municipis petits. El problema de la seva Hisenda és més aviat de simplificació, de condensació, Sols així els pagesos tindràn el sentiment que el Municipi és cosa seva, com una familia gran, formada de la reunió d'altres moltes families més petites.

I, al fer això, no sols haureu augmentat la cohesió social en les seves arrels més fondes, sinó que haureu creat un bon pósit per a un indestructible sentiment de Patria.

IX

La funció de control

En cap moment de l'ordinació financiera dels petits Municipis es veu tan clar, com en aquest punt de la funció de control, que la llei no es va pas fer per al seu règim.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Es clar que cada any s'hauríen de passar comptes, i és clar que amb un sol llibre n'hi ha prou. Tal com està això, ja està bé.

Però ¿què té que veure amb els petits Municipis del camp tota aqueixa feixuga i complicada maquinaria de *cargaremes* i lliuraments? Una ordre de pagament en els rebuts, firmada per l'Alcalde, i l'ordre d'ingrés posada al peu del compte del recaptador, amb la divisió en capítols, abans esmentada, seríen suficients per a un sistema de comptes que tots els pagesos entendríen.

I aquest sería el veritable control, l'únic que positivament donaría un gran resultat. L'aprovació dels comptes per l'Ajuntament i per la Junta Municipal és avui una mentida, perquè són molt pocs els Regidors que els arriben a entendre. El Governador i les Diputacions Provincials només es preocupen dels requisits formals. Els veïns no en saben mai res; i si ho volguessin saber i anessin a la Casa comunal, desitjosos de veure pels seus ulls com s'han invertit els cabals públics, els presentaríen una pila monumental de paper de barba, capaç de soterrar tota comprensió.

Conclusions

Heus-aquí la meva lliçó. He volgut presentar una serie de qüestions tècniques que són característiques dels Municipis rurals.

Podríen resumir-se totes en la conveniencia de fer una llei de 20 o 30 articles, un Codi que tinguessin, guardessin i entenguessin tots els caps de casa.

La meva missió, de cara als homes d'estudi, és fer compendre que ens trobem aquí davant d'un problema tècnic per resoldre encara, la solució del qual és probable que serà d'una naturalesa radicalment diferent de les solucions aplicables a la vida municipal de les ciutats.

I, de cara als homes pràctics que constitueixen el Secretariat de les Comunitats rurals, la lliçó és de dignificació i d'independencia. El Secretari serà més dignificat en la seva funció com menys sigui l'instrument misteriós d'un poder estrany i llunyà: mentre els seus administrats no coneguin les lleis complicades i confoses que ell aplica, el pagès restarà en la malicia i en la desconfiança respecte de la seva obra, quan podría ésser el crític intel·ligent i benèvol d'una tasca honrada. Però jo us dic que no sols quedarà més dignificada la vostra funció, sinò

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que serà més gran la vostra independencia, perquè el que depèn del cacic és un esclau, i el que depèn del poble és el braç honorable de la més noble sobiranía.

I, finalment, als filàntrops, als educadors, i constructors de pobles, la meva lliçó és aquesta: fortifiqueu, sanegeu, enriquiu les Comunitats rurals, i amb això haureu donat puixança i fecunda vida a les arrels més fondes de l'arbre de la Patria.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quadret n.º 1

NUCLIS DE POBLACIÓ MENORS DE 2,000 HABITANTS

Provincies	De menys de 100	De 100 a 199	De 200 a 299	De 300 a 399	De 400 a 499	De 500 a 999	De 1,000 a 1,999	Total
Barcelona	372	137	53	42	35	55	44	738
Tarragona	103	34	31	22	22	57	45	314
Girona	301	205	97	50	26	56	23	758
Lleida	472	171	61	33	33	68	35	873
Total	1,248	547	242	147	116	236	147	2,683

HABITANTS

De menys de 100 h.	94,600
De 100 a 199 h.	82,050
De 200 a 299 h.	60,500
De 300 a 399 h.	61,450
De 400 a 499 h.	52,200
De 500 a 999 h.	179,000
De 1,000 a 1 999 h.	220,500
Total absolut	750,300

Total relatiu, 35 per 100 del total.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quadret n.º 2

MUNICIPIS DE CATALUNYA. — CENS DE 1910

PROVINCIES	(1) Menys de 300 h.	(2) De 300 a 499	(3) De 500 a 999	(4) De 1,000 a 1,999	(5) De 2,000 a 2,999	(6) De 3,000 a 4,999	(7) De 5,000 a 666'6	(8) De 10,000 a 14,999	(9) De 15,000 a 19,999	(10) De 20,000 a 29,999	(11) De més de 500,000	(12) TOTAL
Barcelona	31	60	84	78	23	23	8	3	1	4	1	316
Tarragona.....	11	31	50	53	17	16	3	1	—	3	—	185
Girona	23	56	85	51	12	11	5	3	1	—	—	247
Lleida	51	93	109	52	13	5	1	—	—	1	—	325
Total.....	116	240	328	234	65	55	17	7	2	8	1	1,073

	De menys de 2,000 h.
(1)	116
(2)	240
(3)	328
(4)	234
Total absolut.....	918
Total relatiu, 88'55 per 100	

	De més de 2,000 h.
(5)	65
(6)	55
(7)	17
(8)	7
(9)	2
(10)	8
(11)	1
Total absolut.....	155
Total relatiu, 11'45 per 100	

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quadret n.º 3

CONTINGENT DELS POBLES DE MÉS DE 2,000 HABITANTS A LA PROVINCIA DE BARCELONA

Arenys de Mar	10,385'46
Arenys de Munt	5,009'88
Argentona	4,922'02
Artés	5,576'45
Badalona	56,189'18
Barcelona	3.978,193'55
Berga	11,829'63
Caldes de M.	8,110'59
Calella	8,570'93
Canet	6,245'77
Capellades	5,013'89
Cardona	8,730'47
Castellar	10,124'17
Castellvell	7,789'17
Centelles	5,105'66
Cornellà	6,959'94
Esparraguera	6,819'24
La Garriga	4,132'99
Gironella	9,571'24
Granollers	18,977'68
Hospitalet	21,546'09
Igualada	32,067'08
Llensà	4,740'61
Suma i segueix...	4.236,611'69

Suma anterior....	4.236,611'69
Malgrat	6,586'94
Manlleu	13,211'07
Manresa	80,922'20
Martorelll	8,201'38
Masnou	6,468'79
Mataró	67,661'92
Molins de Rei	7,316'14
Mollet	5,214'39
Monistrol	6,127'71
Moià	5,460'20
Olesa	7,074'96
Piera	5,712'35
Prat de Llobregat	6,339'67
Premià de Mar	6,632'57
Puigreig	16,971'66
Roda	3,253'74
Rubí	12,479'58
Sabadell	90,363'72
Sallent	11,182'07
Sant Boi de Llobregat	8,731'30
Sant Celoni	5,366'94
Sant Cugat	6,029'02
Suma i segueix...	4.685,271'12

Suma anterior...	4.685,271'12
Sant Feliu de Codines	4,986'50
San Feliu de Llobregat	10,460'04
Sant Genís de Vilassar	7,378'30
Sant Joàn de Vilassar	6,912'24
Sant Martí Sarroca	3,359'73
Sant Quirze de Besora	5,928'44
Sant Sadurní de Noia	6,208'13
Sarrià	16,117'73
Sitges	6,556'87
Subirats	4,921'43
Suria	6,042'85
Terrassa	62,495'94
Tiana	5,393'95
Tordera	7,398'64
Torelló	4,387'95
Vich	31,222'72
Vilafranca	23,093'31
Vilanova i Geltrú	33,663'78
Total	4.870,438'66
Contingent	5.298,556'92
Contingent rural 253 Municipis.	428,118'29

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quadret n.º 4

CONTINGENT PROVINCIAL

Municipis rurals de tot Catalunya	918
Municipis rurals de Barcelona	253
Municipis rurals de les altres provincies	665

	Pessetes
Si 253 Municipis paguen	428,118'26
665 Municipis pagaràn en la mateixa proporció	1.125,291'07
Total	1.553,409'33

Com que en les altres provincies no es cobra tant, el contingent dels Municipis rurals no arriba a 1.500,000 pessetes.

Quadret n.º 5

CUPOS DE CONSUMS EN 1905 (POBLES, NO CAPITALS DE PROVINCIA)

	Pessetes
Barcelona	1.995,715,60
Girona	860,028'50
Lleida	696,207'80
Tarragona	1.275,068'40
Total	4.827,020'30

Sols una tercera part d'aquesta suma es pot atribuir als Municipis rurals. Això fa 1.500,000 pessetes, i encara no arriba, perquè la tercera part és excessiva.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LA SUBSTITUCIÓ DE CONSUMS

EXTRACTE DE LA CONFERENCIA DONADA PER D. FRANCISCO LAYRET

El Sr. Layret disserta sobre la substitució de consums.

La teoría que sosté és que s'ha d'inculcar al contribuient la idea que no és cosa gravosa contribuir a les càrregues municipals, perquè els serveis del Municipi els reb directament qui els paga. Ço que és gravós és contribuir a les càrregues de l'Estat.

S'estén en consideracions sobre el que són els impostos, qualificant d'immoral l'exempció que s'en fa a favor de les grans companyíes.

L'impost de consums és la base de les hisendes municipals. Abans, l'impost, en general, era una funció purament fiscal de l'Estat o del Municipi; aquests no tenían altra finalitat..... que «fer diners». Després l'impost fou una funció de justicia o de nivellació social.

Ni en l'un ni en l'altre aspecte l'impost de consums és just. L'impost sobre l'alimentació pesa més damunt el pobre que damunt el ric. La cobrança de l'impost als portals de les poblacions, és onerós, vexatiu i atentatori a la llibertat del tránsit.

L'impost de consums ha de desaparèixer. El ministre Osma implantà el sistema de desgravació successiva d'especies; però aquest sistema deixa subsistent bona part dels consums i sa cobrança en portes, de manera que el públic quasi bé no en beneficia.

Posteriorment, i després de moltes peripecies, s'implantà la llei actual que suprimeix els consums quasi en absolut, establint una gradació de poblacions segons la seva importancia, a fi que successivament posin la llei en pràctica.

El conferenciant parla de dita llei, de 12 de juny de 1911, donantne una idea, i fixant-se en els aspectes tots dita llei.

Continúa explicant detalladament el mecanisme de la llei substitutiva de consums, fent veure que no escomet el problema de la substitució, amb la franquesa amb què s'hauría d'haver fet.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Estudía els sistemes seguits a l'estranger i creu que el millor fóra el de la delimitació de les hisendes general i municipal, perquè hi ha moltes fonts d'ingressos que no tenen res que veure amb l'Estat, sinó que són exclusivament de la incumbencia del Municipi.

La llei, a més, té el defecte de no suprimir «en absolut» l'impost, de manera que hi ha hagut Municipis que no han pogut suprimir la linia fiscal. El principal medi substitutiu, l'impost de lloguers, ha estat molt combatut i impugnat; però és cosa certa que aquest impost no té el caràcter vexatori i injust del tribut damunt l'alimentació.

S'ha dit que la llei aquesta havía ocasionat la ruïna de les hisendes locals de les ciutats que l'havíen implantada. Segons notes del conferenciant, Madrid, Saragossa i Valencia, on la llei es practica, havíen obtingut beneficis.

S'ha dit que aquesta llei no havía ocasionat cap rebaixa en el preu de les subsistencies. Es difícil apreciar-ho, perquè els preus aquests obeeixen a una pila d'influencies. Però, pel que se sab de Madrid, es pot assegurar que bastants articles baixaren.

Fa un quant temps — diu — tothom es deia enemic dels consums. Es dóna un pas vers la substitució, i es presenta el cas notable que, no ja elements conservadors, sinó elements democràtics, troben que els consums són bons i preferibles a la substitució.

El que hi ha és que l'opinió ha estat poc preparada per rebre la reforma, i ha vist només els inconvenients. Als Ajuntaments els convé, en lloc primordial, una reforma financiera. Encara que es millorin els organismes, encara que hi hagi una ampliació de facultats, això serà inútil si el Municipi no té recursos suficients.

Cal crear un moviment d'opinió en favor d'aquesta reforma financiera. Una hisenda local forta, enforteix tots els elements generals del país.

I això és el que manca. Molts són els problemes que viuen irresolts dintre la vida de l'organisme estatal. Però cap no té potser la importancia dels de les finances. El problema de les finances locals, singularment, ha tingut un desenrotllament formidable en els darrers temps, no sols en el moviment de la legislació, sinó en la literatura econòmica.

A Espanya, el moviment ha estat menor; però la realitat, amb la seva puixança, ha fet veure que era ineludible sortir al pas dels sistemes avui seguits, dintre dels quals la vida financiera local — principalment parasitaria — és impossible. A això obeeix l'actualitat de la

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cerca de solucions al problema de les hisendes locals, que és, ara per ara, un dels aspectes més interessants, si no el primer, de la vida dels Municipis espanyols.

Terminà reiligant aquesta idea amb la possibilitat de trobar una solució en una legislació lleal, substitutiva de l'impost de consums, ja arcaic, envellit, sense equació amb les idees que informen l'estat de cultura de nostra centuria.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

POLÍTICA FINANCIERA

Extracte de la Conferencia donada pel Vis-president de la Diputació provincial de Barcelona i Conceller de la Mancomunitat de Catalunya Don Francesc Bartrina

Sobre el tema «Política financiera dels Ajuntaments i la Caixa de Crèdit Comunal, fundada per la Mancomunitat», ha parlat avui, en el Saló de Cent d'aquesta ciutat, el senyor D. Francesc de A. Bartrina, en la sessió corresponent de la Setmana municipal.

Després de dirigir una salutació als Assembleïstes i prenent peu en l'evolució ràpida que els nous factors de l'estructura econòmica social posen en joc, ha recalcat la importancia dels que es refereixen al crèdit i al capital, com als més importants per determinar la formidable transformació de la societat contemporania.

Ha marcat amb consideracions convincents l'atràs dels pobles que es troben apartats de l'activitat econòmica financiera, fixant-se especialment en els Municipis espanyols que, mancats d'Hisenda propia, viuen dintre d'una aclaparadora rutina.

Considera que la vida dels pobles no és un fenomen isolat que comença, sinó un fenomen que continúa; i en aquesta permanencia de la personalitat col·lectiva fonamenta la obligació d'obrar amb iniciatives encaminades al bé general.

Estudía la potencia econòmica dels petits Municipis per la realització d'aquestes iniciatives, entenent que amb més o menys graus en tenen tots perquè petit o gran, conten tots amb patrimoni.

Fixa el patrimoni col·lectiu, no solament amb el propiament dit, immobles i mobles, sinó també en la capacitat econòmica que en potencia poden tenir els seus órguens de govern per a fer produir coses inertes, mobilitzar la riquesa per mitjà d'aparells circulatoris, i ministrant amb honradesa i dintre el cercle de l'ètica.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Enumera les solucions que en bona política financiera s'han de dar per la mobilització de la riquesa patrimonial dels pobles.

Estudía els aspectes que aquella política pot presentar, refutant, per sa petitesa i anti-econòmica, la dels que la fixen en gastar poc perquè sobrin diners en caixa; la dels que la fixen en cobrar el just per no gastar més que l'indispensable, demostrant ambdós principis que són de desconeixement que la Hisenda municipal no és un mitjà de fer capitals, sinó un instrument de progrés dels pobles; i afirmant que el principi més ajustat a l'economía pública és el de gastar segons les forces del país.

Amb detalls convincents estudià ço que són despeses de consum destinades a atendre necessitats i ço que són despeses de creació, demostrant que aquestes, en tot cas, donen valor al poble, i en la majoría dels casos creen riquesa productiva.

Demana la limitació al més just de les despeses de consum, perquè són el pes mort del pressupost, i alaba les despeses de creació, creadores de riquesa.

Critica el prejudici que tenen els pobles a empenyar-se, quan de la difusió de la llur riquesa es tracta, al qual objecte assenyala la diferencia que hi ha entre l'empenyar-se per fer dèficits de mala administració i la de crear Deute municipal, l'objecte del qual és la creació de riquesa reproductiva.

Assenyala com a orientació per atendre a aquests últims, l'associació de Municipis per fins determinats municipals, la municipalització de serveis i l'ús del crèdit, entenent que aquesta forma última és la més perfecta per a satisfer aquella necessitat.

Passa a estudiar el concepte d'emprèstit, fixant que aquest tindrà totes les condicions de la ciencia econòmica si és destinat a cobrir una despesa extraordinaria que motivi la producció d'una utilitat continua i permanent, que en els anys o exercicis econòmics següents augmenti la riquesa, disminueixi les despeses o desenrotlli la producció, i a tota altra despesa extraordinaria que sigui eventual, de naturalesa no periòdica.

Assenyala l'esperit de justicia, d'economía, d'utilitat i social que té l'emprèstit, fixant-se en aquest últim concepte, que glosa demostrant l'evolució de la riquesa, que per mitjà de l'emprèstit passa de la butxaca del rendista a formar part del patrimoni del poble.

Assenyala com el patrimoni municipal pot i dèu ésser base d'emprèstit, trobant la solució en la creació d'una institució de crèdit co-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

munal que pugui centralitzar i donar unificació a tots els emprèstits municipals.

Fa historia del foment del crèdit comunal a Italia, Japó i Bèlgica; en aquesta última nació puja a 384 milions la riquesa mobilitzada per aquells Municipis, essent causa de l'avenç de què gaudeixen.

Detalla la gènesi de la creació de la Caixa de Crèdit Comunal de la Mancomunitat, fixant-se en son objecte, la seva estructura, la formació del seu capital i la combinació del govern de la propia Caixa.

Explica com els Municipis podràn, per la creació dels seus serveis i obres de caràcter general, acudir a aquesta institució, així com per la conversió.

S'estén en la formació del capital de la Caixa fixat en 10 milions, sense que la Mancomunitat, que ha donat el crèdit a dita Institució, li costi cap sacrifici material, puix que, en definitiva' tornarà a rebre de la mateixa Caixa allò que ara per la formació d'aquesta ha cedit.

Manifestà que en aquesta transformació dels Municipis envers una política financiera que desenrotlli la riquesa del seu patrimoni en forma de serveis i obres de caràcter general, anem mig segle atrassats de les nacions que tenen creat el crèdit comunal, i que espera del civisme de les nostres col·lectivitats que, una vegada creada la institució a què ha vingut fent referencia, guanyarem el temps perdut, posant-nos al nivell de les nacions més avençades.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ELS MUNICIPIS CATALANS I L'ESCOLA

Resum de la conferencia de D. Josep Puig i Cadafalch, Arquitecte i Diputat provincial

Comença el conferenciant fixant-se en el fet que les lleis espanyoles no donen cap atribució al Municipi sobre l'ensenyament. L'Estat es limita a fixar una suma que passa a la Delegació d'Hisenda, com una de les tantes càrregues que pesen sobre l'erari municipal. En la vida íntima del problema, el Municipi no hi entra: queda el mestre fòra de son radi d'acció, vigilat pels inspectors del servei, sota la tutela dels rectors de la Universitat. Els qui més concedeixen, posen com aspiració total del Municipi construir l'edifici de l'Escola i donar habitació al mestre. L'ensenyament és de l'Estat, i això s'ha volgut presentar com un aventatge, com un avenç, com la nacionalització de l'ensenyament, adoptada pels Estats progressius.

* * *

«Jo m'he rebel·lat sempre — segueix dient el Sr. Puig — contra el principi que l'ideal sigui l'Estat àrbitre de l'ensenyament. Entenc que aquest no ha de regir l'ensenyament, sinó permetre que es regeixi ell mateix. Es veritat que això suposaría un estat de cultura que no tenim, una tradició de la qual manquem. Avui per avui no tenim ni Professorat ni Universitat.

Mentre no es realitzi l'ideal de l'ensenyament autònom, comencem per afirmar que no és cert que els Municipis dels grans Estats moderns s'inhibeixin de l'ensenyament. N'hi ha prou amb consultar els anuaris de les ciutats de França, d'Alemanya, d'Anglaterra, per a veure com sostenen Escoles de tots els graus, Instituts, Academies, Museus; com fomenten investigacions i funden Seminaris i pensions».

Detalla l'orador, referint-se al que succeí a Suïssa, Anglaterra i els

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Estats Units, com l'esforç abraça la complexitat de la funció docent, com els Municipis, grans i petits, exerceixen l'ensenyament, que és un dret de tota societat, des de la familia i l'Estat.

Es, doncs, un fet que l'ensenyament és pel món funció dels Municipis.

* * *

«Plantegem el cas, per a la nostra Catalunya, en relació a l'Estat espanyol, i estudiem la conveniencia que la legalitat actual es reformi.

El sistema de l'ensenyament per l'Estat pot anar bé a la França unificada, a l'Alemanya d'una solal lengua; però ¿pot donar els mateixos resultats en un país d'una complexitat com Espanya? Es pot formular la pregunta següent als congressistes: ¿Esteu contents de l'ensenyament, tal com està constituït avui?» N'es una contesta el gran nombre d'analfabets que hi ha, i l'encara més gran *d'ignorants amb lletres*, és a dir, de persones que saben llegir i escriure, però que no entenen ni el que llegeixen ni el que escriuen.

La causa d'això és que l'ensenyament no és entès. Hi ha, en primer lloc, el problema de la diferencia de llenguatge. Un llibre de text (una gramàtica per exemple), explicat en castellà-per un mestre, dóna per resultat que ni el llibre ni l'explicació són entesos pel deixeble. El mestre, seguint el defecte espanyol, parla més del que cal, l'ensenyament és *verbalista*, i el verb diu poc, i el poc que diu ni és estés pels nois de llengua diferent.

Hi ha després la necessitat del coneixement del lloc, de la seva historia, de sos costums, de sa viada; que el lloc on és viu és el primer material d'ensenyament.

El primer ensenyament exigeix un coneixement minuciós del país on s'és. Un mestre procedent d'un país on l'única industria és un molí ¿quin paper pot fer en una població d'intensa vida industrial?

Jo tinc entre els records grats dels meus viatges per Europa, la visió d'una Escola que vaig visitar en un petit poblet d'Alemanyɐ. ¿Quina era el material del mestre? Plans de la localitat, productes i plantes de la localitat, cultius de la localitat. ¿Quin és el material d'aquí? Cartells infectes, cromos inics, la barbarie en forma de dibuix; un microscopi, donatiu d'un generós, que no pot servir perquè el mestre no el sab manejar.

Els Municipis han d'arribar a l'ideal (l'únic que els deixa la llei), de tenir un local bo per a Escoles. La Mancomunitat està disposada a

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ajudar-los. Però consti que no és qüestió d'emblanquinar sepulcres, sinó que la casa nèta allotgi una cosa viva: ans que bon local, cal preocupar-se del bon mestre i del bon ensenyament.

Digueu-me ara, vosaltres, que coneixeu l'Administració espanyola, si la transformació de l'ensenyament actual en un ensenyament modern és cosa que es pugui fer certament des del Ministeri. Aquest problema l'han de plantejar els que dirigeixen els Municipis. L'ensenyament no es pot organitzar en grans extensions en un país com el nostre: és el Municipi qui el pot i el deu organitzar millor; i heusa-qui com l'Estat, en el nostre país, no pot ésser l'àrbitre de l'ensenyament.

Mes ¿acaba en l'Escola primaria la funció del Municipi? No, de cap manera: és presisa l'Escola complementaria, amb ensenyament real, pràctic i comprensiu. Material? El mestre té per material tot el país. La Diputació ha pensat en establir Escoles agrícoles rurals. ¡Quin benefici produiría, en comarques agrícoles. l'ensenyament tècnic dels pagesos, molts d'ells rutinaris! ¡Quin benefici fóra, per a una comarca agrícola, un mestre que conegués l'agricultura!

La Mancomunitat estudía l'establiment de Biblioteques per als pobles, però no amb un garbuix de llibres de tota mena que ningú llegirà, sinó amb uns llibres adequats a cada localitat, a fi que l'habitant hi vagi amb gust, no com va al casino, a discutir i a barallar-se. A això poden contribuir els Municipis.

Altre element d'ensenyament també de la incumbencia dels Municipis és el Museu, com ja tenen algunes poblaciones de Catalunya.

Jo no limitaría mai l'òrbita de les facultats de les Corporacions Municipals en materies d'ensenyament. Al contrari, l'engrandiría sempre, procurant que a cada nova aspiració succeís una realitat, una nova obra creada.

Es clar que el problema topa amb una gran dificultat: l'escassetat dels Pressupostos municipals. Però no cal desesperar ni creure que la situació no té remei. Abans que tot s'ha de pensar que els Municipis esmercen moltes quantitats en ensenyament, essent a Catalunya nombrosíssimes les institucions i Escoles que ells mantenen. Lo que succeeix és que aquest cabal d'energíes es gasta sovint improductivament per falta de direcció en l'esforç i per repetició de treballs, que, si marxessin d'una manera regular, caldría que sols es completessin, guanyant en intensitat i eficacia. Una finalitat, doncs, que cal cercar és l'agermanament d'interessos, i, per tant, la canalització dels esforços.

En quant a les despeses infructuoses, basta considerar que l'ense-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

nyament a Catalunya proporciona a l'Estat un benefici de 200,000 pessetes: per consegüent, cal que hi hagi una deguda proporció entre el que es paga i el servei que es presta.

Per a tots aquests problemes estem al costat vostre, representants dels Municipis catalans. Torneu a les vostres viles quietes, a les vostres industrioses ciutats, i dieu-los que ens preocupem fermament d'aquests problemes, i que estem disposats a fer els sacrificis necessaris per aconseguir que l'ensenyament a Catalunya sigui una cosa veritable. Convençuts estem que els pobles que marxen al cap de la civilització, admirant el món amb llurs gestes i proeses, deuen llur força a la cultura que han sabut espandir arreu, fundant així les bases d'un poderiu que jamai assoliràn els pobles que oblidin aquests problemes».

Acaba dient el conferenciant: «No em faig pas la il·lusió que tot el que aquí s'ha dit tingui una realització immediata, perquè aquestes transformacions no es fan en un dia; però sí tinc l'esperança que el temps demostri que les paraules aquí dites no han estat infructuoses».

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ELS SERVEIS MUNICIPALS DE LLUM I AIGUA

CONFERENCIA DONADA PER L'ALCALDE ACCIDENTAL DE BARCELONA
D. JOÀN PICH PON

INTRODUCCIÓ

SENYORS:

Trobo que sería pedantisme intolerable, impropi de mi i de vosaltres, el voler actuar ara d'home de ciencia, definint i exposant-vos teoríes. De sobres conec ma situació i mon lloc per a caure en això. Tinc per norma de conducta arreladíssima el no apartar-me'n mai, i ara no haig de separar-me'n. Home d'acció i home de govern, no soc pas qui ho ha de fer. Es altra ma missió. El parlar ara aquí, sols s'explica a títol d'una cosa: com a lliçó d'entusiasme que vol donar un home que tota sa vida no fa més que lluitar, i que, a força de treball i d'energía, s'ha proposat aconseguir el fi nobilíssim que la ciutat que l'ha vist néixer ocupi el lloc que li pertoca. I que, optimista sempre, hi vol arribar, costi el que costi.

Per això, al parlar-vos d'aquests serveis, al contrastar les dificultats que us entrebanquen, a l'esmentar la trista situació en que estàn tants i tants pobles, mes paraules no poden ésser més que remor de lluita, crits d'energía desesperada perquè no us deixeu abatre.

Tant-de-bò que, al parlar-vos, s'us encomanés la meva fè i el meu optimisme. Llavors sí que hauría assolit el que'm proposava.

I dit això, anem per feina.

L'autonomía municipal a Espanya. La manera de portar a cap els serveis municipals va tant lligada amb la personalitat i autonomía dels Municipis, que, potser, primer que tot, tindríem de dir-ne quatre paraules. I no perquè sí, com a simple disquisició; sinó per a estudiar

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ben bé el mal; per a cercar les premisses damunt les quals es té d'alçar nostra obra.

Així, sabent bé el mal, sabent amb què comptem, podrem veure clar còm i per quí han de resoldre's aquests problemes.

Però, senyors, parlar a Espanya d'autonomía municipal sembla no voler sortir d'un malentès que tot ho omplena. Tothom ne parla; tothom la vol, fins les mateixes lleis constitucionals la proclamen base i fonament de l'Estat; però el que és ella, no surt enlloc.

I és què més que preguntar per sa autonomía, potser sería hora de preguntar ja, si és que realment a Espanya hi ha Municipis, si és que no tot és una simple apariencia.

Arriba a tant aquest culte extern a l'autonomía que si algú, sense conèixer res del Dret Administratiu espanyol, llegís l'article 72 i fins tot el capítol primer del títol III de la nostra llei orgànica, restaría convençut de que estem en el país més autonòmic del món.

Carrers, aigües, policía, instrucció, tot ço que és govern i direcció dels interessos peculiars dels pobles, tot s'encarrega allí als Ajuntaments. Fins les mateixes limitacions dels articles 84 i 85 no fan més que afermar sa jurisdicció exclussiva.

I és de tal naturaleza el text de la llei, que un no podría per menys que cantar les glories d'aquest règim autonòmic, al veure que els Ajuntaments no solament són els únics que han de gastar i treballar per portar a cap tan importants serveis, sinó que encara han de quedar-los forces per a subvencionar l'Estat i la Provincia, pagant-los, com a la cosa més natural del món, mil·lions i més mil·lions, en forma de cupus provincial i de consums. I això, senyors, al menys faría suposar que es tracta d'organismes rics, de forta base econòmica, perquè ningú pot suposar que les lleis siguin tan cegues que arribin al suicidi.

Però, desgraciadament, és així, i aquesta visió optimista i encoratjadora es trenca desseguida al topar amb la realitat, car en lloc de l'amplia autonomía que teòricament deixa als Municipis tot el seu, s'hi troba un munt de disposicions que'ls lliguen en tots sentits; en lloc de la capacitat tècnica i econòmica de tots ells, grans i petits, sols s'hi veu miseria i impotencia; i enlloc d'una vida municipal, forta i poderosa, sols s'hi troba una immensa i aclaparadora ficció.

Perquè, senyors, no hem de fer-nos il·lusions ni enganyar-nos els uns als altres: a Espanya no hi ha vida municipal. La immensa majoría dels Municipis petits i bona part dels mitjans no són més que sim-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ples agents reclutadors i recaudadors de l'Estat, que han d'esmersar totes llurs forces en pagar les despeses de les quintes i els cupus obligatoris, sense que els quedi res per a ells. I ¡gracies que encara no els quedin deutes! I els municipis grans, aquells que necessariament han de tenir força i vida, s'ofeguen i s'estronquen debatent-se contra una llei que els ve estreta — i sobre tot, que no els dóna una hisenda proporcionada — bo i esperant el sant adveniment de la llei especial per a ciutats grans, que fa un segle els prometen i que no vindrà fins que el mal ja no tinga remei possible.

I això no és una exageració partidista; no és un tòpic de miting. Es una realitat que fa mal, que sagna, que arriba fins al pregón de nostra ànima.

I és que mentre els Ajuntaments no tinguin hisenda propia, serà debades tot el que es faci; serà impossible tot ço que per a complir sos fins vulgui provar-se.

I és tan clar tot això, que, al veure-ho, un no s'explica el camí que se segueix.

Sembla que el natural, en organismes dèbils, sería ajudar-los, donar-los mitjans econòmics; però no tothom ho ha vist així, i el no poder atendre els Ajuntaments a llurs finalitats primordials, no ha tingut, per ara, més resultat que l'aparició de lleis i reials ordres — un veritable núvol de manaments de tota mena — centralitzant tot el poder en mans del govern, imposant noves i més feixugues càrregues, i creant juntes i més juntes, les despeses de les quals ¡això sí! tenen de pagar els Ajuntaments sense ni poder discutir-les.

Sense exagerar pot afirmar-se que l'únic remei usat fins ara, ha estat, com si, sense veure que el mal és la miseria, s'hagués dit: ja que és vist que no tens prou diners per a fer tot això, t'ho faràn els altres... i pagaràs el doble!.....

Si no fós que a vosaltres us dèu passar el mateix, us explicaría coses ben curioses amb què ens trobem a Barcelona, on la Junta de l'Ensenyança, per exemple, fa en nom nostre contractes d'arrendament, que no podem discutir, per onerosos que síen; on la del Cens Electoral no s'avé que se li dongui directament el material, tal com vol la llei; on, en una paraula, tothom pot fer mans i mànigues amb els cabals municipals, sense queens quedi més defensa que una estèril protesta.

I amb tantes lleis, amb tant traduir institucions estrangeres, no hi ha hagut ningú que's recordés de trasplantar els *grant in aide*, d'anar en ajuda dels Ajuntaments, subvencionant sos serveis a mida del que

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

facin; encoratjant-los així, i prenent influencia decisiva damunt l'evolució i perfeccionament dels Municipis.

I no sols no ha entrat a Espanya (salvant lleugeres excepcions) aquesta idea, avui dia general al món, del control a base de l'ajuda econòmica, sinó que encara som al pol oposat: les Diputacions, els superiors jeràrquics, els encarregats de vetllar damunt els Ajuntaments, han de viure del que aquests els donen. ¡Quina autoritat moral, quina independencia voleu que tinguin!.....

Ja veieu el que'n queda d'aquella optimista visió. Per tota llibertat una *capitis-diminutio* absoluta; per tota ajuda, una muntanya de paper imprès que ni llegir poden! Cert que a Brussel·les van premiar la nostra legislació, però, amb tant traduir i amb tant copiar, bé podíen mirar que les lleis s'adaptessin a nostra manera de ser, i, sobre tot, bé es podía mirar que tot tingués una base: que els Ajuntaments tinguessin el que més necessiten, una hisenda veritat, sense la qual són una burla sagnant totes les altres coses.

I ara anem a veure què s'hi pot bastir sobre això tan buit i tan pobre, en materia de serveis municipals.

La diversificació de Municipis i de serveis. Al mirar el què es pot fer en aquestes materies, el que primer salta a la vista, és el fet tan curiós com natural de la diversificació de tipus. La llei podrà mirar a tots per un igual, però en la pràctica es veu que no sols és diferent en cada cas la manera de què s'han de resoldre les necessitats, sinó que entre els mateixos Municipis hi ha diferencies tan grans que fins fa que se'ls hagi de considerar com a institucions diferents.

I això no és més que un fet molt natural, puix ja és cosa vella que per molt que vulgui lligar-se, la realitat sempre s'imposa.

Tancant els ulls a la realitat, s'ha volgut que tots els Municipis fossin el mateix. S'ha legislat deixant de banda l'escala biològica per la qual va la col·lectivitat humana quan traspassa les fites de la familia. I aqueixa escala que, començant per les col·lectivitats rurals disseminades, va envers la ciutat passant per l'agrupació rural i la vila amb sos nuclis centrípets del mercat i de la industria, s'ha imposat malgrat tot. I fòra llei, contra llei, com hagi convingut, la diversificació s'ha fet.

I ara, a l'estudiar la manera d'instaurar els serveis, és quan se veu aquesta diferenciació i ses causes.

S'ha dit, defensant aquest tipus unitari, que respòn a nostra tradició liberal romana, francament municipal, oposada al ruralisme de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

les *parroquies* i *land gemeindes* del Nord. Però, al dir-ho, s'oblida que el Municipi romà era sols una de tantes formes; que amb ell convivíen la *villa*, el *pagus*, el *vicus*; que avençant en la historia, els *concejos*, *caseríos* i les mateixes *parroquies* i *universitats rurals*, convivíen també amb ell perquè cada necessitat trobés son orgue adequat. Ja es veu, doncs, que la diversificació és també propia de la nostra raça, i que, per tant, ni així por defensar-se la unitat. El que sí és ben nostre, és la tradició democràtica del Municipi, la seva forma característica del govern del poble pel poble, sense feudalismes ni privilegis de fortuna com al Nord.

I això és el que hem de defensar i no les altres coses.

En puritat i per simplificar podríem dir que l'agrupació municipal considerada en abstracte no és més que una agrupació de persones que tenen uns interessos o necessitats comuns i que en comú han d'atendre-les. I com sia que són les condicions de lloc les que determinen el caràcter d'aquests interessos o necessitats, elles seràn les que marquin el caràcter de l'agrupació.

Com a conseqüencia d'això, veurem que, com sia que en les agrupacions agrícoles les necessitats són diferents que en les urbanes, les organitzacions també ho seràn, fins a l'extrem que, com que moltes d'elles escapen a l'acció del petit Ajuntament, molts de sos serveis no poden quedar dintre ses fites, i apareix la necessitat d'un nou organisme, la comarca, única manera, com veurem, que certes necessitats culturals, econòmiques i de beneficencia, trobin la manera d'ésser satisfetes.

Això, i res més que això, és el que fa que avui día la immensa majoría dels Municipis, que no són més que petites agrupacions agrícoles, quedin desplaçats dintre la llei municipal, essent gairebé per a ells una befa la llista d'atribucions urbanes, com per exemple, la d'establir escorxadors i fer d'això un ingrés, quan de 9,000 Municipis que hi ha a Espanya, en més de 7,000 sols es menja carn un cop l'any, quan se'n menja!

I anant ja a sentar fites, potser podríem dir que la llei municipal no fa més que marcar ço que pot ésser un Municipi, i no diu com s'ho faràn les agrupacions actuals per atendre tot allò que per sí no poden atendre. I no ens queda més remei, si volem sortir de l'estat actual, que esperar que tots vagin creixent i arribi dia en què tots puguin atendre per sí totes les seves coses.

¡Ja veieu si és lluny el remei! I creieu que, perquè les associacions de Municipis apareguin, manca encara molta cultura política!

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I això és així, perquè no hi ha cap dubte que el pas de la col·lectivitat disseminada, francament aria, al tipus semític de la ciutat, és cosa completament evolutiva: ara apareix una necessitat, ara una altra — això és: ara apareix un servei, ara un altre — fins que poc a poc la ciutat, o millor el municipi complet, esdevé un fet.

Els serveis de llum i aigua iniciant l'aparició de la vida urbana. En aquesta successiva urbanització, el que marca el pas de la col·lectivitat rural disseminada a l'agrupació rural, inici o primordi de la vida urbana, és la necessitat dels serveis d'aigua i llum.

Mentre la col·lectivitat resta disseminada, tot allò que més endavant han d'ésser serveis municipals, no són més que simples comoditats o conveniencies de la vida familiar: l'aigua, la llum, la higiene, són coses a resoldre a cada masía per sí, segons els cabals o els desigs. El *camí* és prou per a la vida de relació; la beneficencia és sols caritat als de fòra. I tot el que diu a les necessitats d'educació o cultura, té sa solució propia en els mitjans, families o en les agrupacions properes.

Però les cases s'agrupen; el *camí* esdevé *carrer*. I llavors ço que eren comoditats familiars, passen a ésser possibles serveis públics.

Podrà seguir la solució individual, però el problema hi és.

Hi ha una necessitat comú; unes fonts o pous comuns o gairebé comuns; la vida de relació priva d'anar al llit a posta de sol, com les gallines; hi ha ja un petit centre de consum, base d'una possible explotació industrial i amb una possibilitat de cooperació que pot representar un gros estalvi, impedint que cada veí faci de cap i de nou la mateixa feina.

No hi manca més que la cultura, ensenyant la millora, i els mitjans econòmics fent-la possible, i els serveis públics apareixeràn.

Per altra part s'explica que, de moment, sols se necessiti llum i aigua. El *carrer* és el *camí*; els boscos supleixen amb escreix passeigs d'encàrrec; per a policía sobra amb el somatén; tenint aigua, els safreigs i arbrats ja vindràn així que calguin.....

Però en aquests dos serveis, per un d'aquests fenòmens tan característics en la idiosincracia humana, s'hi veu una gran diferencia. I és que el de la llum es resol desseguida, fins abans que la industria privada hi vegi una possibilitat de guany.

Ha d'ésser molt pobre un poble perquè no hi hagi, almenys, llum d'oli o petroli, els dies en què no surt la lluna. I així que la industria

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

privada hi veu possibilitat de guany, veiem que ràpidament s'accepta la millora, sense que ho entorpeixin Ajuntaments ni veïns.

En canvi, el d'aigua, segueix un veritable calvari; arrapant-se els pobles als seus mitjans primitius, fins al darrer moment; no deixant-los fins que el seu progrés urbà fa impossible que segueixin. I encara no els milloren, sinó en allò més indispensable, sense preocupar-se de posar-lo a l'alçaria del moment i menys de preveure l'avenir.

Mentre la font natural, per apartada que sia, és prou, no es cerca cap altre mitjà. Mentre el pou de corriola dóna l'abast, no es posa bomba de mà. I, per molt que es necessiti, no ve la de motor mecànic i menys la canalització, si una bona ànima no se n'apiada i paga la despesa.

La diferencia entre ambdós serveis té una explicació molt natural. En el de la llum, sols es tracta de pagar una altra cosa. Pagar l'oli o el petroli, o pagar l'electricitat tot és u. En canvi, en l'aigua s'ha de fer una despesa per estalviar treball; i a la nostra gent això els ve costa amunt, car els sembla que, treballant, poden guanyar-s'ho.

I és que, per regla general, els nostres pobles no s'han fet càrrec de la perdua de temps i treball que representa el fer perdurar en la vida urbana medis sols acceptables i encara, en la vida de masía. I si fins en aquestes les millores de treball i comoditat, poden fer reproductiva la instal·lació de procediments mecànics, què no serà en poblacions, on centenars de persones han de fer diariament la mateixa feina, per a obtenir una quantitat d'aigua petitíssima, insuficient per a ses necessitats, i d'un valor ínfim!.....

Capitalitzeu el valor dels jornals que representen els cents de viatges a la font, i veureu la diferencia enorme que hi ha entre el que gasteu per anar a cercar l'aigua i extreure-la per mitjans redimentaris, i el preu d'una instal·lació que ho simplifiqui.

Feu-ho, i veureu que no sols és més que l'interès del capital, sinó que fins en un any llenceu molt més del que aquest capital representa, sense que us en quedi res — ni bombes, ni canonades, ni res que representi un valor — i sense que arribeu a satisfer les vostres necessitats familiars i agrícoles ni la més rudimentaria higiene.

I aquí convé que sempre recordeu una cosa. I és que quan es compra quelcom, quan s'instal·la una cosa determinada, podreu haver gastat els diners, però, en canvi, teniu la cosa comprada o instal·lada, que té un valor en venda, que representa un capital a poca diferencia igual, si no major, que el que haveu gastat, i, per tant, no us heu

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

empobrit de res; teniu el que teníeu. I, en canvi, la despesa de consum, aquella que es pagar coses que desapareixen, resulta una perdua definitiva. Passat el moment, els diners han fugit i no han deixat rastre. Sou, en realitat, més pobres, perquè ja no teniu tant com abans teníeu. ¡Ja ho veieu si n'hi ha de diferencia!

Molta culpa d'aquest desconeixement la té el que aquestes feines, que se'n podría dir llençades perquè no donen fruit en diner, les fa l'element en aparença menys útil, econòmicament parlant, o sia les dònes i criatures. Però, fins en això se sofreix una greu equivocació. Aquesta població, en aparença inútil, és la rassa del demà, és la nostra vida futura, i a ella hem de sacrificar-ho tot i no explotar-la debades, llençant sa feina.

El temps que els fills perden anant a la font, no resultaría molt més beneficiós per al demà, si l'aprofitaven anant a estudi, repassant les lliçons o practicant les ensenyances rebudes?..... I les dònes?..... mireu la impressió tristíssima que fan els pobles que estàn així i veureu el què hi podría fer la dòna a casa; el què hi guanyaría la netedat, el menjar, la roba, la familia tota, si s'estronqués aquesta insaciable via de perdre temps!.....

I després de tot això, penseu en les necessitats d'higiene; en els perills sempre creixents de l'aglomeració humana. L'aigua és el nostre primer i més important mitjà de defensa. En tindreu mai prou amb els mitjans actuals? Ni somniar-ho, perquè, com si el que hem dit no fos prou, heu de recordar que tot allò que implica un treball dolorós, es redueix, sempre i automàticament, al seu mínim. I mentre la porteu a cantis i costant el que costa el portar-la, tingueu la seguretat que ni per a beure en bones condicions ne tindreu la necessaria.

Es clar; que molta culpa en té la pobresa dels Ajuntaments; però tot té remei. Podent-se fer emprèstits, com ara es podràn fer, ja només és cosa de pensar en els interessos i en l'amortització, que essent per a un petit capital, és cosa que tothom hi arriba. I que, com us he dit, fer emprèstits per a inslat.lar serveis, no és empenyar-se; és endegar les forces econòmiques i canviar diners per coses que tenen el mateix valor. I són tants els mitjans que's poden usar, que difícilment trobarem cap poble que no pugui arreglar-ho. I creieu-me, que el deixar de banda aquests problemes és un veritable suicidi per deixadesa.

Precisament és aquesta la raó de ser dels Municipis, sa única arrel veritable: l'associació per a resoldre en comú les necessitats que isoladament costaría massa de fer-ho. Abandoneu-lo, doncs, aquell concepte

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

del Municipi recaptador i reclutador. Penseu només en el concepte yanqui segons el qual el municipi és un negoci. I ho és un negoci, per a resoldre comercialment i tècnicament, amb tots els aventatges econòmics que l'associació representa, tots els problemes de la vida urbana i llurs conseqüencies.

I penseu que els problemes de l'aigua i de la llum són els fonamentals, els primers, els inicials de la vida urbana. I que resolent-los bé, fins poden obtenir-se importantíssimes economíes en la vida total de les vostres poblacions.

I tant mateix per això, per ésser els problemes de tots els Ajuntaments, per ésser els fonamentals de la vida urbana, he escollit aquest tema sense més objecte que l'exposar-vos de la manera més clara i curta que pugui, els mitjans de què els Ajuntaments poden valer-se i la importancia i trascendencia econòmica que aquests mitjans puguin teni

I

Medis per a la solució d'aquests problemes

a) L'abastiment d'aigua. Començant ja l'estudi d'aquests problemes, anem a posar en clar el que sia l'abastiment d'aigua.

En ell, com en tota instal·lació de serveis, i encara més que en altres, s'ha d'atendre per igual i abans de tot a dos ordres de factors: els fets i la possibilitat; o sia, la situació de fet respecte a cabdals d'aigua, i les necessitats, situació i potencia econòmica del Municipi; prescindint en absolut d'apriorismes i partits presos, perquè són factors que no poden doblegar-se ni és possible falsejar, sense enganyar-nos nosaltres mateixos.

Allà on no hi hagi cabdals com voldriem, no podem inventar-los, i quan no responguin a les necessitats o escapin a la potencia econòmica, no hi ha més remei que ajupir-se a la realitat i cercar altres mitjans, sia fent instal·lacions complementaries o interessant més elements (Municipis o industrials) en l'explotació, per a, entre tots, poder fer les despeses necessaries.

Com que aquesta materia és molt complexa, i cal procedir amb mètode, dividirem l'estudi d'aquest servei en quatre parts. Primer estudiarem la naturalesa i condicions dels cabdals d'aigua; després veurem el problema de la potabilitat; passarem, en acabant, al de la conducció; i, finalment, anirem al de sa policía.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

I. *Capdals d'aigua.* Els capdals d'aigua, en termes generals i per no entrar en tecnicismes que ara foren extemporanis, podríen dividir-se en dues menes; d'aigües subterranies i d'aigües somes; però relacionant-ho amb la situació dels pobles, que és el que ara més ens interessa, cindríem de fer-ho en rodades i per enlairar, siguin o no subterranies. Això és; aigües que per néixer córrer o estar acumulades en llocs alts (fonts, llacs, estanys de montanya, conques de rius enlairats, etc.), poden córrer soles envers els llocs de consum, per la qual cosa n'hi ha prou fent aqüeductes; i aigües que, per néixer, córrer o estar acumulades en llocs baixos i no tenir pressió ni força per a pujar soles, com passa amb els pous artesians, s'han d'enlairar fins al poble.

Dintre els mitjans més primitius, el tipus de les primeres és la font que, rajant per ella mateixa sobre terra, no ens dóna més feina que recollir-la; i el de les segones és el pou en què cal treballar per abastar l'aigua. La resta està en la quantitat; en què paguin el tret de la conducció i canalització, si és necessaria, per a adaptar-la a medis de més importancia..

En pobles petits i fins en grans, s'està encara en la part més primitiva d'ambdúes classes: la fonteta allunyada que apenes és prou per a omplir els cantis, i el pou o cisterna que, amb corriola o bomba, dóna més o menys aigua. I encara moltes vegades, amb una inconsciencia incomprensible, al costat dels pous i fonts s'hi veu, com ornaments de nova mena, oprobi i estigma de la nostra cultura, femers i basses amb totes les seves adherencies pestíferes. Poble hem vist i no de poca importancia, ni pobre d'aigües, cosa que fa més greu la deixadesa, en què damunt del pou de que se serveix tothom hi ha un criader de porcs. I ningú hi diu res, sense veure que és més perillosa aquella situació que asseure's damunt un barril de dinamita.

Les cisternes o dipòsits domèstics d'aigua de pluja, són un altre mitjà, també molt primitiu, tant que només pot acceptar-se a manca de tot altre, si bé l'exemple de Venecia ens ensenya que no és tan despreciable com això. Aquí no cal dir que el perill està en l'atmòsfera, o millor, en allò que hi caigui (perquè és provat que els microbis de l'aire no són patògens) i en les parets. Si són ben impermeables, i es tanquen de manera que no hi caigui res impur, sobre tot a l'escòrrer-hi de les teulades, l'aigua serà força acceptable. L'únic defecte serà la quantitat, perquè mai podrà ésser prou per a un poble, i per tant, només pot acceptar-se com a mitjà complementari i encara en certes poblacions pobres d'aigua.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Ja es compendrà que els pous poc pregons comunament tenen els mateixos perills; però el pitjor en ells és la facilitat amb què poden infectar-se, sobre tot vora les poblacions, on poden arribar sense grans dificultats les aigües de les aigüeres, cementiris, etc. La única defensa contra això és triar son emplaçament lluny del poble i sempre revestir-los interiorment, per a defensar-les de les aigües feàriques, i primeres filtracions de la pluja, que en terres de cultiu o de trànzit són sempre un formidable perill d'infecció. Però ja compendreu que parlant d'abastir pobles no podem entretenir-nos en aquestes minucies, per la qual cosa només direm que aquests mitjans primitius, fins sense aquells complements de porquería de què parlàvem, hauríen de desaparèixer, per adoptar formes de major comoditat i aventatges. Però, mentre això no sia, almenys es tindríen de pendre totes les precaucions, sobre tot amb les fonts, perquè, contra el sentir de la gent, si no estàn en condicions molt favorables són altament perilloses, especialment pel septembre i en temps de pluges, en què, revenint les aigües, arrosseguen totes les impureses dels camps, sense que tinguin espai per a filtrar-se.

I desconfieu, sobre tot, d'aigües que neixen en roques de naturalesa laminar, com licorelles i altres, car llavors és molt fàcil que no hi hagi gens de filtre natural, i les impureses orgàniques poden sortir en grau tal, que arribin a la font en el mateix estat de suspensió en què van endur-se-les les pluges cap al gorg o esquei de la muntanya. Per evitar això, el millor, si es pot, és triar les que passin per capes d'arenisques silíciques però ja hem dit que aquesta no és materia en què es pugui escullir gaire, car ço que es té, es té.

Altrament, al parlar d'abastiment a l'engròs, no vol dir pas prescindir en absolut de pous i fonts. Això fóra impossible, tant perquè un pou, en aparença insignificant, pot ésser, ben explotat, de riquesa extraordinaria, com perquè la importancia de l'abastiment ha d'estar en proporció amb la del poble, i si aquest és petit no li calen grans corrents d'aigua. Hem d'entendre-ho només en el sentit que siguin prou per a tot o gran part de l'abastiment que la població reclami que son *cabdal* pagui el tret d'esmersar-hi en instal·lacions.

I posats ja en aquest camí, topem desseguida amb l'eterna qüestió entre les aigües rodades i les profundes. L'aigua soma té sempre una mineralització més petita que la profunda, ço que la fa més agradosa, i segons les velles teoríes, més potable. En canvi en elles sempre és molt més gran el perill d'infecció, mentre que les subterranies, siguin molt profundes, siguin sub-àlvees, és de creure que han sofert una filtració

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

natural formidable, que les deslliura de bacteries, que és el que més es busca avui dia.

Des del punt de vista del preu, també fins ara s'havíen preconitzat més les rodades, perquè no s'havía de comptar més que amb les despeses d'instal·lació, que, a força d'anys, s'amortitzaven, mentre que en les profundes quedaven per sempre les d'elevació, ço que feia que calgués un capital formidable; però l'electrificació, que en tot es veu en la nostra terra, obrint noves vies i aspectes, ha vingut a revolucionar la qüestió econòmica molt més del que la bacteriología havía fet amb la de la potabilitat.

L'electrificació no sols ha fet insignificants les altíssimes despeses que abans implicava l'aixecar les aigües, sinó que ens ha obert el camí per als següents aventatges:

1.r La gran facilitat d'instal·lació, ja que les màquines i materials són relativament a bon preu i no exigeixen grans obres, podent-se instal·lar els motors i altres on convinguin. Avui, amb poca terra n'hi ha prou i sols cal atendre a la conveniencia de la captació. Això ha posat en tals termes la cosa, que pot dir-se que fins en poblacions força grans i tenint d'aixecar l'aigua més de 50 metres, tot plegat, com després es veurà, no pot costar més enllà de 25,000 pessetes.

2.n La gran baratura d'explotació que fa que no s'hi hagi de tenir la por d'abans, puig ara ni de molt arriba a l'interès del capital que costaven els vells aqüeductes, ja que amb motors petits, de 3 cavalls al màxim, el pujar 10 metres cúbics d'aigua a alçaries de 50 metres no gasta més enllà de 5'50 quilovats.

3.r El poder, amb major facilitat, trobar *capdals* utilitzables en bones condicions. Ara, esvait ja el fantasme de l'elevació, i al qual només poden plantar cara les grans poblacions, ja no cal lligar-se amb cap mena d'aigua. De la mateixa manera poden aprofitar-se els pous que les corrents sub-àlvees i fins que l'aigua de riu, que, en certes circumstancies, no és gens de despreciar, com ho proven els casos de Buenos Aires, Berlín, París, etc.

I creieu que aquest aventatge és tan gran que fins potser representa la possibilitat de resoldre l'abastiment d'aigua per tot Catalunya, puix, donat el nostre règim hidrolò-gico-orogràfic, que fa que, per regla general, els pobles sien vora rius o torrents, sempre hi ha l'esperança fundadíssima de trobar corrents sub-àlvees. I trobant dèus a la vora, pot defugir-se el fer grans aqüeductes, que és ço que matava les poblacions petites.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

4.r El filtre natural, perfectíssim i insustituible, que sovint ofereix, segons la composició geològica, una bona corrent subterrania.

Això ja comença a donar resultats òpims a tot el món i, fins en poblacions petites de Catalunya poden trobar-se casos dignes de citar, cosa que fem amb doble gust, perquè parlar ara de grans capitals estrangeres fóra pedantería inexcusable i perquè així, coneixent el tipus de població, podeu comparar-ho millor amb vosaltres.

Per exemple, Roda de Vich amb sos 3,000 habitants en nombres rodons, ha pogut ja resoldre per una eternitat el seu abastiment d'aigües, utilitzant una pregona corrent subterrania, inestroncable, i molt pròxima a la població, aplicant-hi una senzillíssima instal·lació elèctrica formada per un motor de 3'50 cavalls i una bomba Pfeiffer, la qual amb tots sos accessoris i transmissions va costar només que 2,040 pessetes. Afegint-hi la casa pel motor, el dipòsit, realment esplèndid, el valor dels solars, les fonts, i la canalització de ferro, no va arribar en tot a 17,000 pessetes. Capitalitzeu al 5 per 100 i veureu que tot allò tan bell sols representa una despesa anual de 850 pessetes amortitzable en un terme molt curt, tant, que ja ara, comptant el que abans gastaven, ja ho tenen tot saldat.

No gaire lluny d'allí, a Torelló, han pogut resoldre l'abastiment de les fonts públiques en forma, si no tan radical, encara a més bon preu, puix, mercès a no tenir d'aixecar l'aigua a tanta alçaria ni ésser la canalització tan difícil, n'han tingut prou amb un motor d'un cavall i una bomba també Pfeiffer, que, en conjunt, valgueren 400 pessetes, i una senzilla instal·lació. I ara, gastant 185 pessetes l'any per la força i unes 100 per la conservació de tot, poden treure 4,500 litres per hora.

¿No és una vergonya, vist això, que, almenys tots els pobles prop de rius, no tinguin ja resolta aquesta necessitat de l'aigua?

I encara hi hauríen moltes poblacions que podríen fer arranjaments molt més aventatjosos, facilitant o rebent aigua de, o per a certes industries, ço que els permetría esmersar per a una major esterilització de la part d'aigua que necessitessin per beure.

Respecte a la quantitat que se'n necessita per a un recte consum, fa de mal dir, per la gran contradicció que hi ha entre els que s'ocupen d'aquestes coses; però una claricia indiscutible i que bé la podeu tenir en compte, és que la majoría de poblacions angleses i alemanyes no més tenen, respectivament, 200 i 150 litres per habitant al dia.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

II. *La potabilitat.* La potabilitat de l'aigua té d'ésser mirada des de tres punts de vista: el químic, el hidrotimètric i el bacteriològic.

El primer no és més, en realitat, que el que no resultin perilloses o poc agradoses per raó de la naturalesa de les materies minerals que continguin o simplement per sa excessiva mineralització. En la pràctica, en aquest aspecte, sols ve la impotabilitat si hi ha massa sal comú o massa calç, que és del que més solen patir, puix les altres materies que acostuma a haver-hi, les converteixen comunament en ço que se'n diu aigües minero-medicinals.

L'hidrotimètric no és més que el mirar ses condicions digestives, filles de sa composició química, mercès a un càlcul aproximatiu a base de si disolen el sabó i couen les llegums, cosa que de molts anys ençà ha estat considerada la pedra de toc de la potabilitat.

Avui dia, salvant rares excepcions, ja no es dóna a un ni a altre aspecte la importancia exclusiva que abans, degut principalment a ésser defectes curables, gairebé sempre, barrejant-les amb altres aigües. Això apart que el parlar d'hidrotimetría no és parlar d'una cosa d'exactitut matemàtica, car sempre em recordaré que la font més famosa de Madrid, la del Berro, tindría de ser impotable a judicar per l'escala legal en aquesta materia.

En canvi, l'aspecte bacteriològic, o sia el portar, gèrmens patògens, en quantitat que pugui esdevenir perill, és qüestió de vida o mort, car és com si diguéssim beure malaltíes en lloc d'aigua. Es tan gros aquest perill, que fins en les aigües més pures cal estar-hi sempre a sobre. I no creieu que sigui exageració, perquè precisament el perill patològic comença realment en allò que es reputa aigües nètes.

Un fet comú, que tots podeu comprovar, el de les aigües de bassa de certes cases de pagès, n'és la millor prova. En elles pul·lulen els caps grossos; al microscopi s'hi trobarà tota una flora i tota una fauna microbiològica; però, malgrat tot, moltes vegades no resulten perilloses. I és perquè les bacteries més terribles, el bacilus-coli, el d'Ebbert, fins el mateix estafilococus daurat, no hi poden viure, no tenen defensa i són devorats pels altres organismes. I al revés, quan l'aigua és ben clara, no s'hi troben enemics, i amb son cultiu poden emmatzinar tranquilament tota una comarca.

Per això és que sempre s'hauría de sotmetre a un tractament, o almenys a una gran vigilancia, l'aigua destinada al consum.

No és ara la hora d'explicar els mitjans, ja que amb major autoritat ho ha fet el Dr. Turró, havent-n'hi prou amb dir que poden ésser me-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cànics (decantar i filtrar) químics (oxidant o fent precipitar les impureses), essent la forma més moderna la ozonització; i físics (congelar, bullir, destil·lar, i, el de moda, l'acció dels raigs ultra-violetes).

A més hi ha mitjans biològics, en els quals tan interessants estudis té fets el Sr. Darder, aquí present, aplicables, sobre tot, quan hi ha estancament d'aigües.

I anant al cantó pràctic, únic que ens pertoca, no podem menys d'esmentar (tenint present que uns 500 pobles nostres beuen aigua de riu), que a Buenos Aires s'ha aconseguit que es begui impunement l'aigua del Plata, única que allí es consum, utilitzant filtres de sorra, seguint una teoría patrocinada per l'últim Congrés de Brusselles, ço que els permet gaudir d'un *cabdal* inestroncable, que mai ocasionarà plets. Potser tal com ells ho fan, fóra massa car, però bé podría servir el sistema que ha ideat el Sr. Darder i del qual s'en serveix el Laboratori municipal del Parc per a la cria d'ostres, i amb el qual, sense més utillatge que uns dipòsits comuns de ciment i sorra de diversos calibres, ha arribat a una filtració tan perfecta que les ha deslliurat en absolut del tifus.

Es cosa, doncs, que valdría la pena de tenir-ho en compte i estudiar sa adaptació a tants i tants pobles que per la manca de *cabdals* adequats han de veure aigua en condicions detestables.

Comptant amb més mitjans, pot anar-se ja a la ozonització o als raigs ultra-violetes; però això ja posa de nou en relació el dos serveis: l'aigua i la llum, provant una vegada més, que en molts casos s'han de resoldre d'acord, perquè sería privar-nos de l'arma més formidable per a assegurar el servei d'aigua.

III. *La conducció.* Com hem dit, la més rudimentaria prudencia aconsella que les dèus d'aigua siguin lluny de les poblacions. En canvi, la comoditat exigeix que les fonts estiguin dins. Això fa que fins en els pobles petits s'hagi d'atendre al problema de la conducció, almenys per a instal·lar les fonts públiques.

Per altra part, si es vol anar a instal·lacions més perfectes, i sobre tot en poblacions grans, s'ha de comptar amb els ingressos que pot donar aquest servei, i per això no hi ha altre remei que anar a la conducció domiciliaria.

Si es tractés purament i exclusivament de portar l'aigua fins als pobles, potser encara es podría parlar de conduccions obertes, sempre a més bon preu; però l'acció purificadora que pugui tenir la llum del

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

sol ve tan contrarrestada per tants i tants perills d'infecció, sobre tot a l'ésser vora poblat, que és molt millor ni parlar-ne i anar directament a les tancades.

D'aquestes, les millors, sens dubte, són les de ferro, si bé tractant-se de conduccions en terres que no hagin d'ésser remogudes comunament, pot ben bé fer-se en tubus de ciment armat, sistema mol usat a Alemania, que resulta a molt més bon preu, i que té l'aventatge que, no rovellant-se, els tubus sempre són bons, sobre tot si, com s'ha dit, no removent-se les terres, no hi ha perill que rebin cops.

De totes maneres no s'ha d'oblidar, i l'exemple de Barcelona amb les excel·lents aigües de Moncada és eloqüentíssim, que el perill més gros està en la conducció, i que mai, per molt que es faci, s'hi tindrà prou vigilancia.

Però en materia de canalització ens trobem a Catalunya amb un inconvenient, si no característic ni exclusiu, almenys de molta importancia, com és el dels pobles edificats damunt de roca. Serà per raons estratègiques per a millor defensar-se contra bandolers, serà perquè, essent les terres pobres, s'ha volgut conservar per al conreu les més possibles; però el fet és que ço que és característic, sobre tot en pobles edificats en els segles XVI i XVII (època altrament dels grans bandolers), és que estiguin damunt turons rocosos, el pis duríssim dels quals fa costosíssima, si no impossible, tota mena de canalització.

La generalització d'aquest fenomen fa que s'hi hagi de pensar seriament i cercar-hi remei, que potser, en els casos més difícils, fóra anar a canalitzacions altes, apoiades en les façanes. Això resultaría molt car, però ja és hora que tothom comprengui que primer és la salut i que en materia de serveis públics el que s'ha de tenir en compte és el valor d'interessos i amortitzacions i la possibilitat de fer emprèstits en bones condicions, perquè ja és fòra de discussió que en aquestes coses no és just ni prudent, ni en bons principis financiers pot defensar-se (salvant rares excepcions, com la de Buenos Aires), aportar de moment, el preu de tota l'obra, perquè això sería enrerrar en una sola tota la força econòmica d'una generació i ja no es podría fer res més en molt temps, mentre que de l'altra manera, cobrant desseguida els contractistes i operaris, va seriant-se el pagament del capital esmersat en més o menys llarga amortització i, en conseqüencia, les generacions futures paguen el què els pertoca, perquè elles se n'aprofitaràn tant o més que nosaltres.

I creieu que el mètode científic i racional de l'emprèstit és molt

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

millor i a més bon preu que l'actual de pagar els comptes a poc a poc, perquè així els preus pugen tant que fan caríssima l'obra empresa.

IV. *La policía de l'aigua.* Del què hem exposat n'haureu pogut deduir que no n'hi ha prou d'haver-hi un bon servei d'aigües, sinó que cal defensar-lo i vigilar-lo sense parar.

Però no té de ser només per privar que'ns la prenguin l'aigua, que per això ja ens dóna prou mitjans la Lley, sinó principalment perquè no ens la infectin, cosa en què, desgraciadament, la Llei ja no ens és de tanta ajuda.

Per a això s'ha d'establir una serie de regles encaminades no sols, com veurem, a comprovar periòdicament i molt sovint l'estat sanitatari de les aigües, que això ja és manat, sinó principalment a regular las relacions del seu servei amb altres *cabdals* que puguin afectar són estat o disminuir son rendiment; amb l'agricultura i amb les industries establertes, i més que res, amb l'evaquació d'aigües brutes, sobre tot de clavegueres, que tan funesta influencia poden tenir damunt les aigües públiques. Es materia aquesta de la què és gairebé òrfena la nostra legislació, car, apart de la Instrucció de Sanitat i algunes disposicions referents a certes industries i lavatge de minerals, tothom pot fer el que vol, sense que sigui prou la Reial ordre de 27 d'abril de 1909 per a protecció de fonts, corrents i manantials ni el Reial decret de 6 de novembre de 1903 sobre policía de corrents.

De totes maneres, convindría molt que alcaldes i Ajuntaments estudiessen bé aquestes disposicions, car, si s'aplicaven rectament, molt s'aconseguiría.

I anant a la comprovació periòdica de l'estat de les aigües direm que és cosa de la més alta importancia, i que no pot deixar-se de cap manera de banda. Es clar que només ha d'ésser un estudi bacteriològic, tal com és lògic i és manat que's faci, perquè la composició química, i en definitiva l'estat hidrotimètric, és permanent dintre certs límits. Però dintre del que és purament bacteriològic ha d'haver-hi un rigor extraordinari.

Precisament per aquests estudis estaríen indicadíssims els laboratoris de cap de partit, amb la qual cosa, per fí, tindríen alguna utilitat, car, fins avui, molts d'ells són purament nominals.

La veritat és, per això, que hi ha moltes raons perquè fins ara resulti poc menys que inútil sa actuació, de les quals no és la menys

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

important la manca de cultura, que fa que molts s'en riguin de bacteries i d'anàlisis, sense veure que és jugar amb foc, i que, quan vulguin arreglar-ho, ja no hi seràn a temps. Però també es té de reconèixer que hi ha moltes raons d'ordre pràctic que expliquen que així sia. Perquè, en efecte, ¿què en treuràn la majoría dels pobles de saber l'estat de les seves aigües si no tenen defensa, i si, per regla general, la visita de la Comissió sanitaria els resulta un flagell més? ¿De què els servirà saber que la seva aigua és contaminada si no en tenen cap més per a substituir-la?

Per això convé, amb tota urgencia, anar a adquirir nous cabdals, instal·lar filtres degudament seriats perquè a la llarga no sien perill de noves infeccions..... I, sobre tot, cal una intensíssima campanya cultural en què, prescindint de política, tots anem a predicar el que s'ha de fer, fins que'ns sentin els sords i fins que tothom sàpiga i conegui els mitjans de profilaxi; perquè no tot es deixi inconscientment, com fins ara, a la hiper-acidesa dels estòmacs, amb la qual cosa s'aconseguirà que aquest tifus, amb que, sense gran motiu, es vol aterroritzar als Barcelonins, deixi d'ésser ço que realment és; el flagell espaventable de la nostra muntanya d'on baixa traidorament a Barcelona.

I això es pot fer desseguida, sense esperar noves instal·lacions. Penseu, vosaltres que teniu el govern dels pobles, que us hi va la vida dels vostres fills; penseu que vostra responsabilitat és gran, que sou els encarregats de la salut i de les vides de les vostres comarques; penseu que damunt vostra conciencia hi pesarà el que passi! deixeu-vos de resignacions musulmanes i volgueu que, almenys, pugui dir-se que heu fet tot el que era en vostres mans per a impedir-ho.

b) L'abastiment de llum

El servei de llum encara ve més lligat, en quant el sistema, amb el caràcter de la població, tant que fins pot dir-se que ve imposat per ell.

Hi ha sistemes, el del gas per exemple, que només són possibles en les grans poblacions, perquè el cost de sa instal·lació i la impossibilitat de portar ses conduccions a grans distancias, fan indispensable un gran centre de consum el més agrupat possible.

En canvi, els sistemes primitius d'oli, petroli, etc., són inaplicables, com a sistema general, en grans poblacions, perquè de jornals sols resultaríen més cars que els sistemes millors i més perfeccionats. Això

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

fa que uns i altres, ciutats i pobles rurals, tinguin ja marcada per sa naturalesa la manera d'atendre aquests serveis.

En els pobles rurals, i fins en les viles, no hi ha altre remei que anar als mitjans que en diríem d'instal·lació local (olis, petroli, alcool, acetilè, essencies, els perfeccionaments dels quals, per l'auto-incandescencia i pels *manguitos* són molt dignes d'atenció), o bé quan hi ha possibilitat, anar a la llum elèctrica, sistema que és realment indicadíssim, ja que per sa extraordinaria facilitat de conducció, que li fa accessibles tots els mercats, pot arribar a una baratura tan extraordinaria, que, junt amb la netedat i simplicitat de sa instal·lació el fa insustituible en absolut.

Altrament, el règim hidrològic de la nostra terra, amb les inextingibles fonts de força acumulades al Pirineu, amb son gran nombre de rius de gran pendent i sos molts salts d'aigua, sembla fet exprés per a l'electrificació, ja que, fins en el recó més isolat, on no hi pugui arribar cap xarxa d'importancia, hi ha manera de crear-se la corrent necessaria.

Per cert que, al parlar de salts d'aigua, no's pot per menys de recordar, en que sia de passada, la qüestió de sa socialització. Foren tan grans els aventatges que la vida local i fins l'economía nacional en treuríen que aquest somni arribés a ésser un fet, que, fins, no essent, se n'ha de parlar.

Al cap i a la fi, aquests salts formen part integrant d'una economía pública (municipal, comarcal, provincial, fins regional moltes vegades); i son valor va tan lligat amb ella que no hi ha manera de separar-ho. Carreteres i carrils, agrupacions i interessos, tot s'arregla, tot s'encamina envers aquests centres de força, i tot ve influït per ella.

¿Per què, doncs, aquestes economíes no han d'aprofitar-se dels augments de valor que amb sa organització produeixen, i, sobre tot, per què s'han de privar d'aquest mitjà propulsor, que en ses mans podría ser instrument inapreciable, per promoure la vitalitat del poble, en forma que permetés abarcar la totalitat del problema i la complexitat immensa dels seus factors?

Laindustria privada sempre anirà al seu negoci, i el que convé és despertar, aixecar tot quan tinga un valor en nostra terra. La llàstima és que, fins dintre el règim actual, la Mancomunitat, aprofitant la situació de la Canadienca, no hagi procurat fer-se seves les colossals forces que aquesta havía començat a desvetllar, incorporant-les definitivament a Catalunya, de quina economía col·lectiva podríen ésser l'ànima.

Però fins no arribant en aquests somnis, almenys tindríen d'ésser

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

d'utilització tributaria per als Ajuntaments, i altres, perquè no hi ha motiu perquè essent-ho la propietat de tota mena, deixi d'ésser-ho una part tan important de la riquesa, repetint-se el cas, etern ja entre nosaltres, que l'Estat absorbeixi i desposseixi, sempre i en tots moments la hisenda dels Municipis.

Tornant ja al nostre terma, i prescindint d'això, que desgraciadament no som els cridats a resoldre, la primera cosa que haurem d'esmentar és l'eterna lluita entre les grans companyíes i la petita industria. I al dir grans companyíes no ens referim pas solament a les dues o tres que en aquests últims temps ha semblat que teníen d'absorbir tota Catalunya amb ses xarxes gegantines, sinó a les que poden arribar a grans instal.lacions, deliberadament esteses.

El menor cost i la major regularitat d'aquestes sembla, de moment, resoldre la lluita a favor seu. En elles el negoci té més camp d'acció, més sortides, i això sempre permet més bons preus.

En canvi, té el perill de tots els *trusts*, que poden acabar dominant despòticament el mercat. I, per sa part, la petita industria té també grans aventatges. En ella, el servei de llum és un ingrés complementari, que ajuda a viure a l'explotació industrial, que, segons les circumstancies, pot ésser la única font de vida d'una comarca, i que per tant tothom, i especialment els Ajuntaments, han de tenir interès en salvar-ho.

Altres vegades els Ajuntaments s'han de sacrificar al revés, oferint son centre de consum a les grans companyíes, com a esquer, perquè condueixin la seva corrent envers el poble. I això és quan en sos pobles hi ha industries que necessiten força en bones condicions per a poder viure.

Ja veieu si en pot tenir d'importancia, des del punt d'una noble política social, l'actuació dels Ajuntaments! Per això convé no deixarse portar per apriorismes i madurar degudament la resolució que's vulgui pendre.

Altrament, i navegant amb art per entre aquestes lluites d'interessos, els Ajuntaments poden obtenir importantíssims aventatges. Vegi's si no, entre altres, el cas de Vich.

En aquella industriosa ciutat, l'Ajuntament pagava cada any unes 32,000 pessetes per al servei de llum pública, càrrega, com se veu, de certa importancia. La contracta s'acabava ja, i l'Ajuntament, farà uns tres anys, va buscar un mitjà de rebaixar-la, que no pot ésser més interessant. Va començar per adquirir la linia de distribució, i instal·lar

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

un transformador pel seu compte, i allavors, lliure ja del jou d'una companyía determinada, va obrir concurs per al fluit. Com que allí, a la conca del Ter i del Fresser, són tantes les companyíes, va arribar a poder adquirir la corrent a un preu, tan ínfim (tres cèntims i terç el quilovat) que la despesa anual va baixar fins a 3,300 pessetes, amb impost i tot.

Estalvíen, doncs, fins afegint-hi unes 1,000 pessetes anuals per millores i 4,500 per conservació i manteniment de la linia, unes 23,000 pessetes cada any. I per aobtenir això, només van haver d'esmersar 46,000 pessetes en la xarxa, 10,000 en obres i altres, i 1,870 en el transformador. Total 57,870 pessetes, que, amb l'economía de tres anys, han estalviat de sobres, quedant-els-hi encara una esplèndida instal·lació.

Em sembla que aquest resultat és digne que se'n parli i que tots el tinguin en compte.

I si això no és possible a tot arreu, pot fer-se molt, sens dubte, si els administradors són homes d'empresa. Avui, per terme mig, els pobles que es serveixen d'electricitat, vénen a gastar, segons la població, de 4,000 a 1,500 pessetes l'any. Capitalitzeu això i veureu el que representa i si us en obra de camp a la vostra activitat.

Jo recordo haver vist en la conca del Gès, un cas que bé pot servir d'exemple als petits Municipis i fins als ja majors que no tinguin ocasió de tenir electricitat en bones ocasions. Aprofitant un petit salt, insuficient, sens dubte, per a una industria de certa importancia, un industrial, tan modest com d'iniciativa, va instal·lar una turbina i un generador. Com que el salt és gairebé en el poble, la linia no representa res, i ara, havent gastat tot just 5,000 pessetes, fa anar els seus tallers de tornería i serveix de llum al Municipi.

¡Ja veieu si aquí, com amb l'abastiment d'aigua, no és també una vergonya que encara hi hagi qui no sàpiga resoldre aquests problemes!

Però els qui no puguin anar a una solució municipalitzadora, convé que no oblidin un aspecte del problema, del qual fins ara no se n'ha fet gran cas, i que pot ésser una gran arma en mans d'una administració conscient i honrada. Es aquesta la dels arbitris per ocupació de la vía pública.

Dissortadament, la situació legal no pot ésser més abusiva ni més perjudicial per als Ajuntaments, perquè les grans empreses amb sa influencia incontrastable, han aconseguit que no se'ls pugui imposar més que un migradíssim tant per cent sobre la contribució. Però és impossible que aquest estat de coses perduri, perquè sería inconcebible

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que l'Estat desconegui per més temps que el Municipi es té de fer valer, en aquestes coses, un dret de propietat, ple, absolut, que no pot deixar-se de banda per més temps.

Perquè amb això, el nostre punt de vista tributari és radicalment distint del de l'Estat. Aquest, per ajudar a les despeses de l'alta protecció de la vida jurídica, fa pagar a tothom segons el que té o segons els seus guanys, i per això fa tributar aquestes empreses a proporció dels seus beneficis. En canvi, els Ajuntaments, no. Els Ajuntaments no imposen res, sinó que, en realitat, són associats d'aquestes empreses. Elles hi posen el capital, les màquines, el material, i els Ajuntaments hi posen una cosa tan indispensable com aquesta, els carrers; i, o bé s'els ha de pagar el lloguer del que deixen, que ha d'ésser proporcionat al valor de la cosa, o bé se'ls ha de considerar com a associats i donar-los una part proporcional dels beneficis.

De més a més, el negoci de les empreses i el seu creixement progressiu, que moltes vegades és geomètric, depèn del treball i del creixement de les poblacions, i per tant, aquestes bé se'n tindríen d'aprofitar. I no n'hi ha prou de dir que aquests serveis són millores, perquè el qui les fa, no ho fa pas per patriotisme, sinó per negoci. I si hi ha vegades que pot semblar veritat que encara gracies que algú vulgui intentar el negoci, en les grans ciutats, que és on més importancia té la cosa, és això un sofisma indefensable.

Però, per vergonya nostra, no és sols l'Estat qui ha tancat aquesta via, sinó que han estat molts Ajuntaments, que ja per coses inconfessables, propies d'administracions podrides, ja per ignorancia que només els ha deixat veure el guany immediat, una petita rebaixa, o el tenir algún llum de franc, han fet concessions perpetues, renunciant a tot dret d'aquesta mena.

A Barcelona mateix, procedents dels pobles agregats, en tenim de concessions d'aquestes, en què per un plat de llentíes va renunciar-se a la rica herencia d'uns ingressos importantíssims.

Es tan greu aquest mal, que En Flores de Lemus, en el seu projecte d'exaccions locals, hi posava un remei redicalíssim, donant un terme per a fer desaparèixer totes aquestes concessions. I, perquè es vegi ço que poden els interessos creats i les grans companyíes, en el dictamen del Congrés en què altament ja es desnaturalitzava tot el projecte, fins desapareixía aquest remei, sense que ningú s'hagués pres la molestia, ni hagués tingut el valor de dir per què es feia. Em sembla que no hi calen comentaris.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

II

La Municipalització i les associacions de Municipis com a mitjà de resoldre aquests problemes

Al parlar de la manera de resoldre aquests problemes, desseguida s'acut una paraula, un sistema: la municipalització.

Es aquesta un tòpic que ha tingut un predicament extraordinari, potser més del que convenía; però que ara és moda deixar de banda més del just, perquè si bé no és la panacea universal que es predicava, és un arma que, sabent-la manejar, no n'hi ha de millor. Això si, és arma de dos talls, i resulta perillosa en mans de gent deixada o inconscient.

Com que demà un altre conferenciant, amb molta més autoritat que jo, us explicarà el que és la Municipalització, no entraré en detalls, limitant-me a dir-vos que l'aigua i la llum són d'aquelles comptades coses en que no hi ha discussió respecte a la conveniencia de la socialització en qualsevol de ses formes, municipal, de l'Estat, etc., etc. Fins diría que no se'n pot prescindir, perquè, fins no mirant l'ingrés que hi representa la venda diferencial, ni l'acció social que pugui tenir l'abaratiment i la regularització dels serveis que en poblacions obreres és problema de vida o mort, hi ha un aspecte que mai poden descuidar els Ajuntaments. Es aquest el dels efectes i l'acció reguladora que pot tenir damunt la creixença i desenrotllament de les poblacions.

¿Còm es pot demanar a una companyía particular que posi en perill un capital, aventurant instal·lacions, sense més objecte que empènyer la creixença o facilitar la formació de barris?

Potser algú ens dirà que això és precisament la base dels negocis, el preveure el què pot passar; però l'exemple de l'*Ensanche* de Barcelona, on tothom va anar per ell, és el millor elogi del sistema anglès, que fa que, abans de bastír els carrers, ja hi hagi instal·lats tots els serveis necessaris. Quantes dificultats econòmiques, quants perills sanitaris ens estalviaríem avui en dia si quan se va obrir l'*Ensanche* s'hagués seguit un plan més racional i més científic.

Es clar que per treballar així s'hauría tingut de parlar de mil·lions, i això hauría sigut un incentiu més a les males llengües; però precisament per això, per maledicencia dels uns i per cobardía dels altres, estem com estem. I aquesta malaltía social nostra és realment pe-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

rillosíssima. Precisament, l'any 1879, amb cinc o sis mil·lions se resolía el problema de l'aigua, i per por a les males llengües no es va fer. ¡Quantes vides i quants mil·lions hauría estalviat un acte de valentía! ¿I quant tindrem d'esmersar ara si volem resoldre-ho? I el més trist és que encara seguim obcecats, mal-parlant i tement sempre, sense que ni l'exemple de l'hivern passat ens hagi obert els ulls, fent-nos veure que ens hi va la vida!

Cert que avui dia les doctrines dels augments de valor no guanyat, amb el *betterment taxe,* marquen ja noves orientacions als pobles llavors impossibles, i que ja no podría donar-se el cas que els pagesos dels voltants es tornessin mil·lionaris sense que la ciutat, que s'arruïnava, en tregués res; però, tot i això, fou una errada que ja no té remei el deixar-ho tot a la iniciativa particular. Les companyíes van créixer com l'aigua, i ara ens aixafen i no tenim defensa!

I tornant a la municipalització, veurem que encara són més poderoses les raons que l'aconsellen en materia d'aigües, fins a l'extrem que podríem dir que és imprescindible. Jo fins no conec cap ciutat que ho hagi resolt bé, sense anar a una fòrmula socialitzadora. I és que en elles el més important és la higiene. Per assegurar la salut no s'ha de plànyer res. ¿I com voleu que això ho faci una companyía que abans que tot té de pensar en sa ganancia?

Així veurem com, malgrat les exageracions de què us parlava, la municipalització de l'aigua i de la llum va fent via, imposant-se a tot arreu. Ara mateix, Berlín, que ja de sempre hi tenía l'aigua i el gas, acaba de municipalitzar l'electricitat, absorbint una companyía tan poderosa com és la *Berliner Elektricitats werke,* començant el nou servei l'octubre que ve.

Això si: la municipalització, per anar bé, exigeix un divorci absolut amb la política, no sols amb la baixa política a l'istil espanyol, mare de tota mala administració, sinó fins amb els seus sistemes i amb els seus idealismes. I dic idealismes, perquè on ha caigut més a Angleterra, ha estat en aquelles ciutats en que, per afavorir més la classe obrera, s'han rebaixat els preus fins a sobrepassar els límits d'elasticitat de tot negoci. I això ho hem de reconèixer: és un greu perill que difícilment podem defugir els partits populars o els que tenen que mirar relacions o conveniencies particulars, com passa en els pobles petits on, per aquest motiu, no m'atreviría aconsellar la municipalització de servei de llum a domicili, perquè ¿quín Alcalde s'atreviría a executar certs rebuts?

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Des d'aquest punt de vista sí que realment a Espanya és difícil fer res. El nostre règim, absolutament polític, en què els Ajuntaments no poden fer res que no ho digui la llei (hi encara dintre un règim de desconfiança en la iniciativa particular, que es tradueix en subastes i tràmits inacabables) i en què, no cometent delictes, la responsabilitat dels administradors no és altra que perdre la confiança del poble en les pròximes eleccions, no pot ésser més contrari al règim industrial que la municipalització forçosament necessita, i qui viu de la llibertat absoluta d'iniciativa, a base de la propia responsabilitat si no es fan bons negocis.

Però en la situació actual, la dificultat grossa és la manca d'una llei, com en alguns Estats yankees n'hi ha, que permeti expropiar a les companyíes, pagant el preu del que donen i no el *lucrum ces sans* del negoci que deixen. Precisament el nostre contracte amb Dos-Rius cau per aquí; que en lloc de pagar-li el valor de les seves instal·lacions hem de pagar-li un negoci amb el qual guanya més de tres mil·lions l'any, amb un benefici que augmenta, per raó de la creixença de la ciutat, en unes trescentes mil pessetes anuals. ¡Es, doncs, nostra la culpa, si la llei no ens dóna més mitjans, que, per defensar la salut pública i tallar la sagnía oberta que això representa per a l'economía de la ciutat, haguem tingut d'oferir a la companyía el preu just del seu negoci com a tal?

Però, fins prescindint d'aquests defectes ¿poden els petits Ajuntaments, que són la immensa majoría, pensar en coses d'aquestes, que exigeixen grans despeses?

Recordem que les condicions i caràcter de les dèus d'aigua i llum marquen una forma de plantejament econòmic que no pot trencar-se. Un *cabdal* gros, una força d'importancia, exigeix una potencia d'execució proporcionada.

Les ciutats, amb la força econòmica a que dóna peu la importancia del seu consum, no tan solament poden fer-ho sinó que per la potencialitat de negoci de sos serveis públics, irradiant més enllà de ses fites, esdevenen centres d'atracció de la rodalía, convertint en suburbis els pobles veïns i fins a vegades creant noves organitzacions, com pasa amb la Junta d'aigües de Londres, que abarca més enllà del 36 *borough-County* de la Metròpoli, fent que s'aprofitin les poblacions del voltant, de les colossals instal·lacions que s'han tingut de fer per assortir a la immensa capital anglesa.

En canvi, en el petit Municipi, la situació canvía i ja té d'anar-se

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

a l'Associació amb els veïns (o bé amb les industries dels seus termes), si volen acostar-se a instal·lacions d'importancia que assegurin la perfecció del servei. Per això, salvant sempre les diferencies de lloc, potser podría trobar-se un element orgànic d'importancia a base de les viles, que podríen ésser centres d'irradiació per a tota la seva comarca. Així potser trobaríem la manera de ressucitar la comarca, organisme que tant se troba a mancar en el nostre sistema de règim local.

Però dissortadament, la nostra llei municipal no ens dóna mitjans per això; les associacions de què parla l'article 80 són cosa tan rudimentaria que ni poden pendre's seriosament. Caldría, doncs, una reforma legislativa. Però, això sí, que fos prou elàstica, perquè, en cada cas, la organització s'adaptés a les necessitats, perquè, si s'ha de fer, com sempre, una quadrícula més que tot ho lligui, tant-se-val que seguim com fins ara, i que, si per cas, les organitzacions siguin com les de les Juntes de beneficencia, que tant honren a Catalunya, i que, democràticament, a la catalana, han sabut resoldre el problema de la mendicitat.

De tot el que hem dit, em sembla que lògicament podríen deduir-se les següents

Conclusions

1.ª Els problemes de l'abastiment d'aigua i llum no s'han de plantejar ni resoldre *a priori*, car sos termes i solució depenen de les condicions de lloc, població i mitjans econòmics i materials.

L'únic que pot assenyalar-se per endavant, com a condició precisa i en què no hi ha d'haver regateig, són les garantíes i precaucions a pendre per assegurar la potabilitat bacteriològica i a base d'anàlisis tècnics.

2.ª La relació entre un i altre servei, fa que en els pobles on no es pugui instal·lar-se simultaniament diversos sistemes d'il·luminació, ha de tenir-se'ls presents ambdós a l'intentar resoldre'ls, perquè, en molts casos, només amb l'electrificació és possible plantejar i resoldre l'elevació d'aigües en condicions d'economía.

3.ª En materia d'aigües s'ha d'aconsellar la municipalització com a únic mitjà de posar la higienització per damunt de les conveniencies del negoci.

4.ª Es impossible anar a municipalitzar no establint, quant al règim del servei, un mètode d'industrialització, incompatible amb la llei actual, que l'allunyi de la política; i, en les poblacions, on ja hi ha

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

establertes companyíes particulars, no s'hi pot anar tampoc en bones condicions, sense una llei d'expropiació forçosa de serveis públics que permeti pagar-ne només el seu valor actual, prescindint del valor com a negoci actual i en el pervenir.

5.ª La legislació actual sobre associació de Municipis ha d'ésser lliberalitzada a fi de fer possible plantejar serveis comarcals — única forma a seguir en determinats casos — dintre de les degudes garantíes per al règim d'industria a què s'ha de sotsmetre.

6.ª L'actual situació de fet i de dret en materia d'ocupació de la via pública per empreses particulars, té d'ésser modificada en el sentit que desapareguin, amb la deguda compensació, els privilegis concedits per molts Municipis, i que aquelles tinguin de satisfer als Ajuntaments els drets d'ocupació de la via pública, com a un element del seu negoci, independent en absolut del que tributin per raó dels beneficis, reconeixent-se a favor seu, com a succedani pràctic de la municipalització, el dret a una part dels ingressos, compensant així la utilització de la via pública i la part que l'esforç de la població té en el negoci i en sa creixença.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

MUNICIPALITZACIÓ DE SERVEIS

CONFERENCIA DONADA PEL CATEDRÀTIC DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA EN JESÚS SÁNCHEZ DIEZMA

Mentre es discutía en teoría la major o menor intervenció que l'Estat ha de tenir en la vida (discussió amplíssima, en la qual s'assentaren les més fermes bases de les doctrines individualista i socialista) es resolen, de fet, en la vida local dels pobles, problemes diversos. Entre ells destaca el de la municipalització de serveis públics.

El fet té una importancia molt gran; ve a plantejar punts de vista que no havíen estat ovirats jamai; amplía els horitzons de la ciencia administrativa, i crea una extensa literatura que té un ressò en les lleis positives dels pobles.

Essent, doncs, problema, la trascendencia del qual dóna per resultat que estigui latent en la vida de les nacions totes, no ens havem pas d'acontentar amb estudiar-lo solament a Espanya, sinó que cal sortir de límits tan reduïts, imposant-se tractar-lo d'una manera general també.

Donant a la municipalització un ample camp d'anàlisi, direm que no és la seva noció o concepte, la gestió directa dels afers pel Municipi, com no són tampoc ses notes essencials l'industrialisme, la cooperació ni el socialisme. Es la municipalització l'ampliació o eixamplament d'atribucions del Municipi, convertint en servei públic aquell que sols tenía una índole privada, i aplicant a la gestió d'aquests serveis, principis i normes propis de l'empresa privada.

La naturalesa de la municipalització és complexa. Sa complexitat depèn de la diversitat de formes amb què es presenta, dels problemes que implica sa existencia, i dels distints serveis de que en poden ésser objecte.

Diversitat de formes. — La municipalització pot compendre la necessitat o servei *públic* (enllumenatge públic, fonts públiques, etc.),

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

o també el privat (aigua i llum a domicili); amb monopoli o amb lliure competencia; creant el servei, sense explotar-lo després directament, o comprenent creació i explotació; i, per últim, amb finalitat econòmica (el lucre o l'alivi del pressupost), o amb finalitat social (higiene, millorament de les classes populars, etc.)

Es, doncs, grandíssima la diversitat de formes.

Problemes que implica la municipalització. — El problema és complexe perquè implica o suposa:

a) Qüestions tècniques (d'higiene, sanitat, seguretat, enginyería, especialitat química, etc.)

b) Qüestions econòmiques (despeses, ingressos, tarifes, amortitzacions).

c) Jurídiques (organització, regulació, limitació de llibertat, etc., etcètera).

Serveis que es municipalitzen. — Es nota clarament el fenomen de l'ampliació diaria, incansable, de la materia municipalitzable. Avui es troben ja, amb l'esmentat caràcter, suministres públics (aigua, llum, neteja); serveis privats (aigua, llum, calefacció, força); comunicacions (tramvíes, vapors, cotxes, telèfons); sanitat (clavegueres, cementiris, pompes fúnebres, farmacies, banys); aliments (pa, licors, llet, gel, peix, escorxadors); seguretat (incendis, comerç, mercats, dipòsits); producció (mines, pedreres, vivers); problema obrer (cantines escolars, cases-refugi, cases barates, Montepius, Caixes d'estalvi, agencies de col·locacions); espectacles (teatres, cassinos, cinematògrafs).

No hi ha, doncs, dubte que avui dia la municipalització s'ha estès d'una manera extraordinaria, havent-se arribat a implantar en serveis que no semblaven, en un principi, municipalitzables.

Judici crític. — Molt s'ha dit de la municipalització de serveis. La multiplicitat d'opinions (fenomen que s'esdevé en tot problema, i essencialment en aquells que comporten una certa revolució en els principis admesos com inalterables) ha donat lloc a contradiccions, traduïdes en discussions ardues a les pàgines dels llibres, i a les aules i Corporacions de Dret públic. ¿Es pot fer una crítica absoluta de la municipalització? Evidentment, no. No es pot dir que sigui bona ni dolenta. La realitat, múltiple i incoherent, ens mostra casos en què el municipalisme dóna grans resultats, i, en canvi, altres de resultats poc falaguers. Donant una

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

idea global, que, despreciant variacions petites, abraci tant com es pugui la coloració total del resultat, direm que la municipalització, *en materia econòmica*, és poc aventatjosa, perquè les Administracions públiques no sempre tenen una organització curosa que permeti un èxit financier; però, en canvi, *en el terreny social* presenta grans aventatges. I, essent així, és clar que ben bé es pot dir que la municipalització es aventatjosa, havent-se d'estimar com un signe de progrés. Mes tingui's en compte que, per la complicació que representa i els perills que enclou, sols és factible aquesta modalitat, en bones condicions, en els pobles progressius.

Estat del problema a Espanya. — Com en molts rams de la ciencia administrativa, ens trobem a Espanya amb una mancança molt accentuada del seu estudi, principalment en l'ordre tècnic. Crida l'atenció la falta d'anàlisi del problema per part dels autors, fet que es tradueix en una gran pobresa bibliogràfica. Apart d'això, és de notar també una deficiencia evident en la regulació jurídica de la municipalització, cosa per altra part natural, puix és sabut que l'apartament dels autors de l'estudi d'una branca qualsevulga del Dret porta aparellada una pobresa de la legislació, sovint preparada per la prèdica i defensa de les teoríes jurídiques pels estudiosos.

¿Què trobem legislat? Distingim entre lleis i disposicions reglamentaries. En quant a lleis, s'inicía la municipalizació, en la d'Aigües, al parlar, en un dels seus capítols, de l'abastiment de poblacions. També n'hi ha un embrió en la part dedicada a tramvíes, en la de ferrocarrils. La Constitució de l'Estat i la vigent llei Municipal contenen el germen de la teoría municipalitzadora en parlar de «la comoditat i higiene del veïnat, i foment dels interessos materials i morals».

Després, i ja amb major desenrotllament, es presentà un projecte de llei de Municipalització de serveis públics en 14 de juny de 1905. Més tard, la llei d'Administració local (projecte), al·ludeix solament a la municipalització (vegin-se els articles 90, 100 i 175), però sense regular-la.

I, reglamentariament, ¿com està la nostra legislació administrativa en el respecte analitzat? Les Reials ordres de 17 d'abril de 1877 i 11 de juny de 1879 l'admeten per a l'enllumenament. De data moderna, ens trobem amb les següents: La de 28 de març de 1905 regula la panificació, decretant que l'Ajuntament de Madrid establirà l'esmentat servei de panificació per: *a)* Fixar una tarifa reguladora del preu del pa; *b)* Assortir d'aquest article els establiments dependents del Municipi, els de la Provincia i l'Estat, mitjançant els convenis que es puguin celebrar;

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

c) Treure a la venda pública una quantitat determinada de pa, especialment de l'ordinari, venut a pes. Aquesta Reial ordre conté 10 articles: són d'un gran interès, puix s'hi fixa una orientació nova a Espanya. Interessant és també una altra Reial ordre del mateix any i dia 30 del propi març. S'ocupa de la municipalització en els mercats. En quant fa referencia a excorxadors, hi ha també una norma reglamentaria, municipalitzadora en el criteri que l'inspira; es de 6 d'abril del propi 1905. En son preàmbul diu el Ministre que la causa de l'alt preu de la carn, sempre en puja, es troba en el crescudíssim nombre d'intermediaris, cosa que s'ha d'evitar. Entén el Ministre que el millor remei fóra municipalitzar d'un cop el servei d'Escorxadors (de la qual solució es declara partidari), atribuint en conseqüencia als Ajuntaments, encara que sigui amb dret d'exclusiva, la missió d'assortir de carn a les poblacions. S'hi oposen, però, en sentir del firmant de l'esmentada disposició, dificultats que és impossible vèncer de moment, entre elles els contractes vigents entre els Municipis i els abastidors. Amb tot és altament lloable l'esperit que informa la prescripció ministerial, l'articulat de la qual faculta per anar a la rescisió dels esmentats contractes, prohibint a més els arrendaments del servei, i crea una Comissió especial de Mercat, en què no tenen intervenció els Regidors, però que presideix l'Alcalde, la qual ha de redactar el Reglament, formar les tarifes reguladores, i nomenar i separar el personal facultatiu i subaltern.

Disposició important també és la Reial ordre de 23 d'abril de 1907, dedicada a estudiar el problema de la municipalització a Valencia, amb motiu d'un expedient per la creació d'una fàbrica destinada al suministre d'enllumenament.

Finalment, existeix una Reial ordre, de 2 de març de 1908, reconeixent a Madrid el dret de municipalitzar el servei de pompes fúnebres. Una discussió que ha versat sobre això mateix s'ha presentat a Barcelona no fa gaire temps. Aplicant el criteri de dita Reial ordre, a la nostra ciutat el servei de pompes fúnebres està municipalitzat i entregat en monopoli a una entitat industrial, en la qual han trobat cabuda gairebé tots els industrials que abans s'hi dedicaven.

Estat actual del problema. — No hi ha dubte que avui dia, dintre la nostra llei Municipal, és posible la municipalització. Si bé a primera vista pot semblar que s'hi oposen en part els articles 71 i 137 de la susdita llei, s'ha de tenir present que el primer ve ampliat pel 72, que permet la creació de serveis municipals en pro de la comoditat i foment dels

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

interessos materials i morals del veïnat. En el 137, oposat a la creació de privilegis i monopolis, es fa l'excepció dels casos de salubritat pública. Naturalment que fóra impossible concedir la municipalització dintre de la lletra estricta d'aquella; mes s'ha de pensar que des de 1877 les idees han evolucionat, existeixen noves generacions, i els principis s'han transmudat, obeint al corrent inexorable de la vida, que s'emporta les institucions i canvía a diari l'ansia dels homes i la visió dels problemes. Però no és menys cert que, interpretant la llei Municipal en son esperit, es pot estimar que la municipalització hi té cabuda, encara que fóra molt convenient la promulgació d'una altra llei.

Dintre l'estat legal a què he fet referencia, ço que resulta molt dubtós és saber si, per implantar un servei municipalitzat, és o no indispensable autorització previa. Ço que resulta quasi inconcebible amb la llei Municipal (article 60) és la gestió tècnica d'un servei de semblant categoría.

Res més no apareix legislat.

Es incomprensible com un problema tant greu, que ha somogut tants Estats i ha iniciat vies novelles en les administracions municipals llurs, resta a Espanya apenes regulat, i, quan ho està, és sols per incidencia i d'una manera inorgànica.

He dit.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

COMUNICACIONS REBUDES

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA. — SECCIÓ DE L'UNIÓ CATALANISTA

SENYOR DIRECTOR DE L'ESCOLA DE FUNCIONARIS

La creació i funcionament de la Mancomunitat, la fundació d'aquesta Escola de Funcionaris, i en definitiva la nostra constitució social influenciada per motius innombrables, han reanusat, amb la feblesa i incertitut dels primers moments, la tradició político-administrativa de Catalunya que era completament esmortida. Totjust s'és mostrada avui la nostra renaixença política en aquell sentit efectiu, el qual deurà provocar el comentari i la crítica damunt la plasmació del viure col·lectiu organitzat en govern, totjust s'és mostrada, diem; pró la legisfació de Mancomunitats, només creada per efecte exclusiu de la visió realista catalana, i les manifestacions teòriques de l'organisme més alt de Catalunya i que per tant són ressò de la col·laboració general, constitueixen un element visible de la promoció efectiva que s'agita. L'administració, la política, el sentit de govern, només quan són resultat de la llibèrrima voluntat nacional, obtenen el do de l'eficacia, només quan són fruit del pensament col·lectiu es constitueixen en objectiu capaç de promoure l'emulació i l'avenç dels pobles. Mai podrà parlar-se d'un civisme català, si Catalunya no s'organitza en poder que reculli espontaniament ço que s'en diu sobiranía i que és normal funcionar, que és ordenació; és impossible una Catalunya cívica sense conciencia nacional, com és impossible posseir amb plena eficacia aquella gradació de valors polítics i administratius — gradació en quant a material extensió — sense que el poble adquireixi una idealitat ni tan sols vaga del que són els valors polítics, les entitats territorials, des del Barri a la Mancomunitat i fins a l'Estat espanyol.

Això vol dir que en aquesta gestació catalana, com en totes, tot es fa per l'obra de la col·lectivitat, i que per consegüent, el que venim a dir és, que aquesta col·lectivitat és enderrerida, resta políticament in-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

conscient. Si és cert que ha produït les Mancomunitats, que són en si mateixes una orientació oposada a tota la legislació espanyola del segle passat, si és cert que crea un pensament que es mostra en les publicacions del Consell Permanent, també és veritat que tot això és mancat d'intensitat, i que descansa sobre la base única de l'organisme nacional.

L'Escola de Funcionaris empendrà una vigorització del viure local creant una nova burocracia, infosa de nacionalisme, que nacionalisme és el sentit modern, l'especialització, i la catalanitat. Provocarà una aristocracia ciutadana, que espargida arreu de Catalunya representa à el selecte funcionarisme, d'encuny català, però ella no trobarà col·laboració; malauradament el poble resta desconeixedor dels seus deures cívics, perque el poble no té, encara, noció de ço que significa govern municipal, ni sab què és Municipi. El poble, i encara feblement, està en situació de dependencia en relació només amb els valors mecànics de l'administració espanyola.

Civisme, ciutadanía, manca. Donem al poble un superficial idealisme del què és i pot el Municipi i el Municipi pobre, aclofat, dividit en bàndols, empendrà un ascens, i els deures envers ell es compliràn més gustosament. Diem-li que el Municipi és quelcom mes que el veí odiós, botiguer del mateix article, que fa d'alcalde! I que la *provincia* és l'orb que sospita, i la comarca, que estima, pot molt, i que el vot és un deure del ciutadà, i la Mancomunitat, Catalunya.

Aquesta insinuació ha volgut fer la «Joventut Nacionalista de Catalunya» a la «Setmana Municipal» amb tan bon encert i amb bellíssim desig, organitzada pel Claustre de l'Escola de Funcionaris. Es una observació que ens palpita sempre i a la qual conformem i conformarem cada dia més els nostres actes. A ella va encaminada la «Setmana Municipal», però aquesta «Setmana» hem de voler que comprengui més gent i que ho sigui per tots els ciutadans de les viles. L'Escola Primaria deuría ser-ne una base, fent que obrís les portes a l'Ensenyança cívica.

En aquest sentit és d'utilitat magnífica la PUBLICACIÓ D'UN MANUAL CATALÀ D'ENSENYANÇA CÍVICA pels infants de Catalunya; coneguda que sia la manera de que les escoles l'adoptin.

Barcelona, 3 de juliol de 1915.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

EL PADRÓ DE VEÏNS

Diu l'article 22 de la llei municipal:

«El padró és un instrument solemne, públic i fefaent que serveix per a tots els efectes administratius».

Què vol significar la llei al dir que és un instrument *solemne*?

Solemne, segons la seva accepció gramatical i vulgar, significa grave majestuós, imponent, ço que es fa en públic amb pompa i cerimonies.

Serà, doncs, *solemne* el padró de veïns perquè s'envolta la seva formació de grans precaucions, de grans requisits interns i externs? Ho serà perquè el forma l'Ajuntament en una serie de sessions ceremonioses, a la vista del públic, pronunciant-se discursos, fent-se votacions, prenent-se acords, aixecant-se actes? Ho serà perquè intervenen en sa formació funcionaris tècnics, fent càlculs difícils, operacions complicades, investigacions científiques i segellant-se i firmant-se després totes les fulles per l'Alcalde, els Regidors i els funcionaris?

Fent-se així, compendríem que el padró fos un instrument solemne, perquè ja no hi cabríen majors solemnitats.

Però res de tot això. Tots sabem com se fa el padró per manca de mitjans econòmics i per altres causes.

Es nomenen uns quants escribents temporers. Se'ls dóna unes fulles impreses, les porten a domicili encarregant als caps de familia que les omplin, i després d'uns quants dies, van a recollir-les. En recullen molt poques de ben plenes; en recullen moltíssimes d'incompletes, amb esborrats, gargots, taques i disbarats, i les restants, les han d'omplir ells mateixos depressa i corrents, a peu dret, sense poder escriure, en mig de l'aldarull dels nois i tenint de preguntar les dades a la dòna, perquè el marit és fòra, i la dòna, sovint maliciosa o ignorant, no es recorda a vegades del dia en què van néixer els seus fills, ni del segón cognom del seu marit, ni gairebé el d'ella mateixa; i és clar, l'escrivent, que porta pressa i perd la paciencia, escriu aquestes dades *a bell ull* i després firma per no voler o no saber firmar l'interessat. Aleshores es

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

col·lecionen les fulles per barris, carrers i nombres, es fa el resum i s'en dóna compte a l'Ajuntament; s'aprova..... i ja tenim l'instrument *solemne* de què la llei ens parla.

Es també públic i fefaent, ens diu l'esmentat article.

Públic sí que ho és; però fefaent, ho és solament en part.

L'article 17 de la llei diu que en les fulles s'expressarà el nom, edat, estat, professió, residencia i la classificació com habitant. En què fa fe el padró? Unicament quant al fet de la inscripció, domicili, residencia i classificació. Quant a la naturalesa, edat i estat civil no pot donar fe, perquè per a l'autenticitat d'aquestes dades existeix el Registre civil; i respecte a la professió tampoc, perquè apart que moltes professions depenen de títols oficials, són moltes les vegades que la declaració de l'interessat és falsa o inexacta per motius de vanitat o de vergonya.

Quina fe ens han de merèixer les dades del padró si hem vist com es fa i d'on procedeixen aquelles?

S'imposa, doncs, la reforma de la llei municipal en tan important materia, perquè el padró sigui allò que té d'ésser i serveixi per a tots els efectes administratius, com la llei es proposa.

Al nostre entendre, la base d'un bon padró d'habitants, radica en la manera d'obligar els ciudadans a donar les declaracions de alta, baixa, canvis d'habitació i alteracions en la composició de les families.

Avui són molt poques les persones que compleixen aquest deure. Tothom ve i se'n va dels pobles sense donar avís a les oficines municipals. I a l'arribar el mes de desembre, en què per disposició de la llei, es fa la rectificació anual del padró, ja es pot escarrassar l'Alcaldía fent anuncis perquè es donin les notes a què es refereix l'article 18; no hi ha ningú que es preocupi de tals anuncis, i resten aquests lletra morta.

Atesa la mobilitat de la vida social moderna, si els caps de familia, al mudar de residencia no fan la declaració de baixa al Municipi en què han residit i la declaració d'alta al Municipi en qué van a viure; i si dintre d'un mateix Municipi no donen avís a les oficines municipals dels canvis d'habitació i de les defuncions, naixements i matrimonis ocorreguts a la familia, el padró serà sempre deficient i inexacte i jamai reflexarà el veritable estat censal de la població.

Si pogués trobar-se un mitjà, com més indirecte millor, que tingués la virtualitat de moure els ciutadans a fer amb puntualitat les notificacions, la més grossa dificultat del padró quedaría resolta. El reste sería qüestió de sistema, d'organització perqué fos perfecte.

Com que no n'hi ha cap de mitjà únic i prou general que pugui

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ésser generador o propulsor de totes les dades, se n'hauríen d'emplear diversos a la vegada.

1.r Donaría bon resultat el que es fa a Barcelona amb fins puralment ecònomics. Fer obligatori el proveir-se d'un permís de l'Alcaldía o Tenencia per al transport de mobles; i que aquest permís es donés, previa declaració d'alta o baixa en el padró, i en cas d'alta, amb exibició del resguard de la baixa presentada al Municipi de la última residencia.

2.n Prohibició als propietaris de finques urbanes de llogar-les a ningú que no presentés l'alta en el padró o el resguard del canvi d'habitació, expedits per les oficines corresponents.

3.r Prohibició d'expedir certificats de bona conducta, sense ésser inscrit el sol.licitant en el padró del poble.

4.t Prohibició a les Juntes del Cens electoral d'acordar inclusions, exclusions i canvis de domicili en dit cens, sense anar acompanyades les reclamacions dels corresponents certificats amb referencia al padró de veïns.

5.t Obligació dels Secretaris dels Jutjats municipals de donar avís a les Alcaldíes, dins d'un terme de 48 hores, de totes les inscripcions de naixements, defuncions i matrimonis.

Posant en joc a la vegada tots aquests ressorts, creiem que tot el moviment de la població, en sos aspectes d'emigració, immigració i canvis interiors de domicili, quedaría registrat; així com també es registraríen totes les alteracions en la composició de les families.

Vejam, ara, el millor sistema d'organitzar el servei censal.

Convindría suprimir la formació del padró cada cinc anys i que es manés fer-lo cada deu anys, a la mateixa època en què es formés el Cens oficial de la població.

Convindría suprimir també la rectificació anual del padró, tota vegada que la rectificació sería permanent i constant.

També suprimiríem del padró la classificació de transeunt. ¿Per què ha de figurar inscrita en un llibre permanent la residencia accidental d'una persona que forçosament ha de constar inscrita com a veïna o domiciliada al padró d'un altre poble?

Igualment suprimiríem la formació de les dues llistes de què parla l'article 19 de la llei municipal, perquè no tenen finalitat pràctica.

Convindría que totes les fulles impreses que es reparteixen a domicili, estiguessin firmades per tots el individus de la familia que sabessin escriure, i que el cap de la mateixa consignés en la fulla els que

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

no'n sabessin. Aquestes dades serien molt útils per fer l'estadística dels analfabets.

Recollides totes les fulles, que cada deu anys es procuraría omplir amb gran cura i exactitud, s'enquadernarien per districtes o barris, col.locant-se, dins de cada districte o barri, per ordre alfabètic de carrers.

En les fulles originals, podría haver-hi una ampla caseta per a notes marginals, en la qual es consignarien totes les alteracions sofertes per la familia, ço es, la baixa de veïnat i els naixements, defuncions i matrimonis.

Com a llibres complementatis es portaría, com ara, un d'altes, un altre de baixes i un altre de canvis interiors de domicili,

I per facilitar la ràpida consulta del padró, a més de formar-se'n una llista de tots els inscrits per ordre alfabètic de cognoms, creiem que donaría resultats molt pràctics, en les poblacions d'alguna importancia, traslladar aquesta llista a unes targes, per l'istil de les que s'usen al Registre general d'actes d'última voluntat, col·locant-se aquestes targes en un *moble-caseller*, per lletres de l'alfabet, foradades dites targes per juntar les d'una mateixa lletra, amb un cordó.

En aquestes targes s'hi buidarien les dades consignades al padró relatives a cada habitant, fent esment del volum i foli en què aquell estès inscrit i s'hi afegiría totes les altres circumstancies més notables de la seva vida ciutadana, resultant així cada tarja una petita biografía de cada ciutadà com a membre de la col·lectivitat municipal.

Aquestes targes biogràfiques presentarien, ademés, molta utilitat per a expedir molts certificats que avui es necessiten per a distints assumptes: certificats de veïnat i residencia, certificats de bona conducta, informes de conducta que demanen els Jutges d'instrucció, certificats de pobresa, certificats que reclamen els Jutges de primera instancia en els incidents de pobresa per a pledejar, certificats de fiança en processos criminals i molts altres que cada dia es demanen a les oficines municipals; i serviríen també per fer algunes estadístiques útils a l'administració.

Cada vegada que un veí es donés de baixa en el padró, es retiraríen del caseller les targes corresponents, que's podríen arxivar sota l'epígraf de «Baixes» i cada volta que's presentés una alta, s'estendríen les respectives targes, que's col·locarien als llocs que els corresponqués. D'aquesta manera, el *targeter*, diem-ho així, sería en cada moment el fidel reflex del cens de la població.

Finalment, per distingir les targes dels habitants veïns de les dels

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que no ho fossin encara, per no portar dos anys de residencia al poble, podríen ésser de distints colors; per exemple, blanques les primeres i blaves les segones. Cada més s'examinaríen les blaves, per veure si els que hi són, inscrits han complert els dos anys de residencia, i de les que reunissin aquesta condició, el Secretari en formaría una relació que presentaría a l'Ajuntament per a la declaració d'ofici de la veïnat; i declarats d'ofici veïns, per portar dos anys de residencia, o a instancia de part, per haver-se justificat una residencia continuada de sis mesos, es canviaríen les targes blaves per altres de blanques, arxivant-se aquelles sota l'epígraf més adequat.

Es clar que portant-se així el padró de veïns, donaría molta feina; però sería un servei bastant perfecte, i aleshores tindría raó la llei al dir que el padró serveix per a tots els efectes administratius.

JOSEP KÍES
Secretari de Reus

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

HISENDES LOCALS

Essent, com són, les hisendes locals una de les primeres fonts d'ingrés de l'Estat, que deuríen tenir una simplificació absoluta, resulta que el problema de tals hisendes és cada dia més complexe i embrollat, motivant això la xarxa de lleis i Reials ordres que's diuen aclaratories de l'articlat de les lleis, però que algunes resulten ésser profundament pertorbadores del ver esperit i lletra de le slleis de caràcter econòmico-administratiu. Jo entenc que per remeiar en el possible aqueix mal, totes les Corporacions municipals, Diputacions provincials i el Parlament Nacional hauríen de dirigir llurs esforços perquè es promulgués una llei breu, clara i concisa que no es prestés a subterfugis de cap mena, i en sentit simplificatiu, o millor dit, que per la mateixa s'establís l'impost únic, o almenys que se li acostés. Perquè ¿quina raó abona al que els Municipis acollits a la substitució de l'Impost de Consums, després d'haver acudit als arbitris ordinaris facultats per la vigent legislació, han de fer dos repartiments per la quantitat que els manca a cobrir en llur pressupost? un per al cupus de Consums i recàrrec municipal, i altre per cobrir el dèficit del pressupost; malgrat que la llei de substitució de Consums de 12 de juny de 1911 ordena la confecció d'un sol repartiment.

¿Què en diríem dels Regidors d'una gran urbs qui disposant d'una i única font de canal abundós, que per una sola conducció pot arribar fins a la mateixa i llavors fer les canalitzacions necessaries per distribuir-lo per tots els barris o indrets, a fi i efecte que quedessin cabalment completes totes les necessitats i usos de l'abastiment, es proposessin fer les canalitzacions de distribució en el mateix origen de l'abundosa font?; jo no vull pas qualificar-los; cada un de vosaltres pot posar el qualificatiu: puix això mateix que us acabo de dir s'està i s'ha estat realitzant pels qui regeixen i han regit l'Estat Espanyol, els quals, per ara, no porten cap traça d'esmena, sinó ben al contrari, com dissortadament estem palpant per una pluja de Reials ordres publicades i que indubta-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

blement s'aniràn publicant, igual que les projeccions d'una cinta cinematogràfica, això és, per entregues, però de resultat contrari, ja que mentre aqueixa ens el dóna imaginari, aquelles, fatalment, ens el donen reial i positiu.

Tenint en compte que els repartiments municipals són la poma de la discordia en tots els pobles i els pares naturals i legítims del caciquisme de tota mena, i que mentre això no desaparegui no és possible que hi hagi pau en ells i siguin degudament regits. L'únic mitjà que entenc que podría adoptar-se, per millorar en el possible aquesta anormal situació econòmico-administrativa que estem atravessant i que cada dia més ve empitjorant-se, fóra que es promulgués una llei facultant a tots els Municipis, una vegada haguessin acudit a tots els arbitris ordinaris de nutrició del pressupost, per confeccionar un repartiment únic per a cobrir el dèficit de dit pressupost, girant-se aquest repartiment entre tots els veïns dels pobles i els propietaris forasters, prenent com a base, per a la imposició de quotes, la riquesa líquida imponible que tinguin amillarada en els respectius termes municipals; tots els veïns que no paguin contribució pels conceptes de territorial també seràn inclosos en el mateix repartiment, amb el ben entès de que en les capitals de provincia i poblacions majors de 40,000 habitants se'ls imposarà un 2 per 100 i en les menors de 40,000 habitants un 5 per 100 sobre l'import total dels lloguers que paguin dels establiments i habitació que ocupin.

Tot ço que es faci diferent del que acabo d'exposar, entenc que serà continuar de la mateixa manera que s'ha fet fins al present, amb modificació de noms, que no ens han guarit ni ens guariràn de res, i es continuarà amb les mateixes rancunies per part dels diferents elements que integren els Municipis i amb el mateix malestar en els pobles.

Cal, doncs, treballar de fort i de ferm per crear una rublerta i potent Hisenda municipal a fi que tots els pobles puguin ésser administrats amb l'equitat i justicia a què són acreedors, de la qual cosa tocarem resultats pràctics, i els vinents beneiràn nostra obra.

Barcelona, juliol de 1915.

MIQUEL SOLÀ

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CARÀCTER DEL PRESSUPOST MUNICIPAL

En algún Ajuntament havem vist concedir franquicia de drets o arbitris municipals, als permissos per a obres, durant un terme determinat.

¿Poden fer-ho això legalment els Ajuntaments?

La contestació depèn de la teoría sobre el caràcter del pressupost.

Si el pressupost és una autorització que la Junta Municipal dóna a l'Ajuntament per cobrar i per gastar durant l'any, dins d'uns límits màxims, a l'objecte d'atendre a les càrregues i als serveis municipals, l'acord esmentat és legal.

Si el pressupost és una regla econòmica inflexible que s'ha de complir al peu de la lletra, aleshores aquell acord no és legal.

Hi ha raons de pes en pro i en contra d'ambdúes teoríes.

Si es té en compte que els ingressos calculats en pressupost, mitjançant certes tarifes d'exacció, són destinats a cubrir les despeses i que entre aquestes n'hi ha d'obligatories amb relació a tercers, com el contingent provincial i els procedents de deutes i contractes, sembla que l'Ajuntament no ha de tenir la facultat de sospendre l'aplicació d'impostos i arbitris per més o menys temps, perquè l'ús de tal facultat podría fer il·lusoris determinats ingressos i indirectament lesionar els interessos de dits tercers, a conseqüencia del desequilibri que es produiría entre les obligacions contretes i els mitjans econòmics per a complir-les.

Si, ademés, la llei no permet que el pressupost s'aprovi desnivellat, o sigui amb excés de despeses, al rebaixar-se els ingressos, durant la vigencia del pressupost, de fet resultaría un excés de despeses, i quedaría dit pressupost desnivellat voluntariament, ço és, per acord voluntari de l'Ajuntament, resultant així que allò que no's permet *a priori*, es permetría *a posteriori*.

I si per fi es té present, que les disposicions sobre pressupostos, no permeten una senzilla transferencia de crèdit d'un capítol a un altre

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

del pressupost, sense l'aprovació de la Junta Municipal i la del Governador civil, arribarem a la conclusió que el pressupost és intangible per part de l'Ajuntament, i que aquest ha d'aplicar-lo, desenrotllar-lo i complir-lo, sense la més petita desviació.

Malgrat aquestes raons, nosaltres ens inclinem a creure que, dins del mecanisme municipal, el pressupost és una autorització.

L'Ajuntament és el qui governa, el qui administra, el qui contrau les responsabilittas davant la llei i davant la opinió pública.

La Junta Municipal ni governa, ni administra, ni contrau responsabilitats. La Junta Municipal representa únicament la intervenció directa del contribuient en els assumptes econòmics del Municipi, i res més.

La llei ha creat aquest organisme mixte de representació municipal, per autoritzar les despeses i els ingressos i per inspeccionar la inversió dels cabals comunals, fiscalitzant els comptes.

Dels termes en què és redactat l'article 147 de la llei municipal, es pot deduir aquest criteri:

Diu dit article: «L'Ajuntament formarà el pressupost i l'aprovarà la Junta Municipal».

Es a dir, l'Ajuntament, que per ésser el Gerent, diem-ho així, del Municipi, coneix perfectament les necessitats, els compromisos i les càrregues a complir, i les aspiracions o desigs del poble en quant a millores i comoditats, li diu al Consell d'administració o Junta Municipal: necessito fer aquestes despeses perquè la Societat Municipal estigui ben atesa i administrada, i per a cobrir aquestes despeses, em proposo obtenir els recursos d'aquesta i d'aquella manera. La Junta Municipal aprova la proposta o no l'aprova; però si l'aprova, aquesta aprovació és una autorització per cobrar i gastar fins als límits màxims fixats al pressupost. Quant a les despeses, no hi ha dubte que el pressupost és una autorització.

Moltes d'aquestes despeses es refereixen a serveis o obres que no són obligatories, segons la llei; i els crèdits es consignen al pressupost per al cas que l'Ajuntament cregui convenient establir aquells serveis o construir aquelles obres.

L'Ajuntament, pel seu caràcter de gestor permanent de tots els interessos materials i morals del Municipi, queda en llibertat, durant el transcurs de l'any, d'invertir o no els crèdits concedits, i si no els inverteix, per no haver cregut convenient establir dits nous serveis o fer dites millores, els crèdits votats per la Junta Municipal queden anul·lats, com disposa l'article 141 de la llei orgànica.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Quant als ingressos la qüestió és més dificultosa.

En el capítol 3.r s'hi consignen els impostos i els arbitris sobre distintes coses i serveis municipals; i per cobrar aquests impostos es fixen unes tarifes d'exacció. L'Ajuntament ¿té d'aplicar-les forçosament sempre durant l'any aquestes tarifes? Si acceptem el criteri que el pressupost és una autorització, l'Ajuntament pot sospendre l'exacció de l'impost durant més o menys temps, per conveniencies de l'administració municipal.

Durant el transcurs de l'any poden sobrevenir circumstancies que justifiquin semblants mides. Suposem, per exemple, que per causa d'alguna crisi del treball en el ram de construcció, convé fomentar indirectament la realització d'obres, a l'objecte de donar ocupació a la classe obrera i evitar així conflictes socials; o bé que, per causa de festes públiques o per esperar-se la visita d'algún personatge de l'Estat, o per altre qualsevol motiu, convé embellir la població, fent que els propietaris dels edificis es determinin a revocar, reformar, lluir o pintar les façanes. Mitjà indirecte per aconseguir-ho: que l'Ajuntament concedeixi franquicia de drets municipals sobre edificacions, als propietaris que demanin el corresponent permís, dins d'un terme determinat.

¿Quines conseqüencies d'ordre econòmic pot originar aquest acord? Que la quantitat calculada en pressupost, com a ingrés per a determinat concepte, no s'obtingui en la seva totalitat. I no obtenint-se en totalitat l'ingrés calculat en pressupost, per haver-se sospès l'exacció d'un arbitri, ¿quines conseqüencies jurírіques podríen derivar-se prohibides per les lleis?

Tot el més que podría succeir és això:

Que vingués un *dèficit* imputable a l'Ajuntament en la liquidació del pressupost, i en aquest cas, la conducta de la Corporació municipal únicament podría qualificar-se d'acte de mala administració, la sanció del qual aplicaría la opinió pública en les eleccions, o el Governador, fent ús de les facultats que li concedeix l'article 182 de la llei municipal.

Que la Diputació provincial no pogués cobrar la totalitat de la quota per contingent; i, en aquest cas, essent els Regidors responsables, segons l'article 99 de la llei, pels acords que autoritzin amb els seus vots, la sanció aplicable podría ésser la declaració de responsabilitat personal de dits Regidors, amb els seus béns particulars.

Que algún acreedor de l'Ajuntament, per crèdits reconeguts o per conseqüencies de contractes, no pogués tampoc cobrar; i, en aquest cas, essent l'Ajuntament i els Regidors responsables, segons els articles

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

178 i 180 de la llei municipal, podría dit acreedor fer ús de l'acció de responsabilitat civil que regula la llei de 5 d'abril de 1904, si cregués que els Regidors han comès infracció d'algún precepte legal i hagués reclamat en temps oportú, la observancia d'aquest precepte.

Tot això en últim extrem i justificant-se abans que per causa precisament d'aquells acords, havíen sofert lesió dits interessos públics o particulars. Altrament, no.

Doncs, si no hi ha reponsabilitats per infracció de preceptes legals prohibitius, i sí únicament per abús de facultats, sembla que és lògica la conseqüencia que el pressupost és una autorització, i per tant, que la Corporació pot vàlidament acordar sospendre l'exacció d'un impost o arbitri durant un terme determinat, per conveniencies de l'administració municipal.

JOSEP KÍES
Secretari de Reus

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

A L'ASSAMBLEA DE LA SETMANA MUNICIPAL

L'estat econòmic dels petits Municipis, degut a les lleis que ens regeixen, ha esdevingut insoportable.

Avui els Ajuntaments no són, com hauríen d'ésser, administradors dels béns comunals. I ¿què podríen administrar, si llurs ingressos són irrissoris i la major part de les vegades ficticis?

Quan han pagat — si poden — el sou dels empleats, han quedat estroncats tots els seus recursos.

L'enllumenatge, la neteja, la higiene, la policía urbana i rural són atencions poc menys que desconegudes per a moltíssims Municipis.

Avui els Ajuntaments no són altra cosa que recaudadors a les ordres del Delegat d'Hisenda i de la Diputació amb totes les responsabilitats i amb cap de les garantíes que els recaptadors tenen.

Recaptar el cupu de consums i el contingent provincial és avui la única preocupació de les Corporacions municipals i molt especialment dels Alcaldes. I, ai d'ells si, no veient-se amb prou coratge per a executar llurs conveïns morosos, s'atrassen amb la Hisenda o la Diputació!.... Menaces, embarg dels béns particulars dels Regidors, processaments i tota mena de calamitats cauen sobre els infeliços que regeixen els destins dels pobles.....

Això, que constitueix una arma terrible en mans del caciquisme, fa que les persones qui estimen llur tranquilitat i llurs interessos sobre totes les altres coses, s'abstinguin d'acceptar el càrrec de Regidor, podent-se assegurar que, seguint per aquest camí, s'arribarà a l'extrem que sols puguin acceptar-lo els insolvents.

Els repartiments de consums i arbitris extraordinaris són avui els únics recursos que tenen els pobles rurals. Ambdós repartiments es regeixen pel mateix reglament, el de consums, i per aquest motiu ambdós són inhumans i arbitraris.

Són inhumans, perquè en lloc de gravar, com fóra molt natural, la riquesa, graven la familia.

Diu el reglament de consums que, conegut el tipus mitjà del gra-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

vamen que resulti a cada contribuient, les quotes personals no podràn ésser inferiors a la quinta part ni superiors al quíntuple de dit tipus. De manera que pot ben donar-se el cas següent: Un mil·lionari solter, sense familia ni criats, suposant que el tipus mitjà sia de cinc pessetes, no podrà pagar-ne més de vint-i-cinc, i en canvi, un jornaler casat, amb deu fills, no podrà pagar-ne menys de dotze..... Que tregui qui vulga la conseqüencia d'aquesta monstruositat.

Hem dit que són arbitraris aquells repartiments, perquè no tenen una base fixa, perquè no explica el reglament quins són els factors que s'han de tenir en compte per a determinar la importancia del consum personal de les families, cosa que fa que's prestin a tota mena d'abusos, constituint per allò que en diem política de capelleta, un instrument de venjances, origen de la discordia i el malestar del pobles rurals.

No poden els esmentats repartiments gravar la riquesa forastera, i com que aquesta constitueix la major part de la de dits pobles, com que el repartiment d'arbitris s'acostuma fer per eixugar el dèficit del pressupost municipal, resulta que els contribuients forasters no ajuden a pagar les càrregues del Municipi, encara que s'aprofitin dels serveis de policía urbana i altres, amb els quals han de carregar exclusivament els pobres veïns. Hi ha més encara: el contingent provincial té per base, entre altres coses, la riquesa total, rústega i urbana, dels Municipis, i aquests, per a fer-lo efectiu, han de prescindir de la riquesa forastera, que, com s'ha dit, constitueix la major part dels pobles rurals.

De les anteriors consideracions, i de moltes altres que podríen fer-se, es dedueix la necessitat de demanar, d'exigir dels Poders públics, si es vol evitar l'anorreament complet dels Municipis rurals, les següents concessions que, per a nosaltres, constitueixen el programa mínim de la regeneració de les hisendes locals:

1.ª Supressió del cupus de consums per al Tresor, o, en cas contrari, inclusió de dit cupus al pressupost, com una de les càrregues del Municipi.

2.ª Confecció d'un sol repartiment per eixugar el dèficit del pressupost, fet en la forma que prevenen els articles 138 i següents de la llei municipal.

3.ª Que les Diputacions recaptin directament dels contribuients el contingent provincial de la manera que estimin oportuna i sense que dita càrrega hagi de figurar en el pressupost municipal.

Vendrell, 28 de juny de 1915.

El Secretari de l'Ajuntament,
JAUME SERRA

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DISTRICTES MUNICIPALS

La llei municipal vigent prescriu que els termes municipals de més de 800 habitants es divideixin en districtes, el nombre dels quals fixa, d'acord amb una escala que inclou proporcional a la respectiva població del Municipi, variant des de dos districtes que assenyala per als Municipis de 800 a 1,000 habitants, fins a deu que determina per als Municipis de més de 90,000 habitants.

Els dictrictes, diu també la llei, en què es divideixi cada terme municipal seràn pròximament iguals en nombre de habitants.

Cada districte es dividirà tant mateix en barris, quan tinguin més de 4,000 habitants.

Els barris de cada districte seràn pròximament iguals en població, i cada barri vindrà comprès en un sol districte.

Els districtes es dividiràn en seccions electorals, últim terme de la divisió que no té cap importancia per als efectes administratius de què ara volem parlar.

I la llei municipal no diu més, ni fixa cap altre criteri per a la divisió del terme municipal en districtes. Es fixa només en el nombre d'habitants.

Això, naturalment, obeeix al criteri centralista que domina en la redacció de les nostres lleis provincial i municipal.

No es mira principalment a la millor satisfacció de les necessitats dels administrats, sinó que's mira tan sols a la comoditat de l'administració, i, per això, el més senzill és aplicar les regles de l'aritmètica a la vida administrativa, prescindint en absolut de les regles de la historia i de totes les altres que determinen les diferents orientacions i sentiments de la vida social.

Potser en l'esperit del legislador va brollar l'idea d'aplicar a la divisió administrativa el sistema mètric decimal, dividint, per exemple, Espanya en deu regions, cada regió en deu provincies, cada provincia en deu Municipis, cada Municipi en deu districtes i cada districte en

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

deu seccions, assignant a cada secció el nombre de habitants que resultés de la divisió del total d'habitants que tingués Espanya pel nombre de seccions existents, que penso que amb aquest sistema serien unes 100,000 a les quals correspondrien, per tant, 200 individus, si el nombre total d'habitants d'Espanya és, com diuen, de 20.000,000.

¿Què els sembla d'aquest sistema? Estem segurs que si els nostres governants no s'han atrevit establir-lo a Espanya, en tota la seva extensió, ha estat exclusivament perquè la força de la tradició i de la historia són moltes, malgrat es vulguin negar, i han vist que era impossible dominar-les amb matemàtiques.

Res, per altra part, més lluny de la realitat que aquesta aplicació de les matemàtiques a la realització de les funcions administratives.

Les necessitats socials no es senten ni es manifesten amb cap, o amb gairebé cap relació numèrica.

Cent mil habitants, corresponents a una mateixa classe social, i a idèntiques o semblants professions, tenen uns mateixos gustos i unes mateixes necessitats; en canvi, mil habitants només, que corresponguin a diferents classes socials, i dels quals, siguin els uns industrials, els altres comerciants, els altres obrers i els altres es dediquin a les arts liberals, tindràn evidentment necessitats diferents i veritablement complexes. L'administració dels primers, tot i essent molts més, serà molt més senzilla que l'administració dels mil citats en segón lloc. Es, doncs, evident que el nombre d'habitants és una regla molt poc científica i molt poc pràctica per a la divisió del terme municipal en districtes. Són normes més racionals per aquesta divisió l'espontania concentració en nuclis de població separats moltes vegades del nucli principal; l'agrupació, també espontania i per tant natural i respectable, dels habitants en classes i professions, i moltes altres més que es senten i es coneixen des de prop amb més facilitat que no s'espliquen.

Es un fet, per exemple, que ningú desconeix, que per les necessitats de la seva professió, la població agrícola dels Municipis s'escampa quasi sempre lluny del nucli principal de població, establint en les afores, barriades i poblacions veritablememt foranies, que arriben a revestir moltes vegades gran importancia. En altres ocasions no és ja la població agrícola la que s'escampa, sinó la mateixa població aristocràtica o rica, la què, cercant aires més purs que els de la ciutat, constitueix als voltants d'aquesta, importants colonies, a l'apoi de la facilitat que els avenços moderns li proporcionen per a escurçar les distancies.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Aquest fet és tan evident, i és tan necessari que aquestes barriades es regeixen en certa manera independentment, que la mateixa llei municipal no pot menys de reconèixer-ho, dient en l'apartat tercer de l'article 36, que: «tot raval separat del casc de la població, així com qualsevol altra part de la mateixa manera separada del dit casc, han de formar barri apart, qualsevol que sigui la seva població».

Això que la llei municipal reconeix en aquest cas particular per a la constitució de barris, hauría d'ésser la regla general assenyalada per la llei, no sols per a la formació de barris, sinó també pels districtes quan hi hagués forces i elements necessaris per a constituir-los.

Tothom sab també que en les poblacions industrials la massa obrera s'agropa al voltant de les fàbriques, constituint nuclis de població homogenis i nombrosos. Igual esdevé en els ports de mar amb els qui viuen de les seves industries, que acostumen a formar els anomenats barris marítims. La classe mitjana també s'agropa en els seus barris i nuclis característics, i de la mateixa manera totes les altres classes i estaments socials. ¿Per què, doncs, no aprofitar, per a la distribució en districtes del terme municipal, aquesta espontania selecció o classificació que de sí mateixos fan els habitants de la població? ¿No tindríen els districtes municipals d'aquesta manera una característica espiritualitat que faría més sensible i més fàcil el coneixement de les seves necessitats i la llur satisfacció, per consegüent? ¿No constitueixen aquestes consideracions una norma per a la classificació en districtes, més racional, més natural i més científica que la del nombre dels habitants?

Però aquestes circumstancies o consideracions que poden servir de base per a la divisió científica del terme municipal en districtes no poden pas determinar-se *a priori*. Nosaltres n'hem indicat algunes, però són moltes més, i varíen segons la naturalesa i composició dels Municipis i les habituts i costums dels seus ciutadants. A Barcelona, entre altres, a causa de l'agregació dels pobles del pla, existeixen dins de la ciutat diferents nuclis de població amb espiritualitat propria, que podríen i deuríen constituir, sense barreja de cap mena, districtes municipals independents. Aquest podría ésser el primer pas envers la descentralització administrativa municipal. En altres Municipis diferents del de Barcelona poden existir, per raons també històriques i tradicionals, o d'altre ordre, impossibles de precisar, importantíssimes consideracions dignes de tenir-se en compte, que podríen constituir un sòlid fonament per a la classificació en districtes.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Per tots aquests motius, sería convenientíssim que la llei municipal autoritzés ampliament els Municipis perquè, prescindint de l'únic criteri del nombre dels habitants, poguessin fer, segons les conveniencies locals ho recomanessin, la divisió en districtes que creguessin més convenient.

D'aquesta manera l'administració dels districtes es podría organitzar automàticament dintre de cada un d'ells, de conformitat completa amb la seva espiritualitat. Es podría donar, si la frase és permesa, un còs adequat a cada un dels diferents esperits que constituissin els districtes municipals de la població. En els barris obrers es prodigaría, per exemple, els dispensaris i serveis mèdics municipals, la higiene privada o domiciliaria, les escoles d'instrucció primaria i d'arts i oficis; en els barris aristocràtics, més elegants i sumptuosos, i per tant més visitats pels forasters, s'atendría d'una manera més especial a la ornamentació pública, i s'instal·laríen els centres d'ensenyança literaria; en els de la classe mitjana, les institucions de les arts liberals, les escoles de comerç i de belles arts, etc., etc., conservant en cada districte la seva característica fesomía i adaptant la organització burocràtica de les respectives Tenencies d'Alcaldía als especials serveis que tinguessin de realitzar

No fer-ho així; barrejar capritxosament en un sol districte tots els elements ciutadans sense distinció de cap mena i sense procurar servar les diferents i característiques fesomíes que la naturalesa ha format dintre de cada Municipi és equivalent a voler constituir un còs vivent amb un cap d'home un coll de cavall, plomes de diverses aus, còs de dòna i cúa de peix, com deia d'un pintor el cèlebre Horaci en sa coneguda epístola als Pisons.

Mentre conseguim, però, la modificació de la llei municipal en aquest sentit — que ha d'ésser cosa llarga com totes les vies governamentals — es podría recomanar als Municipis que dintre de la llibertat en què pràcticament els deixa moure l'Estat per a la divisió en districtes, procuressin adaptar-se en dita divisió a les diferents i característiques fesomíes que la tradició i la historia han dibuixat dintre del Municipi.

Com a proba d'aquesta llibertat d'acció que l'Estat consent als Municipis en la divisió del seu terme en districtes municipals, podem citar l'exemple del Municipi barceloní, que, malgrat el precepte de la llei municipal que recomana que els districtes en què es divideixi un terme municipal tinguin aproximadament el mateix nombre d'habi-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tants, té, no obstant, un districte, el sisè, en què, segons l'últim cens, figuren 88,686 habitants, i un altre, el desè, que sols en té 32,898, molt menys de la meitat.

L'extensió superficial dels districtes tampoc és més proporcionada, perquè si el districte novè té una superficie de 24.509,394 metres quadrats, el tercer no té més que 672,829, o sia, unes quaranta vegades menys que l'altra districte citat.

I, per últim, tampoc la densitat de població és proporcionada: en el districte novè corresponen 728'3 metres per habitant i en el tercer 16'7 metres.

I el pitjor del cas és que aquestes desproporcions no tenen per objecte servar aquelles diferents fesomíes que dintre de la ciutat ha constituït la naturalesa. Ans al contrari, sembla que al fer-se l'agregació dels pobles del pla al nostre Municipi, que és quan es va fer la vigent divisió en districtes, s'ha procurat ofegar, i en els possibles destruir, la propia espiritualitat que els pobles agregats van aportar, i que encara serven, malgrat les contradiccions de què han sigut objecte.

Gracia, sense anar més lluny, que pel seu nombre d'habitants — 45,000 — podía haver constituït un districte separat, va ésser distribuït entre tres districtes, el sisè, el quart i el vuitè, i per constituir aquest últim, integrat essencialment pel nucli principal de la població gracienca, s'hi va afegir el Municipi de Sant Gervasi, que és d'una fesomía completament diferent de la de Gracia.

No és, doncs, recomanable l'exemple del nostre Municipi perquè el segueixin els altres Municipis.

Ara, com a síntesi d'aquest modest treball, formulem les dues següents

Conclusions

Primera. Demanar que es modifiqui la llei municipal en el sentit que s'autoritzi els Municipis per fer la divisió del terme municipal en districtes, prescindint del nombre d'habitants, i atenent principalment a servar o enquadrar dintre de cada districte les diferents fesomíes i espiritualitats que la naturalesa i la historia hagin dibuixat en l'interior de cada Municipi.

Segona. Recomanar als Municipis que en allò que puguin, mentre la llei no els autoritzi francament per a fer-ho, s'inspirin principalment,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

al practicar la divisió del seu terme municipal en districtes, en els principis de què parla la conclusió anterior.

Barcelona, 3 de juliol de 1915.

PAU SÀENZ.

Designat per a representar al «Centre de Defensa Social».

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LLEIS D'URBANITZACIÓ

La legislació espanyola referent a l'engrandiment i reforma de poblacions, necessita una esmena important, per a facil·litar i perfeccionar el desenrotllament de poblacions.

L'esperit individualista ibèric, reflexant-se en les lleis actuals, afavoreix i respecta excessivament l'interès particular, en perjudici del general dels ciutadans; la legislació present contradiu, fins aquí, l'aplicació de procediments en altres països acceptats, com a mitjans poderosos de construcció cívica.

Els punts de vista, capitals a nostre entendre, sobre els quals convé estudiar i promulgar noves lleis, són els següents:

1.r *Quan els plans d'urbanització (engrandiment i reforma) afavoreixin un propietari, augmentant el valor de la seva finca, no té d'ésser aquell indemnitzat pel terreny que passa a ésser via pública, sinó obligat a contribuir a les despeses.*

2.n *Els Municipis han d'estar autoritzats per a efectuar el negoci de la urbanització.* Avui, a Espanya, els grans beneficis de la urbanització van totalment als particulars; els Municipis tenen prohibit comprar i vendre terrenys; la ciutat, causa essencial de tals beneficis, no en participa. Per orientar degudament el desenrotllament de la urbanització, fer aquesta amb perfecció i nodrir les caixes comunals amb beneficis que evitaràn impostos, cal autoritzar els Ajuntaments per a la compra i venda de terres.

3.r *Els plans d'eixamplament no executats prescriuràn als deu anys.* Es absurd que un plan d'engrandiment antic no aplicat, regeixi indefinidament. Varíen amb el temps les necessitats i el tecnicisme. Alterar, refer els plans d'eixamplament pot ésser beneficiós per a les ciutats i viles i pels propietaris.

4.t *Els espais lliures (parcs i jardins), seràn compresos en la llei d'expropiació forçosa.* Carrers i places no són prou per a construir una vila perfecta, una ciutat. Calen espais lliures diversos, parcs i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

jardins urbans, camps de joc, reserves (extensions protegides contra edificacions). Les viles hauríen de comptar, per a tal fi, amb la llei d'expropiació forçosa.

5.è *Els terrenys útils per construir barris de cases econòmiques, s'han de compendre també en la llei d'expropiació forçosa.*

6.è *L'actual separació de pressupostos de l'Interior i «Ensanche» és injusta.* L'«Ensanche» ha de contribuir equitativament a les càrregues i obligacions generales de la ciutat.

Barcelona, juliol de 1915.

JERONI MARTORELL
Arquitecte

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

FOMENT DELS INTERESSOS DE SANS

El «Foment dels Interessos de Sans», entitat que té per objecte la protecció i progrés d'aquest antic Municipi, avui agregat per imperi de la llei a la ciutat de Barcelona, felicita coralment l'*Escola de Funcionaris per a l'administració local* de sa il·lustre direcció, per la patriòtica iniciativa que ha portat a terme celebrant una «Setmana Municipal», en la qual s'exposen temes de gran actualitat i trascendencia.

Aprofitant aquestes tasques, la nostra entitat es creu obligada a cridar l'atenció del Professorat de l'Escola i de la «Setmana Municipal» sobre la necessitat sentida per la major part dels veïns de Barcelona que aquesta urbs vinga governada dins un règim descentralitzador on els antics pobles avui agregats a ella i els nuclis que sorgeixin i s'expandeixin amb el creixement ciutadà, no experimentin els perjudicis derivats de la legalitat vigent.

La nostra entitat veuría amb gust que en aquesta o en vinents «Setmanes Municipals», es tingui en compte aqueixa necessitat, afectant a allò més fonamental i orgànic de la vida municipal, i s'estudíi si existeix alguna fórmula que permetés fer compatible la llei actual amb el respecte degut a les agrupacions naturals de les grans ciutats.

El Foment creu possible que de tal estudi se'n derivés l'entrada voluntaria i lliure en la metròpoli barcelonina d'alguns dels pobles i viles avui colindants amb el nostre terme municipal, de la qual cosa es seguiría major esplendor i benestar per a la capital de Catalunya.

Deu guardi a V. S. molts anys.

Barcelona, 6 de juliol de 1915.

El President,
JOSEP NUBIOLA

El Secretari accidental,
PERE JANÉ

Sr. D. Isidre Lloret, Director de la «Setmana Municipal».

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LLIÇONS DEL CURSET MONOGRÀFIC

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

DIPUTACION PROVINCIAL DE BARCELONA
ARCHIVO GENERAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

EL PADRÓ MUNICIPAL

Conferencia donada per D. Manuel Escudé, Cap d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

L'article 17 de la llei municipal vigent disposa que és obligació dels Ajuntaments formar el padró de tots els habitants existents en el terme municipal, amb expressió de sa qualitat de veïns, domiciliats i transeunts, noms, edat, estat civil, professió, residencia i altres circumstancies que l'estadística exigeix i el Govern determina.

L'article següent disposa que cada 5 anys es faci un nou empadronament, el qual serà rectificat tots els anys de l'endemig, amb les inscripcions d'ofici, o a instancia de part, i les eliminacions per incapacitat legal, defunció o canvi de domicili, ocorregudes durant l'any.

Els veïns que canvíin de casa, els pares o tutors dels que s'incapacitin i els hereus i testamentaris dels que moren, són obligats a fer a l'Ajuntament la corresponent declaració perquè tingui efecte l'eliminació del padró.

Aqueixes disposicions legals, o altres semblants que regeixen en tots els pobles civilitzats i el compliment de les quals és obligatori per a tothom, sense distinció de classes, furs, ni categoríes, deixa aquí molt que desitjar, puix en la majoría dels nostres pobles, i tal vegada més en altres d'Espanya, s'amaga la veritable xifra de la població, com s'amaguen també altres senyals que signifiquin riquesa, per resistir els impostos generals de l'Estat.

Es una desgracia per al país, i pels mateixos pobles, la premeditació en que s'empenyen en figurar amb menys habitants dels que realment viuen en la localitat; aqueixa tossunería està sostinguda, i tal volta fomentada pel mal exemple, hasta tal punt de que poques, molt poques, seràn en Espanya les poblacions que declarin sinceramente els habitants residents als respectius districtes.

Per lo que a Barcelona es refereix, puc afirmar i sostenir, amb la

Diputació de Barcelona Arxiu General

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

garantía del càrrec oficial i per la intervenció que he tingut durant 37 anys, que aquí no s'han fet tals ocultacions per part de l'administració municipal.

Hi ha que confessar que els defectes del padró es deuen a un interès mal entès, a la poca cura de l'administració i, principalment, a la manca de cultura de la massa social, que no està suficientment capacitada de la importancia que té el registre de la població per la regularització dels drets civils de tots els habitants.

Hem dit de la massa social, sense fer distinció de classes, perquè comprenem en ella, no tan sols als obrers manuals, sinó també als menestrals i als rics; no sols als analfabets, sinó també als lletrats, propietaris, rentistes, comerciants, metges i advocats. Sabem d'alguns de gran significació política i social que no s'empadronaren pas per manca de voluntat, sinó per apatía, per la indiferencia i fins el desdeny en què es compleix el que es mana, per part de molts, dels que estàn obligats a declarar la veritat de les dades que se'ls demana: uns prenen a broma i consideren com una curiositat l'allistament del veïnat; altres, considerar-ho com cosa de cap profit, i molts altres per témer que això sigui origen de nous impostos.

Bé se'n publiquen de bans per l'Alcaldía, però no es llegeixen, i no són poques les persones que no saben quan es fa l'empadronament. Quants n'hi ha que no omplen la fulla d'inscripció, sinó després que ha passat a recollir-la l'agent municipal per segona o tercera vegada, si no és que s'ha extraviat pel despatx, o l'ha rompuda el servei com paper inútil.

De bona fè provindràn la major part de les omissions del padrons municipals, però cal tenir ben organitzats els serveis per evitar-hi faltes i és convenient també, prevenir-se contra l'astucia i mala fè que s'arrela als grans centres a igual que als poblets, i la manera de destruir-los es subjectar-los a les prescripcions de la llei, perquè l'omissió de sos preceptes els encoratja, mentre que els encadena la inflexibilitat i el rigor legal.

El ram estadístic, la importancia del qual tota persona mitjanament il·lustrada reconeix, necessita una ajuda poderosa del qui pot i dèu dar-la; i entre els aitals, vosaltres en primer lloc podeu contribuir-hi, secundant les disposicions generals existents i les que es dictin pels Poders públics. Les municipalitats són les més immediates encarregades de vetllar pel compliment de les disposicions encaminades a l'adquisició de dades estadístiques que revelin l'estat del poble. Tothom parla

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de la mala administració pública, i els organismes directrius demanen i reclamen constantment veritats, i li envíen mentides; cerca dades exactes i sols li'n donen de falses o adulterades; investiga fets i els hi amaguen. ¿Còm pot ésser bona una administració, si li neguen el primer element, que és la cooperació de tots els que tenen de contribuir a formar-la?

Sense estadístiques veritat, tot el que és faci serà moure's en el buit, no serà possible empendre acció constructiva de consistencia i eficacia. Prou ho saben tots els qui es proposen estudiar algún aspecte de la vida econòmica de la patria. Privats d'estadístiques o comptant sols amb algunes de deficients i de poca confiança, les coses queden en una vaguedat propia a tota mena de fantasíes, sense base i de deduccions inconsistents.

Siguin els pobles formals en tots els seus actes, reconeixi's que avui els problemes socials i els econòmics es resolen per xifres estadístiques, i que amb mals exemples i falsetats no aconseguiràn mai allò que es proposin; representi cada un allò que és realment i positivament, i així cada qual contribuirà en ço que en justicia li pertoca, mentre que ara el dubte i la desconfiança priven les bones relacions que hi ha d'haver entre tots els veïns per al foment dels respectius interessos, regnant el despropòsit si no en tots, en molts dels actes administratius.

Posem tots, de nostra part, allò que poguem per acabar aqueix estat anàrquic i comencem a fer patria.

L'Estadística aquests últims temps, seguint els progressos de les ciencies morals i polítiques, havíen crescut en importancia a Europa i a Amèrica i extenent el camp de ses aplicacions a l'Administració pública i a les finalitats socials; en termes, que ningú jutjava, ni jutja avui, dels aventatges o inconvenients de l'adopció de mides trascendentals de govern, sense apoiar-se en xifres estadístiques, com a última i suprema confirmació positiva de la crítica moderna. I volent fer-les servir per a tota mena d'investigacions, apareixen incompletes les antigues estadístiques per no compendre tants fets com avui es desitja.

Tals exigencies, formulades per la opinió pública i interpretades en acords dels Congressos internacionals d'Estadística, obliguen a demanar als allistats nous antecedents personals per a la solució d'importants problemes socials.

El padró d'habitants ha tingut sempre en aquest país un caràcter essencialment popular, i s'ha de conservar aquesta condició per ésser

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

l'empadronament un medi d'educació social, en quant el ciutadà, per sí mateix, declara sa existencia i ses condicions personals.

Hi ha dos mitjans de fer l'empadronament en les grans poblacions, de grat o per força. En moltes poblacions del Nord d'Europa tothom està convençut de la conveniencia d'estar empadronat, i el dia assenyalat per la inscripció és una festa cívica nacional i popular. Tothom contribueix a l'èxit del recuento. S'espera el resultat com aquí esperem conèixer l'escrutini d'unes eleccions contrapuntades. En les principals poblacions d'alguna República del Sud-Amèrica l'empadronament es fa d'altra manera ben diferent. Es sorprèn en sos domicilis els habitants a altes hores de la nit i se'ls inscriu d'ofici preguntant-los les circumstancies personals de cada un.

Treballs previs de l'empadronament. La primera cosa que cal fer, és repassar la rotulació dels carrers i places i la numeració de les cases, després fer l'estadística dels estadants o focs de cada carrer o plaça i de les cases de camp, siguin o no habitades, tot o part de l'any.

Per respondre a altres necessitats de l'Administració municipal, que no es referencíen directament al registre de població, nosaltres provarem, per primera vegada, fer constar en aqueix a Estadística, els oficis i professions que s'exerceixen a casa. Aquestes dades permetràn conèixer les condicions econòmiques del veïnat, perquè en les poblacions grans són molts que paguen més lloguer del que requereix son estat social, per raó de servir la casa habitació en què viu, d'establiment, despatx, botiga o taller. Amb tals dades podrem formar un padró industrial que avui no tenim, i si existeix cosa semblant, és deficient, perquè sols hi consten els que paguen contribució i les quotes.

Ben sabudes les estades, es poden preparar les fulles de l'empadronament encapçant-les els empleats municipals, perquè al ser repartides a domicili, els caps de familia omplin les fulles amb les senyes personals de tots els inscrits, i firmi el cap de casa, o aquell qui el representi, del seu puny i lletra l'empadronament de la familia.

Instruccions per a portar a cap l'empadronament. L'empadronament s'ha de fer el mes de desembre de cada cinc anys, i és convenient que s'efectúi simultaniament en tots els districtes del terme municipal, repartint-se a domicili les fulles perquè les omplin els caps de casa, que sàpiguen escriure.

Si en alguna estada no poguessin els empleats deixar la fulla per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

trobar-se fòra de casa els habitants, se'n pendrà nota i es cridaràn els estadants a la Secretaría perquè formulin la inscripció. Si els agents municipals troben algú que es resisteixi al compliment d'aqueix deure, els previndrà que la negativa o resistencia, es castigarà com a desobediencia, amb la penyora de 1 a 50 pessetas, això sens perjudici dels procediments judicials a què doni lloc.

En un dia determinat, no molt llunyà del repartiment, els empleats municipals començaràn la recollida de les fulles que deixaren i les examinaràn per a veure si són firmades pel cap de casa, i estàn ben consignades les dades de totes les persones inscrites. Sols en el cas que no sàpiguen escriure en lletra clara algú de la familia omplirà la fulla l'empleat i la farà firmar per algún veí, o ell mateix per ordre del cap de casa.

Acabada la recollida de les fulles, es numeraràn i es classificaràn tots els inscrits, de conformitat amb ço que preceptúa la llei municipal.

Així que sigui aprovat el padró per l'Ajuntament i després d'haver estat exposat al públic durant un mes i resoltes les reclamacions presentades, es segellaràn totes les fulles amb el segell que usa la municipalitat, quedant des d'aleshores com instrument públic per als efectes legals a què doni lloc.

Cada fulla del padró ve a ser l'historial de la familia que hi va inscrita, durant el temps que regeix, en ses relacions amb el Poder públic; perquè hi ha de constar els noms i cognoms patern i matern, data del naixement, relació de familia o convivencia, naturaleza, parroquia on fou batejat, professió, instrucció, contribució i lloguer que paguen els estadants, sous i rendes de cada un.

Amb referencia a aqueixes fulles es fa l'allistament del reemplaç de l'Exèrcit i s'expedeixen els certificats de residencia; s'hi registra els canvis de casa, s'hi anoten les dates memorables del naixement, del matrimoni, de l'allistament i fins el de la mort. Allí s'ha de cercar el lloc on paren els subjectes reclamats per la justicia; i, en poques paraules, per tot allò que tingui relació amb la vida administrativa, en ses múltiples combinacions.

Classificació dels habitants. La condició del domicili legal dels habitants, en tots els països del món és molt fàcil de determinar, perquè consisteix en la simple declaració voluntaria o d'ofici en els registres de policía, i adquirir-se amb la residencia habitual, o l'exercici de qualsevol industria, professió, ocupació o empleu, declaració de caràc-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ter uniforme i igual per a tots els ciutadans, sense distinció de sexe ni circumstancies personals.

Però a Espanya, els residents d'un Municipi es subdivideixen en dues categoríes, de qualitat legal diferent segons l'edat i certes condicions personals, independents del fet de la residencia habitual i del propòsit del ciutadà i la declaració oficial de la qual sols obté de l'autoritat administrativa, mitjançant regles establertes en la llei.

La subdivisió de què parlo, és la de veïns i domiciliats, que subsisteix encara en nostres lleis orgàniques i en la vigent d'Administració municipal, encara que de fet resulti lletra morta.

Obeeix aquesta subdivisió a l'antic organisme de nostres Ajuntamens, en què el cap de familia amb casa oberta, amb mitjans propis de subsistencia i contribuient del pressupost municipal gaudía dels beneficis del pro comú, amb exclusió dels altres habitants, que per no contribuir a les càrregues municipals, no tenir mitjans propis i constants de subsistencia, viure a despenses d'altra familia, o no haver-la constituït encara, no podíen aspirar a ser Consellers, ni ser electors, ni gaudir dels aventatges dels anomenats veïns.

La diferencia establerta en l'actual llei municipal, entre veïns i domiciliats, és nul·la, considerada des del punt de vista de l'antic criteri, perquè consisteix tan sols en la condició d'emancipat, que guanya almenys per l'edat; i per tant ja no cal, per serveí, ni la qualitat de cap de casa, ni la de tenir mitjans constants de subsistencia, ni la de contribuir al pressupost municipal; sens dubte perquè fundamentalment, s'entén que ningú, a l'arribar a l'edat viril, deixa de contribuir, poc o molt al pressupost municipal; no havent-hi, en realitat, qui no tingui elements propis per viure, treballant, naturalment, a no ser que sigui impossibilitat, o pobre de solemnitat, i sobre tot perquè no hi ha raó per negar drets civils a aquell que per qualsevol circumstancia no ha constituït familia, o ha volgut continuar vivint a casa dels pares o prop-parents.

La vaguetat de la llei i el no haver-hi un reglament per la seva execució fa que existeixi una veritable anarquía, en la interpretació en un punt tan inútil, que no ha motivat, que sapiguem, cap reclamació de part, i ni s'ha d'estranyar que així sigui, perquè els conceptes que expressen les paraules veí i domiciliat són sinònimes.

Defineix la llei el veí, dient: «Es vecino todo español emancipado que reside habitualmente en el término municipal, y se halla inscrito con tal carácter en el padrón del Ayuntamiento. Y que domiciliado

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

es todo español que, sin estar emancipado, reside habitualmente en el término, formando parte de la casa o familia de un vecino». De manera que per ser qualificat de veí, calen quatre condicions: 1.ª, ser espanyol; 2.ª, ésser emancipat; 3.ª, residir habitualment en el terme municipal, i 4.ª, ésser inscrit amb tal caràcter en el padró municipal.

Una definició tan defectuosa fa que s'interpreti de maneres contradictories la lletra i el sentit de dit precepte legal.

Al primer dubte, respecte de la congruencia i subordinació de les quatre condicions exigides en segueixen d'altres respecte de la inteligencia de cada una.

Es aplicable la definició de veí a la dòna com a l'home? La primera condició (la d'ésser espanyol) no és tan fàcil d'establir-la sense cap dubte; perquè encara que l'estranger, mentre conservi aquest caràcter, no pot ésser veí hi ha que tenir en compte que altre precepte legal, l'article primer de la Constitució, paragraf quart, diu: que «son españoles los extranjeros que, aun sin obtener carta de naturaleza, hayan ganado vecindad». Sempre la mateixa vaguetat; sòrt que la qualitat de ser veí no dóna cap dret, i tan se val avui ser veí com ser domiciliat.

La segona condició, que és l'emancipació que caracteritza principalment els veïns i els diferencia dels domiciliats, és la que ofereix en la pràctica més dubtes: uns entenen que tot espanyol, home o dòna, quan arriba a la major edat y amb residencia habitual, ha d'ésser qualificat de veí; altres exceptúen les dònes, altres sols admeten l'emancipació pel matrimoni, igual pels dos sexes; altres creuen que la dòna emancipada de la patria potestat, pel matrimoni queda, per altra banda, sota la tutela del marit.

La residencia habitual tampoc és fàcil de comprovar, sobre tot en grans poblacions; s'ha de deixar a l'arbitri de l'inscrit, sota la seva exclusiva responsabilitat, tal condició.

I en quant a la última, la declaració de la qual no té de fer l'interessat sinó l'Ajuntament, es presta a moltes equivocacions, i al peu de la lletra no vol dir altra cosa que una perogrullafa, això és, que veí és el que consta com a veí en el padró respectiu.

La llei fixa, per a declarar d'ofici el veïnatge, dos anys de residencia; però un altra anomalía estableix la llei, i és que, a demanda de l'interessat, es pot concedir després de sis mesos. De manera que al formar-se el padró, per qualificar de veí a l'espanyol emancipat, és condició imprescindible que hagi declarat que fa més de dos anys que resideix al terme; i en canvi, al que ha faltat a la llei no inscribint-se al temps de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

fer-se l'empadronament, i reclama per instancia la seva inclusió, basta, per obtenir-ho, que provi que fa sis mesos de residencia provada sols per un certificat de l'Alcalde de barri.

Per totes aqueixes raons, i altres que no recordem, opinem que s'hauría de suprimir la divisió del resident en veïns i domiciliats, i que mentre no es modifiqui o reglamenti la llei municipal en aquest punt, s'hauría d'adoptar un criteri únic procurant atenir-se, dins de la possibilitat, als articles 11 al 15 i 28 de la llei municipal, l'esperit dels quals creyem que és el següent:

Són veïns:

1.r Els espanyols majors de 25 anys, tenint al menys, dos anys de residencia fixa en el terme, i els funcionaris públics qualsevol que siga el temps que faci que s'estàn aquí.

2.n Els espanyols emancipats, encara que no tinguin 25 anys, com són els que tenen títol acadèmic professional, però sempre amb una residencia de més de dos anys.

3.r Les espanyoles solteres majors de 25 anys, emancipades, i les viudes que tenen recursos propis heretats o que se'ls guanyin i també amb més de dos anys de residencia al poble.

4.t Les espanyoles separades dels marits que visquin soles i amb recursos propis.

Són domiciliats:

1.r Tot espanyol, home o dòna, que trobant-se en qualsevol dels casos ja dits, excepte els funcionaris públics, no tinguin dos anys de residencia al terme.

2.n Tot espanyol, home o dòna, no emancipat o menor de 25 anys amb residencia habitual en el terme.

3.r La dòna estrangera casada amb espanyol mentre es trobi subjecte al poder marital.

4.t Tots els estrangers residents habitualment en el terme.

Transeunts. Ho són tots els homes i dònes que declarin en la fulla d'inscripció que es troben accidentalment en el poble i que tenen una residencia legal en altre terme.

Estrangers. Seràn classificats com a estrangers les persones nascudes fòra dels dominis d'Espanya, si no han obtingut carta de naturalesa.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Els nascuts en territori espanyol, però de pare estranger, si no han reclamat la nacionalitat espanyola.

Les dònes espanyoles casades amb estrangers.

Règim del padró d'habitants. La llei municipal vigent, en el títol I, caps. II i III, tracta dels habitants i de l'empadronament; però en cap de sos articles explica el procediment per efectuar, durant l'any, les anotacions provisionals en el padró d'altes per canvi de residencia o de domicili i per naixements en les families empadronades, i aiximateix les baixes per igual causa i per defunció; ni la rectificació de circumstancies que ocurreixen per causa de canvis d'estat civil, o de nacionalitat, o per rectificació de noms.

Manquen a dita llei els reglaments per a la seva aplicació, perquè si bé per Reial decret de 24 de març de 1891 s'ordena que els Ajuntaments, per formar i rectificar el padró, s'atenguin a les regles establertes en el Reial decret de 6 de maig de 1871, aqueixes no expliquen la pauta que s'ha de seguir en el transcurs de l'any.

Per suplir tal deficiencia i portar a compliment ço que prevé el paragraf segón de l'article 18 de la dita llei, precisa que es vagi preparant constantment el treball de la rectificació, perquè si no es fa així, és gairebé impossible efectuar totes les anotacions el mes de desembre. A tal objecte, entenem que els Ajuntaments deuen pendre acords generals perquè es produeixin anotacions provisionals en el padró, durant l'any, de totes les variacions que ocurrin sens perjudici de dar-los caràcter definitiu el mes de desembre, al rectificar-se el padró.

En el mes de desembre de cada cinc anys, que són els acabats en cinc o zero, se formalitza un nou empadronament, que es rectifica l'últim mes dels anys de l'endemig, amb les inscripcions noves d'ofici o a instancia de part, i les eliminacions per incapacitat legal, defunció o canvi de veïnat ocorregudes durant l'any..

Els Alcaldes anuncíen per pregó o bands la rectificació de l'empadronament amb l'objecte que les persones que no figurin en el padró reclamin la seva inclusió. La costum d'exigir-los que justifiquin per ofici de l'Alcalde de barri, la residencia continuada de sis mesos és, al nostre entendre, exagerada, puix amb tal criteri no té dret a ser empadronat el que sols fa cinc mesos que va vindre definitivament a viure aquí. L'article 18 de la llei municipal, que és el que tracta de la rectificació del padró, no exigeix el règim de la residencia mínima de sis mesos, i en canvi obliga a inscriure's als que no són empadronats en el poble

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

en què definitivament resideixen. Solament en l'article 16 es prescriu la necessitat de justificar la residencia dels sis mesos; però, en aquest cas, és per a obtenir la declaració de veïnat en període extraordinari, dintre de l'any, mitjançant sol·licitut en regla.

Entenem doncs, que bastarà que l'interessat faci la declaració circunstancial i firmi la fulla, i té de ser així, ja que la mateixa pràctica se segueix al formar el padró de creació, del qual el rectificat n'és apèndix.

Altes per acord del Consell municipal o per ordre del Batlle. En tota època de l'any, mitjançant instancia, es pot demanar ésser empadronat: si és en concepte de transeunt, el Batlle, sense altre tràmit pot ordenar la inclusió, però en els altres casos cal acord del Consell, mitjançant la sol·licitut de la part interessada, justificant l'estat civil i una residencia mínima de sis mesos que la llei prevé.

Altes per canvi de domicili. Quan procedeixen del mateix terme municipal basta que el cap de casa es presenti a la Tenencia del districte on és empadronat per a formar la baixa i allavors es tramita l'alta al nou domicili, i si es tracta de procedencies d'altres pobles, mitjançant la baixa corresponent s'ompla una nova fulla amb totes les circumstancies personals, que firma el cap de familia.

Les altes per naixement es formalitzaràn sempre mitjançant prova documental.

Per a ésser baixa en el padró, bastarà que el cap de casa es presenti a la Tenencia o a la Secretaría dels pobles petits per a formar ço que sol·licita, i se li facilitarà una copia autoritzada de la fulla de l'empadronament amb la diligencia de pare al tal districte o al padró de tal Municipi.

Les baixes per defunció es formalitzaràn mitjançant proba documental.

Conclusions

El padró d'habitants ha d'ésser considerat com a element principalíssim per al règim municipal; per ser ell el registre individual de les persones en societat, des del primer moment de la vida fins a que fineixen. Es la expressió de la primera organització social o sigui la de la familia, seguint després la del poble de sa naturalesa i on se viu, que consti-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tueix el Municipi, la unió d'interessos, comunitat de costums, del qual formen les nacions i el sestats polítics.

Heusaquí si té importancia per al pervenir dels pobles, saber qui som, quants som i ço que valem, per aital motiu no s'han de regatejar mitjans per a fer perfecte aquest registre de població fundamental de les societats humanes. Ha d'ésser la soca, el brancatge de la qual siguin tots els altres registres de les persones en relació al Poder públic.

El padró municipal dels habitants ha d'ésser tan ampli, tan complet, que s'en pugui treure els altres padrons especials que regulen els drets i els deures dels homes; el de caps de familia, el d'estrangers, el de capacitats per professions i rendes, els de patrons i els dels obrers; els de jurats, l'electoral, el de majors contribuients, el dels pensionistes, el de les cèdules personals i els dels altres impostos i tots els altres que siguin convenients per al desenrotllament del servei de l'administració pública.

I per a acabar farem esment especial dels censos obrer i patronal que es proposa formar per primera vegada l'Ajuntament d'aqueixa capital.

Dotze anys han transcorregut de la publicació d'un decret a la *Gaceta Oficial,* en què s'exponía que, reconegudes universalment la importancia i utilitat de l'Estadística del Treball, ja feta en diverses nacions, el Govern no romandría indiferent davant les necessitats de la civilització i les conveniencies socials, que ara més que mai reclamen atenció especial, atenció i detingut estudi, i que fins ara molt poc s'ha fet per a la implantació oficial a Espanya d'un servei tan interessant.

Essent el treball la base principal de la vida dels pobles i de l'Estat, interessa a tots puntualitzar no sols sos caràcters, organització, moviment i relacions amb la propietat i el capital, sinó també les condicions morals i materials de les classes traballadores, de tal manera i sols amb ple coneixement dels fets relatius al treball. Les Corts i el Govern podràn acordar mides adequades per a la solució dels problemes socials.

El moment ès oportú per a portar a efecte la formació del Cens obrer i del patronal, tota vegada que el mes de desembre d'aqueix any és la data assenyalada per al a formació del nou padró d'habitants i bastaría que en la casilla de la professió o ofici, es fes constar si és patró o obrer.

Amb l'antic règim dels gremis, els artesans es classificaven en mestres, oficials i aprenents, i des de que desaparegueren aquelles institu-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cions no consten en els padrons les categoríes professionals, i cosa semblant es podría restaurarse al formar-se el nou empadronament.

I acabo formulant concretament les següents conclusions:

1.ª Que es demani al Govern que, al redactar-se nova llei municipal, es suprimeixi la divisió dels residents en veïns i domiciliats.

2.ª Que mentrestant no es canvíi la llei vigent, es prengui un sol criteri per a la classificació de veïns i domiciliats.

3.ª Que el padró municipal comprengui tots els antecedents que convinguin perquè s'en puguin copiar tots els padrons especials que regulen els drets i els deures dels ciutadans.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General
Diputació de Barcelona

EL CENS DE POBLACIÓ

Resum de la lliçó donada pel Catedràtic de l'Escola de Funcionaris D. Josep M.ª Tallada

En l'estudi de la població cal distingir la seva *estàtica* de la seva *dinàmica*. Estudiem l'estat d'una població en fer un Cens; el seu moviment en estudiar el nombre de morts, de naixences, etc.

Un cens de població és base importantíssima de quasi tots els altres estudis demogràfics (natalitat, mortalitat, nupcialitat, etc., depenen, en llur importancia, del nombre d'habitants). Administrativament també és importantíssim, puix en depenen preceptes de moltes lleis (electorals, tributaries, etc.)

La formació del Cens de població ha estat la primera de les operacions estatístiques que han realitzat els pobles. Ja en l'Imperi romà es feu un Cens, que comprenía sols els homes lliures. Es troben més tard cites d'un Cens fet a Venecia en 1388. El primer Cens que s'imprimí fou fet també a Venecia en 1770.

El Cens de població, en la forma que avui està organitzat, no és l'únic mitjà per arribar a saber de manera més o menys aproximada la importancia numèrica d'una població. Així, per exemple, es pot determinar el nombre d'habitants d'un país si per dades de pobles semblants es pot suposar un cert tant per 1,000 de mortalitat. Per una senzilla regla de tres es dedueix aproximadament la població.

Per a poblacions estacionaries el nombre d'habitants es pot determinar aproximadament pel mètode d'Halley, basat en el principi que en certs pobles el nombre de morts és aproximadament igual al de naixements. Basta, per a fer l'operació, conèixer el nombre de morts, agrupats per l'edat que teníen en el moment de la defunció, i, demés, el nombre total de naixements en aquell any.

Restant del nombre total de naixements el nombre de morts menors d'un any, tindrem la població d'un any d'edat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Restant d'aquest el nombre de morts d'edat entre un i dos anys, tindrem la població de dos anys. I així successivament. La suma del nombre d'habitants de les diverses edats serà la població total.

***

Per fer un estudi del Cens de població s'han de contestar les següents preguntes:

a) Qui l'ha de fer.
b) Quan s'ha de fer.
c) Quines dades s'han d'obtenir.
d) Com s'han d'obtenir.

a) Els Estats avui dia constitueixen un tot orgànic, i, per tant, s'ha de seguir un mateix criteri en tota la nació. Inclòs sería útil que els diversos Estats seguissin normes semblants, cosa que facilitaría la comparació de les dades estatístiques. Comença a ésser important la tendencia en aquest sentit.

A Espanya, des del Cens de 1877, l'encarregat del Cens de població és l'Institut Geogràfic i Estadístic, auxiliat pels Municipis com a orgues perifèrics.

Com als orgues públics de caràcter local poden interessar-los altres dades (cecs, sords, vaga forcosa, etc.), se'ls ha de donar llibertat per a afegir preguntes a les fulles del Cens, demés de les què indiqui l'organisme director.

b) Com que les operacions del Cens de població resulten complicades i cares, aquest no es pot fer cada any, i, així, es fa sols periòdicament: França, Alemanya i Suïssa el fan cada cinc anys; altres països cada deu anys; altres, en fi, no se subjecten a períodes. A Espanya s'han fet en 1860, 1877 i 1887. En aquest any s'establí que es fes cada deu anys, fent-se en 1897. Se'n feu un altre en 1900, en començar el segle XX, i l'últim en 1910.

Demés d'aquest caràcter de *periodicitat,* té el Cens el de *simultaneitat,* havent-se de fer al mateix temps en tota la nació per a evitar que una persona sigui comptada més d'una vegada. Respecte de l'època de fer-se, hi ha variats criteris. A Espanya es fan pel desembre, a Italia pel febrer, a Anglaterra el primer diumenge d'abril, a França a la primavera, a Alemanya, Suïssa i Austria pel desembre, els Estats

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Units pel juny, etc. En general s'ha d'escollir una data en què la població no estigui fòra de casa seva, havent-se d'evitar, per consegüent, èpoques d'emigració temporal (collita del blat, vi, arròs).

El no fer-se anualment la determinació del Cens introdueix errors en altres estatístiques (mortalitat, natalitat, etc.), les dades de les quals es formen per comparació amb el nombre d'habitants. Per això convé calcular, encara que sigui sols aproximadament, la població any per any.

Depenent les variacions del nombre d'habitants, de l'emigració, immigració, mortalitat i natalitat, podríem calcular el nombre P d'habitants en un any sabent el nombre P en un altre any anterior, i els valors E, I, N i M dels abans nomenats factors, mitjançant la fórnula

$$P = P_1 + I - E + N - M$$

Mes els valors de E i de I són difícils de conèixer.

Com que la creixença no és constant, sinó que tendeix a esdevenir més ràpida, donant lloc, els vivents, en arribar a certa edat, a noves naixences, s'utilitza la mateixa fórmula de l'interès compost

$$P_n = P_1 \ (1 + r)^t$$

en què P és la població en un moment donat, P_n la població al cap de t anys, i r el coeficient de creixença, que es pot determinar coneixent el nombre d'habitants de dos censos consecutius:

$$r = \sqrt[t]{\frac{P_2}{P_1}} - 1$$

Aquest increment era, a últims del segle XIX, el següent:

Anglaterra i País de Gales	13'6	per 1,000
Russia	10'4	»
Holanda	8'6	»
Alemanya	8	»
Austria	6'7	»
Italia	5'7	»
Espanya	4'9	»
França	3'8	»

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Aquests són coeficients per a tot el país, i no poden, per consegüent, aplicar-se per a trobar la població calculada d'una ciutat en particular.

c) Les dades que s'han de recollir, en formar un Cens, són: 1.r, lloc de residencia; 2.n, qualitats de l'individu (estat civil, professional, cultura, etc.); i 3.r, qualitats de convivencia amb altres éssers (parentiu, jerarquía i qualitat professional, etc.).

El nom, parentiu, sexe, lloc, i data de naixença, estat civil, es pregunta en tots els països.

En alguns pregunten sobre un alfabetisme, religió, llengua, falta de treball, etc.

No s'han de fer preguntes que per circumstancies especials es creguin que poden no ésser contestades verídicament.

Així, en països de persecució religiosa, no s'han de fer preguntes sobre la religió.

d) Les dades s'obtenen per butlletins o fulles individuals o familiars. Uns i altres ofereixen aventatges i inconvenients.

D'aquestes fulles se'n treuen les dades elementals, que, totalitzades pels orgues elaboradors, permeten obtenir els resultats definitius. Per a facilitar aquesta tasca s'utilitzen, en molts països, màquines elèctriques: tal per exemple la de Hollerit.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

EL PRESSUPOST

Lliçó donada pel Catedràtic de «Teoria de l'Hisenda pública» i «Legislació financiera» de l'Escola de Funcionaris, don Miquel Vidal i Guardiola.

Introducció. Se us ha parlat, en aquestes conferencies, del Pressupost com a «compte previ» i com a «document-resum de les disposicions financieres». Al costat d'aquests punts de vista n'hi ha dos més que ofereixen especial interès: el Pressupost «com a acte de voluntat», i «com a institució financiera relacionada amb el conjunt de la vida administrativa».

No us estranyi la grandor de la perspectiva ni l'aspecte dels primers problemes que s'imposin a la vostra consideració. Són problemes espirituals, problemes de conciencia, que semblen lluny, molt lluny, de la nostra esfera d'interessos com a funcionaris, però que, de fet, no són res més que l'aspecte més atractívol dels problemes de cada día, de les qüestions de detall que constantment ens preocupen. Ni us cridi l'atenció la poca freqüencia amb què parlarem de lleis i reglaments, de reials decrets, reials ordres i circulars. En la vida administrativa, com en tots els rams de la vida social, hi ha dos legisladors en sorda competencia per l'hegemonía: les decisions dels Poders reconeguts i la veu de la Conciencia. Per dissort de la humanitat, poques voltes termina la competencia en una harmònica col·laboració. Precisament és l'Administració l'eterna Cendrosa de les institucions socials: fórmules i lleis, interessos i passions, s'esforcen molt sovint, amb èxit massa falaguer, per ofegar, quan d'ella es tracta, la veu de la Conciencia.

Tot estudiant el Pressupost, ens haurem de fixar en l'estat de decandiment de les nostres institucions administratives municipals, que, pel que són buides d'esperit, no semblem obres d'homes lliures, ni són com hauríen d'ésser, un instrument de cooperació, font de major prosperitat i de cultura més refinada. I davant dels nostres ulls apareixe-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

rà clara la nostra linia de conducta, sabrem què ens cal fer per administrar bé el Pressupost en tots aquells moments de perill en què la llei positiva no té previst res més que un entrebanc o una dificultat, i ens refermarem en el convenciment, sempre recordat i sempre oblidat, que, vivint en societat, fent política d'administració, tots tenim un comès molt precís, transcendental o insignificant, del compliment del qual depèn la bondat de l'esforç col·lectiu. En altres paraules: *el Pressupost, institució administrativa, no és més que una fidelíssima reproducció de com el comprenen i volen, en el fons de llur conciencia, els encarregats de confeccionar-lo i executar-lo.*

Així considerat, el PRESSUPOST ÉS EL VER CENTRE D'UNA ORDENADA ADMINISTRACIÓ. Fins a cert punt és possible una Administració dolenta amb un bon Pressupost; però mai s'ha vist (perquè és lògicament impossible) una bona Administració amb un Pressupost dolent. Es aquesta una observació d'experiencia que puc avençar sense pretendre donar per demostrat ço que precisament ha d'ésser objecte de la conferencia.

De conformitat amb la naturalesa del problema, dividiré el treball en dues parts:

I. ESTUDI ANALÍTIC DE LA INFLUENCIA DEL PRESSUPOST A LA VIDA ADMINISTRATIVA.

II. CONDICIONS QUE HA DE REUNIR PER A EXERCIR BÉ AQUESTA INFLUENCIA.

I

Ni el Pressupost és tota la vida financiera, ni molt menys tota l'Administració. Però hi ha, sens dubte, entre ambdós, una relació molt íntima que dóna lloc a la paradoxa següent: El Pressupost influeix en l'Administració, millorant-la o empitjorant-la, segons sigui la forma i l'esperit amb què els governants i administradors s'ocupin d'ell. Examinem els tres principals períodes de la vida del Pressupost per a comprovar-ho i, a l'ensems, per a descobrir els perills, les faltes generalment comeses i els remeis: la *iniciativa, l'execució* i el *control.*

—

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

1. *Iniciativa.* Vivim en un país democràtic, d'aspiracions democràtiques, encara que no de realitats democràtiques. Podem partir del principi que la iniciativa en materia de Pressupost, con en tota obra de govern, és cosa del Poble, perquè ningú millor que ell la pot desenrotllar. Però aquí, com sempre, en el terreny de l'evidencia, sorgeixen els majors dubtes. L'exercici directe d'aquesta iniciativa pel Poble és físicament impossible. La voluntat popular ha de tenir sempre un portaveu, i, demés, si és tracta de moderns organismes político-administratius de comesos tan diversos i d'actuació tan complicada, un orgue. Entre el Poble i el Pressupost s'interposa doncs, fatalment, un Parlament i, quasi sempre, un Govern ajudat, fins en els països de parlamentarisme més purità, per un Còs de funcionaris que o són tècnics especialistes o ho hauríen d'ésser.

I aquí tenim el problema que adquireix, com veureu, excepcional gravetat si se'l considera en relació amb els Ajuntaments d'Espanya: el de la relació entre el Parlament i el Govern en materia d'iniciativa per al Pressupost. Dic que és excepcionalment greu en el nostre cas perquè, en confondre's en l'Ajuntament (allò de la Junta Municipal no passa d'una anècdota superficial i molesta) les facultats de legislar i governar, desapareix la possibilitat d'arribar a fórmules pràctiques de divisió dels comesos, i subsisteix, en canvi, el perill que l'Ajuntament s'acostumi a l'anarquía en la iniciativa, que és el vici més temible en materia del Pressupost. *Anarquía en la iniciativa vol dir que cadascú proposi i voti el que vulgui sense preocupar-se de traduir en les xifres corresponents la situació dels serveis en el moment de la formació del Pressupost d'acord amb les condicions tècniques dels propis serveis, amb l'orientació general de la política administrativa i, també, amb els propòsits del mateix votant respecte del Pressupost d'ingressos.*

Excuseu-me una petita digressió abans de parlar dels nostres Municipis. La por a l'anarquía en la iniciativa en materies de Pressupost, sobretot del de despeses, és general en els països ben governats, i són justament els països que molts consideren capdavanters de la democracia els que límiten amb major rigor les facultats dels Parlaments. No em puc entretenir a comentar l'excepció dels Estats Units de Nord Amèrica, país d'iniciativa purament parlamentaria i espantosament anàrquica. Ja ha aparegut el dèficit en sos Pressupostos mal avesats pels quantiosos ingressos de Duanes, i no trigarem més de dèu o quinze anys a llegir que, essent indispensables reformes tributaries de consideració, s'ha aixecat un clam contra la disbauxa en les despeses, i que,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

per a evitar-la, s'ha enfortit la situació de l'Executiu i limitat les prerrogatives del Parlament. No podrà ésser l'odi al Poble, ni a sos drets, ni als principis més purs de política democràtica, el que inspiri aquestes limitacions. ¿Com es compendría, si no, que el Parlament anglès, un dels més antics del món, no tingui el dret de proposar despeses (privilegi exclusiu de la Corona i, en sa representació, del Govern), ni tingui el dret de discutir esmenes que suposen un augment de despeses, ni el dret d'iniciativa per a rebaixar o suprimir impostos si al mateix temps no proposa llur substitució? La reforma del Reglament interior de la Cambra dels Diputats francesa, aprovada el 16 de març de 1900 d'acord amb les proposicions Rouvier i Berthelot, s'inspira en el mateix criteri en limitar el termini de presentació d'esmenes i en prohibir que amb motiu del Pressupost es discuteixin esmenes proposant creació de nous empleus o de nous serveis, o augment de sous, pensions, etc.

Dins la nostra organització municipal, aquesta qüestió de competencia queda reduïda a una qüestió de principi plantejada en la conciencia dels Regidors i, secundariament, en la dels funcionaris responsables. I com que poden passar molts i molts anys fins que es converteixi en realitat el desig de separar la funció executiva de la legislativa en les Corporacions Municipals (de la qual cosa no en parlarem aquí, perquè no ha estat sotmesa a discussió), cal esforçar-se a trobar una solució interina. L'anarquía en la iniciativa existeix en la majoría dels nostres Municipis, el Pressupost dels quals dóna marge a certa llibertat i no queda absorbit per les partides precises i obligatories. No és, com s'ha vingut dient, patrimoni de la gran ciutat. I el perill serà molt greu quan, normalitzada la situació econòmica després de la gran guerra, coincideixi el funcionament intensiu de la Caixa de Crèdit Comunal amb la reforma tributaria per la qual tots treballem. Llavors haureu de pensar vosaltres, Regidors i funcionaris de les ciutats i viles de 30,000 a 5,000 habitants, que, com menys diners es tenen, més sensible és el perjudici de llençar-ne una part, i que la conciencia distreta o mal intencionada que prepara i vota un Pressupost desordenat és la mà que llença els cabals públics.

Procuraré indicar-vos breument les *principals formes d'anarquía en el Pressupost de despeses*, lamentat no poder-les estudiar detingudament en totes llurs conseqüencies administratives, econòmiques i financieres.

Consignacions inoportunes. Nomeno així les que són filles d'una desproporció entre la importancia dels serveis i les respectives consig-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

nacions en Pressupost. Es impossible la confecció d'un Pressupost que eviti en absolut aquesta falta, però és indispensable esforçar-se sempre a reduir-la. També és impossible donar regles precises, perquè la proporció entre els diversos serveis i les despeses corresponents varía i ha de variar segons les circumstancies especials de cada poble. S'ha de procurar, però, que la salut dels ciutadans sigui atesa abans que la comoditat; que les condicions generals de la vida econòmica (camins, etc.), i de la cultural (instrucció primaria) estiguin ben ateses abans de crear o apoiar institucions que afavoreixen els interessos espirituals o materials d'unes quantes persones; i sobretot, aturar la natural tendencia al luxe individual i col·lectiu, que fàcilment es desenrotlla amb diners dels altres, i que hauría de constituir una vergonya social, mentre no estàn ateses (i costa molt!) totes les altres obligacions. Exemples: un passeig molt ben *afirmat* i netejat en pobles i ciutats que tenen els carrers sense la més elemental urbanització i on hi ha pilots d'escombraríes que s'estàn molts anys en el mateix lloc; auxilis a Associacions d'ensenyament secundari, professional, etc., en pobles on l'ensenyament elemental està abandonat; instal·lació de llum elèctrica abans d'una bona conducció de les aigües brutes; millor dotació del pressupost de festes que del de beneficencia, etc.

Consignacions prematures. Són molts freqüents i procedeixen d'una hipertrofia de l'esperit d'iniciativa propi dels membres d'una Corporació popular. Tant poden afectar serveis nous com els ja existents, i representen una desproporció entre la consignació destinada a un servei i l'aptitut o preparació de l'Ajuntament per a portar-lo a cap. El raonament amb què es pretén defensar-les acostuma a ésser el següent: «Tenim un Cos de funcionaris que presta, per exemple, serveis de policía; destinem anualment una quantitat, per exemple, a expropiacions i regulacions de carrers. Volem millorar la policía o avençar la urbanització: doncs consignem una major suma en les partides respectives». Tots sabeu el que passa. Aquesta major suma es gasta, però la millora del servei no sempre apareix. Per què? En el raonament que abans he copiat faltava un graó: «L'Ajuntament pot disposar de persones aptes amb comesos precisament assenyalats, o bé: «L'extensió del poble aconsella aquesta o aquella altra urbanització». Es a dir, primer s'ha d'estudiar el futur servei, després s'han de pendre els necessaris acords preparatoris, i finalment s'ha de proposar la consignació corres-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ponent, si no es vol votar una despesa inútil, que acostuma a perpetuar-se en el Pressupost.

Consignacions desiguals. Una brigada d'*afirmats* que no té grava; una escola, instal·lada potser en un edifici formosíssim, potser en un corral, que no té elements d'estudi i de treball. En aquest grup estàn compreses totes les consignacions de més personal que el necessari per a certs serveis útils. L'excés de personal no es fa sentir tant en els petits Municipis com en els grans, però jo crec que en tots ells estaría en el seu lloc una revisió dels procediments burocràtics rutinaris i una reorganització encaminada a obtenir un aprofitament molt més intensiu de les energíes del personal a llurs ordres.

Consignacions insuficients. Vénen a ésser una modalitat especial de les consignacions prematures. Convençuts, els que fan el Pressupost, que no poden consignar tota la quantitat necessaria per a l'obra o servei de què es tracta, volen demostrar llur bona voluntat amb una petita consignació que a voltes disfressa sa inutilitat amb el pompós qualificatiu de *consignació per a estudis* quàn es tracta d'una obra o servei nous, i que exigeix forçosament un suplement quan es tracta de serveis ja establerts. En el primer cas, demostra l'experiencia que la consignació mai deixa d'usar-se, però que el servei està al cap de l'any, tan per començar com el dia en què es votà el Pressupost. En el segón cas, es tracta senzillament d'una inútil falsificació de l'equilibri inicial del Pressupost que es desfà sola ja abans de la liquidació.

Consignacions fòra del ritme de la vida de l'Ajuntament. Les més nobles i més sanes iniciatives resulten anàrquiques si són formulades i aplicades mirant tan sols el present. Un Ajuntament és una Corporació permanent: les majoríes consistorials compostes dels ciutadans més bons i més savis són transitories. Es inevitable una constant modificació de l'esfera d'aficions i d'interessos. Partidaris del passeig marítim succeeixen als d'un passeig per la muntanya; amics del fòment de la cultura succeeixen als entusiastes de la salut pública. Passeig marítim i passeig per la muntanya, escoles i clavegueres, queden molt sovint sense fer. Poques institucions poden prescindir menys de la santa continuitat que el Pressupost. I no parlo tan sols del cas extrem de les obres començades que es deixen córrer: parlo de tota consignació que es posa i treu, s'augmenta i es disminueix, capritxosament, en anys successius.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Consignacions contradictories. Les incidencies de la preparació i, sobretot, de la votació d'un Pressupost, donen lloc a l'establiment de pactes, a la formació de majoríes ocasionals per a l'aprovació de partides de despeses que contradiuen l'esperit general del mateix Pressupost. Exemples: una subvenció quan s'ha resolt no concedir-ne, un augment de sou quan s'ha decidit no otorgar-ne, etc. Ben mirat, es podría trobar, en molts Pressupostos, partides que representen un auxili a persones o entitats, la política (en el sentit ample de la paraula) de les quals és diametralment oposada a la del Municipi. Però la demostració d'aquest punt exigeix un anàlisi molt precís, que ens portaría massa lluny.

Consignacions de favor. El Pressupost es convirteix en una institució de beneficencia quan conté quantitats consignades perquè sí, sense cap relació de causalitat entre el servei i la consignació. Sabut de tots és que els abusos més grossos en aquest respecte acostumen a ésser comesos en els capítols de personal. Nosaltres, encara que funcionaris (millor dit, pel fet d'ésser funcionaris), tenim dret i deure de no oblidar aquest perill i de procurar que no es confongui el natural desig de millorar la situació econòmica i social del funcionari que s'esforça per apendre, perfeccionar-se i ésser sempre més útil a la Corporació que el paga amb les campanyes públiques o amagades dels que, individualment o col·lectivament, voldríen agermanar un absolut rutinarisme amb constants millores de sou.

Qualsevulga de vosaltres em podría ajudar a completar aquesta llista de consignacions defectuoses i a demostrar els perjudicis financiers que representen. Ara bé: ¿quina llei, quin reglament les prohibeix, i castiga els Regidors que les voten, o indirectament els funcionaris que les aconsellen? —«Cap, absolutament cap», em direu tots vosaltres, coneixedors perfectes de l'*Alcubilla*. Però tot seguit pesnsareu en un altre legislador que només parla quan se'l vol escoltar i que té sancions molt més fortes que totes les relacionades en l'*Alcubilla*: la veu de la Conciencia que, quan no és escoltada, ocasiona la ruina de les Hisendes, la desorganització dels serveis, l'estancament de la vida ciutadana.

—

2. *L'execució.* No n'hi ha prou, de fer un bon Pressupost: cal complir-lo. ¿Tan difícil és això, que calgui recordar-ho? Sí. Mai han mancat excuses per a fomentar les vulneracions del Pressupost; excuses

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que sovint tenen totes les apariencies d'una raó suficient. Les necessitats poden variar durant l'any per causes imprevistes, poden sofrir radical alteració els medis de què es disposa per a satisfer-les, pot pujar sensiblement el preu dels articles consumits per la Corporació, i, finalment, en determinades ocasions poden aparèixer necessitats verament imprevistes que exigeixin quantitats superiors a les consignades en el capítol d'Imprevistos. Exacte. Però, apart que un bon Pressupost de despeses pot tenir l'elasticitat necessaria per a prevenir aquestes contingencies, sempre hi ha un procediment legal per a atendre-hi. Altra vegada haig de recordar que el Pressupost, com totes les institucions socials, té una lletra (una forma) i un esperit. Les vulneracions més greus no són les vulneracions de la lletra: són les de l'esperit del Pressupost.

Els interessos particulars, les concupiscencies, inclús les bones iniciatives aplaçades per falta de medis o perquè no s'adaptaven al pla; en una paraula, tot allò que ha estat derrotat en el moment de l'aprovació del Pressupost, prova fortuna durant l'any. Augments de sous, subvencions, obres, expropiacions, adquisicions de material de tota mena, inclús reformes de serveis: tot conspira per crear un estat provisional de dret i de fet que vingui a exercir una forta coacció quan es prepari el proper Pressupost i s'imposi i es faci respectar malgrat dels desitjos i de l'opinió en contrari de la majoría dels votants. Això origina una agitació eminentment desmoralitzadora, que contrarresta l'actuació dels que durant l'any es preocupen de preparar millores en els serveis. I s'arriba a un sistema de confecció de Pressupostos contrari al que aconsella l'interès del Poble i de la Hisenda municipal: a corre-cuita es copía el Pressupost de l'any anterior, introduint-se, com a úniques modificacions, aquelles que resulten dels interessos més o menys legítims que han obtingut un reconeixement provisional en moments en què ningú es volía recordar de la llei del Pressupost. El fet que durant l'any, és a dir, durant el període d'execució, es menyspreui el Pressupost, porta fatalment a la confecció de Pressupostos que, en lloc d'afavorir les millores administratives mitjançant els crèdits corresponents, protegeixen totes les corrupteles i encobreixen les disbauxes més escandaloses. Jo us podría parlar de moltes poblacions de Catalunya, grans mitjanes i petites, que han tingut Ajuntaments descuidats i Pressupostos que, encara que fossin bons (no ho eren quasi mai), no s'observaven durant l'any: els Ajuntaments de bona voluntat que els han succeït han trigat molt a poder formar Pressupostos segons

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

les necessitats del Poble i les conveniencies de la Hisenda. L'abandonament en la confecció i execució de cinc Pressupostos seguits, origina interessos usuraris que graven els Pressupostos futurs durant quinze o vint anys.

S'imposa una reforma radical de les disposicions que regulen la facultat dels Ajuntaments de pendre acords contraris al Pressupost mentre aquest regeixi. S'imposa en interés del propi Ajuntament (és a dir, de l'Autonomía), i s'imposa també en interès del Poble (és a dir, de la Democracia). I s'imposa, entre altres raons, perquè els que defensen les vulneracions del Pressupost acostumen a argumentar sovint en nom de l'Autonomía de la Democracia. Que això és digui amb motiu de la Hisenda de l'Estat quan el Govern aplica, potser capritxosament, les consignacions votades pel Parlament, passi!!! Però que es parli de Llibertat, d'Autonomía, de Democracia, quan és l'Ajuntament el que vulnera els seus propis acords i trepitja el seu propi criteri, això no espot admetre!!!

La llei sola, però, no ho pot evitar, i tot just ho pot corretgir. No ho pot evitar perquè les causes de la falta s'escapen completament de sa influencia. Són causes psicològiques. Es l'Ajuntament el que contradiu els propis acords. ¿Què ha canviat des del dia de l'acord primitiu fins al de sa vulneració, fins al dia en què traspassant consignacions, es voten disbauxes o, oblidant necessitats precises, s'afluixa el rigor en el cobrament d'un impost? Són la mateixa gent, obren en virtut de les mateixes facultats. La única cosa que ha variat és la conciencia del deure. ¿Quan és dignament lliure, l'Ajuntament? ¿Quan, impressionat per la magnitut dels problemes i de la propia responsabilitat, fixa un pla que significa el sacrifici d'interessos benvolguts i l'aplaçament d'ideals nobilísims, o quan, no escoltant més que els precs de l'interès i la veu de la passió, menysprea aquest pla, que constituía, potser, la millor garantía de la realització futura dels ideals momentaniament posposats? ¿Per ventura no han estat sempre els interessos mesquins i les baixes passions el destorb més gran per al lliure exercici de la Sobiranía? ¿Des de quan haurem d'admirar com a models d'homes lliures, sobirans d'ells mateixos, els que en minuts d'irreflexió destrueixen llur obra, concebuda i desenrotllada en llargues estones de serenitat?

—

3. *El control.* He dit, abans, que l'Administració era la Cendrosa de les institucions socials. Amb més raó encara puc dir que el control

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

del Pressupost és la Cendrosa de les institucions administratives. ¡I és l'atribut essencial de la sobirania, és la consagració més definitiva del principi democràtic! El control del Pressupost ha quedat reduït a una funció secundaria, encara que, nominalment, estigui organitzat amb molt compte i amb molta minuciositat. L'explicació és ben senzilla: s'ha volgut creure que n'hi havía prou amb crear un orgue per a assegurar el compliment d'una funció, i s'ha oblidat que l'orgue no actúa, i, sobretot, no actúa bé, sense un esperit que el mogui.

En una o altra forma, tots els països tenen un triple control del Pressupost: administratiu, legislatiu i judicial; i procuren dividir les funcions de vigilancia en *preventives* i *repressives*. Els Parlaments, més gelosos que amants de llurs prerrogatives, organitzen un complicat mecanisme per observar si es compleixen llurs acords; els responsables de l'Administració vigilen constantment la gestió de tots llurs inferiors; i, com si tot això no fos prou, en quasi tots els països hi ha, amb un o altre nom, un Tribunal de Comptes que, teòricament, frueix d'absoluta independencia i de les més amplies facultats d'investigació i correcció. Però ¡que poques vegades serveix, tot això d'altra cosa que d'aparatosa preparació d'una legalització *a posteriori* de totes les transgressions i de tots els abusos!

Com succeeix en el moment de l'execució, també en el moment de la vigilancia és més greu el perill en tractar-se dels Pressupostos municipals que en tractar-se de l'Estat. Torno a dir que la intervenció dels Vocals Associats no té més valor que el d'una fórmula, a causa de l'absencia absoluta d'esperit de sobirania en la nostra terra. De fet, doncs, els comptes formats pels propis Ajuntaments sofreixen tan sols l'examen de la Comissió provincial o d'aquesta i el Governador, i són aprovats per aquests o pel Tribunal de Comptes. A Espanya, con a tots els altres països, reconeix tothom que no s'ha trobat encara la fórmula per a assegurar la rapidesa, exactitut i eficacia de l'actuació dels Tribunals de Comptes, Del Governador i de les Comissions provincials, no en parlem: la política no és bona preparació per a la censura de comptes. En conjunt es pot afirmar que, ningú examina a fons els comptes, o s'aprofita la censura de comptes per a exercir influencies il·lícites sobre els Ajuntaments. Els comptes només són examinats des de punts de vista secundaris: per exemple, mirant si l'Ajuntament està al corrent de pagament dels impostos de l'Estat. La relació íntima entre el que hi ha consignat i el que s'ha executat, acostuma, en canvi,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

a ésser considerada per tots com una qüestió desagradable i de poc lluïment: tots la menyspreen i l'abandonen.

I és la més important! Per a nosaltres, funcionaris, el problema té una gran transcendencia: entre altres raons perquè hi ha un Cos especial encarregat d'aquest servei. Fa molts anys que els Comptadors s'esforcen per esclarir llur situació. Sense pretendre agotar el problema, vull formular qualques observacions en relació amb el punt de vista que a nosaltres ens preocupa. Abans que tot, permetau-me una observació de caràcter general: En l'Administració espanyola, tant de l'Estat com dels Municipis, la important funció de la vigilancia del control (per exemple del control del Pressupost), no és gens exercida o, almenys, no és ben exercida, perquè, per tradició, s'interpreta malament el concepte *inspecció*. La inspecció és una de les activitats essencials amb què el superior completa l'inferior sempre que el superior tingui l'amplitut i intensitat necessaries de coneixements, l'inferior el respecte degut a la disciplina, i tots força entusiasme per a l'actuació en comú. Quan falta massa sovint la superior il·lustració del superior, la submissió conscient de l'inferior i l'entusiasme de tots, resulta que cadascú fa el que vol, es perd inútilment el temps, i es redueix en quantitat i qualitat l'actuació de les Corporacions públiques. En canvi, si l'Administració funciona degudanent i tots els graus de la jerarquía compleixen llur deure, inclús el de mantenir entre tots la deguda correlació, la funció inspectora resulta inútil i fins perjudicial, com podría demostrar-vos, si el temps ho permetés, analitzant els efectes de la Inspecció en materia d'impostos de l'Estat.

Però el cas dels Comptadors és especial. Apart de la barreja de comesos que redueix de fet la importancia de llur missió fonamental, manquen d'independencia. Llegiu l'article 50 del Reglamentd'11 de setembre de 1900, i trobareu que el Comptador no té menys de 18 comesos. N'hi ha de totes menes: contribuir a fixar l'orientació de la política financiera municipal (obligacions 5.ª, 8.ª, 15.ª i 18.ª); intervenir en molts moments de sa execució (7.ª, 12.ª, 13.ª, 14.ª, 16.ª i 17.ª); organitzar la comptabilitat (1.ª, 2.ª, 3.ª, 6.ª, 9.ª, 10.ª i 11.ª); i, finalment (obligació 4.ª), redactar els lliuraments, previ examen dels justificants, «negándose a la autorización de todo pago que no tenga consignación en presupuesto o se oponga a instrucciones o disposiciones de la superioridad». Si haguéssim de parlar avui de tota l'organització financiera dels Ajuntaments, podríem dedicar-nos a l'interessant problema d'investigar si aquesta obligació és, des d'un punt de vista pràctic, compa-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tible amb les altres. Avui ens havem de limitar a recordar que el Comptador no té la suficient independencia per a exercir-la.

Preneu en les vostres mans els llibres que vulgueu, tractats d'Hisenda, de Dret administratiu, tractats especials de Dret comparat sobre el Pressupost, com per exemple *Le Contrôle des Budgets,* d'Emmanuel Besson, o els més recents, de M. von Heckel, *Das Budget,* o de R. Stourus, *Le Budget.* De tots ells traureu la mateixa conclusió: El veritable control del Pressupost ha d'ésser simultani, o quasi simultani, amb l'execució d'aquest. Essent necessaris molts coneixements tècnis i jurídics, sols pot ésser ben exercit per un Còs de funcionaris administratius especialistes; i en lloc del món s'ha resolt bé i definitivament el problema de donar a aquest Còs de funcionaris la deguda independencia. Potser la institució anglesa de l'*Audit* (l'estudi de la qual recomano a tots els que vulguin profunditzar en el problema de l'Autonomía, sobretot de l'Autonomía financiera) s'acosta a la solució. Però els crítics anglesos consideren que els *Auditors* estàn encara massa lligats amb el Govern, que és el que pot cometre les extralimitacions; si bé s'ha de reconèixer que els *Auditors* (Comptadors-inspectors) de l'Administració local tenen una independencia, respecte de les Corporacions locals inspeccionades, que si la coneguessin bé, qualificaríen de tiránica molts autonomistes que, confonent les especies, parlen d'Autonomía per dissimular llurs aficions vers l'anarquía aplicada a l Administració.

Aquesta independencia ¿la té un Comptador davant d'un Alcalde poc rigorista, o d'un Ajuntament que vulneri amb acords més o menys dissimulats les disposicions del Pressupost aprovat potser per ell mateix? No. Per a demanar d'un Còs de funcionaris que compleixi estrictament son deure s'ha de complir una condició: garantitzar als interessats que no seràn molestats ni privats de llur empleu perquè facin llur deure. Els actuals Ajuntaments..... (què dic?)..... els Ministres de la Governació, ¿poden donar en forma absoluta aquesta garantía? Tots saben que no. No la poden donar per raons especials de la psicología dels nostres Ajuntaments i per la redacció de les nostres lleis.

Ja veieu, doncs, com en una bona organització del control del Pressupost hi està interessat tothom: els Ajuntaments, els funcionaris i tots els ciutadans. En els Ajuntaments espanyols és posible el que no és possible a Anglaterra, patria del *Self-government,* ni a Prussia, que, desfeta i arruïnada durant les guerres napoleòniques, es dedicà, primer que tot, per regenerar-se, no a crear un exèrcit, sinò a reconstituir

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la vida local a base de la intervenció constant i directa del ciutadà. Aquí és possible llençar els diners, aprovar trenta Pressupostos seguits amb dèficit, contreure deutes per a atencions ordinaries. El que no sembla possible és administrar bé i amb eficacia els fons comunals; és fer un pla i tenir la perseverancia de seguir-lo contra els interessos més arrelats, i de sostenir-lo inclús apel·lant al càstic, contra les més fortes influencies.

II

Tot el que he dit fins ara tenía un objecte: demostrar que *el Pressupost influeix en l'Administració, millorant-la o empitjorant-la, segons siguin la forma i l'esperit amb què els governants i administradors s'ocupin d'aquell.* Forçosament havíem d'arribar (i així ha estat) a regles generals de bon govern i de bona administració. Però hi ha, demés, qualitats específiques del Pressupost que determinen també sa bondat i que han d'ésser estudiades directament perquè directament es deriven de sa naturalesa com a institució administrativa i financiera. Jo us vull cridar l'atenció sobre quatre d'elles: 1.ª, encertada periodicitat; 2.ª, claretat, precisió i sinceritat; 3.ª, deguda relació amb la comptabilitat; 4.ª, equilibri econòmic. De les dues primeres vos en diré molt poques paraules, perquè ja ho ha degudament fet en Pere Corominas.

1. *Encertada periodicitat.* Subscric el que ha dit en Pere Corominas: el Pressupost anual representa, de fet, en la majoría dels casos, la copia del Pressupost de l'any anterior, i és, per tant, feina inútil que pot esmerçar-se en quefers més profitosos. Jo diría més, encara: l'única diferencia entre un Pressupost i el de l'any anterior acostuma a ésser una serie de consignacions immotivades i abusives acordades a darrera hora; la feina de fer un Pressupost nou cada any no és tan sols inútil, sinó perjudicial. Per què? Perquè entre Pressupost i Pressupost hi ha d'haver una serie d'estudis, una constant meditació sobre la marxa dels serveis, preparació i acord de reformes, creació de nous serveis, etc. Quan la vida política i administrativa és tan intensa que es desenrotllen normalment entre Pressupost i Pressupost totes aquestes activitats, l'ideal és el Pressupost anual; però, quan per manca de mitjans (tots el nostres petits Ajuntaments) i per falta de ganes i de capacitat (la major part dels altres Ajuntaments) es passen anys i més anys sense fer res, el Pressupost anual és feina absolutament inútil.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Són, doncs, raons d'oportunitat les que han de decidir a favor d'un o altre; raons que, contra el que alguns pretenen, res tenen que veure amb els principis democràtics. Els que afirmen que els Pressupostos de més d'un any minven la sobirania del Parlament o de les Corporacions populars, confonen el respecte constant de la voluntat del Poble amb la constant i directa intervenció del Poble en els assumptes administratius. En Pere Corominas no ho confón, segurament; i no és pas persona sospitosa.

2. *Claretat, precisió i sinceritat.* No pretinc avui fer la crítica de les regles dictades pel Ministeri de la Governació, el 1.r de juny de 1886, relatives a la forma de distribuir les materies i d'unificar la comptabilitat d'Ajuntaments i Diputacions. Es més: jo dubto que aquesta unificació sigui un ideal. Si la comptabilitat ha d'ésser un reflexe de la vida econòmica i financiera, s'ha d'adaptar a les característiques especials de l'economía de cada Municipi, i no pot valer per a Barcelona el que sigui pràctic per a les petites agrupacions rurals. Però d'això ja en parlarem després: ara us vull cridar l'atenció sobre altres perills que menacen la claretat del Pressupost: les partides globals i les partides inflades.

Les partides globals (consignacions poc precises, poc detallades, que assenyalen una quantitat per a un servei sense fixar-ne la distribució entre les diverses parts i els distints aspectes que presenta, plantegen un problema que, com pocs, és eminentment representatiu de la constitució psicològica de les nostres Corporacions político-administratives. La conciencia de la sobirania les impulsa naturalment a precisar les consignacions amb l'objecte de reduir l'esfera d'acció del capritx de l'executor del Pressupost, *que no és representant directe del poble.* Però les consignacions precises i detallades signifiquen un major estudi, una major concentració, una més rigurosa subjecció al pla establert, mentre que les consignacions globals poden ésser calculades a ull, i representen en molts casos un ajornament de les lluites d'interessos encaminades a comprometre una part del Pressupost en favor dels amics i dels clients, en un sentit quasi romà, de la paraula *clientela.* El fet curiós, el fet altament representatiu, és que els Ajuntaments que apliquen ells mateixos el Pressupost també tinguin gran afició a les partides globals. Es que saben que durant l'any no pensaràn sempre que hauríen de fer-ho, en el Pressupost i en la seva significació, i per quant vingui l'ocasió, no volen estar cohibits amb disposi-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

cions i consignacions massa precises! Res d'estrany que, si es compara un Pressupost amb el compte corresponent, es trobin sovint unes diferencies molt grans, justificades o no pel socorregut tràmit de la transferencia, i que sempre representen un veritable llibertinatge en l'aplicació de les consignacions, contrari a la finalitat del Pressupost i a l'essencia dels principis democràtics. Però (tingui's bé en compte) les partides globals no les pot desterrar la Llei: desapareixeràn quan no vulguin els administradors de la cosa pública i quan es porti a cap un estudi dels serveis, al qual s'oposen sovint moltes resistencies interessades.

Les partides inflades afecten principalment els ingressos. Serveixen per a donar una falsa idea de la situació financiera i esmortir els remordiments de conciencia que produeix o hauría de produir la visió d'un dèficit inicial segur. Posar com a recaptació probable, principalment d'un impost, una quantitat superior a la que se sab que es podrà recaptar en circumstancies normals, és un enganyar-se a sí mateix. que, per la innocencia de la cosa, no es fa mai sense segones intencions: o es vol complir un precepte reglamentari que obliga a la presentació de Pressupostos anivellats, o crear una excusa per justificar els excessius augments de despeses que s'acaben de votar. En el primer cas es tracta d'una covardía, d'una confessió de mala voluntat o d'impotencia davant del problema del dèficit, i queda ben demostrada la impunitat en què es deixa en alguns països com el nostre aquest greu abús. En el segón cas es tracta d'un engany de l'opinió pública, que sols aquesta pot corretgir amb les sancions supremes que el règim democràtic posa en les seves mans.

I no es cregui que sempre és fàcil preveure amb exactitut els ingressos. Tots els mètodes preconitzats tenen grossos defectes: el de consignar el que s'ha recaptat l'any immediat anterior, perquè molts ingressos sofreixen alces i baixes molt brusques que no poden sempre ésser previstes; el del promedi de recaptació dels darrers tres o cinc anys, perquè, tractant-se d'ingressos que augmenten en progressió constant, les previsions acostumen a resultar baixes. Res millor que sotmetre cada ingrés a un estudi individual tenint en compte totes les circumstancies favorables i adverses: relació de l'ingrés corresponent amb l'estat econòmic, bo o dolent, de tota la població o d'una industria especialment afectada; organització de la recaptació, etc.

3. *Deguda relació amb la comptabilitat.* El Pressupost ha d'estar distribuït i subdividit de tal manera que, aplicant-lo i formant els

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

comptes segons el mateix criteri, es pugui saber immediatament, i sense haver-hi lloc a dubtes, quines són la marxa i la situació financiera de l'Ajuntament. No n'hi ha prou amb tenir ocasió de comprovar si la gestió dels cabals públics s'ha subjectat als acords fonamentals, ni tan sols amb poder conèixer el resultat econòmic del Pressupost: s'ha de poder precisar, demés, si aquest resultat obtingut no hauría pogut ésser millor. Però els dos primers punts plantegen ja problemes de moltíssima importancia, la resolució dels quals sembla, de primer antuvi, que pertany al legislador, però que, ben mirat, és cosa dels Ajuntaments interessats.

El Pressupost ha d'ésser complet. Quan el Poble no havía encara imposat la publicitat dels Pressupostos com a un dels seus drets més importants, els Pressupostos (si n'hi havía) eren, com vulgarment es diu, *nèts*, és a dir, contenien, per a cada institució o per a cada servei, solament el saldo actiu o passiu. Així, per exemple, les despeses de recaptació dels impostos es donaven per descomptades de llur producte; el rendiment de la venda d'objectes es descomptava del cost del servei corresponent. L'Estat modern va acabant, poc a poc, amb aquest sistema, i cada dia són més rigoroses les lleis de Comptabilitat, a exigir la formació de Pressupostos absolutament *bruts*, així com a impedir la formació de Caixes especials on entrin i d'on surtin cabals sense passar per la Caixa general. La pobresa dels nostres Municipis fa que, en la major part dels casos, els pecats comesos contra el principi del *Pressupost brut* siguin insignificants. Es redueixen, en efecte, quasi sempre, a no consignar com cal les partides corresponents a Consums (producte brut total, despeses de recaptació, *cupo* de l'Estat, sobrant (si n'hi ha) del 16 per 100 de la contribució territorial per a despeses de primer ensenyament, etc. Es pot faltar també, en Municipis relativament petits, no consignant amb tot detall les partides relatives a fundacions administrades total o parcialment per l'Ajuntament, així com les relatives a l'administració de terres i boscos quan aquesta es fa en bon ordre. En Municipis més grans, l'administració directa d'algún servei (neteja, clavegueres, etc.), o la municipalització d'alguna empresa (aigües, llum, etc.), obliga a tenir especial compte en la confecció del Pressupost, perqué, com veurem tot seguit, d'un Pressupost que no sigui complet no s'en pot deduir la veritatble situació econòmica del patrimoni i de les rendes d'un Ajuntament, Si aquesta fos ocasió oportuna, parlaríem també de la confusió (inútil en el meu entendre) pro-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

duïda per la separació forçosa del Pressupost d'Eixamplament del Pressupost general de les ciutats.

Però fins aquí no he tractat sinó de la primera part del problema. No n'hi ha prou amb consignar, i consignar bé, totes les partides corrents i les ordenades per la Llei perquè pugui parlar-se justament d'un Pressupost complet. El Pressupost d'un Ajuntament ha d'ésser el reflexe del nivell de la vida col·lectiva dins d'un Municipi, i la vida col·lectiva ha de satisfer totes les necessitats espirituals i materials d'un Poble que l'individu no sigui capaç d'atendre directament. Les consignacions en Pressupost són l'instrument obligat d'expansió de les ansies de millora dels ciutadans. Llur insuficiencia és causa d'estancament, com podem comprovar en la major part dels nostres Municipis. Potser no tenim encara prou educada la sensibilitat i es fan molts ciutadans la il·lusió que no necessitem per a res la vida col·lectiva; però, fins en els casos en què ja sentim les enyorances d'una vida millor, ens estimem més les incomoditats propies d'un estat de selvatgisme que les molesties i els sacrificis d'una societat organitzada. Vosaltres, Alcaldes, vosaltres, Secretaris, haveu d'ésser els que desperteu necessitats, els que (sense perdre de vista la importancia i la situació econòmica de cada Municipi), fomenteu la intranquilitat espiritual, el desig de millorar, pare de tots els avenços socials. En resum, no ha d'ésser la rutina, no ha d'ésser el Pressupost de l'any passat, no ha d'ésser un formulari comprat en qualsevulga llibrería, el criteri decisiu per a judicar si un Pressupost és o no complet: la pedra de toc ha d'ésser sempre el conjunt de necessitats espirituals i materials del Poble.

Relació entre el Pressupost de despeses i el d'ingressos. Per temptadora que sigui l'empresa, no puc entrar en una crítica detallada de la comptabilitat municipal. Dia vindrà en que, disposant de més temps ens en ocupem seriosament; que ben segur que la causa principal que els ciutadans, i fins els representants llurs en els Ajuntaments, triguin tant a donar-ne compte del desordre financier, és l'obligació de portar una comptabilitat que sembla feta expressa per amagar-lo. Son defecte cabdal és una distribució poc pràctica de les partides del Pressupost. I, com a conseqüencia d'aquesta distribució, no pot reunir el Pressupost dues condicions indispensables: *una agrupació de totes les partides que afecten un servei, i una classificació de l'actiu i passiu del patrimoni en relació amb el moviment anual d'entrades i sortides causades pel servei a que està especialment destinada cada part del patrimoni.* Clar és

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que d'aquesta manera ni el Pressupost ni els comptes compleixen llur principal missió: la d'orientar la política financiera.

Tots aquests defectes, amb llurs grosses conseqüencies administratives, financieres i econòmiques, i els esforços fets per corretgir-los i evitar-les, han donat lloc a una lluita, molt viva, en els darrers anys, entre els defensors de la comptabilitat clàssica administrativa i els que la volen substituir per una comptabilitat fortament influïda pels principis de la moderna partida doble comercial. Tristament, havem de confessar que aquesta lluita no constitueix per a nosaltres un problema. Com més gran és un Municipi, menys interès semblen tenir els ciutadans i els Regidors a conèixer la marxa dels comptes i l'estat de la Hisenda. Havem ja arribat a un punt en que molts d'ells es donen per ofesos si se'ls en parla. Són els professionals de la inconciencia entre els quals jo no puc comptar-vos. I per això m'haveu de permetre dues paraules respecte dels sistemes de comptabilitat municipal.

La comptabilitat administrativa clàssica es conformava amb apuntar les entrades i sortides de diner. Més tard fou perfeccionada, i es convertí en el que és avui: un mecanisme encarregat de comprovar l'execució del Pressupost. En el Pressupost de despeses la comprovació és relativament fàcil: essent ben especificades les partides i els conceptes, n'hi ha prou amb comparar les consignacions obertes amb els compromisos contrets, i els compromisos contrets amb els pagaments, En el Pressupost d'ingressos, les consignacions no representen un límit, sinó tan sols un càlcul, i la comptabilitat administrativa necessita el complement d'una especial intervenció dels actes dels funcionaris encarregats de liquidar, és a dir, de fixar els deutes de cada ciutadà envers el Municipi. Però en un i en altre cas l'aplicació més refinada de la comptabilitat administrativa no dóna llum sobre dos problemes fonamentals: Què costa cada servei? ¿Quin augment, quina disminució ha sofert durant l'any el patrimoni municipal, i per quins motius?

La impossibilitat pràctica de prescindir d'una segura resposta a aquestes dues preguntes queda tot seguit demostrada en els Municipis que s'encarregaren directament d'alguns serveis industrials. I vingué una reacció exagerada: tot fou denigrar l'antic sistema administratiu i enlairar la partida doble comercial amb els comptes de Capital i d'Explotació, amb la formació anual del balanç i del compte de Guanys i Perdues. No puc entrar aquí a explicar-vos amb uns quants exemples les raons del fracàs absolut dels intents d'aplicació directa de la partida doble comercial a les Corporacions de Dret públic. Basti recordar-ne

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tres: la impossibilitat d'educar d'un cop tots els funcionaris encarregats de portar els llibres; la impossibilitat d'aplicar en detall el mateix criteri a una fàbrica de gas o a uns tramvíes que a una escola, o a un servei de neteja o al servei de Secretaría; i, finalment, la impossibilitat de prescindir de la circumstancia que el comerciant porta llibres per al *seu* ús exclusiu, i el Comptador els porta per *a tots els ciutadans*.

La lliçó del fracàs no fou en va. Del fracàs dels dos sistemes en sortí una transacció que es nomena *nova comptabilitat administrativa* i que poc a poc s'està obrint pas per tot arreu. En linies generals, sos principis són els següents: *a*) Havent de servir el Pressupost de base per als comptes, aquell se subdividirà en tantes parts com serveis hi hagi, de manera que no sigui mai possible cap mena de confusió. *b*) Per a cada part, és a dir, per a cada servei, hi haurà una rigorosa divisió entre el Pressupost i el compte ordinari i l'extraordinari: en el primer constaràn totes les despeses d'explotació (despeses generals, d'administració, d'entreteniment, interessos, quotes d'amortització, etc.), i els ingressos corrents; en el segón els ingressos procedents de cabals de reserva, emprèstits. Si en el compte extraordinari s'hi inclou la situació al principi i al terme de l'exercici econòmic, es tindrà un veritable balanç del patrimoni. *c*) Per a cada part hi haurà demés, els llibres auxiliars necessaris, on consti el valor inicial de tots els objectes de l'inventari on es puguin anotar les amortitzacions o rebaixes de valor. Donant així, a tots aquells conceptes que no ocasionen propiament un moviment de diner, un lloc en el compte, es pot conèixer amb major exactitut que avui la situació financiera d'un Municipi.

M'haig de conformar, per força, amb aquestes lleugeres indicacions. Crec que us haureu fet càrrec de la necessitat de pensar a canviar el sistema de comptabilitat; no volent pas dir això que hagi d'ésser més complicada. Si ho assageu, vos cridarà l'atenció, al principi, l'augment de les xifres del Pressupost, a causa que, establerta la independencia dels comptes, hi ha quantitats que es repeteixen. Així, trobareu, per exemple, el lloguer d'una casa propietat del Municipi, per a escola, com a despesa en el Pressupost d'Escoles i com a entrada en el Pressupost de Propietats urbanes; trobareu també, per exemple, en el Pressupost d'Escorxadors, tota l'entrada bruta, i entre les despeses una partida per a pagar a l'Administració del Deute municipal els interessos dels emprèstits contrets i que aquesta Administració es cuida de pagar als tenedors del Deute. Per apreciar la diferencia, entre ambdós sistemes, preneu per vostres mans el Pressupost de l'Interior de Barce-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

lona. Veureu que paguem més de 8.000,000 de pesetes d'interesos i amortització. Doncs bé: no hi ha ningú que us pugui dir la part que correspòn a Escorxadors, Mercats, Cementiris, Empedrats, Clavegueres, etc., i quina part correspòn a emprèstits ocasionats pels endarreriments del Pressupost ordinari. Jo calculo aproximadament, un 50 per 100 del Deute de l'Interior no té altre origen que els dèficits dels darrers vint anys. ¿Veieu com la confusió en la comptabilitat només pot ésser profitosa als interessats en desorientar l'opinió pública? Cal que tots ens esforcem a assolir un canvi legislatiu o un règim de llibertat que ens permeti iniciar un sistema de publicitat dels comptes municipals redactats en forma que tothom els entengui, perquè siguin fruit de l'agermanament de la tradició administrativa amb els moderns principis comercials.

4. *Equilibri econòmic.* Tan important com la democratització del Pressupost i dels comptes serà una altra conseqüencia de la reforma de la comptabilitat: el coneixement de l'estructura econòmica del Pressupost, especialment del de despeses. Pel que he dit no fa gaire en parlar del Pressupost complet ja us haveu pogut fer càrrec que està lluny del meu esperit la recomanació d'un Pressupost migrat. Molt al contrari: en cas de dubte, sempre em decidiría en favor de la xifra més grossa, perquè considero que serveix d'estímul per a l'expandiment de la vida social. Perdoneu-me la comparació, però jo mai puc oblidar que, en la majoría de les colonies habitades per pobles de raça inferior, tots els Estats colonitzadors han introduït un impost de capitació amb el principal objecte que els negres, obligats a reunir cabals per a pagar-lo, treballin un xic més del que farien d'altra manera: així mateix, alguns dels nostres pobles no sortiràn, potser, del grau d'extrema postració fins que sentin el fueteig de majors impostos, conseqüencia natural de l'augment de despeses de l Estat, de la Provincia i del Municipi.

El cost del servei. Aquest raonament sols té força provatoria quan la Corporació polítco-administrativa de què es tracta procura *vigilar el moviment del cost de cada unitat dels diferents serveis, comparant-lo amv el cost del mateix servei prestat pels particulars.* L'aprofitament intensiu del diner té major importancia en un Estat, en un Municipi, que en una empresa particular. Els diners que llença un particular són seus, i, a tot fer, poden ocasionar la seva propia ruïna: en canvi, els diners

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que llença l'administrador de la cosa pública són diners de tots, i la llur perdua és un perjudici per a la comunitat. ¡Tan important com és aquest principi, i tan oblidat com el tenen els polítics! ¡Fins en els tractats d'Hisenda ha estat menyspreat!

En un règim democràtic el BON *aprofitament dels cabals públics és l'única justificació de llur empleu.* Però ¿què és bon aprofitament, i com es distingeix del dolent? La Hisenda és un fenomen de divisió social del treball entre els individus que, sols o en les mil formes de lliure associació, satisfàn llurs necessitats, i les Corporacions de Dret públic que s'encarreguen de satisfer-ne algunes. Quan? Quan l'especial naturalesa dels mitjans de satisfer una necessitat aconsella l'empleu de la coerció, de l'organització dirigida per l'Autoritat. L'empleu innecessari de la coerció, el funcionament immotivat de la màquina administrativa, no signifiquen un augment en la satisfacció de les necessitats públiques, sinó una estèril desviació d'energíes.

La llàstima és que la distinció exacta entre un i altre exigeix un estudi molt detingut amb auxili de l'estadística i de la tècnica dels respectius serveis, i són molt pocs els que tenen ganes de fer-lo. Menys que ningú hi estàn disposats els que més ho necessitaríen; els que durant la discussió d'un Pressupost, moguts per un interès particular, no públic, han firmat i defensen esmenes que representen un augment de despeses.

Del que havem dit en la primera part respecte de les diverses categoríes de consignacions dolentes, ja se'n dedueix que no *n'hi ha prou amb demostrar la necessitat d'implantar o millorar un servei per a justificar una consignació,* perquè hi pot haver necessitats més urgents, o pot estar el Pressupost mancat de mitjans financiers per a atendre-hi. Es més: *consignar, comprometre i pagar una quantitat destinada a un servei no vol dir prestar el servei, i,* SOBRETOT, *no vol dir prestar-lo en les millors condicions possibles.* Jo us podría oxplicar exemples interessantíssims, però el tema és tant relliscòs com difícil i interessant. Valguin solament dues advertencies: *a*) No us deixeu enlluernar per frases generals, com aquestes: «La ciutat de X gasta tant en neteja, en instrucció elemental, en beneficencia, i la nostra no més gasta la meitat»; perquè us exposeu a comparar quantitats heterogenies i arribareu a conclusions completament falses. *b*) Si us vénen amb aquestes comparacions, demaneu dues series de detalls: 1.r ¿Quant costa, en cadascuna d'aquelles ciutats, escombrar i regar un metre quadrat, *l'afirmat,* empedrat, asfaltat, etc.? ¿Quant costa l'atenció diaria de cada

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

malalt hospitalitzat? ¿Quant costa cada assistent a una escola elemental? 2.n Per cada pesseta i metre quadrat d'*afirmat*, empedrat o asfaltat, ¿quantes vegades s'escombra i rega, i com es té nèt el carrer? ¿Per cada pesseta i malalt hospitalitzat, què se li dóna? I així successivament.

A mesura que augmenten les xifres d'un Pressupost, s'ha de tenir en compte aquella màxima elemental de la ciencia de la Hisenda, tan oblidada en la major part dels casos: *A igualtat de pressió tributaria, com millor s'aprofitin els diners, més serveis podràn prestar-se, més necessitats podràn ésser satisfetes. més rica serà la comunitat.* Com a exemple pràctic vos citaré la lliga fundada pels Municipis alemanys per estudiar l'abaratiment de la construcció i explotació dels hospitals municipals que en aquell país tenen una gran importancia. Mercès a un estudi seriós, a constants reunions dels tècnics i dels administradors, a una discussió amigable de les experiencies d'uns i altres, s'ha aconseguit *al mateix temps* construir hospitals més bonics, més espaiosos, més còmodes, més higiènics, *més pràctics i més econòmics. Res hi ha tan funest per a la Hisenda com la ignorancia, el fer les coses perquè sí, el deixar-se portar per les circumstancies en lloc de pensar les coses a temps.*

La nivellació. Expressament ho he deixat per al final. Aquest problema, que és el més interessant de tots, resumeix totes les dificultats exposades fins ara i exigeix el màxim esforç per part de tots els que intervenen en la confecció i execució d'un Pressupost. La necessitat de la nivellació hauría de pertànyer propiament a la categoría d'axioma, perquè, essent evident, és impossible de demostrar. Sols és possible una demostració *ad absurdum*, una enumeració de les desastroses conseqüencies que *fatalment* es deriven de la falta de nivellació, sobretot quan adquireix cert caràcter de permanencia i es converteix en *dèficit crònic*. Diguem-ho en una paraula: *dèficit crònic equival a l'atrofia de la vida col·lectiva en quant aquesta depèn de la Corporació que pateix el dèficit.* Es una atrofia lenta, però constant i progressiva. Cada any que passa augmenta les dificultats i els perills de la curació. Per què? Voldría fer-vos-ho veure amb un exemple suposat d'una ciutat situada en el reialme de la Fantasía. El procés és molt senzill i obeeix a lleis fatals que actúen amb independencia de les condicions de temps i de lloc.

Un Ajuntament neix a la vida com a fusió d'una serie de petits nuclis de població. Hereta *pro forma* llur tradició en els ingressos i en

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

les despeses. Però aquestes tenen un nou patró: el dels ideals i necessitats dels ciutadans cnnoblits i inquietats per llur pertinença a una gran urbs. El primer Pressupost de despeses fa una distribució justa de les sumes disponibles entre el que és necessari i el que és indiferent, entre el que és obligatori i el que és voluntari, entre el mínim d'existencia, la comoditat i el luxe. Però en el càlcul de les entrades hi ha un error, i la primera liquidació demostra llur insuficiencia, que hipotèticament assenyalarem amb el 15 per 100 de les despeses. Ve el pròxim Pressupost. I, atrafegats els Regidors amb la redacció d'esmenes encaminades (¡!) a una realització més ràpida i perfecta de l'ideal de la gran urbs, no escolten el crit d'alerta d'aquell 15 per 100 que pocs han sentit perquè ningú ha llegit la liquidació i perquè tot s'ha reduït a deixar pendents de pagament uns quants comptes dels grans acreedors, que generalment es cobren amb excés els interessos de demora. Terminada la discussió del Pressupost de despeses, algún càndid funcionari observa que manca el 16 per 100 a cobrir — «Com és?» — «Augmenti la xifra de recaptació de l'impost *x* o de l'arbitri *y* en 300,000 pessetes..... O, sinó, escolti: No tenim una partida per a vendre terrenys i altres propietats? Doncs, augmenti aquesta partida!»

El Pressupost queda anivellat. Anivellat? Com que ni s'han pres les mides necessaries perquè l'impost *x* o l'arbitri *y* rendeixin més, com que no hi ha terrenys per vendre, el feix de comptes per pagar augmenta d'una manera considerable. L'Ordenador de pagaments, home previsor, se'n va a les Comissions i els diu: — «Senyors: hauríen d'entretenir l'expropiació d'aquells terrenys, l'eixamplament d'aquell carrer, la construcció d'aquella claveguera, la compra del material per aquella escola, etcétera, etc. Si van massa depressa, no tindré diners per a pagar». I al cap de poc temps: — «Senyor President de la Comissió d'Hisenda: convé que ordeni la preparació d'un Pressupost extraordinari». «Per què? ¿Per sanejar, embellir, il·lustrar, enriquir la ciutat?» — «No: per pagar comptes endarrerits; per ajudar la Caixa a atendre les necessitats corrents».

Això es repeteix un any darrera l'altre. I el crèdit, aquest esplèndid instrument de progrés econòmic, aquesta força màgica que multiplica les energíes d'un poble mitjançant una ordenada cooperació del present i de l'esdevenidor, es converteix en un encobridor de pobreses i miseries. Però els títols del Deute tenen la desventura de portar uns cuponets trimestrals. I, en anar a confeccionar el Pressupost, el President de la Comissió d'Hisenda s'ha de dirigir als seus companys i els

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ha de dir: — «El dèficit crònic ens obliga a una política d'economíes Res de noves despeses. Suprimiu el que sigui superflu». Però, per tenir les mans plenes d'esmenes encaminades (¡!)a una realització ràpida i perfecta de l'deal ciutadà, molts no saben orientar bé la reducció de despeses. Al contrari. Comença la reducció de partides indispensables sense que cessi l'augment de les superflues. Continúen les il·lusions, comença la miseria.

Possen els anys (no gaires) i el Pressupost del Municipi ya no es compòn més que de partides necessaries, però en general estèrils (interessos del Deute i Personal) i d'unes quantes partides perfectament superflues, que conserven als Regidors i ciutadans en la il·lusió que hi ha un Ajuntament que serveix per a alguna cosa. Però aquesta fataí reducció de partides ja no pot corretgir el dèficit, perquè aquest és doble i es compòn del dèficit present i dels interessos del dèficit passat. I comença la vertiginosa carrera de l'interès compost, i el crèdit passa a ésser un element substancial del Pressupost ordinari. Totes les trampes-administratives, tots els camins que la Llei no prohibeix, totes les ar gucies de financier, s'apliquen al sosteniment d'un apara ós edifici de crèdit flotant que banquers i acreedors converteixen en permanent i consolidat. Sols de tard en tard hi ha ocasió de fer un Pressupost extraordinari digne del seu nom.

Però quan ja han desaparegut del Pressupost ordinari partides necessaries; quan s'han reduït excessivament moltes consignacions; quan ja fa anys que en són fòra les partides que, tot i no essent permanents, pertanyen per naturalesa al Pressupost ordinari; quan ja no queda altra esperança que l'e traordinari per a donar feina a les Comissions i justificar llur existencia i la de tot l'Ajuntament..... diu l'Alcalde a les Comissions: — «Pressupost extraordinari, no! ¡Havem de restringir les emissions de Deute municipal! ¡Perjudicaríem la cotització i hauríem de col·locar massa desfavorablement els emprèstits destinats a pagar endarreriments i els interessos d'emprèstits anteriors, emesos també per a pagar endarreriments!! Pressupostos extraordinaris, no!».

L'exemple s'acaba aquí. En el reialme de la Fantasía no hi deixen entrar profetes. Jo no sé què esdevindrà primer: si l'acabament de la paciencia dels que cobrin interessos amb títols de nou Deute, que equival a un ajornament indefinit, o l'acabament de la paciencia dels qui paguen impostos per sostenir una institució que, en lloc de canalitzar i fer fructificar les energíes aportades per l'impost, les llença en un pousense fons. Les revolucions han vingut molt sovint després dels grans desenganys.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

L'equilibri econòmic no s'assoleix, doncs, amb una cega política d'estalvis, sinó amb la pràctica del principi «No votar cap despesa sense votar l'entrada efectiva corresponent». Per a compendre aquesta veritat, elemental i tràgica a la vegada (ha costat la vida política a molts Ministres d'Hisenda), n'hi ha prou amb recordar que la Hisenda d'un Estat, d'una Provincia, d'un Municipi, no és una institució amb mitjans propis, sinó un instrument de divisió social del treballl que pren dels ciutadans, per a tornar-los-la en forma de serveis públics, *aquella part* de llurs béns que l'entitat político-administrativa pot esmerçar més intensament i profitosament. Amb la possibilitat d'aquest millor aprofitament desapareix, per això, el dret a cobrar impostos. I, per la mateixa raó, la negativa absoluta al pagament de més impostos, o l'afirmació que la càrrega del contribuient ha arribat ja al màxim, equivalen a l'afirmació que, en el moment històric de què es tracti, els ciutadans no volen que les entitats político-administratives estenguin ni intensifiquin llur activitat.

En darrer terme, el ciutadà és un consumidor, i el consumidor fixa els preus. *Hi ha, amb tot, grans diferencies entre la relació de preus i consumidors en les empreses privades i en els serveis públics.* Podem veure-ho en un exemple. Un fabricant ha d'augmentar els jornals: traspassa l'augment, en tot o en part, al preu de les mercaderíes; i, si la competencia no l'hi permet, sofreix una reducció de beneficis. En Hisenda pública no hi ha aquesta intervenció equilibrada de la concorrencia. *Un augment de jornals o de sous ha d'ésser pagat íntegre pels ciutadans en la proporció en què contribueixen a les càrregues públiques.* Un augment de jornal o salari d'un empleat públic pressuposa *forçosament* un augment de preu, és a dir, de càrrega. I així, també, tota millora dels serveis públics pressuposa un augment del preu, és a dir, de l'impost (excepció feta de les millores obtingudes per correccions de l'organització). DIR QUE NO ES VOL VOTAR, QUE NO ES VOLEN PAGAR IMPOSTOS MÉS ALTS, ÉS IGUAL QUE DIR QUE NO ES VOL QUE S'AUGMENTI EL JORNAL D'UN OBRER MUNICIPAL, D'UN FUNCIONARI DE L'ESTAT. En les Corporacions de Dret públic no hi ha el recurs d'apel·lar a una reducció de la ganancia d'empressari. En el règim democràtic l'empressari és la col·lectivitat dels consumidors.

¿Com es pot assolir la generalització d'aquest principi? Es el problema central de la política financiera. Per sa naturalesa especial, és més una qüestió de *fet* que de dret, i és la pedra de toc dels Parlaments nacionals i municipals. Tots els Estats procuren augmentar les garan-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ties, fer més vigorosa la legislació relativa al Pressupost i a la comptabilitat. En definitiva, l'*únic instrument de rigor és la conciencia de governants i parlamentaris, l'únic control eficaç és la conciencia dels ciutadans*. Per això el Pressupost com a institució financiera, és a dir, com a institució político-social, no s'administra amb fórmules que, després d'aplicades, deixen l'assumpte al mateix lloc, sinó amb solucions que la conciencia obtingui mitjançant un estudi de les necessitats del Poble i de les necessitats de l'Administració.

***

Reduït així tot el problema a una qüestió de conciencia, em demanareu vosaltres: «¿Quin paper representa el funcionari? ¿Quina ha d'ésser la norma de la seva actuació? ¿No ha de resultar aquesta completament inútil?»

Companys: s'ha anat arrelant, en la nostra terra, una costum que no té res de liberal, que no té res de catalana, que no té cap fi pràctic, però que aviat acabarà, si no s'hi oposa ferma resistencia, amb la nostra dignitat: el costum de cercar en el funcionari l'executor hàbil, però automàtic, dels desitjos i capritxos dels altres. Això s'ha d'acabar. No havem d'oblidar mai la diferencia de comesos i atribucions existents entre Regidors i funcionaris, i havem de guardar sempre amb respecte la distancia; però mai havem d'oblidar, tampoc, que som éssers amb ànima i que el més noble instrument de cooperació dels éssers amb ànima és el Consell.

Barcelona, juliol de 1915.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ORIENTACIONS D'UNA REFORMA DE LES HISENDES LOCALS

CONFERENCIA DONADA PEL CATEDRÀTIC DE L'ESCOLA DE FUNCIONARIS
DON MIQUEL VIDAL I GUARDIOLA

Tan malament s'han anat posant les coses en el nostre país, tan rabiosa és la general hostilitat contra les converses sobre problemes una mica allunyats de ço que és immediat i de ço que és material («de ço que és pràctic», segons diuen llengües interessades i pensen esperits peresosos), que quasi us hauría de demanar perdó del tema escollit per a aquesta conferencia, que, per dissort vostre, ha de substituir l'assenyalada al bon company Reventós, avui un xic indisposat.

Vos vull parlar del problema de les Hisendes locals tal com el concebim els professors de l'Escola de Funcionaris, tal com l'havem formulat en les conclusions provisionals que, amb el nom d'*Orientacions*, té en estudi i ha fet públic ja el Consell de la Mancomunitat de Catalunya. Compto per endavant amb la vostra benvolença. De què les Hisendes locals han d'ésser objecte d'una radical reforma legislativa, ningú en dubta: molts obliden, però, que la reforma no vindrà *ni convé que vingui*, sense un fort corrent d'opinió apoiada en un estudi seriós i ben documentat de l'aspecte financier de la nostra vida local, en ses miseries i en ses ill-usions, en sa decadencia i en sa vitalitat latent. I ¿qui ha de donar, si no vosaltres, la primera materia per a aquest estudi? ¿Qui ha d'ésser, si no vosaltres, els directors de la campanya d'opinió que obligui el legislador a ocupar-se eficaçment del problema de la Hisenda municipal i provincial? Per això compto amb la vostra benvolença i, tot i essent jo el qui parla, amb el vostre interès.

Per major comoditat seguiré l'ordre de les *Orientacions*, i, en obsequi a la brevetat, no insistiré en els arguments ja desenrotllats allí. Tampoc m'entretindré en un comentari estadístic, no sols per manca de temps, sinó, per falta de dades. Abans d'un estudi llarg i pacient no és possible un coneixement exacte de la Hisenda local catalana.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Mentre aquest estudi no s'hagi fet, havem de cobrir amb moltes reserves les nostres afirmacions i podem tranquilament abandonar la tasca de donar solucions definitives als atrevits que, més feliços que nosaltres, pel sol fet de proclamar-se *pràctics*, ja es creuen amb dret de presentar solucions infal-libles per a tots els problemes i per a totes les dificultats.

Preliminar

Objectiu de la reforma

No es tracta de construir un ideal abstracte, ni de transplantar models concrets de la legislació o de la pràctica estrangera: es vol donar a cada una de les Corporacions locals tots els mitjans que necessiti i que sigui capaç d'emplear bé, confiant a cada una aquells ingressos que millor pugui administrar, i assolint, en últim terme, amb la màxima productivitat, la màxima justicia del sistema tributari.

Les reformes tributaries no es fan per salts, sinó de pas en pas, variant a poc a poc la reglamentació dels impostos, no renunciant al rendiment de l'antic fins que el nou estigui prou assajat i arrelat; encara que això signifiqui (és inevitable i ha succeït a tot arreu) que el nou sistema tingui al principi molts defectes de l'antic.

En implantar-se una reforma tributaria la gent sols es queixa que paga massa. Però nosaltres havem de preguntar-nos si la queixa és deguda a la pobresa del país, és a dir, que els impostos representin ja el màxim de sacrifici que la vida econòmica particular pot fer, sense estancar-se, en favor de les economíes públiques, o bé si és deguda a una defectuosa organització administrativa, financiera i recaptatoria, és a dir: que no pagui qui ha de pagar, no cobri qui ha de cobrar, i, finalment, que no s'esmerci el que s'ha cobrat com s'ha d'esmerçar.

La coincidencia observada en els nostres Municipis, cada un en llur esfera, d'un complet abandono dels serveis amb un augment dels endarreriments, dels deutes, no obeeix a cap llei general, a cap llei fatal. Al contrari, la normalitat, la cosa corrent, és un paral·lelisme entre l'augment del Deute i la millora del patrimoni, base de tota millora dels serveis. Pobles amb un gran deute improductiu són pobles desordenats, pobles pobres, pobles en què el pes mort del passat ofega les ansies de vida i els més nobles esforços de renovació. D'acord amb això, jo redueixo el nostre problema a la següent fórmula: «S'ha de fer desaparèixer en nostres Corporacions locals la causa dels Deutes (flotants pri-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

mer, consolidats després), ocasionats per la liquidació amb dèficit dels Pressupostos migrats, és a dir, dels Pressupostos que, lluny de representar la realització dels ideals d'un poble, són un obstacle per al compliment de la missió cultural i econòmica de les respectives Corporacions».

La solució del problema, diferent en cada cas, pot consistir: o en una simplificació, o en una baixa de despeses, o en un augment d'ingressos. Aquí no parlem més que del primer i del tercer camí. Molt temptador és parlar del segón, i molt útils seràn les crítiques severes dels Pressupostos de despeses, sempre que siguin desinteressades i fetes amb coneixement de causa. Jo, com a funcionari, no tinc prou llibertat per a parlar-ne. Per altra part, i contra el que afirma molta gent, la importancia dels estalvis en relació amb el dèficit resultarà nul·la durant molts anys perquè molts serveis abandonats esperen aprofitar-se un dia o altre de la supressió de les consignacions inútils o perjudicials.

Tenim també la pretensió que es pensi en la justicia quan s'inicíi la reforma. Per un sol motiu: perquè la lògica i l'experiencia ens ensenyen (ja tindrem ocasió de parlar-ne) que el rendiment i, sobre tot l'elasticitat d'un sistema d'ingressos està en relació directa amb sa justicia. I en parlar de justicia no pensem en quelcom abstracte: pensem en una justicia aplicada a la nostra economía social, puix si bé convé conèixer a fons la realitat d'altres països per evitar llurs fracassos i aprofitar llurs experiencies, tota política d'imitació servil ha de resultar fatalment funesta a causa de la falta de correspondencia entre la malaltía i la medicina.

Cooperació directa de la Hisenda de l'Estat

S'ha de partir per força de la següent afirmació: no es poden posar esperances en cap pla que pressuposi una desmembració important dels ingressos de l'Estat. La situació d'aquest, avui en dia, és molt difícil: no té reserves financieres per a soportar una minoració d'ingressos, i haurà de consolidar en un terme breu prop de mil milions de deute flotant, apart de cobrir el dèficit d'exercici de prop de cent milions anuals. A més, donat l'actual sistema d'actuació parlamentaria, és indubtable que avui no hi ha l'ambient en què es realitzen les grans reformes administratives, sobre tot tractant-se de canvis en la tributació.

La política financiera no és una excepció en el costum general del predomini de la frase sobre el pensament. Molt al contrari: amb una freqüencia esfereïdora, els polítics d'altura i els crítics més seriosos creuen

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

haver complert tot llur deure, creuen haver resolt un problema, inventant o repetint una frase. En la nostra materia hi ha dues frases temibles: «La solució del problema financier està en la delimitació de les Hisendes». «S'ha de demanar a l'Estat que renuncíi, en tot o en part, al rendiment d'alguna de les contribucions directes, per exemple, la contribució urbana». Són temibles perquè, no constituint res més que el plantejament del problema, fomenten la il·lusió que ja en representen la solució.

Les dues frases s'apoien en l'oblit de dos axiomes elementals: tots els impostos (de l'Estat, de la Provincia i del Municipi), surten de les mateixes butxaques, i, per tant, totes les formes d'imposició, sigui qui es vulgui que les apliqui, afecten en darrer terme la mateixa vida econòmica; i quan la natural elasticitat dels impostos existents no basta per a atendre les despeses d'una categoría de Corporacions (dels Ajuntaments, per exemple), no hi ha més que dos camins per a posar-se al dia: o bé alguna de les altres categoríes (Estat, Provincia, etc.) ha de renunciar a una part dels seus ingressos, o bé, si això no resulta possible, s'ha d'eixamplar la base dels impostos, creant-ne de nous o augmentant les tarifes dels antics. Això és evident. Malgrat tot, en el llibre, en el periòdic i, principalment, en la reunió pública i (per què no dir-ho?) en els Consistoris municipals, poques vegades es porta l'argument fins a aquestes inevitables conseqüencies. El nostre propòsit és no incórrer en el mateix defecte, i ens veiem obligats, abans que tot, a pendre posicions davant de les dues temibles frases que obstrueixen el pas a tot el qui vulgui desenrotllar amb finalitat pràctica un raonament sobre el problema de les Hisendes locals.

Delimitació de les Hisendes. Jo la defineixo així: «Conjunt de mides legislatives que donen a les Corporacions locals amples facultats per a imposar tributs, sostenint al mateix temps un sistema d'impostos de l'Estat que deixa intactes o molt poc explotades les formes d'imposició més adaptables a la naturalesa econòmica i a les aptituts administratives de les Corporacions locals, en tal forma que aquestes, aprofitant normalment els impostos corresponents, obtinguin totes les entrades necessaries». Fa tres anys, quan per primera vegada em vaig ocupar d'aquest assumpte, plantejava jo així la qüestió (1): «Para encarnar en

(1) Assamblea de Societats Econòmiques d'Amics del País. Barcelona, novembre 1912.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la realidad el ideal de la autonomía en los medios financieros, existe una fórmula que debe ser clara y conveniente, puesto que no tiene impugnadores, pero que debe ser a la vez dificilísima de aplicar, porque ni su claridad ni la unanimidad de sus propugnadores ha conseguido llevarla a la práctica. Me refiero a lo que se llama cumúnmente *delimitación de las Haciendas*..... La práctica de los principales países europeos enseña que las necesidades, siempre crecientes, de los Presupuestos han hecho fracasar los intentos de delimitación, aun en aquellos países en que mejor planteados habían sido. Allí en donde han querido mantener por más tiempo la ficción de una delimitación de Haciendas, en Inglaterra, encontramos en los últimos tiempos un complicadísimo sistema de distribución entre las Corporaciones locales de parte del producto de ciertos impuestos del Estado, y no faltan tampoco voces en los grandes y pequeños Municipios que pretenden substituir en todo o en parte el impuesto local de inquilinato (que en muchas partes ha alcanzado tipos de 40 y hasta 50 por 100), por un recargo sobre el *income-tax*, con lo que desaparecería por completo la tan ponderada delimitación..... Quienquiera que vea el Presupuesto de ingresos de una gran ciudad española, con sus numerosos conceptos, fruto de la fértil inventiva de nuestros empiristas, creerá que, aguzando la imaginación, se pueda encontrar otros tantos «nuevos impuestos» cuyo rendimiento acabe con el déficit crónico de nuestros Presupuestos. No. En materia de impuestos no puede haber peor calamidad que la de los inventores. El impuesto es un fenómeno social que debe ser tratado en relación con el proceso económico de que depende; es una parte del ingreso de las economías privadas que éstas sacrifican en aras del interés de la comunidad. La ocasión y la forma del sacrificio son los momentos diferenciales; la procedencia, el fondo de donde se pagan, es lo común a todos ellos. Y así como el ingreso (de las economías privadas) aparece al exterior o en cuanto se produce, o en cuanto se recibe, o en cuanto se posee, o en cuanto circula y se transmite, o en cuanto se gasta, así también no puede haber en definitiva más que impuestos sobre el producto, sobre la renta, sobre el capital, sobre la circulación y sobre el gasto, y a estas cinco formas fundamentales se reducen facilísimamente todas las mil variedades de impuestos..... Lo trágico es que en España el Estado ha absorbido las cinco formas de imposición, y no deja ni una para ser libremente desarrollada por los Municipios. Las únicas que él no explota, o que explota tan sólo según procedimientos muy primitivos (los impuestos sobre la renta y sobre el capital), son los que por su

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

carácter pertenecen al Estado aunque, complementariamente (por su máxima elasticidad), formen a veces también parte de los ingresos municipales.»

Res ha variat des de 1912. A l'estranger, la reforma de la Hisenda imperial alemana de 1913 és una mostra més de les dificultats insuperables d'una delimitació de les facultats impositives de les diverses Corporacions. Quan la vida de les Corporacions locals és molt intensa, s'estableix una lluita entre elles i amb l'Estat per quedar-se els impostos més fàcils de racaptar. A Espanya l'Estat ha pres la devantera i és un obstacle per a tota reforma. En poques paraules, podem caracteritzar així la situació: Absorció per l'Estat de totes les formes d'imposició, abandó de les més modernes i que més podríen facilitar una delimitació parcial; necessitat consegüent d'una reforma radical de la Hisenda de l'Estat que exigeix molta serietat política, gran rigidesa tècnica, temps i energía. Ara bé: les nostres Hisendes no poden esperar tant. Els que tinguin un veritable amor al problema i vulguin cooperar a llur solució, no tenen altre remei que conformar-se amb el sacrifici momentani de molts ideals i cooperar amb nosaltres a trobar un règim de transició que, millorant de seguida l'equilibri dels Pressupostos, prepari la implantació de reformes més trascendentals. Pensin els impacients i els intransigents que és més fàcil corretgir un sistema d'impostos injust, però suficient, que no pas un sistema que pateixi de dèficit crònic! Pensin que els problemes financiers es revengen dels qui els obliden i menyspreuen! Pensin que si no es resol el problema financier es poden marcir en flor les esperances que es funden en una regeneració d'Espanya a base de la renovació de la vida local, les esperances que ha desvetllat la Mancomunitat!

Auxilis o subvencions de l'Estat. Es el pensament de molts dels qui parlen d'aquests assumptes. Nosaltres no ho combatem, però ho creiem de difícil i lenta realització. Per dues raons: perquè aquest sistema sols pot donar bons resultats en un ambient de serietat que ni l'Estat espanyol ni (trist és haver-ho de confessar!) les nostres Corporacions locals poden, per ara, garantitzar duradorament, i perquè un règim d'auxilis o subvencions i, en moments d'extrema penuria fins la cessió d'un impost un xic important, depenen de l'existencia i permanencia d'una situació pròspera en el Pressupost general de l'Estat.

Les circumstancies, massa conegudes, m'excusen de demostrar-vos que els Ministres d'Hisenda de l'Estat han de tenir i tenen tants mals

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de cap com vosaltres, Alcaldes i Secretaris. El nostre deure, com a ciutadans espanyols, és cooperar a que millori la situació del Pressupost de l'Estat. Però les Hisendes locals no poden esperar (ja ho havem dit), i, per tant, estem obligats a cercar solucions que, encara que no siguin (com sabem que no poden ésser), molt còmodes, siguin immediatament convertibles en realitats. Aquestes solucions no poden consistir en importants auxilis financiers de l'Estat: les havem de cercar, doncs, en una simplificació de les relacions financieres entre les diverses Corporacions locals, o en el desenrotllament autònom d'ingressos nous.

Per això diem:

Limitació forçosa de l'ideal immediat

En conseqüencia, la primera millora de les Hisendes locals s'ha de cercar en una *redistribució* dels ingressos entre les Diputacions (en son cas la Mancomunitat) i els Municipis, reduint a un mínim la col·laboració de l'Estat, i no exigint a aquest altres sacrificis que els que no representen modificació dels elements essencials del seu sistema d'ingressos.

* * *

LA REFORMA

A) Generalitats

Planejament del problema

Cal decidir-se per una de les dues solucions següents: donar als Ajuntaments els mitjans necessaris perquè, sense desatenció de les tasques propies, puguin pagar còmodament el contingent provincial, d'avui i l'augmentat que exigeixi la intensificació de l'activitat de la Provincia (en son cas de la Mancoumnitat pels serveis provincials que presti), o donar a la Diputació i consegüentment a la Mancomunitat, ingressos segurs i suficients per a poder prescindir del contingent.

Sabem que l'opinió general s'inclina a la segona solució, que a nosaltres, com es veurà, ens sembla més encertada. Però, apart que en política financiera no és prudent acceptar cap guida pel sol fet que l'opinió general hi sigui favorable, havem cregut de grandíssima utilitat una contrastació d'ambdúes solucions. D'ella havíem de treure forçosament precioses indicacions per al desenrotllament del règim que té ja a son favor l'assentiment de tots els entesos i interessats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Linies generals de la solució

Les principals raons a favor del segón camí són: *a)* En administracions dèbils (com són els Ajuntaments), és més fàcil i més prudent suprimir despeses que augmentar els ingressos, i més val, per tant, simplificar l'administració que crear l'ocasió de noves disbauxes. *b)* La col·laboració tutelar propia dels organismes superiors és més fàcil i eficaç a base de separació total d'ingressos o de concessió de subvencions (Anglaterra) que a base del règim actual de repartiment del contingent. *c)* Una reforma ràpida de les Hisendes municipals és impossible per causa de la confusió en uns casos, i de l'extremada precisió en altres, de la llei municipal, per la desorganització i incapacitat recaptatoria dels Municipis, majors quant més nombrosa és la població, i deguda en part al sistema de governament municipal excessivament parlamentari i per la inevitable relació de mutua dependencia entre el sistema d'ingressos de l'Estat i dels Municipis: no resta més camí que el de simplificar-les, cercant en altres camps la solució total del problema. *d)* El sistema de redistribució suprimeix un intermediari en la recaptació dels ingressos. El cobrament per l'Estat de recàrrecs per a la provincia (eventualment per a la Mancomunitat) pot representar, de moment, un estalvi. A més, en portar a terme la redistribució es poden corretgir els defectes cabdals de l'actual base del contingent; tals són: no coincidencia entre la base i la font, que ve a representar la imperfecció essencial del sistema; la ineptitut dels consums per a fundar-hi la imposició personal, que no ha de mancar en la Hisenda provincial; absencia dels impostos d'utilitats i mines en la base de repartiment, etc., etc. *e)* Pel recàrrec provincial es farà més aguda la diferencia de càrrega entre les contribucions directes reals, i serà necessari resoldre el problema de la perequació d'aquesta càrrega, en benefici de la justicia i de l'elasticitat del tribut. *f)* La reforma dels impostos directes és impossible als Municipis, per ésser aquests petits i poc ordenats; i a l'Estat per la seva enorme extensió, que farà quantioses les diferencies de xifres que de qualsevol reforma es deriven. Les Diputacions (Mancomunitat), com a part interessada, poden emprendre el camí d'aquesta reforma, amb l'aventatge que de moment només afectaría els recàrrecs, ço és, que no es pertorbaría la normalitat ni la xifra de la recaptació de l'Estat. *g)* El règim de recàrrecs, o, més endavant, el d'impostos independents sobre la terra i les industries, vindríen a oferir una base senzillíssima per al càlcul de la compensació financiera de les delegacions, i de les mutues cessions de serveis entre les Diputacions i la Mancomunitat, com es veurà més endavant.

Per demostrar degudament aquestes tesis caldría tot un tractat d'Hisendes locals. Aquest vespre m'haig de conformar amb un curtíssim comentari a cadascuna.

a) Nomeno dèbils els Ajuntaments perquè llur actual organització

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

i les condicions psicològiques i ètiques (ètico-socials quan no ètico-individuals) dels veïns fan impossible o molt difícil el perfeccionament de l'acte de voluntat col·lectiu que representa votar en Ajuntament i en Junta de Vocals Associats un impost nou, i fan molt difícil també la llur implantació. Administracions dèbils convé que remenin els menys diners possibles. Si són grans, per l'imminent perill d'una disbauxa; si són petites, perquè la vida pública hi ha d'ésser d'una senzillesa equivalent a la senzillesa amb què es desenrotlla la vida privada i social dels particulars.

b) Quan un organisme superior ha de cobrar d'un inferior importants quantitats, i les ha de recaptar amb penes, amb recordatoris, renys i apremis, no té l'autoritat ni la llibertat moral necessaries per a animar i ajudar l'inferior en la millora dels serveis. La beneficencia, els camins, etc., depenen de la coordinació dels esforços d'Estat, Diputacions i Ajuntaments; i aquesta coordinació és difícil d'establir entre Corporacions que es barallen per diners. La cosa contraria (l'ajuda financiera del superior a l'inferior) és practicada en països molt respectuosos amb l'autonomía local (*Grants in aid* a Anglaterra). De moment sería perillós aplicar-la a Espanya. En lloc de graduar-se els auxilis segons la bondat dels serveis, es graduaríen, potser, segons la filiació política del Municipi respectitu. I això no ha d'ésser.

c) Amb la llei Municipal i la jurisprudencia a la mà es pot poc menys que demostrar que tot ingrés nou que aprobi un Ajuntament és il·legal. La *creació* d'impostos és molt difícil, perquè la degeneració dels nostres costums polítics ha portat que els partits fessin de la resistencia a nous tributs un dels punts més atraients de llur programa. L'*aplicació* de nous impostos, creats en mig de grans dificultats legals i polítiques, es fa molt difícil: en primer lloc per la tradicional debilitat de l'Administració, que, no essent en definitiva altre cosa que una enorme injusticia contra els contribuients de bona fè, és lloada per molts com a ideal de la democracia; i en segón lloc per la falta d'esperit de ciutadanía en molts contribuients, sobre tot en els grossos, que prefereixen enriquir els agents professionals de la protesta contra el tribut que no pas pagar el que deuen al Municipi. Fosquedat de la llei, estat anàrquic de la política i absencia d'ètica administrativa, són les tres circumstancies que exclouen per ara i per bastant de temps la possibilitat de resoldre el problema de les Hisendes locals a base d'augmentar els ingressos dels Municipis.

d) De la facilitat de recaptació no n'havem de parlar. Transformat,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

com nosaltres proposem, el contingent, en un règim de recàrrecs, desapareix dels Pressupostos municipals una considerable partida d'entrada per sortida (a Barcelona ve a representar del 14 al 16 per 100 dels ingressos efectius), i amb ella molta feina i molts mals de cap. L'Estat, o qui sigui, amb el mateix personal cobra un impost amb recàrrec que un sense; tot es redueix a fer uns quants milers de multiplicacions i d'addicions, De moment, aquesta simplicitat, és per a nosaltres, la cosa essencial.

Més difícil és explicar les altres possibles aventatges d'una transició del sistema actual a un règim de recàrrecs. No ens fem il·lusions. De moment el canvi augmentarà les injusticies del sistema actual. Tots les coneixem. En dir que el defecte essencial del sistema actual consisteix que no coincideixen la base i la font, volem dir: la Diputació fa el càlcul del contingent a base d'uns impostos (territorial, industrial, consums, en part utilitats), i l'Ajuntament en cobra uns altres per pagar el contingent (principalment consums o repartiment). Aquesta diferencia fa que els pobres paguin quasi tot el contingent provincial: en les ciutats i pobles grans perquè els consums són l'ingrés principal dels Municipis, i els consums, en encarir la vida, empitjoren en major grau la situació dels pobres que no pas la dels rics; i en els pobles petits perquè el repartiment, estrafet per la falsa orientació de les Delegacions i del Ministeri d'Hisenda, ve a reduir la càrrega de gran part de la propietat territorial, que és la principal forma de riquesa, i fa que el pes del repartiment graviti sobre les rendes del treball.

e) Però, si els ingressos municipals són defectuosos, els de l'Estat que han de substituir-los no són pas un model: al contrari. Contribució territorial i industrial estàn mal reglamentades, en benefici generalment del gran contra el petit; la relació entre la càrrega dels qui tributen per industrial i la dels qui tributen per utilitats està mal fixada. Recarregar impostos injustos és augmentar la injusticia. Malgrat això, es pot recomanar el canvi: en primer lloc perquè la major injusticia serà un excitant en favor d'una reforma que, essent per tots conceptes urgentíssima, ningú demana; i en segón lloc perquè a base del règim de recàrrecs es pot organitzar molt suaument la reforma radical de tots els impostos directes, d'acord amb les normes que exposarem després. Finalment, en el règim de recàrrecs es poden portar al Pressupost provincial ingressos que, per naturalesa, n'hauríen de formar part (mines, utilitats i, dins de certs límits, un impost personal).

Molt important és la normalització de l'elasticitat dels Pressupostos d'ingressos de les Diputacions que es produirà forçosament amb la re-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

forma proposada. La major part dels augments de contingent, siguin deguts a augment del tant per 100, siguin deguts a augments de la base (producte de les contribucions directes i consums, ara sobre tot dels primers), els paguen els Ajuntaments dedicant-hi un tant per 100 cada dia més important dels ingressos totals, perquè els ingressos municipals no creixen en la progressió necessaria. I és impossible que ho facin: en les ciutats i pobles grans, perquè les lleis d'elasticitat dels consums són molt diferents de les lleis d'elasticitat de la territorial i industrial; i en els petits perquè el repartiment ha estat escanyat. De manera que l'evolució natural del contingent representa avui, per als Ajuntaments: o disminució dels serveis o contracció de Deute improductiu; representa, a la curta o a la llarga, acumulació d'endarreriments, del mateix contingent. Suprimint, en canvi, aquest, els Municipis aprofitaríen tota la natural elasticitat de llurs ingressos segurs, i, graduant el tant per 100 del recàrrec, establiríen la deguda relació entre l'equilibri del Pressupost i el moviment econòmic de la terra i les industries, principals fonts de riquesa interessades en una bona marxa de les Diputacions.

f) Ja he dit que el sistema de recàrrecs provincials o mancomunals tindrà, si s'aplica, com a primera conseqüencia, la de cridar l'atenció de tothom, especialment dels contribuients interessats, sobre les grans desigualdats i injusticies de la contribució territorial i de l'industrial. Fa temps que se'n parla, d'aquestes injusticies. Jo crec que existeixen. Però és curiós observar el poc interès de la majoría dels propietaris, i sobre tot dels industrials, en què es corretgeixi la base de les nostres contribucions directes. La injusticia està en la base, no en la tarifa. I aquí només es parla de rebaixar les tarifes! ¿Es que l'actual base, bastant injusta, convé als grans propietaris i als grans industrials, que són els qui més medis tenen per agitar (quan els convé) l'opinió pública i per interessar les esferes governamentals? Cal tenir molt present aquesta circumstancia. Les entitats que avui cobren aquestes contribucions (Estat i Municipis) són les menys aptes per a reformar-les. L'Estat perquè una reforma hauría de compendre tota la contribució, canviant radicalment la base; i això, apart d'una fonda pertorbació econòmica, produiría un trastorn financier degut a la impossibilitat de calcular amb exactitut per endavant el rendiment de les contribucions cobrades segons bases diferents. En canvi, si la transformació de les contribucions afectés, de moment, només que els recàrrecs locals, el perill sería molt més petit.

Els Municipis, per altra banda, tenen una extensió territorial massa

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

petita, i, per variada que sigui llur constitució económico-social, ofereixen pocs elements per a una classificació completa, tècnica i econòmica de les terres, de les industries i dels productes i rendiments d'unes i altres. Succeiría sovint que es faría una reglamentació dels impostos adaptada a la forma d'explotació agrícola o a la classe d'industria predominant en el poble..... si no es feia una cosa pitjor: valer-se de l'impost per afavorir uns ciutadans contra els altres. I això no ha d'ésser. No se'ls pot confiar per ara l'administració de la contribució territorial rústega ni la de la industrial. A tot fer, poden empendre alguns d'ells la reforma de la contribució urbana en les condicions que s'expliquen més endavant i amb totes les reserves que formulem al final de les nostres *Orientacions* respecte del mínim d'ètica i tècnica administrativa de què ha de disposar un Ajuntament que es vulgui encarregar amb certes probabilitats d'èxit d'alguna d'aquestes reformes.

g) De tot el context de la nostra *Memoria* ja es dedueix que, per a nosaltres, el règim de recàrrecs és transitori. L'experiencia fixarà la seva duració. Un dels seus més grans aventatges respecte de l'estat actual serà la facilitat: *a)*, d'incorporar la Hisenda de la Mancomunitat a la de les Diputacions, i *b)*, de fixar la base financiera de les Delegacions que l'Estat concedeixi a una de les Diputacions, o a totes elles constituïdes en Mancomunitat. Ara la Hisenda de la Mancomunitat sols té dues bases possibles: *enemistar-se amb els pobles* augmentant el contingent fins a xifres que ni els més rics puguin pagar, o pidolar una almoina de l'Estat. La primera base l'havem de rebutjar per endavant. Respecte de la segona, tinguem ben present que és molt negre l'esdevenidor d'una Corporació local que depengui de les almoines d'un Fisc, sobre tot si és tan pobre i tan poc amable com el Fisc espanyol.

Instaurant el sistema de recàrrecs, el càlcul de les compensacions financieres per una Delegació entre l'Estat, la Mancomunitat i les Diputacions es farà així: l'Estat cobra, per exemple, 100 unitats de la quota per a ell i 25 per a Mancomunitat i Diputacions: total 125. Doncs bé: en concertar-se la Delegació s'haurà de concretar al mateix temps ço que seguix: «En lloc de 100 unitats l'Estat se'n quedarà només 97, o 95, o 85, o el que sigui, renunciant la diferencia a favor de les Corporacions locals». D'igual manera, entre Mancomunitat i Diputacions es podrà concertar així: «De les 25, o 28, o 30, o 40 unitats que dòna l'Estat, n'hi haurà, per exemple, la sisena, la quinta, la quarta part, o el que sigui, per a la Mancomuuitat, i la resta per a les Diputacions». No hi haurà entre una i altres, ni entre totes plegades i els Ajuntaments,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la tirantor consegüent a les visites dels Agents executius. Tothom es podrà dedicar a esmerçar bé, en profit dels ciutadans, els diners, pocs o molts, dels contribuients.

Això en quant a la primera etapa de la reforma. Quan aquesta sigui ja passada, quan tothom estigui convençut de la necessitat de reformar radicalment les contribucions directes sobre les quals cobren recàrrecs la Mancomunitat i les Diputacions; quan la Mancomunitat i, en ço que'ls correspongui, les Diputacions hagin donat proves de capacitat per a emprendre l'espinosa tasca d'una reforma d'impostos; quan aquesta reforma d'impostos sigui ja una realitat; llavors s'haurà arribat al que ara sembla un somni: llavors es podrà dir a l'Estat: «Ja no hi ha necessitat de continuar cobrant a Catalunya la contribució territorial, la industrial, la d'utilitats, segons procediments antiquats i evidentment injustos. Ja es pot cobrar la totalitat (quota del Tresor i recàrrecs) d acord amb procediments més moderns.» S'haurà reformat en el fons i en la forma el nostre sistema d'impostos directes. Aquests seràn més elàstics i més justos, estaràn en una relació més harmònica amb les peculiaritats de la nostra vida econòmica i amb les necessitats dels Pressupostos de les nostres Corporacions públiques.

No volem sortir del que sigui possible, i no ens volem deixar enlluernar per il-lusions irrealitzables. Per això no parlem del que molts demanen ja avui: de la cessió total de les contribucions directes reals als Municipis. Han de passar moltes coses, no sols dins de la Hisenda de l'Estat, sinó dins de l'economía social espanyola, i, sobre tot, dins de l'esperit dels espanyols, perquè poguem parlar d'això com d'una cosa immediata.

* * *

B) Les Diputacions

Extret del futur Pressupost d'ingressos

Aplicant la redistribució en la forma aquí explicada, el Pressupost d'ingressos de les Diputacions, i per tant el de la Mancomunitat, en quant aquesta presti serveis provincials, es compondría, des del primer moment de la reforma, de

A) Recàrrecs que al començament cobraría l'Estat sobre les contribucions reals directes: territorial, industrial, utilitats (tarifa tercera) i mines.

B) Participació en els productes que rendissin els impostos personals del Municipi, de què després es parlarà, per a assegurar la presencia d'un element personal d'imposició en el sistema d'ingressos de les Diputacions i Mancomunitats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

C) Els altres ingressos del Pressupost provincial actual, excloent naturalment el contingent.

D) Un recàrrec fins al 100 per 100 de l'impost de drets reals sobre transmissió d'immobles de natura rústica, previa reducció del gravamen de l'Estat a la meitat de l'actual, en termes que la càrrega del contribuent fos inalterada. Aquesta cessió es combinaría forçosament amb una nova regulació de la contribució territorial rústica.

E) Finalment, els productes dels nous serveis públics de què s'encarregui la Diputació o la Mancomunitat, a base de la reforma de la llei Provincial, ampliant les atribucions de la Provincia, o de l'aclaració del Reial decret de Mancomunitat restituint-lo a l'esperit del projecte Canalejas (telèfons, electricitat en totes ses aplicacions, transports, assegurances, crèdits, etc.).

Anàlisi dels principals conceptes

A) Després d'un estudi especial d'economía de la regió afectada, s'haurien de fixar, en la llei els màxims i mínims del recàrrec sobre les diverses contribucions i la seva diferenciació en el sentit que la propietat agrícola soporti el gravamen que li correspòn donada l'índole dels serveis provincials, l'urbana resti en condicions de sofrir gravàmens municipals complementaris, i no resultin en la industrial afavorides les grans empreses en relació amb la petita industria. Si es vol augmentar les garantíes a favor dels contribuents, es pot establir que, passant d'un cert màxim, l'augment de recàrrecs necessitarà l'autorització del Govern o la justificació específica de la despesa.

B) La participació de les Diputacions en els ingressos procedents d'imposició personal del Municipi, es calcularía de tal forma que no excedís d'un 20 per 100 dels ingressos provincials propis relacionats en el paragraf *A)*. Amés, les Diputacions podríen renunciar-hi quan per al compliment de llurs fins no arribessin a obtenir, dels recàrrecs o impostos propis de producte, la quantitat que avui representen els recàrrecs sobre la imposició directa de l'Estat. En tot cas, per a conservar l'equilibri entre ambdúes formes, s'establirien màxims de la participació o recàrrec provincial sobre els impostos personals en relació amb el mínim de recàrrec sobre els impostos de producte, a fi d'evitar la reproducció de l'actual règim de contingent. Però en cap cas convé prescindir de tot impost personal en la Hisenda provincial o de la Mancomunitat, per dues principals raons: *a)* Hi ha certs serveis de Diputacions i Mancomunitats que afecten tots els ciutadans, encara que no siguin propietaris ni industrials. *b)* Mancant la imposició personal resultaríen augmentades les quotes de les contribucions directes reals fins al punt de posar en perill tota la reforma.

C) i *E)* No s'en parla per ésser ingressos sense importancia en l'iniciar-se la reforma.

D) Per al seu desenrotllament i explicació, vegi's el paragraf corresponent al tractar de la Hisenda municipal.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Perquè aquest Pressupost resulti legal, són precises distintes reformes legislatives:

A) L'article 117 de la llei Provincial hauría de fixar així els mitjans financiers de les Diputacions:

1.r Rendes i productes de tota mena de béns, drets i cabals de la Provincia o dels establiments que d'ella depenen.

2.n Drets i taxes cobrades amb motiu de la prestació de serveis especials, del funcionament d'institucions provincials i de l'execució d'obres públiques costejades per la Provincia.

3.r Rendiment d'empreses provincials.

4.t Recàrrecs sobre les contribucions territorial (rústega i urbana), industrial, mines i utilitats (tarifa 3.ª). Els tipus de recàrrec sobre els diversos impostos guardaràn forçosament la següent relació:

Rústega	Urbana	Mines	Industrial	Utilitats
100	50	87'50	62'50	62'50

Les Diputacions estaràn en tot cas autoritzades a cobrar fins a 30 per 100 de recàrrec sobre la contribució rústega, que servirà, en la forma indicada, de regulador sobre els altres i, previa la formació d'un expedient en què se'n justifiqui la necessitat i se'n garantitzi el bon ús, el Ministre podrà autoritzar un recàrrec fins a 50 per 100. Per a ulteriors autoritzacions caldrà una llei.

5.e Participació de les Diputacions en els impostos personals dels Municipis. L'import total d'aquesta participació es fixarà anualment en relació amb el rendiment total dels recàrrecs durant l'any immediat anterior i es repartirà entre els Municipis proporcionalment a llur població. Mai baixarà de 10 per 100 d'aquest rendiment total: serà de 20 per 100 si el recàrrec sobre rústega és de 20 per 100; si aquest està entre 20 i 25, serà de 25 per 100; i si el recàrrec sobre rústega és superior, serà almenys de 30 per 100. En cap cas no podrà passar de 35 per 100. Els Municipis recolliràn forçosament aquestes quantitats, que hauràn d'entregar a la Diputació en el darrer trimestre de l'any, per mitjà d'un recàrrec sobre qualsevulga dels impostos personals generals que tinguin establerts (repartiment, cèdules, inquilinat o algún altre que se'n creés), o per medi d'un repartiment especial.

B) Apart d'això s'haurà de modificar tot quant faci referencia a drets i taxes, és a dir, a la retribució de tota mena de serveis especials; i s'haurà de modificar, més radicalment encara, tot quant es relacioni

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

amb la concessió i explotació d'empreses provincials. Es pot dir ben bé que l'Estat, un cop creades les Diputacions i publicada la llei Provincial, ja no se n'ha recordat més. Quasi bé tot el Dret públic espanyol (i molt especialment el Dret orgànic i el Dret financier de les Corporacions locals) està fet exclusivament per assegurar la tranquilitat dels interessos privats. Nosaltres, que volem ésser pràctics, no tenim cap pretensió d'inventors. Sobre la taula del Congrés dorm des del 7 de novembre de 1910 un projecte de llei d'Exaccions locals; fa més de deu anys que hi dorm també un projecte de llei de Municipalització de serveis. Tots dos, sobre tot el primer, representen un gran pas endavant en el camí de la reivindicadió dels furs de l'interès públic (enteneu-me bé), de l'interès de *tots* els ciutadans. Cal posar-los a discussió. En parlar dels Municipis ja us faré algunes observacions de detall.

C) Finalment, caldría una petita reforma de l'impost de Drets reals. Les Diputacions i els Ajuntaments han de tenir part en el rendiment dels epígrafs de la tarifa d'aquell impost que es refereixen a la transmissió onerosa d'immobles *inter-vivos*. 40 per 100 és una quota molt alta (ja sabem com se fa per a reduir-la!), i l'Estat ha de fer un petit sacrifici rebaixant-la a la meitat, donant ensems facultat a les Diputacions per a recarregar-la fins a 100 per 100 en el cas de finques rústegues, i als Ajuntaments per a imposar un recàrrec igual en el cas de finques urbanes.

El nostre desig sería conèixer l'opinió de tots els interessats en la reforma. Aquí no puc explicar en detall les raons que ens han portat a les conclusions exposades: no hi ha temps. La calma amb què aquestes qüestions es resolen ens en donarà més del que desitgem per a precisar el nostre punt de vista. Dues orientacions fonamentals vull defensar: la proporció dels recàrrecs sobre les diverses contribucions directes, i la conveniencia que no prescindeixin les Diputacions de l'impost personal.

Proporció dels recàrrecs sobre les diverses contribucions directes. La que nosaltres proposem ha d'ésser forçosament provisional. Dins de qualsevol dels impostos afectats hi ha avui moltes desigualtats. ¿Creieu vosaltres, per exemple, que tots els agricultors paguen el mateix tant per 100 del producte de llurs terres, malgrat i ésser proporcional la tarifa de la contribució territorial? ¿Qui és capaç d'afirmar i demostrar que hi ha proporcionalitat entre les diverses tarifes de la contribució industrial, o entre les d'aquesta i les d'utilitats? I, si tan difícil és fer

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

llum dins d'un sol impost, digueu-me: ¿no és impossible precisar la relació exacta en què està la càrrega que sofreixen les entrades nètes d'un pagès amb la que pesa sobre les d'un industrial, d'un comerciant, d'un rentista? Justament perquè això és impossible, insistim tant nosaltres en demanar que, un cop implantat el règim de recàrrecs, es permeti a la Mancomunitat o a les Diputacions reformar les bases dels impostos per apropar-les a la proporcionalitat primer, a la justicia després. Un cop feta aquesta reforma, podrem aplicar amb coneixement de causa, i sense perill d'equivocar-nos, el nostre criteri, que ja venía indicat en el projecte d'Exaccions municipals (1910).

Però des d'ara necessitem una norma provisional de proporcionalitat. En què l'havem de fonamentar? En la intensitat de la relació existent entre les diverses formes de riquesa i l'activitat de les Corporacions locals. No hi ha dubte. L'agricultura és la més interessada en la bona marxa d'una Diputació i en el bon estat dels seus serveis. Junt amb ella, la minería, com a industria extractiva. Totes dues són esclaves dels transports: lligades al lloc de producció, es troben amb què la major part de llurs productes tenen molt poca resistencia a l'augment de tarifes de transport, és a dir que, si el transport és car, no poden sostenir la competencia més que en el reduït territori del lloc de producció. Allí no les molesta ningú. Però ¿quin és el preu d'aquesta tranquilitat? L'estancament en un nivell primitiu de vida. Per a un país que creix i vol millorar, és molt més tràgic el problema dels pobles que pateixen per haver de vendre massa barato que no pas el de les grans aglomeracions urbanes que pateixen per haver de comprar massa car. Els transports equilibren aquestes diferencies. I per això les industries extractives, agrícola i minera, són les més interessades en enfortir el Pressupost de les Diputacions. Les altres industries, a mesura que es van creant i estenent per tot el territori, obeeixen a lleis ben diferents de localització. Però no cal oblidar que el moviment de llur concentració en les grans urbs s'està convertint ràpidament en un moviment invers de dispersió. La industria d'un país està interessada, abans que tot, en trobar arreu transports baratos i bons treballadors per a aprofitar tots els aventatges de la Naturalesa. També està, doncs, íntimament lligada, si bé en grau menys intens, amb la prosperitat i eficàcia de l'obra administrativa provincial.

Conveniencia de que les Diputacions no prescindeixin de l'impost personal. No de tots els serveis provincials es pot dir el mateix amb igual

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

fonament. Els serveis de beneficencia en llurs diverses ramificacions són un deure de tots els ciutadans, els quals, per altra part, també beneficíen, si bé amb menor intensitat, de l'existencia i bona conservació de les obres públiques provincials. Els serveis de cultura constitueixen un fonament de l'utillatge amb què el ciutadà, sigui o no sigui propietari o industrial, entra en la lluita per la vida. Hi ha d'haver, doncs, una part del Pressupost provincial que pesi sobre tots els ciutadans de la Provincia, sigui quin sigui llur estament, llur professió, llur manera de viure.

Al costat dels recàrrecs hi ha d'haver un impost personal. Però les Diputacions no estàn preparades per recaptar-lo. D'això se n'ha d'encarregar l'Estat o el Municipi. Res millor que haver de pagar un impost perquè tothom tingui un viu interès en seguir la marxa dels assumptes provincials. El rebut d'un impost directe és un dels millors instruments de coacció perquè els ciutadans indiferents es fixin en com s'administren els cabals públics. Poble d'impostos indirectes és poble que no té tan desenrotllat el sentit de ciutadanía com aquell on hi ha impostos personals. I això és tan veritat pel que es refereix a les Diputacions com pel que es refereix a l'Estat i al Municipi. Per aquesta raó, i pel que he dit abans, nosaltres ens creiem obligats a cridar l'atenció de tothom, inclús dels qui no ens volen escoltar, sobre la conveniencia que no hi hagi cap Corporació de Dret públic que no apoï en part les seves finances en l'impost personal.

Es dóna amb aquest, a més, una merescuda garantía als propietaris i industrials. Quan nosaltres diem que la major part de les càrregues públiques provincials han de pesar sobre llurs espatlles no volem dir que considerem que han d'ésser explotats: això no. Al contrari: si us fixeu en la proporció que proposem, veureu que a mesura que creix el rendiment relatiu dels recàrrecs sobre la territorial i la industrial ha de crèixer també la part de l'impost personal. Així, si una Diputació cobra, per exemple, 2.500,000 pessetes de recàrrecs a base d'aplicar recàrrecs regulats pel 17'50 per 100 sobre la rústegca, l'impost personal no pot produir menys de 250,000 pessetes. Si les 2.500,000 pessetes són degudes a cobrar, per exemple, 28 per 100 sobre la rústica, el mínimum d'impost personal hauría d'ésser 750,000 pessetes. Es a dir, a mesura que és proporcionalment més forta la càrrega sobre la propietat i la industria, és també més forta la càrrega sobre el conjunt dels ciutadans.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Necessitat de modificar la base de les contribucions directes

No pot ésser un ideal per a les Diputacions (Mancomunitat) la continuació de les contribucions territorial i industrial en llur actual reglamentació. Les desigualtats i injusticies són tan grosses, i la mancança d'elasticitat tan absoluta, que aquelles arriben a constituir un destorb per a certes formes d'agricultura i de petita industria, i a impedir que els augments de riquesa deguts a la intensificació de la producció es tradueixin en major rendiment. L'experiencia de tots els països demostra que mentre la contribució territorial i sobre les industries han tingut formes tan simplistes i imperfectes com les avui vigents a Espanya no ha estat possible obtenir rendiments creixents d'aquells impostos. Com ja s'ha dit, les Diputacions, i en llur cas la Mancomunitat, són més aptes que el Municipi i que l'Estat per a les reformes.

Transformació de la contribució territoria

Cap reforma tributaria és ensems tan necessaria i tan difícil com la de la contribució territorial. L'Estat espanyol porta amb gran lentitut, malgrat el cost molt elevat, la confecció de l'Avenç cadastral i del Cadastre parcel·lari. L'entitat que s'encarregui de donar més rapidesa a l'acció administrativa encaminada a descobrir la vera superficie i el ver producte de la terra, no pot tenir limitada sa competencia a una part massa petita del territori, perquè les diferencies de poble a poble influirien, no sols en els resultats individuals (cosa natural), sinó en els criteris de classificació, amb la qual cosa s'empitjorarien les actuals desigualtats i injusticies. Mentre la Mancomunitat no tingui més que l'Administració dels recàrrecs i de la participació que l'Estat vulgui donar-li a canvi de Delegacions, s'haurien d'iniciar de seguida reformes parcials, com, per exemple, revisions de superficie i de classe de conreu, cartilles evaluatories, etc., amb la intenció d'anar corretgint les desigualtats més grosses. A base d'aquestes reformes la Mancomunitat estaría preparada per a practicar la inajornable reforma total de la contribució territorial al cap de pocs anys d'haver-l'hi cedida íntegrament l'Estat. Si no hagués de valer cap altra raó, no es por oblidar que l'elasticitat de l'impost en la forma actual és nul·la. Com a garantía mutua per als agricultors i per a la Hisenda de la Mancomunitat i de les Diputacions, convindría fixar un màxim a l'augment de producte de l'impost obtingut per la reforma, establint, per exemple, que 60 per 100 d'aquest plus de rendiment s'apliqués a una reducció general de quotes. Terminada la reforma, es podría cobrar sobre la nova base, no sols el recàrrec provincial (mancomunal), sinó també la part encara no cedida de l'impost de l'Estat, amb gran benefici per a l'agricultura, sobre tot per a la petita agricultura i per a les terres pobres.

En aquesta reforma, com en la paral·lela de la contribució industrial, serà tant

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

més fàcil d'assolir l'objecte proposat com més es pugui comptar amb la cooperació dels Ajuntaments.

Transformació de la contribució industrial i d'utilitats

Tots els guanys no procedents de la terra estàn gravats per un conjunt desordenat d'impostos, principalment per la contribució industrial i d'utilitats. Totes dues comprenen rendes procedents del treball personal i de la industria que, classificades arbitrariament, contribueixen en proporcions molt diverses a les despeses provincials. Hi ha rendes que estàn en absolut exemptes. Tan grossa és la confusió, que una generalització pura i simple dels recàrrecs provincials agravaría considerablement el problema. Plens també els reglaments i tarifes de desigualtats i injusticies, caldrà vèncer, abans de corretgir-los, no poques dificultats de caràcter normal. Un cop separat l'impost sobre les rendes del capital (tarifa segona d'utilitats), serà necessari, en primer lloc, refondre i sistematitzar els epígrafs de l'industrial i de les utilitats que es refereixen al treball personal, i després unificar la tributació de la industria i del comerç, tot conservant i ampliant, si és precís, les diferencies exigides per la natura del subjecte contribuient (Empresa individual, Companyía col·lectiva o comanditaria, Societat anònima, cooperativa, etc.). Els dos grups d'impostos que el resulten (sobre treball i sobre la industria i el comerç) han d'ésser tot-seguit objecte d'una reforma encaminada a proporcionar en allò que sigui possible la càrrega a les utilitats líquides.

Per no comprometre l'èxit de tal reforma, al començament es podría limitar aquella a la part de recàrrecs, quedant, durant el període de transició, la quota actual o amb petites modificacions, és a dir, fixada per bases de població i senyals exteriors de riquesa com a quota mínima, i agrupant totes les industries en classes de quatre a sis, segons la importancia relativa del capital i del producte nèt, sense que es cobressin en aquesta forma més que aquelles quotes que així calculades donessin un producte superior a les actuals. Amb aquesta reforma, en primer lloc s'obtindría una millor repartició del gravamen, i demés s'educaría els industrials contribuients, acostumant-los a portar una comptabilitat ordenada, aplicant, per exemple, el sistema prussià de cobrar l'impost segons el producte mitjà dels tres darrers anys a tot el qui porti llibres en deguda forma. Amb això es podría saber quines quotes són altes i quines són baixes, i avençar, pel que afecta a Catalunya, la tan necessaria reforma de les contribucions industrials de l'Estat.

Del que he dit abans ja se'n desprèn en linies generals el perquè de la impossibilitat de continuar indefinidament amb les nostres actuals contribucions directes. La càrrega, en conjunt, sembla molt feixuga, potser més del que n'és en realitat. Nosaltres creiem que son principal defecte està en sa injusta distribució. En indicar els principis segons

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

els quals s'hauría de reformar, el nostre desig és provocar sobre això un viu debat en el qual intervinguin totes les persones i Corporacions interessades, i tots els qui, per deure o per afició, estudíen aquests problemes. Del debat en podrà resultar una modificació més o menys radical de les *Orientacions*, que nosaltres, si arriba el cas, serem els primers en proposar. No tenim l'amor propi (que en pclítica financiera sería ridícol) de posseir la recepta ideal. Volem, al contrari, que sols s'accepti nostre treball quan quedi demostrat que en desenrotllar-lo havem tingut en compte tots, absolutament tots, els elements essencials del problema.

I una sola advertencia havem de fer. Quan arribi l'hora d'iniciar pràcticament la reforma dels impostos directes, nosaltres exposarem el pla de detall, modificant, si es precís, el nostre pla provisional. Aquesta reserva l'havem de fer, entre altres raons, perquè la reforma afectarà fondament el sistema d'impostos directes de l'Estat i haurà, per consegüent, de tenir en compte l'estat de dret i de fet vigent en el moment d'iniciar-se, si no es vol que la dita reforma resulti una obra poc harmònica. Però hi ha un punt fonamental que des d'ara anunciem que no podrem modificar: el convenciment que la reforma, així com representarà per a alguns una desgravació, representarà per altres un augment de càrrega. Si com a únic argument, en les futures discussions, s'al·lega el fet que ningú, absolutament ningú, pot sofrir una càrrega tributaria major que l'actual, tota la tasca serà, per endavant, condemnada a l'esterilitat. En quant de nosaltres depengui ja farem el que calgui per demostrar la diferencia que hi ha entre «augmentar la càrrega tributaria d'una classe, d'un grup social», i «augmentar la càrrega dels privilegiats dins del grup». Tindrem o no tindrem la sòrt que ens escoltin. Si no la tenim, gens difícil serà profetitzar un altre període d'estancament financier i administratiu, degut que el país no tindrà l'energía necessaria per a lluitar contra els obstacles interiors i per a vèncer els interessos creats al voltant d'un règim tributari injust i insuficient.

Relacions financieres entre l'Estat, la Mancomunitat i les Diputacions

La circumstancia de no haver sortit encara la Mancomunitat del primer període de la seva evolució, fa impossible la formació d'un pla financier definitiu que delimiti els seus ingressos en relació amb els de l'Estat, d'una banda, i els de les Diputacions, de l'altra. Convé recordar, però, que el sistema proposat de relació entre les Hisendes de l'Estat i les provincials, per mitjà d'un règim de recàrrec sobre les contribucions directes reals que es vagi transformant a poc a poc en un conjunt

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

d'impostos independents sobre el producte, aptes àdhuc per a substituir els de l'Estat, dóna sense cap dificultat la pauta per a construir el Pressupost d'ingressos de la Mancomunitat. Quan aquesta s'encarregui de serveis de les Diputacions, li hauràn de cedir una part proporcional del producte dels recàrrecs o impostos independents sobre la terra o les industries; quan l'Estat delegui en la Mancomunitat la prestació d'algún servei, haurà de renunciar, a favor d'ella, una part del producte dels seus impostos directes reals, part que des d'aleshores podrà ésser ja administrada d'acord amb les normes propies establertes per la Diputació o la Mancomunitat. Donada la índole d'aquestes contribucions, sería molt convenient que, tot seguit que fos possible, la Mancomunitat s'encarregués directament de les reformes tributaries planejades.

Aquest règim té l'aventatge d'adequar-se a totes les possibilitats pensables en relació amb l'Estat i en relació amb la Provincia, des de la perllongació per un cert temps de la interinitat present fins a la concessió de les màximes delegacions de l'Estat a què es pot arribar dins la legalitat, i des de la continuació de l'estat actual, en relació amb les Diputacions, fins a l'absorció per la Mancomunitat de tots els serveis útils que per la llei els són atribuïts.

Més o menys ràpida, la transformació sempre atribuirà nous serveis a la Mancomunitat i amb el fi d'una millor prestació. Pot succeir que es tingui un ingrés estagnat (una dotació fixa) enfront d'un servei de cost creixent (boigs, carreteres), o que el servei sigui nou (desmembració del de boigs en assistencies especials, etc.) i sense ingressos especials com a contrapartida. En tots dos casos tenim un dèficit a corretgir amb augment de càrrega, que estarà justificat quan aquest augment correspongui a un nivell superior en l'administració, i quan es distribueixi amb justicia sobre la riquesa privada.

De les reformes orgàniques proposades s'espera un major rendiment; i, un cop en marxa l'observació dels resultats, la correcció de la base i les tarifes permetrà adequar-les fins a obtenir amb plena justicia l'augment de càrrega, fent-lo tan poc sensible com es pugui.

Per al període de transició que forçosament s'hauría de passar si no es volía deixar immobilitzada mentrestant la Mancomunitat, defraudant les esperances i els entusiasmes de la seva constitució, no resta altra via que la del contingent a repartir entre els pobles, procurant elegir una base que no sigui la d'utilitats, perquè en aquesta no hi tenen participació els Municipis. Aquesta penosa solució del contingent a favor de la Mancomunitat ens demostra la urgencia de la reforma. Constitueix un veritable cercle viciós, del qual no es pot sortir sense la reforma total de les Hisendes. Un nou i justificadíssim augment de contingent sería pèssimament acollit pels Municipis indotats, que són, més que cap altre, els de les grans ciutats. Un nou augment, com el de l'any actual, de sis-centes mil pessetes, a la ciutat de Barcelona, absorbeix més que tota l'elasticitat natural dels seus ingressos, els principals dels quals (consums) estàn francament de baixa. D'aquest estat de fet no se'n pot prescindir si es volen ingressos que no siguin purament nominals, xifres sobre el paper.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Un dels problemes parcials menys inajornables en el conjunt de qüestions que integren el gran problema de les Hisendes locals, és la conveniencia d'evitar que es pertorbi la normalitat de la vida administrativa d'una Corporació local perquè aquesta, tot i barallant-se amb els de dalt i amb els de baix, no disposi dels cabals més precisos. Després de lluites enverinadíssimes, la Mancomunitat és un fet. La Mancomunitat, però, o no és res o representa una intensificació de la vida col·lectiva a Catalunya. Intensificació de vida col·lectiva vol dir generalment major sacrifici dels contribuients particulars. Ningú dubta que els catalans estàn disposats a fer tot el sacrifici necessari. Però el sistema d'ingressos d'una Corporació pública es el canal per on va la riquesa dels particulars a fecundar l'obra social. I, si els canals estàn mal construïts, aquesta fecundació té lloc de manera molt imperfecta, i es produeixen, a més, tivantors que minven l'amor i l'interès de tots per a l'obra que hauría d'ésser l'ideal comú.

La Mancomunitat és un fet. També és un fet la continuació de l'antic règim financier de les Diputacions. El dilema es greu: o la Mancomunitat no fa quasi res i malmet les il·lusions dels més fervents entusiastes, o, per fer quelcom d'importancia, augmenta el contingent i crea un conflicte a tots els Ajuntaments. Aquest dilema s'ha de trencar. S'ha de trencar inclús abans que s'implanti la reforma definitiva de les Hisendes provincials, que nosaltres proposem. Per a trencar-la no hi ha més remei que anar tot seguit a una reforma de les Hisendes municipals. Una i altra formen un tot orgànic. No hauríem cregut cumplir amb el nostre deure si no haguéssim ofert un projecte de solució total que, per la varietat de Municipis que afecta, s'ha de referir en especial a cadascuna de les categoríes.

C) Els Ajuntaments

Deixeu-me sortir al pas d'una objecció que algú de vosaltres, Alcalde o Secretari, em podría fer contra tot el que he dit fins ara. «Vostès s'han preocupat molt de curar els mals de cap de la Mancomunitat, i de les Diputacions, ¿i els nostres». Si haveu llegit les Orientacions, ja haureu vist que també ens ocupem, i potser entrant més en detalls, del problema de la Hisenda Municipal. Però, encara que no fos així, amb el que portem dit fins ara, per a la majoría dels Ajuntaments el problema ja estaría resolt. Fóra el Cupu de Consums per ministeri de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

la Llei de 12 de juny de 1911 i fòra el Contingent Provincial en virtut de la reforma aquí proposada (per la petitesa de les Despeses Carcelaries no quedaría malament l'Estat) ja tindríem assolida la simplificació de les Hisendes locals i de llurs relacions amb la de l'Estat. El problema afectaría a xifres molt més petites i sería molt més fàcil de resoldre, sobretot en els Ajuntaments d'escassa població.

I ara, anem a la segona part. Dic que el problema sería fàcil de resoldre; però el camí de la solució no pot ésser el mateix per a les diferents categoríes d'Ajuntaments: els petits, els mitjans i els grans. Gros pecat d'inconsciencia i imprevisió sería el nostre si volguéssim fer-vos acceptar una fórmula vaga qualsevol amb la pretensió de que valgués per a tots els Ajuntaments. Res d'això. Per a fugir d'aquest perill hem fet abans que tot una classificació dels Ajuntaments segons llur població i llur composició econòmico-social i segons l'orientació tributaria que lògicament es desprèn d'aquella composició.

Situació dels Pressupostos municipals de despeses un cop suprimit el contingent

Rebaixat el contingent provincial del Pressupost de despeses dels Municipis i paral·lelament tret del seu Pressupost d'ingressos el producte de tot o part dels recàrrecs sobre les directes en igual proporció que aquestes resultessin afectades pel contingent, un estudi de la situació financiera general dels Municipis permetrà la classificació llur en tres grups. Primer: Municipis que per atendre a ses despeses necessiten el repartiment com ingrés principal. Segón: Municipis que poden aplicar el repartiment, però només en combinació amb altres fonts d'ingressos. Tercer: Municipis que no es poden valer del repartiment. Aquest estudi estadístic ens facilitarà demés l'apreciació indirecta de la importancia relativa dels actuals Pressupostos de despeses en cada Municipi i, ensems, la classificació d'aquest en tres categoríes: Municipis que poden estalviar definitivament ço que pagaven per Contingent; Municipis que hauràn de destinar immediatament l'estalvi a millorar serveis, i Municipis que, malgrat l'estalvi, quedaràn amb dèficit.

Ja veiem que, per a nosaltres, el problema gira al voltant de la qüesció del repartiment. Forçosament havía d'ésser així. De tots els Municipis catalans, més del 90 per 100 tindría consolidada la situació financiera per al present i el pervindre, tindría assegurada la pau pública i garantitzat un normal desenrotllo de totes les energíes latents en son interior si pogués aplicar un *repartiment calculat, i recaptat segons un criteri de transacció entre l'interès dels qui viuen en el poble i el dels qui, pel*

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

fet d'ésser propietaris i industrials, hi obtenen rendes encara que no hi visquin.

Aquesta transacció ¿és impossible? Si ens fixem en la virulencia de les lluites entaulades i en els conflictes a que ha donat lloc, sembla que sí. Però, en materia de política, la impossibilitat no radica mai en la cosa, radica en els homes, tant si aquests s'anomenen polítics, governants o administradors com si s'anomenen senzillament ciutadans. En la historia menuda del repartiment a Espanya, des de la promulgació de la Llei municipal, hem cercat nosaltres la primera explicació d'aquesta aparent impossibilitat.

Evolució del repartiment

(Extret històric del repartiment). — El repartiment és la forma primera més simple i tosca de gravamen personal, justificat pel tòpic conegudíssim que el Municipi és, de tots els organismes de Dret públic, el que ofereix un lligam màxim amb els ciutadans, i les prestacions i serveis municipals reflueixen en beneficis concrets i sensibles per als individus. Aquest repartiment ha topat amb una dificultat pràctica, l'incapacitat administrativa, i amb un desacert teòric, que en lloc de superar aquella incapacitat, l'ha consolidada i li ha donat forma jurídica. Segons l'article 138 de la Llei municipal, havía de compendre el repartiment els propietaris, àdhuc forasters, amb quotes estimades per la renda de la terra, els industrials amb quotes estimades segons la tributació, i tots els ciutadans estimant les utilitats per senyals exteriors, cas de no haver-hi fonts visibles o estimables de riquesa. Potser els Municipis descuidaren la institució potser abusaren d'ella contra els propietaris forasters, la representació dels quals, en el Municipi, segons la Llei municipal, no pot estar pitjor regulada; el cas és que, contra ells s'alçà la força dels interessos privats, que ha lograt substraure a la fiscalitat municlpal les utilitats procedents de capital invertit en terres o industria. Consagra plenament el fet la Reial ordre de 5 d'abril del 89, ratificada en diverses ocasions, que redueix a les bases quarta i sexta (utilitats de censos, pensions i anualitats i jornals) les que consignava per al repartiment l'article 138 de la Llei municipal. Així el repartiment ha desaparegut de tots els Municipis, fòra d'aquells de població i riquesa mínima en què les utilitats del treball són molt superiors a les de la terra.

Un altre repartiment ha substituït el veïnal: el de consums. Certament, la injusticia de l'impost de consums s'atenúa en la forma de repartiment, ja que en lloc de gravar el consum real que absorbeix un tant per 100 d'ingressos, major quant menors són aquests en cada individu, grava la capacitat del consum, però això *dins certs límits*. Demés, al tallar-se la progressió del gravamen en el quíntuple de la quota mitjana personal i al computar-se la xifra de persones reals consumidores, basten a mantenir la injusticia substantiva de l'impost. Així, una renda de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

treball de 2'50 pessetes al dia i una renda fosa de 100 pessetes al dia, que estàn en proporció de 1 a 40, tenen, aplicant els màxims de gravamen i suposant igual nombre de persones, un gravamen de 1 a 25.

Malgrat aquest plus de càrrega sobre les rendes de treball, el repartiment per consums va prosperar perquè encara que injustament, s'hi comprenen les utilitats procedents de la terra i la industria, que estàn excloïdes del repartiment veïnal mutilat per la jurisprudencia.

El procés en les dues esferes, incapacitat dels Municipis i torpesa de la jurisprudencia o del Poder executiu, s'ha reproduït en la llei de substitució de consums, que restablía l'article 138 de la Llei municipal i les Reials ordres de 3 de desembre del 1913 i 17 de setembre del 1914, que l'han novament desvirtuat.

¿Què ens ensenya la historia del repartiment veïnal? Per part dels ciutadans: que no s'han sapigut entendre, que les Corporacions Municipals, filles del Sufragi, no han tingut la força d'organització necessaria per a trobar la fórmula de transacció de que abans us parlava, que l'instint egoïsta ha triunfat sobre l'instint social de conservació, que l'exercici del Poder per mitjà de les anomenades Corporacions populars s'ha considerat i s'ha usat no com a instrument de distribució equitativa de les càrregues, sinó com a procediment per a reduir en el possible la càrrega individual dels que manen. Per part del Govern: que no s'ha comprès en tota sa magnitut i en tota sa profunditat el problema de les Hisendes locals; que només s'ha atès als propietaris forasters perquè eren els forts, perquè eren els poderosos, perquè eren els qui governaven; que, en virtut d'una relació no establerta per cap llei, entre els recàrrecs sobre les contribucions territorial i industrial i les quotes de repartiment general s'ha posat un límit rígid, absolut a les quotes dels propietaris i dels industrials sense que, al mateix temps, es posés un límit a les càrregues que pesen sobre els qui viuen del treball; que, al contrari, tancats als Municipis tots els camins per arrivar a una justa imposició de totes les categoríes de rendes, de totes les classes socials, de tots els estaments, els Ajuntaments (prescindint dels casos en què el bon cor, el patriotisme i el seny dels Regidors i ciutadans han trobat autònomament solucions de concordia), no han tingut més remei que anar apretant la càrrega que pesa sobre els pobres, fent de la imposició municipal un element de pertorbació econòmica, política i social perquè fá més rics als rics i més pobres als pobres.

Són tan recents, tan conegudes de vosaltres les darreres disposicions del Poder executiu relatives al repartiment, que puc estalviarme'n el comentari. I convé així, perquè no sé si en el calor de la impro-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

visació sabría guardar tots els deguts respectes. De 1877 a 1911 i de 1911 ins avui, s'ha produït un doble procés d'adulteració, per part del Poder. fexecutiu, dels principis clars i precisos establerts pel Parlament Aquest procés d'adulteració afecta en primer terme a la determinació de les despeses per a cobrir les quals es pot cobrar el repartiment general, i en segón terme, a la determinació de les persones que poden quedar compreses dins del repartiment i a la determinació del criteri director del propi repartiment.

Els articles 136 i 138 de la Llei municipal i l'article 6 de la Llei de substitució del'impost de consums de 12 de juny de 1911, reconeixen que el repartiment general espot aplicar a cobrir la totalitat de les despeses d'un Pressupost. L'article 136 diu textualment que el repartiment general servirà per a cobrir «los servicios municipales en la *totalidad* o en la parte a que no alcancen los demás recursos». L'article 6 de la Llei de 1911, diu que els Ajuntaments «en que fuese suprimido el impuesto de consumos, sal y alcoholes, podrán establecer, *con carácter ordinario para atender a las necesidades de sus presupuestos*», varis arbitris, entre altres, l'inquilinat i el repartiment; per a que no hi pugui haver dubte, afegeix que «los Ayuntamientos podrán acudir al repartimiento general antes que al arbitrio sobre el inquilinato o *simultáneamente* con éste, si así lo considerasen beneficioso a sus intereses». Doncs bé, la Reial ordre de 1.r de desembre de 1913, ve a posar-se en oberta contradicció amb els preceptes terminants d'aquestes dues lleis. Si, segons la Llei municipal el repartiment general es pot aplicar a cobrir-totes les despeses del Pressupost, i si, segons la Llei de 1911, el reparti ment general és lícite com a arbitri ordinari per a cobrir igualment les necessitats del Pressupost, ¿a què ve l'afirmació de la Reial ordre de 1913 de que l'aplicació de la Llei de 1911 «ha tropezado en la práctica con errores de interpretación nacidos..... de la confusión entre dos repartimientos iguales en sus normas, pero distintos por su origen, por su finalidad y por los límites que ésta determina para cada uno de ellos?» I encara suposant que fos veritat que el repartiment de la Llei de 1911 «resulta por su propia naturaleza limitado en su cuantía determinada lógicamente por la del impuesto substitutivo», ¿quin precepte constitucional autoritza al Poder executiu per a parlar del repartiment regulat pels articles 136 i 138 de la Llei municipal i dir que creat per la Llei municipal de 1870, fou transportat, *aunque sin aplicación práctica*, a la Llei municipal vigent?

La citada Reial ordre de 1.r de desembre de 1913, així com la

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de 17 de setembre de 1914, han vingut a substituir a la Reial ordre de 5 d'abril de 1889, en la missió que aquesta desempenyà (malhauradament amb massa fidelitat), d'adulterar la Llei municipal en lo referent a la manera d'aplicar el repartiment i a la determinació de les persones que hi estàn compreses. La Llei municipal potser és poc explícita, però és indubtablement clara. El repartiment compendrà, diu l'art. 136, *a todos los vecinos y hacendados en proporción a los medios o facultades de cada uno*. Tant aquest texte com el de tot l'article 138, poden ésser acusats de foscos (i aquest és, de fet, llur pecat) en el relatiu a la PROPORCIÓ amb què deguin contribuirhi sendats i veins, però no poden ésser acusats de foscos en lo relatiu a la forma, prou categòrica, en què estableixen que els hisendats han de pagar. El més convenient per a tot hom (i així ho demanem nosaltres) ès que una Llei fixi aquesta proporció. Interinament res hi hauría hagut que dir si el Poder executiu l'hagués fixada. Però la Reial ordre de 5 d'abril de 1889 primer, i les Reials ordres de 1.r de desembre de 1913 i 17 de setembre de 1914 després, han vingut a establir no una *proporció*, sinó un *límit*, i no un límit per a *tothom*, sinó per a una *categoría determinada de contribuients*: els forasters. ¿Què vol dir que els propietaris i industrials estiguin sotmesos a recàrrecs municipals sobre les contribucions directes de l'Estat? Apart de que aquests recàrrecs són bastant més alts en quasi bé tots els països, ¿ha oblidat per ventura, el Poder executiu, sobre quines rendes pesen predominantment els demés impostos de l'Estat, dels Municipis? Com ja us deia abans, l'esperit ecuànim de la Llei municipal s'ha transformat en esperit partidista, i l'ideal d'una distribució relativament justa de la càrrega, s'ha convertit en un hàbit de no pensar més que en els pobres al fer el repartiment, deixant de banda totes aquelles rendes de la terra i de la industria, íntimament lligades amb l'activitat del Municipi i amb la prosperitat del poble, encara que els qui les cobri sigui un nen, un idiota o un eternament ausent.

Contra aquesta tendencia del Poder executiu, potser dongui resultat la via contenciosa. Però costarà molt treball i moltes engunies. Més senzill sería fer una llei clara i precisa. En definitiva, aquesta és la finalitat essencial de la Legislació de l'Estat sobre les Hisendes locals: fixar la proporció en que degui contribuir la totalitat dels veïns per una part, i la totalitat de les rendes de la terra i de la industria per altra part. Aquesta llei no la tenim encara; si la tinguéssim no s'hauría, a ben segur, produït amb tanta violencia la reacció popular contra els

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

aventatges obtinguts pels propitaris malgrat les disposicions de la Llei municipal. Els avui perjudicats perdríen gran part de la raó que avui tenen, si pretenguessin un dret absolut d'expolsar als propietaris. Son, doncs, molts els motius que aconsellen desfer tot lo actual (lleis, disposicions del Poder executiu i Jurisprudencia), i fer feina nova d'acord amb els principis que expliquem en les ORIENTACIONS.

Punts a què ha d'afectar sa nova reglamentació

La salvació del repartiment requereix una reforma legislativa que comprengui els extrems següents: Primer: Desaparició definitiva del repartiment de consums. Segón: Perfecció, imposada pel progrés cultural i administratiu dels Municipis, del règim per a la determinació de les rendes líquides imponibles. Tercer: Garantía de que no es pertorbaràn ni absorbiràn mutuament la imposició personal i la real. Importa la realització d'aquest concepte, en primer lloc, un control del Pressupost de despeses, evitant la seva inflació i pregravació dels forasters consegüent. Però importa, d'altra banda, la garantía per als veïns de que una doble imposició en la persona o en la base, pel mer fet de ser doble, no serà rebutjada, sempre que s'ajusti a les ordenances del repartiment (precepte contingut en el projecte d'exaccions locals). Quart: Establiment de normes de dret tributari inter-municipal en evitació de les evasions de l'impost personal, així com per a distribuir el seu producte entre diversos Municipis quan tots ells siguin interessats (persones jurídiques, singularment empreses de transports). Quint: Iniciació d'una lleugeríssima progressió en les quotes, formant classe, que serà en el començament en nombre molt reduït (de sis a tres) i sense que la quota màxima excedeixi del cent 150 per 100 de la mínima.

Dins del nostre criteri és natural que no hi càpiguen dos repartiments. Tenint un bon repartiment general la necessaria elasticitat i adaptabilitat a tots els criteris que s'hi vulgui aplicar, podent-se fer en el moment de la seva fixació totes les modificacions de quota que es consideri convenients per a ajustar les quotes individuals a la orientació general del repartiment, especialment en relació amb el problema de la part que toqui als veïns i als forasters, no hi ha motiu per a conservar els dos repartiments i, en la historia de la política tributaria figurarà sempre, com a cosa rara i curiosa, el paragraf de la Reial ordre de 1.r de desembre de 1913, en que es diu que, tenint els dos repartiments (el general i el de consums), diferent objectiu i diferent origen, el nou repartiment veïnal correspón al Ministeri d'Hisenda, quan es tracti de substituir els consums i al de la Governació, quan es tracti de cobrir

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

despeses generals del Pressupost. ¿Tan poca feina tenen els Secretaris dels petits Ajuntaments que poden entretenir-se en estudiar les possibles formes d'harmonía entre el criteri dels dos Ministeris que pot sovint ésser diferent, i pot ésser contradictori?

Aquest repartiment únic resoldrà el problema financier i el problema social dels petits Municipis si compleix les condicions que nosaltres indiquem. En primer lloc s'ha de deixar a les Juntes repartidores en la major llibertat d'acció possible per apreciar la renda de cada ciutadà. En pobles grans i per a rendes grosses això sería una arbitrarietat, però en els pobles petits tothom se coneix i sab aproximadament les rendes del veí. A Prussia, per exemple, que tenen ja des de fa vint-i-cinc anys no un repartiment rudimentari, sinó un impost sobre la renda molt perfeccionat, per a les rendes inferiors a 3,000 marcs anuals hi ha juntes classificadores per barris amb facultats d'apreciar lliurement, com aprecía el Jurat els fets que se li sotmeten, les condicions econòmiques de benestar dels ciutadans. Conseqüencia d'aquesta major llibertat de senyalar quotes ha d'ésser la facultat d'aplicar a aquestes quotes una moderada progressió.

Fòra d'això queda un importantíssim problema a resoldre, que és el de donar als propietaris forasters les mateixes segures garantíes que reclamen amb justicia els veïns, i sobretot els veïns pobres. Si la nova llei posa a aquests derrers a cobert de l'egoïsme exagerat dels propietaris forasters i de tots els propietaris i dels rics en general, just és que la mateixa Llei posi als rics, als propietaris, i sobretot als propietaris forasters a cobert de les expoliacions que podés cometre (si busquéssim bé trovaríem segurament molts exemples pràctics d'intents més o menys afortunats de portar a cap expoliacions d'aquesta naturalesa) una majoría de veïns poc escrupulosos de confeccionar un Pressupost a base de fer-lo pagar tot (¿qui sab si més que tot encara?) als propietaris forasters.

Arrivats an aquest punt hem d'observar que, segons nostre criteri, al costat d'un problema de política financiera, la qüestió del repartiment general, en especial la qüestió dels propietaris forasters, entranyen un problema de Dret orgànic. La naturalesa de la Comunitat municipal, la íntima relació de tots els actes de les Corporacions municipals amb la vida i amb la prosperitat econòmica dels veïns. la estreta dependencia entre aquesta mateixa actuació de les Corporacions municipals i la rentabilitat de les terres i de les industries situades en cada terme municipal, siguin quins siguin els amos de les terres i de les explotacions

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

industrials, són factors que demostren la necessitat de què els propietaris forasters tinguin intervenció en la preparació i fixació del Pressupost municipal, al menys en tot allò que els afecta directament. Es clar que la llur sola intervenció no bastaría en la major part dels casos per a evitar tots els abusos quan per part de la majoría hi hagués la ferma intenció de cometrel's. Això és comès de la Llei i, per grossa que sigui l'autonomía municipal, de les autoritats inspectores. Però molt s'evitaría segurament amb la intervenció dels propietaris forasters. Aquests deuríen tenir reconegut per la Llei un medi eficàs d'oposar-se a l'inflament tendenciós de les xifres del Pressupost de despeses encaminat exclusivament a augmentar la part del repartiment que correspòn a dits propietaris forasters. També se deuría organitzar amb molt rigor la vigilancia de tot el procés de recaptació del repartiment i sotmetre a detingut anàlisi les partides fallides, doncs sembla que en certs pobles les úniques quotes que es fan efectives són les dels propietaris forasters. Ni nosaltres podem amparar aquests abusos ni crec que ningú de vosaltres pensi que, cometent-los, s'hagi de regenerar la Hisenda local catalana.

Dues paraules sobre el quart extrem. La persona és quelcom que es mou d'un lloc a l'altre i, encara que el moviment afecta principalment als habitants de les grans ciutats, convé montar, amb la cooperació de tots els Municipis i l'auxili indispensable de les autoritats superiors, un servei general que, amb les fitxes corresponents, sàpiga sempre on està cada ciutadà.

Els consums i els impostos personals, com a base de l'Hisenda municipal

Els Municipis que no poden cobrar el repartiment apel·len als consums per a estendre una capa general d'imposició que serveixi de base al sistema municipal d'ingressos. Els consums, però, no seràn mai bona base per a una reforma financiera. Acceptant per un moment la hipòtesi extrema que fossin un excel·lent impost, l'espontaneitat de l'opinió contraria i el corrent legislatiu dels últims deu anys l'han ferit de mort. El conglomerat d'interessos de tota mena que s'ha agrupat al seu voltant, predica, com a mida d'extrema prudencia, sa conservació per a impedir la ruïna dels Pressupostos municipals. Però és indiscutible que ni pujant les tarifes, podría augmentar-se el rendiment de l'impost i sa elasticitat. I en bona política financiera, no pot acceptar-se com a base del sistema d'ingressos un impost d'elasticitat impossible. Tot el més, es podría conservar l'impost sobre carns, valent-se, per a recaptar-lo, dels drets d'escorxador, i els impostos que graven certs articles de

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

consum de luxe de les masses en la forma més racional de patents per a la venda.

D'altra banda, mentre no desapareguin dels Pressupostos municipals els consums en la seva actual forma, no tindrà l'Estat la llibertat d'acció necessaria per a empendre la reforma dels grans impostos indirectes sobre el consum, reforma que, junt amb el desenrotllament de l'imposició general personal directa i progressiva, costitueix la doble condició *sine qua non* de la total cessió dels impostos reals a les corporacions locals.

Els consums son un altre greu preocupació de la política financiera espanyola.

Tant i tant han sigut objecte de debat apassionat en la prempsa, en el meeting, en la revolta pública, que sembla ja impossible parlar-ne serenament a la llum de la ciencia, que no és, com diuen molts (fixeu-s'hi bé: són sempre interessats) antítesi de la vida, sinó recull ordenat d'experiencies. Els Professors de l'Escola creguérem indispensable dir tot el nostre pensament sobre qüestió tan ardua. Però el tema és tan escabrós com interessant, i nosaltres no podem conformar-nos amb les explicacions de caràcter general que donem en les ORIENTACIONS. Més d'un pensaría, si ho féssim, que fugim la precisió per cobardía.

Una primera advertencia. No parlme en les ORIENTACIONS dels consums com a entrada del Pressupost dins de l'actual sistema d'ingressos: parlem tan sols de llur aptitut per a constituir el principal element d'un sistema d'ingressos ja reformat. Per això partim de la hipótesis, evidentment inexacta, de que són un excel'lent impost, i diem que, àdhuc si ho fossin, serien en llur forma actual ineptes per a continuar essent, com fins ara, el substitutiu del repartiment en els pobles i ciutats d'un xic d'importancia. ¿Per què? Per dues raons que es poden reduir a una: perquè l'espontaneitat i vehemencia de l'opinió contraria als consums i el criteri de la legislació dels últims deu anys l'han ferit de mort. En altres paraules, dels consums no se'n pot esperar aquella necessaria elasticitat per a que pugui apoiar-se confiadament sobre d'ella el pervindre del Pressupost d'un poble o d'una ciutat de vida intensa i expansiva, és a dir, de despeses públiques creixents. L'impost de consums, tal com quedà consolidat en la Tarifa vigent abans de 1904 i en el Reglament de 11 d'octubre de 1898, és massa important per a subsistir en qualitat d'ingrés secundari; o subsisteix com a impost general, destinat a gravar indirectament la capacitat econòmica de tots els ciutadans o ha de desaparèixer, perquè d'altra manera els perjudicis i molesties que oca-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

siona no quedaríen compensats, i ningú toleraría el constant entorpiment del tràfec si dels cònsums sols se'n treia el 20 o 25 per 100 dels ingressos totals. Quan es pregunta, doncs, si convé o no que continúin els consums, si poden o no aquests continuar, deu entendre's, implícitament que es pregunta si poden continuar com fins ara, produint el 60 per 100, el 70 per 100 i més encara del total de les entrades del Pressupost, i no dels Pressupostos migrats que havui s'estilen, sino dels Pressupostos que exigeix l'interès de la Comunitat i reclama amb insistencia l'opinió.

I és aquesta la pregunta que cal contestar negativament. Si certs senyors que amb dir «que els Consums són insustituibles i que, si es suprimissin, no cobraríen els empleats, ni els tenedors del Deute, quedant fatalment sospesa tota la vida municipal», creuen haver resolt ja la qüestió de les Hisendes municipals; si aquests senyors, dic, fossin lo pràctics que ells s'anomenen i fessin un xic d'historia, i no d'historia de l'impost de consums en l'Edat de pedra (encara hi ha humoristes!!!) sinó la Historia del l'impost en les viles i ciutats espanyoles en els darrers cuaranta anys, veuríen que *l'elasticitat dels consums és petita, per terme mig bastant inferior a l'elasticitat general de les despeses del Pressupost més miserable.* Malhauradament, jo trigaré encara bastant a terminar uns trevalls estadístics que estic fent sobre aquest punt, per això dec formular certes reserves. Es tal, però, la concordancia de les observacions parcials recollides, que bé puc avençar-vos una conclusió: *El rendiment de l'impost general de consums arriva a un moment, des del qual tendeix a estancar-se o, al menys, a augmentar en proporció molt més lenta que la de l'augment de població i de riquesa. Aquest moment depèn en cada vila, en cada ciutat, de la composició social i professional dels habitants, i depèn també de que les tarifes hagin arribat a aquella altura, variable en cada cas, més amunt de la qual la facilitat del frau o la contracció del consum o les dues coses a la vegada anul·len els efectes financiers d'una alça de tarifes. Aquest moment és arribat ja per a la generalitat de les viles i ciutats espanyoles.*

Havent aquesta conclusió, ¿quina política cal aconsellar? ¿La continuació pura i simple dels consums? No. A Barcelona, podrem no saver el que succeiría si els suprimíssim; però savem ja el que succeeix conservant-los: succeeix que, amb l'excusa dels consums, no es posa cap altre impost general, és a dir, de rendiments un xic importants, i, com que els consums no aumenten en proporció de les despeses, els Pressupostos són cada dia més migrats i menys sincers, i, si bé els busquéssim, potser

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

trovaríem Ajuntaments fidels a la política prudent de no suprimir els consums que passen engunies per a pagar el personal, els Cupons del Deute, i per a sostenir la normalitat de la vida municipal..... ¿Suprimir-los? ¿Substituir-los? ¿Transformar-los amb garantía? Mai he rigut i patit tant a la vegada com quan he sentit dir a persones que volen passar per series que elles ¡¡¡no eren partidaries de la substitució, sinó de la supressió dels consums!!! ¡Els ingressos de l'Ajuntament de Barcelona reduïts a menys de 11 milions de pessetes!!!

La tendencia general en materia d'impostos sobre el consum és la de suprimir els impostos generals sobre dotzenes i centenars d'especies i convertir-los en impostos sobre el consum de molt pocs articles d'ús general, però no de primera necessitat (sucre, tabac, alcohols, colonials, potser el vi). Així desapareixen les molesties d'una complicada racaptació, desapareixen les casetes, i el punxó, desapareix la sensacional persecució d'automòbils carregats d'oli, desapareix la constant temptació al frau i a la immoralitat. Cobrat l'impost per l'Estat als productors i importadors, cessen la major part dels entrebancs a la circulació, i l'Estat pot, sense por, fer augments considerables en les tarifes sense amenaçar el nivell de vida de la generalitat dels pobres. Aquests augments són els qui hauràn de permetre a l'Estat cedir als Municipis importants quantitats en substitució dels consums, mentre que ara un i altres han de regatejar per miseries. Res pitjor hi ha que Estat i Municipis vulguin a la vegada, i per procediments diversos o contradictoris, explotar una mateixa font d'entrades. Se la fan malbé tots dos, ningú se'n aprofita. Com a excepció i posats els ulls en les dificultats dels períodes de transizió, admetem la continuació de l'impost sobre les carns segons Llei de 12 de juny de 1911, així com la implantació d'un impost especial de patents sobre la venda d'articles de luxe, mentre els Ajuntaments no hagin après a administrar les formes directes d'imposició i mentre l'Estat no hagi pogut fer la cessió completa dels ingressos corresponents.

Però això no és tot el problema. La substitució dels consums té un aspecte econòmic tan important almenys com el financier: la possibilitat de què arribi al consumidor la rebaixa de l'impost. ¿Existeix aquesta possibilitat o havem de creure que les tarifes de l'impost de consums s'han cristal·litzat i formen per a sempre més part integrant del preu de les mercaderíes? Si així fos, sería absurde encaparrar-se en portar a cap la substitució. Encara que us molesti un xic més del regular no podré agotar els punts de vista de l'assumpte. I no podré fer-ho

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

perquè la primera i més feixuga tasca de tothom que vulgui tractar fredament l'assumpte és la de desfer els habilidosos sofismes que, propagats pels qui tenen un viu interès econòmic en la continuació dels consums, s'han apoderat de molts esperits independents que tenen per una norma de política, la comoditat. Fixeu-se bé en dues coses: 1.ª, en les diverses lleis de formació dels preus amb què operen els sofistes segons els convé per a l'argumentació; i 2.ª, en que la tarifa de l'impost no és l'únic ni és sempre el més important factor en la puja dels preus dins del règim de l'impost de consums.

En quant a ço primer, les contradiccions són freqüents i paleses. En circumstancies normals es reconeix que el preu en la lliure concurrencia és d'una sensibilitat exquisida fins al punt de què, com a mida per abaratir els queviures es proposa la rebaixa de certes tarifes ferroviaries que representen, en relació amb el preu de l'objecte, un tant per 100, per 1,000 o per 10,000 molt més petit que el que representa l'impost de consums. Però si es tracta de rebaixar els consums, aquesta sensibilitat no existeix. Es a dir, *existeix quan es parla de rebaixar els consums, i no existeix en quant la realitat obliga a substituir els consums amb un altre impost.* Els qui neguen la sensibilitat dels preus en la relació amb els consums no són els consumidors ni són tots els industrials i comerciants; són els interessats en que no es posin els substitutius i també (aquests són els qui mouen més soroll encara que siguin els qui menys parlen) els interessats en que no es treguin els consums.

I en això està precisament la segona contradicció, el segón oblit. Perquè al suprimir-se l'impost no es suprimeix tan sols el recàrrec sobre el preu per un import igual a la tarifa, sinó que és fa demés difícil la vida a molts intermediaris que neixen i creixen al calor de les complicacions burocràtiques de l'impost de consums. Les despeses generals i els beneficis d'aquests intermediaris pugen moltes vegades tant com l'impost. I encara hi ha més. Com en el cas de les tarifes de ferrocarrils, les diferencies de cèntims en l'impost no es que encareixin directament el preu de les mercaderíes importades; el que fan és impedir que acudeixin als mercats tancats tots aquells productors que treballen amb un marge molt petit. La màquina administrativa dels consums estorba i arriba a impedir l'oferta, redueix considerablement el radi d'alimentació de les ciutats, com redueix (no oblideu, vosaltres representants dels pobles petits!!) l'esfera d'expansió de'ls llocs de producció molt apartats. Aquesta és la veritable causa que ha fet dasaparèixer els consums,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

sistema espanyol, dels països del Nord d'Espanya. Tenim, en relació amb molts llocs d'Europa, un nivell de preus exagerat, que no correspòn al conjunt de nostra situació econòmica. La supressió dels consums ha de significar, per als habitants pobres de les ciutats mitjanes i grans, una millora notable del nivell de vida.

¿Val la pena d'intentar-la? S'ha dit amb raó que l'Estat, administrant bé els monopolis de tabacs, mistos i explossius podría compensar la perdua del Cupus. Quedaríen possibles augments en els articles de gran consum de massa (sucre, colonials i begudes), com a marge per a cedir altres ingressos als Ajuntaments. ¿Deuen intentar-la els Municipis? Als més pessimistes, sols deu exigir-se resposta a unes preguntes: ¿Si continúen els consums, garanteixen ells la normalitat dels Pressupostos municipals? ¿Poden assegurar que no serà necessari dins de molt poc empendre, malgrat i continuar els consums, fondes reformes tributaries orientades envers la imposició d'una càrrega molt més feixuga que l'atual? ¿Creuen econòmicament possible la coexistencia d'aquesta càrrega amb la dels consums? ¿La creuen financierament realitzable donada la present situació de la Hisenda de l'Estat i dels Municipis?

Els impostos d'inquilinat i de cèdules

Com a element de generalitat, els consums sols poden ésser substituïts en la Hisenda municipal per l'impost d'inquilinat o l'impost de cèdules, que tenen tots dos antecedents en la legislació espanyola; sería una pretensió absurda voler arrelar de cop un impost personal sobre la renda.

A) L'impost d'inquilinat s'ha combatut des de punts de vista insostenibles. En primer lloc, s'ha combatut l'augment de càrrega que representa, com si fos possible una forma d'impost que no fos sacrifici o prestació de les economíes privades en favor de la pública. A més, se l'ha acusat d'ésser progressiu al revés, defecte que és el de tot impost sobre les despeses comparat amb els de renda; però s'ha oblidat, en canvi, que, prescindint de la superioritat individual i social dels impostos de renda, el d'inquilinat té sobre els de consums els següents aventatges: Primer: La despesa per habitació és considerablement més proporcionada a la renda que la despesa per alimentació. Segón: És possible dins la tècnica de l'impost d'inquilinat fer progressiva la seva tarifa corretgint part d'aquella desproporció que subsisteix entre les despeses i la renda. Tercer: Pot fer-se reduccions a families nombroses, habitacions barates, domicilis industrials, etc., lliberant o alleugerint la càrrega d'un nombre d'existencies dèbils, cosa que en els consums és impossible.

B) L'impost de cèdules té el gran aventatge pràctic d'estar la massa de la

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

població habituada a pagar-lo, mercès a una coacció quelcom depressiva, però temporalment inevitable, que totes les branques de l'administració exerceixen sobre el ciutadà. Té en canvi, en sa forma actual, un inconvenient derivat de recaptar-se per tarifes absolutament arbitraries, que combinades amb defectes administratius, l'han convertit en un impost d'inquilinat, diferenciat només per la pregravació dels funcionaris de corporacions públiques, puix és ben sabut que sols declaren la contribució que paguen aquells que per un altre concepte estàn ja obligats a treure cèdula alta, i, encara que ho declaressin, és tan imperfecta la tarifa, que les grans rendes sempre resulten afavorides en perjudici de la classe mitjana. De poder-se posar en pràctica en benefici de l'Hisenda municipal el projecte de Llei presentat a les Corts el 2 de juliol de 1910, aquest impost hauría d'ésser preferit al d'inquilinat com a base de l'Hisenda municipal de tots els pobles que no poden acudir al repartiment veïnal. Donada l'escassa importancia del rendiment que avui té aquest impost per a l'Estat (cal recordar que ha estat cedit en tot als Municipis, capitals de provincia i assimilats a conseqüencia de la llei de desgravació de vins), no sería potser impossible obtenir la seva total cessió. Mentrestant caldría mantenir el *statu quo*, per a evitar la injusta coexistencia dels dos impostos: inquilinat i cèdules.

Un concepte dec explicar abans de tot: La funció dels consums i d'altres impostos (cèdules, inquilinat, impost sobre la renda, etc.), com a element de generalitat en el sistema d'ingressos. La Hisenda moderna s'apoia, abans que tot, en el principi de que tot ciutadà, pel sol fet d'ésser-ho, està obligat a contribuir a les càrregues públiques. Com que l'impost únic és una fantasía, una idea irrealitzable, s'ha de buscar en la suma de varis impostos la generalitat de la càrrega. Però, tot i essent molt perfectes tots els sumandos, tots els impostos parcials, es correría sempre el perill de que un grup, un estament, una classe social, un individu, si es vol, quedessin lliures de tota càrrega. Es per això que hi sol haver un impost o altre encarregat de corretgir aquests perills hipotètics. Pocs impostos s'hi presten. Descartat el de consums que ha desempenyat durant molts segles aquesta funció, no queden més que els impostos personals, generals i directes. D'aquest grup n'han de triar un o altre els Municipis en quan resulti inevitable la supressió de gran part dels consums. Y ho han de fer no sols perquè, altrament se'n ressentiría la justicia del sistema, sinó perquè (i això és d'una importancia més pràctica) els impostos no generals, els que graven una professió, una sola forma de renda, un fet extern qualsevol, tenen una elasticitat molt petita. Tots vosaltres podeu comprobar-ho. Al confeccioar-se el Pressupost, proposeu-vos augmentar el rendiment d'un impost especial, per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

exemple, que gravi una categoría d'industrials o una forma determinada d'ocupació de la via pública. Els incidents, protestes, molesties, obstacles, les perdues de temps i d'energíes (quan no d'autoritat) estaràn en desproporció amb la millora obtinguda en la recaptació..... si l'obteniu. La implantació d'un impost general planteja problemes més pregons perquè afecta a tothom i trastorna més o menys la constitució econòmico-social del poble, però un cop feta la feina, és de profit.

Ara bé, per a cobrir el dèficit actual dels Ajuntaments grans i mitjans i, sobretot, per a substituir els consums quan sigui hora, ¿què deuen triar els nostres Ajuntaments? Nosaltres comencem per donar una resposta negativa, No es deu, per ara, pensar en l'impost sobre la renda líquida; ni els ciutadans ni l'administració estàn preparats per aplicar en la nostra terra formes tan refinades d'imposició. Podem estalviarnos-en les proves, perquè el nostre pensament respòn al convenciment universal. Però, si l'impost sobre la renda no ha d'ésser, ¿quin, doncs? Contestació categòrica: O l'inquilinat forsa progressiu i amb descomptes per a les families nombroses, o l'impost de cèdules reformat segons projecte de Llei de 2 de juliol de 1910. I, ¿entre aquests dos?

Deixem apart la resposta vulgar: «Cap!!!». Aqui, no fem bullanguería, aqui no anem a caçar vots; aquí estudiem seriosament els greus problemes del pervindre de nostres Hisendes locals. Ens trobem en front de les següents indestructibles conclusions: 1.ª *El dèficit dels Pressupostos a base de consums, el dels Ajuntaments que ja els han suprimit, el dels que els suprimeixen a mida que s'esfumi la vitalitat dels consums i el d'uns i altres quan vulguin arribar a xifres de despeses corresponents a un nivell de vida superior,* SOLS POT ÉSSER COBERT PER UN IMPOST GENERAL, PERSONAL, DIRECTE. 2.ª *L'impost sobre la renda és tècnicament, econòmicament, socialment, administrativament i èticament inaplicable a l'Espanya de 1915.* 3.ª *L'impost sobre la renda sols pot ésser substituït per impostos generals sobre un o varis signes exteriors de la riquesa.* 4.ª *Tant per tant val més desenrotllar i millorar impostos ja més o menys coneguts i arrelats que no pas lluitar per a implantar-ne de nous.* Dir, sense destruir — com no es pot — la força llògica d'aquestes quatre conclusions, que no es vol ni cèdules ni inquilinat» és exactament igual a dir «que es renuncía per sempre a la solució del problema de les Hisendes locals».

Subsisteix, doncs, la pregunta: «Entre les cèdules i l'inquilinat,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

¿quin dels dos?» Quan més hi penso, més difícil veig l'elecció. I aquesta serà difícil mentre continúi la desorientació del poble i dels seus directors en materia de política tributaria. Tres fets vos han de demostrar aquesta desorientació: *a*) L'error inicial de què parteixen tots els crítics de l'inquilinat; *b*) La tranquilitat amb que la gent tolera la coexistencia de l'inqulinat i de les cédules; i *c*) La passivitat general en front d'una tarifa tan fondament injusta com la de les cèdules.

Mai he sigut amic de fer apologíes i menys apologíes d'un impost. Bondat i maldat són en aquests quefers conceptes molt relatius, i tant, tacades d'exageració estàn certes lloances ditiràmbiques, com les condemnacions incondicionals. No pretenc, no pretenim posar l'impost d'inquilinat per sobre de cap altre. Sabem tots els seus defectes. Però d'ells deu parlar-se'n quan se'l compara amb impostos millors, no quan es tracta de posar-lo en lloc d'altres, reconegudament pitjors. La política tributaria no pot fer salts. ¿Què'n treiem, doncs, d'afirmar que l'impost d'inquilinat té defectes greus, que no té, per exemple, l'impost sobre la renda, si tots sabem que la nostra administració és inepte per a implantar-lo? Menyspreant el bo per mirar massa el millor, ens exposarem sempre a quedar-nos amb el pitjor. ¡Què és el que està succeint en moltes ciutats! ¿Per què, en lloc de censures, que són innecessaries per evidents, no mirem de perfeccionar l'impost d'inquilinat, augmentant sa progressió introduint-hi les rebaixes en favor de families nombroses?

Perdem en crítica inútil un temps preciós, que bona falta ens fa per a compendre i anatematitzar grosses injusticies del règim actual. Res vull dir-vos de l'absurde de la coexistencia de dos impostos que, amb criteris diferents, en cert punt contradictoris, s'apoien sobre la mateixa base, el lloguer (cèdules i inquilinat). Es comprèn que ningú protesti contra aquest fet, quan tant lleugeres són les crítiques que ha sofert la tarifa de l'impost de cèdules, especialment la tarifa de lloguers. Tretes molt poques excepcions, ningú més que el Ministeri d'Hisenda en el preàmbul del Projecte de Llei de 2 de juliol de 1910 i la Comissió extraparlamentaria per a l'estudi de la transformació de l'Impost de Consums, ha explicat amb tota claretat la injusticia que representa l'actual tarifa de cèdules. El meu càrrec em porta sovint a veure el que jo nomenoo les miseries de les sisenes, setenes i vuitenes. Amb la Llei a la mà jo haig d'exigir 23'40 pessetes de cèdula a una viuda que no té per menjar, i ho haig de fer poc després d'haver-me despedit d'un amic que, amb la Llei

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

a la mà, paga 5'85 o 1'10 pessetes i viu amb esplendidesa. — (1) ¿A qui convé això? Ja ho he dit abans: la por dels pocs que, implantada una reforma, tindríen que pagar més, ofega els plors de molts que avui paguen massa.

(1) Per a que el llegidor es faci càrrec de la notable diferencia existent entre l'actual impost de cèdules i l'impost d'inquilinat, dono a continuació un estat comparatiu del que correspòn pagar, per un i altre concepte, a les varies categoríes de lloguers:

Un lloguer anyal de pessetes	per cédules segons tarifa vigent	paga o pagaría per inquilinat, segons projecte de l'Ajuntament de Barcelona per a 1914.	o sigui lloguer Cèdules per 100	per 100 de l'inquilitat per 100
		Pessetes al any		
100	1,10	—	1,10	—
350	11,70	—	3,34	—
600	23,40	10,20	3,90	1,70
1,100	35,10	33	3,40	3
1,600	46,80	72	2,92	4,50
2,100	58,50	136,50	2,78	6,50
2,600	58,50	210,60	2,25	8,10
3,100	117,50	288,30	3,79	9,30
3,600	117,50	392,40	3,26	10,90
4,100	175,50	479,70	4,28	11,70
4,600	175,50	588,80	3,81	12,80
5,100	234	683,40	4,58	13,40
5,600	234	755,20	4,17	14,20
6,100	234	884,50	3,83	14,50
6,600	234	976,80	3,54	14,80
7,100	234	1.057,90	3,29	14,90
7,600	234	1.140	3,07	15
8,100	468	1.215	5,77	15
8,600	468	1.290	5,44	15
9,100	468	1.365	5,14	15
9,600	468	1.440	4,87	15
10,100	468	1.515	4,63	15
10,600	468	1.590	4,41	15
11,100	468	1.665	4,21	15
11,600	468	1.740	4,04	15
12,100	468	1.815	3 86	15
12,600	468	1.890	3,71	15

En resum, els lloguers petits queden en l'impost d'inquilint o lliures de càrrega o alleugerits en relació amb les cèdules. Pel contrari, els lloguers alts, corresponents a rendes altes, tant graven un lloguer de 8,001 pessetes, com el lloguer més gran que existeixi. ¿A qui convé la continuació de l'estat atual?

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

La solució s'ha de buscar, apart d'una correcció de certs detalls de l'inquilinat, en una radical modificació de l'impost de cèdules. En linies generals, res tenim que objectar a l'articlat de l'esmentat projecte de Llei de 2 de juliol de 1910. La cèdula perd cada dia part del seu valor com a document acreditatiu de la personalitat i esdevé un impost més. Però, ¿els nostres ciutadans i la nostra administració tenen l'esperit de civisme i la organització necessaria per a substituir l'element coactiu representat per la necessitat de presentar la cèdula en molts actes de la vida? Per a no dir que no, deixem la qüestió enlaire. Sols així podrem estar segurs de que una reforma de l'impost, a l'ensems que a la justicia servirà a les creixents necessitats del Pressupost.

El Municipis i la contribució urbana

Al parlar-se de la contribució urbana, ja s'ha dit que no convé concedir gran altura als recàrrecs provincials (o en son cas de la Mancomunitat) per a deixar en llibertat els Municipis que vulguin estendre i aprofitar aquesta basa d'imposició. L'urbana és més fàcil de reformar que la rústega i no són precisos organismes gaire complicats per a transformar l'actual base, molt imperfecta, en altres més adequades a la natura econòmica especial de les terres urbanes, instituint el valor de la terra, sol o sumat al de l'edificació, com a base d'amidament de l'impost. Ni tan sols resultaría difícil fer de l'augment de valor, producte del creixement de la població i de la riquesa de les urbs, un dels factors determinats de la quota tributaria. Així quedaría també resolt el problema de la contribució sobre els solars, que tan difícil està fent la resistencia dels interessats.

No creieu que el problema de la contribució urbana interessi solament a les grans ciutats. Ben administrada, pot ésser ja una font d'ingressos respetable per als Municipis mitjans. He dit «ben administrada», i fa molta falta que es faci així. Jo no coneixía alprincipi més que valoracions de Barcelona, dades del Registre fiscal d'edificis corresponents a Barcelona; però poc a poc he anat coneixent casos dels pobles de fòra, i les valoracions són molt més baixes que a Barcelona..... on en part són ja molt baixes. ¡¡Es veu que els propietaris, per a conpensar la molt feixuga càrrega del repartiment veïnal, sistema Reials ordres 1.r de desembre de 1913 i 17 de setembre de 1914, han procurat reduir a un mínim els impostos de l'Estat!!..... Feliços ells, que poden!!!!! Jo no faig d'inquisidor ni de delator. Al contrari. Reconec que, si es reformés la base de l'impost sobre els edificis, es podría i es deuría rebaixar la ta-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

rifa. Però podeu estar ben segurs: tot i rebaixant la tarifa, augmentaría la recaptació, sobretot si es prescindís de procediments antiquats que són, potser, molt bons i indispensables pera la contribució rústega, però que resulten anacrònics per a la urbana. I això és allò que nosaltres demanem en primer terme.

Recordeu que al fixar les facultats de les Diputacions o Mancomunitats per a imposar recàrrecs, reduim a un mínim la facultat d'imposar recàrrecs sobre la urbana. Els Municipis tenen, segons el nostre projecte, un marge important per assajar modernes formes d'imposició, la qual cosa convé, no sols a les grans ciutats, sinó als pobles mitjans. M'atreviré a dir-vos que potser els convé més. Perquè molts grans Municipis ja han fet tard; quants problemes socials, per exemple, el de l'habitació popular i problemes d'urbanització ens hauríem estalviat si els principis de la Hisenda socialista moderna haguessin orientat l'actuació dels qui governaven i administraven nostres ciutats quan aquestes començaren a pendre volada!!! No s'hauríen fet tantes fortunes a costes dels pobres, i els augments de valor i de renda hauríen pagat la ciutat nova, mentre que ara paguem una ciutat raquítica amb títols del Deute i els interessos d'aquest Deute..... amb l'impost de consums..... o amb títols d'un Deute nou!!!

Tornem al tema. Ha de desaparèixer l'actual «producte líquid fixat o estimat periòdicament» dels edificis com a base de la contribució urbana, i ha d'ésser substituït per bases més adequades a l'especial naturalesa econòmica de les terres. La base no pot ésser igual arreu. Al contrari: un procediment de fixació de la urbana en un poble petit no serveix per a una gran ciutat; la base perfectament aplicable a pobles morts, d'evolució econòmica estancada no serveix per a pobles en ràpida creixença; pobles que disposen de molta terra edificable al voltant requereixen un altre tracte que els obligats per circumstancies topogràfiques a compensar amb intensitat d'edificació la manca de terres; pobles predominantment agricultors tenen altres lleis per al moviment dels valors de les terres que els emporis de la industria i del comerç i que els que es queden reduïts a ésser Municipis d'Habitació. Aquesta immensa varietat ja demostra per ella sola com resulta injusta l'actual contribució urbana aplicada uniformement a tota Espanya. Però demostra més. Demostra que la millora s'ha de cercar no en un senzill canvi de criteri (el tan preuat impost sobre el valor en venda, aplicat a tots els Municipis, no sería pitjor que el règim actual, però no corregiría tots els defectes d'aquest i establiría en certs llocs importants injusticies

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

relatives) sinó en la llibertat que es concedeix als Ajuntaments per a triar la base d'imposició segons la naturalesa del Municipi.

Una recomanació fem: Que es tingui en compte el valor de la terra al fixar l'impost. Es un fet reconegut que el producte, el rendiment efectiu d'una terra, sobretot de les terres urbanes, no és l'únic element determinatiu de llur valor en venda, és a dir, d'aquella quantitat que en circumstancies normals del mercat i prescindint de factors d'ordre personal i subjectiu, qualsevol comprador està disposat a pagar per un troç de terra. En altres paraules, el rendiment representa, segons els casos, un tant per cent diferent del valor en venda. Per moltes raons (que us indicaré brevíssimament) aquest tant per cent arriba al màxim en les cases per als pobres i essent ja bastant més baix en les cases de lloguers molt alts, arriba al mínim en els solars. El propietari de cases per als pobres té, proporcion alment, més lloguers fallits i més despeses de reparacions que el propietari de cases bones; demés d'això no pot esperar amb tant fonament de causa com aquests augments importants dels lloguers deguts a enamorar-se del barri gent més rica, permetent pujar el lloguer mitjà. A causa d'això, la capitalització del producte per a obtenir el valor en venda es fa habitualment partint d'un tipus d'interès alt, molt més alt que l'aplicat a les cases bones.

En els barris bons, i a tot el terme municipal quan es tracta de solars, la terra dóna producte de dues maneres: per lloguers d'habitació o altres aprofitaments o permetent al propietari lucrar amb la diferencia entre el preu de compra i el preu de venda en la part no deguda a despeses fetes pel propietari. El lucre ès ràpid o lent, segur o insegur, segons els casos; a voltes pot el propietari tocar els beneficis de l'augment abans de la venda, en altres casos té d'esperar. Un impost sobre els productes no agafa, per tant, totes les formes de lucre. Y és més. Certs augments de rendiment són molt fàcils d'amagar a l'Administració durant anys i anys. Tot i organitzant un cos nombrosíssim, i caríssim de facultatius ben pagats, no han pogut les ciutats que ho han intentat seguir al dia els augments de rendiments de les cases. En canvi, l'apreciació dels augments de valor en venda és molt més senzilla, perquè prescindeix de factors individuals i s'apoia en fets d'ordre social, com són les ofertes públiques, les vendes efectuades, etc., etc. Un arquitecte i un auxiliar delineant poden administrar així la contribució urbana de tot Barcelona i encara els sobrarà molt temps. Es clar que del procediment se'n ressentirà forçosament l'exactitut dels resultats; peró, en

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

un impost que no vol ni deu apreciar els valors personals d'afecció, la cosa no té importancia.

Al preocupar-se cada Ajuntament de trobar la forma d'apreciar el valor en venda i els augments de valor en renda en relació amb el producte, trobarà automàticament solució al difícil problema de l'impost de solars. Mentre perduri l'actual contribució urbana no cal pensar més que en solucions interines. La millor prova la tenim en el fracàs del ben orientat intent del Reial decret de 5 de gener de 1911, dictat per a posar en pràctica la Llei de 29 de desembre de 1910. En la regla 4.ª de l'art. 9 d'aquell Reial decret, es disposava que «por producto íntegro de los solares sin edificar, cualquiera que sea su situación, se entenderá la vigésima parte de su valor en venta, salvos los casos contrarios en que constase de modo indubitable una renta superior a aquella cifra...» Quedava consagrat el principi del valor en venda com a base d'imposició dels solars; quedava com a merament supletoria aquella base de la «terra de millor classe». Doncs bé, un més i mig més tard, en 18 de febrer de 1911, un Reial decret disposa que... «queda en suspenso la aplicación de la regla 4.ª del art. 9 del Real decreto de 5 de enero próximo pasado». Sense comentari... La llei de substitució de consums (12 de juny de 1911) tornà a insistir en el meteix propòsit com a prova de l'esperit francament liberal que inspirava la política financiera d'En Canalejas i donà als Municipis la facultat de crear un impost de solars. Coincidint aquest impost de base moderna amb la contribució territorial de base antiquada, pot resultar, però, que pagui més un solar que una casa de quatre pisos del costat. I això no sería just! No hi ha, doncs, més remei que transformar la contribució urbana, encarregant-ho al qui millor pot apreciar i tenir en compte les diversitats locals, els Municipis.

Cessió de petits impostos de l'Estat

Essent la simplificació un dels ideals més immediats i més recomanables de la reforma total de laHisenda pública espanyola, podría començar-se, sense gran perjudici, renunciant l'Estat a qualques impostos, com el que grava el consum de l'enllumenatge, a favor dels Municipis; per a fer-ho, hauría abans de reduir bastant la gravosa tarifa actual i transformar la base, no calculant-se la quota sobre el preu, sinó sobre l'utilitat de consum, com s'havía ja projectat. De l'impost del timbre haurían de desglossar-se'n almenys l'impost sobre els espectacles i sobre tota mena d'anuncis. La perdua d'aquests impostos pot ésser ben soportada per l'Estat, ja que no afecten més que als Municipis grans i mitjans, precisament els que més necessitats estàn d'un immediat auxili.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

El nostre criteri respecte de la Delimitació de les Hisendes ha quedat ja explicat. No ens en prometem gaires aventatges en el fonament. Però hi ha certs canvis de detall que podríen redundar en benefici de tots. Per exemple, l'impost que grava el consum de gas, electricitat i carbur de calç per a l'enllumenatge és avui mal administrat per l'Estat i té una tarifa que en ciutats i pobles on l'electricitat i el gas són cars resulta gravosíssima. Es podría donar als Municipis l'administració, investigació i el producte íntegre de l'impost amb la facultat d'intervenció en la Comptabilitat de les Empreses. Això es presta a abusos molt greus, qui ho dubta? Però, per altra part, en la facultat de manejar l'impost tindríen els Ajuntaments una arma preciosa per a pactar amb les Em preses sobre el preu i altres condicions, dels serveis públics d'enllumenatge. També podríen substituir la base actual (tant per cent del preu) per una de més equitativa (tant per unitat consumida) o per una base mixta. Avui resulta que un ciutadà veí d'un Municipi on es paga el kilowat hora a 0'60 pessetes, paga per unitat consumida tres vegades més que el veí d'un Municipi on es paga a 0'20. De la mateixa manera creiem necessari el desglosament dels impostos sobre els espectacles i sobre els anuncis de la Llei del Timbre com a Impost de l'Estat. Apel·lo a la vostra experiencia. Tots reconeixereu, si mediteu un xic, per bé que ho vulguin fer els funcionaris de la Delegació d'Hisenda i altres encarregats d'auxiliar-los, que no poden administrar bé ni l'un ni l'altre. Tant en el d'espectacles com en el d'anuncis hi ha avui deficiencies enormes en la recaptació. Potser si es fusionés l'impost d'espectacles amb el de Cassinos i Cercles de Recreació podría també de retop arribarse a la tan difícil normalització d'aquest impost. En canvi d'aquestes cessions podría l'Estat quedar-se amb l'integritat de l'impost de Carruatges de Luxe. Perquè els impostos sobre la circulació no constitueixin un obstacle considerable per al tràfec convé que els administri una entitat que domini tot el territori. Així s'estalviaràn les molesties que els Municipis han d'ocasionar avui als amos de carruatges, sobretot als automobilistes per a defensar els drets de llurs respectius eraris.

D) Ingressos comuns a Mancomunitat, Diputacions i Ajuntaments

La retribució de prestacions especials

Les reformes explicades de la imposició directa personal no poden bastar de cap manera a satisfer les necessitats dels presupostos de les ciutats mitjanes i menys encara de les grans, sobretot tenint en compte que els consums estàn condemnats,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

a la curta o a la llarga, a desaparèixer. Cal implantar de seguida mitjans auxiliars d'ingressos que permetin eixugar els dèficits actuals i prevenir els futurs quan els Municipis vulguin entrar en una vida més intensa.

En primer terme s'ha de donar més amplitut al principi de la retribució directa, o sigui, dels drets i taxes, per a la qual cosa podría aprofitar-se el projecte de llei d'exaccions municipals de 7 de novembre de 1910, en el qual s'enumerava tots els serveis que beneficíen especialment determinats ciutadans i que poden ésser objecte d'arbitri sespecials. Això és tant més important en els nostres Municipis, quant la impossibilitat de basar la imposició municipal en els impostos sobre el producte exigeix que un altre membre del sistema (en el nostre cas els drets i taxes) compleixi la funció de pregravar les rendes procedents de la terra i de la industria, que són les més directament beneficiades per l'activitat general del Municipi. Complement imprescindible d'un bon règim de drets i taxes haurà de ser la instauració de la contribució de millores que convindría aplicar amb caràcter obligatori, perquè, donada la fluixedat de les nostres administracions i la força dels interessos particulars, és de témer que molts Municipis no fessin ús d'una facultat que se'ls concedís en aquest sentit, malgrat ésser la contribució de millores, condició indispensable perquè els Municipis puguin posar a l'altura deguda els serveis d'urbanització i vitalitat.

Es tard i no puc donar a les explicacions sobre aquest assumpte l'amplitut necessaria. Em conformo recordant que afecta principalment als grans Municipis, dels quals no hi ha tanta precisió de parlar aquí. No més us haig de cridar l'atenció sobre quatre punts de vista: 1.r Diferencia entre la generalitat dels drets i taxes i la contribució de millores; 2.n Naturalesa secundaria dels drets i taxes; 3.r Conveniencia de reduir-les a un mínim; i 4.t Dificultats amb què es topa per a fer-ho.

La posició de la Ciencia i de la Vida enfront de tots aquests problemes ha sofert els darrers anys una important transformació. Per molt antics que siguin els antecedents dels drets i taxes com a retribució especial de serveis prestats per les Corporacions públiques en benefici directe d'un ciutadà o grup de ciutadans, el fet és que fins molt entrat el segle XIX no fou acceptat en la Ciencia de l'Hisenda el principi de la «retribució especial», com a complement indispensable del principi general de la imposició segons la capacitat econòmica, principi que era llevors i és ara base de la justicia tributaria. I fou també molt difícil traduïr en mides positives de política aquest reconeixement científic. La resistencia dels interessats fou sempre molt grossa: Eren pocs i podíen organitzar-se; teníen per perdre i podíen sacrificar una part del que se'ls demanava per a defensar el restant. Cada arbitri, apoiat en la retribució d'un servei especial, ha suscitat violentíssimes discussions. Podría par-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

lar-vos de la lluita de l'Ajuntament de Barcelona amb els propietaris per a l'arbitri de conservació de clavegueres o amb els industrials per a l'arbitri d'inspecció de motors; podría parlar-vos de les molesties inútils, del temps inútil, de les energíes inútils esmersades en la recaptació de la infinita serie d'arbitris de via pública que omplen pàgines senceres del Pressupost per a honra i gloria d'arbitristes i vergonya dels veritables financiers.

El fet és que, abans de terminar el procés de reducció d'aquestes resistencies, la Ciencia ha anat canviant de criteri. Per molt interessant que sigui el paper del Municipi, de les Diputacions i de la Mancomunitat com a associació local dels interessos econòmics dels ciutadans, no s'atura avui aquí llur escomesa. Salvant les naturals diferencies, podem dir que avui, després d'haver absorbit les Corporacions públiques (Estat, Provincies, Municipis), una quantitat molt gran d'activitats jugades abans pels particulars, han establert — més o menys harmònicament (en nostre país amb lamentable desharmonía) — un doble procés de divisió del treball i de cooperació. Ni l'administració de l'Exèrcit i de la Justicia (funcions fonamentals de l'Estat), pot ésser perfecta sense una col·laboració dels Municipis i Diputacions en uns casos, dels Municipis sols en altres; ni l'Administració dels Impostos pot assolir una organització satisfactoria sinó s'apoia en la sincera i intel·ligent cooperació dels Cossos locals. ¿I el Foment de la Cultura, de la salut pública, de les Obres públiques, de la Prosperitat material, no pressuposa l'acció combinada de tota la màquina político-administrativa que no funciona bé sinó estàn en bon ordre totes les parts, tots els engranatges, totes les transmissions? Es natural que a aquesta unificació del caràcter de les Corporacions públiques correspongui una unificació del caràcter dels respectius sistemes d'ingressos. Unificar no vol dir aquí altra cosa que fer ressortir l'interès general dels ciutadans per sobre dels particulars de qualsevulga classe o grup. En conseqüencia, les entrades de les Corporacions públiques s'han de reglamentar segons el principi general de la Justicia tributaria que es podría formular així: «Pocs *impostos, però* GROSSOS, *repartits entre els ciutadans segons llur capacitat econòmica efectiva i entre les diverses corporacions de Dret públic segons llur aptitut per a realitzar les distintes funcions*». Quan això sigui un fet perdrà gran part del seu fonament la nostra petició referent a poder els Ajuntaments i Diputacions, en virtut de textos legals clars, precisos i redactats amb esperit liberal (tot al contrari de l'article 137 de nostra Llei Municipal), imposar una càrrega diferencial sobre els especialment beneficiats per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

l'actuació del Municipi o de la Diputació. Mentre subsisteixi un sistema d'impostos injust com el vigent ni ho ha més remei que reclamar amb energía l'aplicació del principi dels Drets i taxes en una forma amplia com es preveia, per exemple, en el ja citat projecte d'exaccions municipals de 7 de novembre de 1910.

Una sola excepció. La contribució de millores té de subsistir sempre i en nostre cas s'ha d'implantar amb molta urgencia. Sento molt que l'hora avançada no hem permeti entrar un xic a estudiar els problemes moderns del Dret de propietat en relació amb certs augments de valor de les terres urbanes deguts directament a obres pagades amb cabals dels Pressupostos municipals. Tot i deixant apart la raó que puguin tenir els partidaris de la socialització de la terra (sería perillós iniciar una controversia que no podríem desenrotllar), tot i deixant apart la raó que puguin tenir els qui (Henry Georgisme) volen socialitzar almenys la renda diferencial de la terra, devem acceptar com a realitats històriques indiscutibles les limitacions constants a què s'ha anat sotmetent el primitiu *jus utendi et abutendi* dels propietaris fins al punt que poc allunyats estem del moment en què la suma de les limitacions constitueixi el veritable Dret de propietat i l'avui propietari no sigui més que un administrador. Fins imposades per l'Estat en benefici de la comunitat, d'aquest punt de vista la contribució de millores és una limitació més, justificada com poques. La combinació del fet económico-social del creixement de les ciutats amb el fet jurídic de la llibertat absoluta de contractació sobre les terres posa en mans dels propietaris en forma de renda diferencial les quantitats que els ciutadans donen per a poder ocupar, amb preferencia a altres, determinades terres o cases. Totes les obres municipals d'urbanització donen, aplicades dins d'aquest règim econòmico-jurídic, al propietari en major o menor grau la possibilitat d'augmentar la seva renda diferencial, és a dir, la possibilitat d'obligar tots els ciutadans a destinar una part proporcionalment més grossa, de les seves entrades a les despeses per ocupació d'edificis. Es precís que la comunitat absorbeixi per endavant aquesta renda diferencial per medi de la contribució de millores.

Donat el caràcter del nostre país volem que els Municipis tinguin la obligació de cobrar-la. Ho volem perquè considerem que aquest és l'únic medi de fer una urbanització moderna de nostres Municipis. Pot agrupar-se els Municipis moderns en dues categoríes: els qui tenen contribució de millores i els qui no la tenen. Els primers són els ben organitzats, els segons són aquells en els quals l'urbanització va vint o trenta

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

anys endarrera de l'edificació. L'estrany del cas és que una bona urbanització és el millor instrument de l'egoïsme dels propietaris i que, malgrat això, aquests s'oposin a la contribució de millores que la fa possible. Succeeix que els propietaris són egoïstes i també curts de vista, per la qual cosa tenen una concepció molt migrada del propi egoïsme. I com que, a més d'ésser egoïstes i curts de vista, tenen molta influencia en nostres Corporacions municipals, hi ha el greu perill que aquestes no apliquin, o ho facin en forma ridícula, la contribució de millores, retrassant així indefinidament l'urbanització. Per aquestes raons la demanem amb caràcter obligatori sempre que es produeixin millores apreciables en favor dels propietaris pagades amb diners de tots els ciutadans.

Absorció d'empreses que exploten serveis públics o part de llurs rendes

Els serveis municipalitzables, és a dir, aquells serveis públics el coeficient d'explotació dels quals no depèn tan sols dels esforços i sacrificis de l'empressari, sinó també, i principalment, de la intensitat de la vida ciutadana, i que donen, per tant, als empressaris una renda diferencial comparable a la dels propietaris de terres urbanes, han de contribuir amb sumes molt més grosses de les actualment acostumades, a les càrregues dels pressupostos municipals. La municipalització de serveis no és segurament a l'Espanya d'avui la millor forma possible d'assolir-ho, perquè depèn de moltes condicions d'aptitut tècnica i administrativa que no acostumen a reunir els nostres Municipis. En els casos en què per aquestes raons d'oportunitat no sigui recomanable la municipalització directa, s'ha de procurar una autorització legislativa per a sotmetre les empreses afectades a una imposició especial que es basi en el producte nèt o en el producte brut, o gir de les respectives empreses, anàlega a la que s'aplica en alguns països en els grans basars per a diferenciar-los del petit comerç a la menuda. Aquesta reforma legislativa, si bé de moment és petita, ha d'anar acompanyada imprescindiblement de disposicions semblants a les proposades en la primera disposició transitoria del ja citat projecte d'exaccions municipals, relativa a la supressió, amb la deguda indemnització, quan això sigui necessari, de les exencions d'arbitris concedides per molts Municipis a les empreses subministradores de llum, aigua, etc., i que no constitueixen de cap manera una pàgina gaire honrosa en la historia dels nostres Municipis, que no saben avui com deslliurar-se d'aquesta càrrega que els resulta cada dia més feixuga.

Vet-aquí un altre tema respecte del qual quasi bé valdría més no parlar-ne que parlar-ne poc. Una observació vull fer, però, abans que tot: el problema de la municipalització de serveis no afecta sols als grans Municipis, sinó també als mitjans i als petits. No sé si atrevir-me a dir

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

que potser els afecta amb molta més urgencia. M'explicaré: els grans Municipis, si volen (en el recte voler està el nus del problema), poden fer valer llur força econòmica enfront de les grans empreses; els altres Municipis, encara que vulguin, són econòmicament febles pel petit consum que representen. I hi ha una altra raó: En les grans ciutats els serveis són atesos encara que les Corporacions públiques no se'n cuidin, perquè la intensitat i la concentració del consum acostumen a assegurar un coeficient d'explotació favorable que és per ell sol prou alicient per a l'esperit particular d'empresa. En els altres Municipis manca generalment aquella intensitat i concentració del consum, la base econòmica i tècnica del coeficient d'explotació és completament diferent, i succeeix sovint que o se'n cuiden les Corporacions públiques dels serveis o no se'n cuida ningú. Es, doncs, més urgent trobar una solució econòmica, jurídica i administrativa del problema d'aquesta feblesa que no pas del problema de les grans ciutats. Es clar també que a la major urgencia hi correspòn una major dificultat que, pel que es refereix als petits Municipis, no pot ésser ben resolta si no es compleixen dues condicions fonamentals: cooperació de les Diputacions i la Mancomunitat i aplicació de formes mixtes d'empresa que assegurin als Municipis petits la cooperació de l'experiencia dels tècnics privats. Serveis d'electricitat per a llum i força (agricultura, industria, comunicacions), serveis d'aigua, caixes d'estalvi, de préstec, d'assegurances rurals, cooperatives agrícoles de tota mena, etc., etc., necessiten una ampla esfera d'acció.

Les Mancomunitats de Municipis per elles soles no poden sempre resoldre tots els problemes plantejats amb motiu de qualsevol servei d'importancia. Aquesta incapacitat ha fet que a Alemania sorgís en els darrers anys una forma anomenada d'«empresa mixta» en la qual, a base de formar una societat per accions, part de les quals queda en mans de les fàbriques, instituts o empreses particulars, repartint-se les altres entre els Municipis interessats, s'ha provat el procediment d'agermanar els aventatges de l'empresa privada i de l'empresa pública. Haig d'advertir que això s'ha fet sense que cap llei ho recomanés, autoritzés o facilités, i valent-se tan sols de les normes jurídiques de la legislació comercial. La mateixa cosa podría fer-se a Espanya. Figureu-vos, per exemple, què hauría succeït si la Mancomunitat Catalana hagués estat establerta deu o quinze anys abans i s'hagués encarregat de la direcció suprema de l'explotació dels salts d'aigua de la regió pirenenca. Amb la cooperació de les grans empreses constructores de material elèctric i dels Municipis de tot Catalunya s'hauría dotat d'elec-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

tricitat molt barata per a llum, i sobretot per a força, a tots els pobles i poblets, s'hauría creat un sistema de comunicacions ràpides i s'hauría fet possible la instal·lació de noves industries en diverses encontrades avui encara purament agrícoles.

Deixem-nos, però, de somnis. Es comet generalment, al tractar de municipalització, un pecat d'exageració per excés o per defecte. Ambdúes exageracions són pernicioses. Ni la municipalització és aplicable arreu, ni constitueix el mitjà de regenerar les Hisendes locals, ni, per altra part, s'ha de rebutjar a priori la idea pel sol fet d'ésser els espanyols, individualment i reunits en Corporacions populars, prescindint de molt rares excepcions, ineptes per a portar seriosament i feliçment a terme una empresa municipalitzada. Contra aquesta costum de no fixar-se més que en els extrems dels problemes protestem nosaltres recordant que en materia de socialització d'empreses i serveis cal distingir rigurosament entre una qüestió de principi i una qüestió d'oportunitat. La qüestió de principi consisteix en això que, apart de la necessitat política o administrativa que certs serveis estiguin directament vigilats per les Corporacions públiques, hi ha una serie de serveis que per la naturalesa tècnica i econòmica de llurs necessaries formes d'explotació tenen coeficients d'explotació que no pugen i baixen solament en mèrits de progressos tècnics o d'organització, sinó en mèrits del fet social de la concentració del consum i de la riquesa que dóna lloc a una reducció automàtica de les despeses generals. La qüestió d'oportunitat consisteix en això que, suposant la prestació d'un servei i, més encara, la direcció d'una empresa un mínim de condicions relatives a l'aptitut tècnica, al nivell ètic, a la cultura, a les facultats d'organització i a la disciplina del personal, si aquestes condicions no les reuneix una Corporació pública, l'augment de les despeses generals i la disminució dels productes poden arribar a ésser tan grossos que contrarrestin tots els altres aventatges de l'empresa pública. Però, com que l'esencial és que la renda diferencial, o sigui aquella part de millora de coeficient d'explotació no deguda a l'esforç de l'empressari, ingressi no en les butxaques de l'industrial, sinó en les caixes comunals, i és cosa sabuda que per a cobrar una renda de qualsevulga mena no cal dirigir l'explotació, sinó que n'hi ha prou amb ésser propietari, resulta evident que una resposta absolutament negativa de la qüestió d'oportunitat no exclou ni directament ni indirectament la possibilitat d'ésser el Municipi més inepte el propietari del servei o de l'empresa i els arrendi per a llur explotació, cobrant en forma d'arrendament o de canon la renda diferencial que li pertoca.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Mentre no es resolgui de ple per una llei el problema de la municipalització, hi ha una qüestió previa que pot i deu ésser resolta deseguida. La renda diferencial que els Municipis i altres Corporacions de Dret públic no puguin absorbir per mitjà de la municipalització té d'ésser sotmesa a un impost especial. I encara hi ha un problema més urgent: degut a causes que no puc aquí explicar, els Ajuntaments han fet amb les grans empreses contractes que molt sovint contenen una clàusula d'exempció més o menys general i perpetua de tota mena d'impostos i arbitris a canvi de contraprestacions que quasi mai tenen un valor equivalent. No parlem aquí del problema esfereïdor dels contractes dels Municipis espanyols amb les grans empreses que exploten serveis públics. Dia vindrà en què un historiador entès i independent en faci la negra relació. Tots tenim el deure de cooperar, en quan sia possible, a reparar els pecats dels predecessors. De moment hi ha un mitjà molt senzill: una revisió obligatoria de les clàusules d'exempcions d'arbitris tal com la proposava una de les disposicions adicionals del projecte de llei d'exaccions municipals. Però aquest mitjà tan senzill deu tenir algún greu inconvenient. Si no fos així no s'hauría produït el fet misteriós que l'esmentada disposició adicional ordenant la revisió de les clàusules d'exempció desaparegués del dictamen de la Comissió del Congrés. En aquest dictamen s'acaba, malauradament, la historia del projecte d'exaccions municipals. Es de desitjar que, quan revisqui, torni a aparèixer aquella clàusula tan necessaria.

L'impost de Drets Reals

L'impost dels Drets Reals sobre la transmissió dels béns immobles (excloses les successions) pot ésser cedit per l'Estat a les Corporacions locals, sense gran sacrifici per a sa Hisenda. Amb objecte de fer aquesta cessió més fàcil encara, es proposa que no afecti més que a 50 per 100 del producte, rebaixant l'Estat ses quotes a la meitat i permetent posar a les Diputacions un recàrrec de 100 per 100 sobre les que afectin a solars i a terres ja edificades. Aquesta cessió tindría dos aventatges principals: *a)* Establint la deguda relació entre els Registres de la Propietat, les Notaríes i les oficines administradores de l'Impost, no sols s'obtindría un augment considerable de recaptació, sinó que es vindría en coneixement de dades precioses per a orientar i portar a terme la reforma de la contribució territorial, sobretot pel que es refereix a terres destinades a l'agricultura; *b)* L'impost de Drets Reals sobre les transmissions de béns, cobrat en forma de quota proporcional, resulta gravós en molts casos i no pesa, per altra part, sobre els augments no guanyats que es liquiden en el moment de les transmissions. Potser sería ara massa aviat

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

per a substituir la quota proporcional per una de progressiva en les transmissions de terres destinades a l'agricultura, i convé deixar pendent aquest problema per a més endavant. No ofereix cap dubte, en canvi, la dita transformació pel que afecta les terres urbanes; ans al contrari, pot afirmar-se que la implantació obligatoria d'aquestes quotes progressives (mesurades segons la distancia entre transmissió i transmissió, i segons la quantía absoluta i relativa de l'augment de valor) contribuiría poderosament, en les nostres ciutats de tipus mitjà, a encarrilar l'urbanització i l'edificació abans que es presentessin els extraordinaris preus dels solars, propis de quasi totes les aglomeracions urbanes.

Després d'aquest primer assaig i tantost la quantía de les delegacions exigís majors compensacions per part de l'Estat, podría cedir aquest tota aquesta part de l'impost de Drets Reals. El restant afecta objectes tan diversos, tan difícils de localitzar les més de les vegades, que sería preferible que, fusionat amb l'impost del Timbre, continués formant part del pressupost de l'Estat. Si no bastés, com a compensació financiera, tot l'exposat aquí, convindría de moment no donar forma concreta a l'auxili de l'Estat afectant encara a aquest servei altres impostos que podríen molt bé resultar poc elàstics en greu perjudici de la Mancomunitat. Valdría més convenir una subvenció creixent en la mateixa progressió que les despeses, i deixar l'Estat en llibertat de pagar-la d'on volgués.

Amb el que diem en el text de les orientacions i el que he dit al principi al parlar de les Diputacions, ja us podeu fer càrrec del nostre pensament respecte d'aquest problema. L'impost de Drets Reals és per naturalesa un impost d'Estat. Però en la gran diversitat de materies a què es refereix n'hi ha una que pot fàcilment ésser-ne desglossada: em refereixo a l'impost sobre la transmissió d'immobles entre vius a títol onerós. Les Diputacions per ço que és rural i els Municipis per ço que és urbà, estàn en molt millors condicions que l'Estat per a una rigurosa administració i investigació d'aquest impost. A l'encarregar-se'n segons nostre projecte, convindría que, respectant les Diputacions per regla general el tipus proporcional, el convertissin els Municipis en una quota progressiva, és a dir, en l'anomenat impost sobre l'augment de valor dels terrenys no degut a la cooperació i als sacrificis dels propietaris interessats. Ja indiquem en les orientacions segons quins principis i segons quin criteri s'hauría de construir l'escala progressiva.

E) Qüestions d'ordre formal

Nivell ètico-cultural i progrés administrativo-financier

Totes les mides proposades són de caràcter concret i semblen realitzables en qualsevulga àmbient i sigui el que sigui el nivell de la política, en l'ample sentit

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

de la paraula. No es així i cal recordar-ho sempre, sobretot quan es va a empendre una reforma d'importancia. La conciencia ciutadana està poc desperta en els administradors i administrats; no s'estima i respecta el Poder com a orgue de cooperació social; se'l desitja pels profits personals que pot proporcionar i se'l menysprea pel que forçosament té d'entorpidor dels capritxos individuals. Dos moments essencials de la reforma financiera dels nostres Ajuntaments: aprofitament intensiu de les despeses i distribució justa dels impostos, seràn absolutament irrealitzables mentre no se substitueixi l'actual anarquisme pacífic de concepte i d'acció per un reconeixement de la societat com a màxima garantía del lliure desenrotllament de la personalitat. Es, doncs, molt arriscat empendre reformes parcials sense iniciar almenys la millora dels principals defectes de Constitució i funcionament de les nostres Corporacions locals.

Haig d'acabar, i, propiament, encara no he començat. Encara no m'he referit més que incidentalment al veritable problema de les Hisendes locals. I tinc que fer-ho. Prefereixo exposar-me a abusar de la vostra paciencia abans que merèixer l'acusació de no haver parlat de la part més important, que és, al mateix temps, la més delicada. Amb la mateixa energía, amb el mateix pregón convenciment que posàrem en la redacció de la darrera part de les nostres Orientacions, vull dir-vos aquí dues paraules sobre la íntima relació d'interdependencia existent entre el problema concret de les Hisendes locals i el problema general de la regeneració de la vida local, de tota la vida pública espanyola.

Si admetéssim lleis fatals de l'evolució de la societat, n'hauríem d'admetre una que es pot formular així: «Hi ha forçosament un paral·lelisme entre les diverses institucions socials. No hi pot haver diferencies substancials entre el nivell d'unes i altres ni tampoc entre el nivell de la Política i de l'Administració i el nivell moral promig dels ciutadans». En altres paraules: Les Hisendes locals van malament perquè no poden anar d'altra manera mentre la Política i l'Administració siguin el que són avui. La Política i l'Administració estàn com estàn perquè el nivell moral promig dels ciutadans no dóna per a més. Per tant, la reforma definitiva de les Hisendes locals depèn d'una millora espiritual dels ciutadans. Això s'ha dit moltes vegades i ha topat sempre amb la indiferencia o amb la rialla irònica dels més directament interessats. Jo no m'atreviría a parlar-vos-en si no tingués el ferm convenciment que la Historia ha de confirmar plenament el nostre punt de vista i, sobretot, si no veiés en mil petits detalls de la vida corrent la seva plena i eloqüent confirmació.

Voler que millori la situació financiera de les Corporación locals i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

voler que continúin tots els vicis i corrupteles que l'han portada al desequilibri crònic, és voler un impossible, és voler que millori una funció al mateix temps que s'empitjora l'orgue que la realitza, és voler que donin els camps fruit abundós quan l'egoïsme i la peresa els prenen o els redueixen els elements de producció. Aquests actes de voluntat demostren abans que tot inconciencia, i, algunes vegades, mala fè. Però el més trist és que aquests actes de voluntat són vergonyants i no donen lloc generalment a l'oposició ni a la contradicció; són hipòtesis de les quals es parteix sense molestar-se en defensar-les. Aquell qui les desfaci serà el veritable reformador de les Hisendes locals. No parlem aquí de la mala fè. Fixem-nos tan sols en el pecat volgut o inconscient de prescindir, al resoldre un problema, dels seus elements essencials. Are bé, l'element essencial de l'equilibri financier és l'harmònica coordinació de tots els interessos particulars amb l'interès general i l'aplicació d'aquest criteri harmònic a tots els actes polítics i administratius que decideixin sobre un ingrés o una despesa. I aquí hi ha els entrebancs. Torno a dir que no vull parlar de les funestes conseqüencies de la torpesa manifesta d'intenció per part dels ciutadans o per part dels governants o administradors. Puc prescindir-ne per moltes raons, entre altres perquè, encara que sembli mentida, no és la immoralitat franca i oberta la que més perjudicis ha causat i està causant a l'equilibri de les Hisendes locals i la que més destorbs posarà en el camí d'una reforma decisiva.

L'enemic més temible és un altre: és el que jo anomeno «tiranía del cas concret». M'explicaré. Molta gent que no és immoral o que no vol semblar-ho es presenta fent veure que respecta rigurosament els principis de bon govern i de bona administració i manifestant que desitja que tothom els respecti..... Però..... Vet-aquí l'enemic. «Deu aplicar-se a tothom per igual (única garantía de justicia) les regles de recaptació d'aquest arbitri. Però..... a l'amic X, feu-li una rebaixa». «Deu castigar-se amb severitat els funcionaris negligents o mal intencionats. Però..... al funcionari amic Y que ha faltat, perdoneu-lo». Exactament igual que si diguéssim «Al reedificar-se les cases d'aquest carrer tenen de recular. Però..... la reedificació de la casa de l'amic A la considerarem com a reparació insignificant», o bé «Les cases on hi hagi hagut verola hauràn d'ésser completament desinfectades. Però..... el pis de l'amic B ja se'l desinfectarà ell mateix, no el molestem». I així podríem continuar. Si hi hagués un procediment per a evaluar numèricament els perjudicis que aquesta tiranía pacífica del cas concret ha ocasionat i ocasiona a l'Hisenda, com els ha ocasionat i ocasiona a la urbanització, a la higiene i als altres ser-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

veis, arribaríem a xifres espantosament altes. Poseu el més perfecte sistema d'ingressos en mans d'aquell qui no pugui o no vulgui alliberar-se de la tiranía del cas concret i arribareu a un resultat financier tan desastrós com l'actual. I el més trist del cas és que aquests desfalliments de l'esperit del governant o de l'administrador, aquestes victories de l'interès privat es presenten generalment sota la capa d'un sentimentalisme humanitarista quan, en realitat, constitueixen una grossa injusticia contra la majoría dels ciutadans, un atac als més purs principis de la democracia.

Pensant en el problema de l'autonomía financiera de les nostres Corporacions locals, convé no oblidar que l'esfera d'acció de la tiranía del cas concret no està reduïda a l'aplicació administrativa d'un sistema d'ingressos ja establert. No. En període constituient de les Hisendes dóna també els seus fruits de perdició. Us haveu entretingut alguna vegada en estudiar el procés psico-sociològic d'una reforma tributaria en un Municipi? Contra els interessos amenaçats, més o menys ben organitzats, ¿qui s'encarrega de representar l'interès públic? Ningú, moltes vegades ningú. Tota la discussió, totes les gestions d'entre bastidors (que són les més importants) van encaminades a modificar la reglamentació de manera que un grup determinat pagui ben poc. Així surten sovint les regles de recaptació..... quan surten. Perquè el corrent és que no surtin; el corrent és que la transacció entre els representants dels interessos afectats per la creació d'un nou impost es faci a base de deixar-ho córrer, a base de deixar sense cobrir un troç de dèficit del Pressupost.

L'argument no sería complet si no parlés del paper important dels partits polítics en l'arrelament d'aquest dolent costum. Recordeu el succeït en altres països A Anglaterra es fa eleccions generals, es reforma la Cambra dels Lords, perquè un partit polític considera indispensable la creació d'impostos sobre la terra. A França, cauen governs per no voler acceptar el principi de l'impost general i progressiu sobre la renda que reclama la Cambra de Diputats i es fan unes eleccions a base d'aquest programa. A Alemania es fa també eleccions generals amb propostes positives de nous impostos com a primer punt del programa contradictori dels diversos partits. I a Espanya? I a Barcelona? Bandera comuna a tots els partits és la resistencia al pagament dels impostos, la resistencia als impostos nous. L'única diferencia entre uns i altres (parlo de tots i no puc, per tant, ofendre'n cap) és la intransigencia amb què exterioritzen la llur opinió, segons siguin al govern o a la oposició!!!

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Les facultats autoritaries de les Corporacions locals

La major part de les reformes aquí proposades necessiten una reforma de la llei municipal i potser també de la provincial. Una llei d'exaccions locals és el millor procediment per a sistematitzar una futura reforma i alliberar-la dels perills que per a ella representa la jurisprudencia confosa i contradictoria, generalment dictada amb esperit d'enemistat contra la Hisenda municipal, durant els anys d'aplicació de les actuals lleis provincial i municipal i la mateixa confusió orgànica de la la llei. A aquestes reformes d'ordre material hauría d'adjuntar-s'hi una reforma d'ordre formal que corregís la debilitat en què es troben els Ajuntaments davant els contribuents en el moment de la recaptació, i regulés els efectes que han de produir els recursos contra ingressos municipals, no disminuint les garantíes a favor del contribuent de bona fè, però donant més mitjans de defensa a les Corporacions públiques contra l'obstrucció feta al pagament dels arbitris pel procediment dels recursos de tramitació interminable.

Ço que hem dit aquí és conseqüencia de l'anterior. Quan els Ajuntaments i Diputacions siguin espiritualment forts, convé voltar-los de les necessaries garantíes jurídiques contra l'Estat i contra els ciutadans. Contra l'Estat, perquè no pot continuar la possibilitat de vulnerar un Ministre els principis sobre els quals es basa la política tributaria d'un Municipi, contra els ciutadans perquè aquests tenen avui en una Legislació poc clara mitjans sobrats per a fer frustrar les millors intencions dels administradors de la cosa pública. Per això demanem una reforma integral de la legislació vigent; per això creiem imprescindible ajuntar totes les disposicions de caràcter material i de caràcter formal relatives a Hisendes locals en un sol text legal. Assolir l'aprovació parlamentaria d'un projecte de tal mena exigeix, però, un esforç molt més gran que assolir l'aprovació de projectes parcials. Ja us he dit al principi que sols un molt fort corrent d'opinió pot donar-nos la força necessaria. I és en aquest doble sentit que us demanem la vostra cooperació: primer per a l'estudi, després per a convertir els resultats de nostre estudi en convenciment entusiasta de tot el poble.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RAPORT D'ALGUNES DE LES VISITES ALS PRINCIPALS SERVEIS MUNICIPALS

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CONFERENCIA DONADA EN EL LOCAL DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE CECS, SORT-MUTS I ANORMALS (Provença, 279), PEL DOCTOR TORRAS, INSPECTOR TÈCNIC DE LA DITA ESCOLA I DIRECTOR DE LA SECCIÓ D'ANORMALS, AMB MOTIU DE LA VISITA DELS INSCRITS A LA PRIMERA «SETMANA MUNICIPAL», EL DIA 6 DE JULIOL DE 1915

SENYORS:

Un deure de cortesía m'obliga a dirigir la més cordial salutació a la Comissió organitzadora d'aquesta *Setmana Municipal*, representacions oficials i a tots els assambleïstes que venen avui a honrar aquesta casa.

L'ensenyança de cecs, sort-muts i anormals abarca diversos punts de vista, i entre ells dos de principalíssims.

El primer és considerant aquesta ensenyança com a problema social; el segón té referencia al detall de la part tècnica d'aquesta ensenyança. D'aquest últim no us en parlaré, perquè segurament no té per a vosaltres gran interès. Jo crec que el que voldríeu saber és ço que es *fa veritablement en aquesta materia especial*, i no de la manera com es fa, puix es comprèn clarament que l'examen mèdic, amb tots els seus detalls de caràcter tècnic, classificació segons les anomalíes de cada noi, diferents graus pels quals ha de passar aquesta educació, maneres de portar-la a terme, etc., etc., són coses que podràn interessar principalment a tots aquells que es dediquen a la part professional d'aqueixa educació, però no a vosaltres, que moltes vegades deureu haver de resoldre aquest problema sota l'aspecte que correspòn a la vostra missió, o sia l'aspecte social.

Haureu observat que he dit que us convé conèixer ço que en aquesta materia especial *es fa veritablement*, i això ho haig d'explicar.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Els assenyalats amb la desgracia, són els sers més fácilment explotables per aquells que tenen mals sentiments, i sembla mentida! però puc afirmar amb l'autoritat que em dóna l'experiencia en aquestas coses, que es troben massa sovint per aqueixos mons de Deu falsos educadors, comerciants de sort-muts i d'anormals sense entranyes, que a canvi de crescudes mensualitats prometen solemnement allò que ells mateixos ja saben molt bé que no podràn complir, augmentant així les tristeses d'aquestes pobres families, que han tingut la dissort de caure entre les malles de la mala xarxa fabricada per enganyar-les, acabant després d'alguns anys, sense recursos i amb el seu fill o filla poc més o menys en el mateix estat d'atrassament que tenía abans de començar.

No podrà amagar-se a la vostra penetració que aquests perills acabats de referir no poden de cap menera trobar-se en una Institució com la nostra, perquè a més de la serietat i responsabilitat propies de tot organisme oficial com és aquest, l'ensenyança és completament gratuïta per a tots els que la necessiten.

Després d'aquesta digressió, passaré a ocupar-me de l'aspecte que us interessa més, o sia l'*aspecte social* de l'ensenyança dels cecs, sort-muts i anormals.

Encara que sien poques paraules, no puc passar endavant sense fervos un resum de la historia d'aquestes ensenyances.

La dels cecs és un fet precís i concret des de l'any 1785 en que un home, el gran Valentí, fill d'un modest teixidor de la Picardia, aconseguí presentar a Lluís XVI de França, 24 deixebles orbs que van admirar tothom pels notables exercicis que practicaren davant del Rei, durant els dies de son allotjament en el Palau de Versailles.

Ni tan sols és possible ressenyar els emocionants episodis de la bella vida d'aquest gran home, plena tota ella de bondat i sembrada de greus desenganys, perquè el temps és curt i us resten encara moltes coses a fer.

La base fonamental de l'ensenyança dels cecs, descoberta per Haüy, consisteix en haver aquest trobat els mitjans pràctics, d'impressionar el sentit tàctil valent-se del relleu; sobre aquesta base descansen tots els progressos que amb els anys i l'estudi s'han anat elaborant en aquesta branca de l'ensenyança especial.

Breu resum històric de l'ensanyança dels sort-muts. Un religiós espanyol, frare benedictí del Convent de Sant Salvador d'Onyà, Pere

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Ponce de León, anomenat el *Venerable* pels altres frares en atenció a la vida exemplaríssima que portava, va aconseguir, abans de l'any 1580, ensenyar de parlar, entre altres sort-muts, a En Pere Velasco, germà del Conestable de Castella, i a En Gaspar Gurrea, fill del Justicia major d'Aragó.

Per molt que s'hagi fet, no han pogut encara trobar-se els escrits que se suposa que deixà En Ponce de León, referents a la manera de què es valgué per ensenyar de parlar als sort-muts. Més tard, En Joàn Pau Bonet, coneixedor segurament dels procediments de Ponce de León, va obtenir excel·lents resultats en el mètode oral aplicat als sort-muts, publicant l'any 1620 son famós llibre titulat «Reducción de las letras y arte para enseñar a hablar a los sordo-mudos».

A França, un altre religiós anomenat Charles Michel Lespée i conegut en el món dels silenciosos per l'Abbé de l'Epée, dedicà una gran part de la seva vida a la obra de redenció dels sort-muts, i en 1776 va publicar el mètode que acabava d'inventar, en un llibre titulat «Instruction des sourds et muets par la voie des signes méthodiques».

Ponce de León i l'Abbé de l'Epée, són les dues figures de més relleu en la historia de l'ensenyança dels sort-muts, encara que els seus mètodes respectius són completament oposats, i han donat lloc a fortes discussions a França i a Alemania i a altres països. Avui dia, en gairebé totes les parts del món s'emplea el mètode oral, o sia el d'ensenyar als sort-muts a parlar i a entendre la paraula dels altres, cosa que, segons ma opinió, és justíssima, puix se'ls dignifica molt més que amb els signes, encara que sien metòdics.

Breu resum històric de l'ensenyança d'anormals. Un metge jove, de nacionalitat suissa, el Doctor Güggenbühl, va veure un dia de l'any1836, en el Cantó d'Uri, un pobret cretí de petita talla, agenollat davant d'una creu, tenint l'aspecte de resar un Pare Nostre; l'emoció que aquest senzill episodi va produir en l'ànima del Doctor Güggenbühl fou tan intensa, que des d'aquell instant va consagrar el jove metge el reste de sa vida a l'estudi dels mitjans per auxiliar i educar aquella mena de desgraciats, podent obrir ben tost una Escola a la vora d'Interlaken per l'educació d'anormals.

A França va ésser el famós metge especialista en les malaltíes de les orelles, Doctor Itard, qui, inspirat per la compassió que li va causar un noi de 14 anys, trobat en complet estat salvatge per haver

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

estat abandonat en les espesses boscuries de l'Aveyron, va començar a dirigir sa educació. Les idees d'Itard foren continuades per Edouard Seguin, qui les va fer progressar d'aital manera, que aconseguí ésser considerat aquest gran home, com el veritable creador del mètode Mèdic-Pedagògic per a l'educació dels anormals (1).

Estat actual d'questes ensenyances i llurs resultats pràctics. L'adaptació del cec, del sort-mut i de l'anormal a l'ambient social no és un fet igual a tots els països; l'Alemania, per exemple, ha procurat donar la importancia a una educació racional dels sentits, valent-se de mètodes i procediments minuciosos i detallats; Angleterra i Amèrica han donat molt valor al desenrotllament físic; França posa per davant de tot la cultura artística, i Espanya ha seguit amb cert retràs els avenços, tenint avui la obra escolar a regular nivell i la obra post-escolar encara quasi tota per fer.

No obstant, els resultats pràctics són precisos, no citaré gaires exemples puix són molt nombrosos i prou coneguts de tothom: Cecs que es guanyen la vida amb l'art musical i amb oficis apropiats, n'hi ha molts; sort-muts escultors, pintors, impressors, etc., abunden força (2).

Referent als anormals deficients és encara molt recient l'ensenyança; no obstant, ja tenim exemples sortits de nostra Escola que s'han posat a treballar i sabem que es guanyen la vida.

Les modernes estadístiques d'aquests individus són en incubació en nostre país; però fundant-me en dades antigües i en les modernes d'altres indrets, dedueixo que en els cecs s'acosta al 1 per mil, els sort-muts al 1 per dos mil, i en els anormals prop del 2 per mil.

La finalitat d'aquesta grandiosa obra social radica en el treball en ses diferents manifestacions, preparant i escollint el que sia aplicable a cada grup i a cada individu segons ses aptituts i sa organització físi-

(1) Durant la meva estada a París l'any 1912 amb motiu de celebrar-s'hi el Centenari de l'Abbé de l'Epée a la qual festa cultural vaig tenir l'honor de portar la representació de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona, la casualitat va fer que en una botiga de llibres vells vingués a parar entre les meves mans un llibre preciós que vaig comprar i guardo com una sagrada reliquia per quedar-ne avui poquíssims exemplars; és l'«Hygiène et Education des Idiots par Edouard Seguin, l'any 1843.

(2) Actualment haureu pogut admirar les obres magistrals de pintura de dos germans sort-muts, exposades al Saló Parés; són els famosos Zubiaurre amb els quals he tingut ocasió de parlar en idioma espanyol i en francès diverses vegades.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ca, mai en la mendicitat ni en la tristesa de l'Asil. L'orgull nostre i de les families que necessiten els auxilis d'aquesta ensenyança especial, consisteix en la llibertat que proporciona un treball digne i honrat.

No us vui cansar més; mercès a tots per vostra benèvola atenció.

HE DIT. (1)

(1) Acabada aquesta conferencia, els nombrosos assambleïstes foren acompanyats a visitar les diferents classes de les tres seccions de nostra Escola, podent admirar en cada una, la forma i els resultats de l'educació que allí es dona i finalment vaig fer l'explicació en la classe de primer grupu de nenes sort-mudes, davant d'un cas de Sordera Psíquica, que fins a l'edat de 13 anys havía passat com a sort-muda orgànica, demostrant que aquesta nena és ja en camí d'adquirir per l'oït el coneixement del llenguatge i podrà ésser retornada a la Societat en complet estat normal.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General
Diputació de Barcelona

EXTRACTE DE LA CONFERENCIA DONADA EN EL CENTRE DE DESINFECCIÓ DE GRACIA PEL DOCTOR DON LLUÍS COMENGE, DIRECTOR DE L'INSTITUT I LABORATORI D'HIGIENE URBANA DE BARCELONA

Després d'una cordial i respectuosa salutació a la concurrencia dels adscrits a la «Setmana Municipal», digué el senyor Comenge que, ja què en aquest món ningú es tria el lloc de la seva naixença i tothom s'expressa com pot, ell parlarà en castellà; puix no és cosa de bon ésser ni de bon semblant maltractar, per torpesa, la llengua severa i formosa en què manifestaren llur ingeni i saviesa metges il·lustres com En PereMata, En Robert i En Letamendi, entre altres glories de la Medecina catalana.

L'establiment que honoreu amb la vostra visita és un dels tres que té l'Excel·lentíssim Ajuntament d'aquesta capital per a atendre els serveis de profilaxi o d'higiene ciutadana encaminats a combatre malures infeccioses i gèrmens de contagi. Aquesta mena d'edificis i de treballs sanitaris daten, en llur forma sistemàtica actual, de 1891 ençà; són anteriors als seus similars de la península i d'altres nacions. Com a departamental, és a dir, com a dedicat a les urgencies d'un districte urbà, aquest centre higiènic és molt complet i ha prestat nombrosos i molt estimables serveis en temps normals i d'epidemia. El Centre de Llull, que demà visitareu, és més gran i més nou que l'actual; en tots dos es podràn formar vostès una idea sintètica de la seva obra benèfica, progressiva, amparada i imposada per la llei.

Es indubtable que la Higiene Urbana té d'atendre altres urgencies i actuacions de les què atén aquesta casa, per tal com aquella obeeix en ses funcions, cada dia més amples i complexes, al còdic sanitari adoptat per totes les nacions cultes, al conjunt de disposicions sorgides del dret a la salut de tots els ciutadans i del deure ineludible que obliga tots els poders a procurar amb afany una vida sana i còmoda als seus administrats, únic camí que du a la prosperitat i grandesa de les generacions.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Exigeixen, senyors — segueix el Dr. Comenge — les necessitats vitals i els esments medicals de les ciutats, dos ordres d'organismes capitals; els uns tenen la missió d'assistir i guarir els malalts desvalguts hospitalariament i a domicili; altres institucions van a l'encalç del complexe i vast ideal de disminuir les malures, evitar els contagis, allargar la vida augmentant i enrobustint les condicions sanitaries dels llocs i dels individus.

Els laboratoris químics, bacteriològics, igual que altres centres, treballen pel benestar públic col·laboren en la gestió sanitaria, com podreu apreciar en aquesta ciutat comptal.

Us recordaré — continuà — que el fonament substancial de la higiene rau tot ell en la netedat corporal; en la nedeuesa escrupulosa de la indumentaria i de les habitacions; en la puresa d'aliments i begudes, en la perfecció de serveis; en la honestedat de costums i nitidesa dels esperits.

Demana, en resum, la ciencia de la salut, escrupulositat i puresa en la part física i en la moral, i com que els terribles microorganismes o bacteries, productors de contagis i epidemies, impurifiquen els cossos, infecten els aliments i tot allò que envolta l'home, resulta que la destrucció d'aquests minúsculs enemics, o sia la purificació de les coses contaminades, la neteja eficaç de tota materia sospitosa, la desinfecció finalment, és racional i convenient i d'una eficacia paral·lela al seu complexe.

Però, aquesta operació germicida exigeix els més variats procediments, segons es tracti de purificar o esterilitzar naus, habitacions, grans locals, camps, aigües corrents, basses, dipòsits, clavegueres, mobles, robes, llibres, joies, vehícols, etc., de conformitat amb la classe i qualitat dels objectes, de la natura de les llavors morboses i també segons el caràcter provisional o definitiu de les operacions i altres circumstancies de llarga consignació.

Cal obtenir el tan desitjat extermini dels microbis nocius, puix n'hi ha d'indispensables per a la vida, sotmetent-los a l'acció d'agents que impedeixen la llur pul·lulació o els destrueixen, i són coneguts amb els noms de *bactericides, antissèptics, desinfectants,* i són nombrosos i de molt diversa natura; des de la llum solar a les composicions químiques complexes l'escala és extensa. I per tal com, en síntesi, el règim purificador i les pràctiques desinfectants ordinaries estàn consignades en disposicions oficials i en la Instrucció de Sanitat, em limitaré, deia l'orador, a la soma descripció dels elements que utilitza aquest Centre,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

un dels tres, repeteixo, que sosté l'Excel·lentíssim Ajuntament, i la direcció del qual tinc confiada des de la seva fundació (1).

En aquest local espaiós i adequadament distribuït, les parets són revestides de rajoles de Valencia, els recons són curvilinis, la llum i la ventilació abundoses, igual que l'aigua, i perfectes els desguaços; no li manquen dependencies de conformitat amb el seu objecte i les seves tasques, i és dividit en dues seccions, com veieu, una part bruta, per on entren i es tracten les materies contaminades, i una part nèta per on surten i es manegen les purificades.

No hi manca un bell tren de lavatge modern per l'electricitat, on tenen tractament les robes blanques tacades i aquelles que no convé sotmetre de cop a l'acció de les estufes ni a la d'altres agents. (Davant dels visitants es van fer funcionar els artefactes de lavatge).

A continuació la concurrencia va visitar el magatzem i laboratori de desinfectants sobre els quals va donar explicacions i fòrmules el Dr. Comenge, així com també explicacions sobre l'envaixellament, usos i dosificació, detenint-se en les substancies més freqüentment empleades, com les solucions mercurials, timolades, els compostos de solveol, eucaliptol, canyella, formol, aigua oxigenada, antissepsines, creosotes, àcid fènic, clorur de zinc, sulfats de coure i ferro derivats de la hulla, permanganat potàssic, calç i clorur de calci, etc., etc.

També va ensenyar el variat arsenal de raspalls, polveritzadors i aparells gasògens; va fer veure l'habitació i maneres de tractar llibres, escriptures, reliquies i objectes de valor, i vegeren funcionar les mànigues distribuidores desinfectants, el forn japonès per a la desinfecció de pesses de roba per mitjà de diversos gasos, i el gran forn cremarori inodor.

Els visitants es pogueren fer càrrec del mètode purificador en les robes usades i de lloguer, que es marxamen després de tractades en la gran estufa mixta; amb aquestes precaucions — deia — s'evita que els ciutadans portin a casa seva gèrmens d'infecció al comprar robes i objectes que, per ésser usats, troben a baix preu.

Mitjançant una concisa descripció dels aparells o estufes desinfectants per l'acció del vapor d'aigua, el senyor Comenge va ensenyar el funcionament de les dues que hi ha en el Centre, que amb el conse-

(1) Cada Centre té un Metge, *gefe*, capataços, maquinistes, cotxers, inspectors i nombre suficient d' operaris que treballen per parelles, i a més d' això posseeix aparells, màquines, vehícols, carros-botes, etc.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

güent generador de vapor, poden actuar de distintes maneres, amb pressions diverses a voluntat, amb el buit previ i injectant el formol, mètode mixte aquest darrer i, altrament, planer i eficaç, advertint, però els inconvenients i disgustos que produeixen aquestes màquines quan els tècnics no són entesos en teixits i colors o bé obliden que les taques orgàniques es fixen i que els materials de cuiro, ploma, goma i metalls, sofreixen detriment amb les temperatures altes.

El Sr. Director d'Higiene va passar a demostrar la purificadora eficacia dels mètodes Dibdins, Suwern i Dulvitz, senzills i econòmics en el tractament d'aigües residuaries infectes, basats en les barreges convenients de calç, sulfat de ferro i biclorur, aquest darrer germicida; també va posar en pràctica dos procediments formògens a base del permanganat potàssic i clorur càlcic amb la formolina per a la desinfecció de naus, habitacions i locals, molt convenients a causa de no exigir aparells ni oferir perill d'incendi.

Mentre describía els aparells polvoritzadors i les màquines raticides digué que l'eficacia de les darreres depèn de la injecció de gasos sulfuromercurials en les habitacions o locals invadits per les rates, gasos que maten també els paràsits humans, i microbis de totes menes. Amb motiu d'això, va dissertar breument sobre la importancia grossa i inqüestionable que en l'origen i difusió dels contagis tenen les mosques, mosquits, puces, xinxes, polls, rates i animals domèstics, fent una breu historia de la biología d'aquestes besties com a vectors d'infecció colèrica, pestosa i tífica, i propagadors de la tuberculosi, malaria, tifus exantemàtic, difteria, carboncle i altres malures mortíferes i va al·ludí als mitjans més convenients per perseguir i exterminar insectes i animals portadors i inoculadors de contagi, indicant aquells que el personal d'higiene ha posat en pràctica amb resultat excel·lent, ajudant-se de vacunes que, com l'antipestosa, variòlica, diftèrica, etc., són reconegudes com a bones.

Les reflexions anteriors van donar motiu al Dr. Comenge per al·ludir a la multitut, complexitat i importancia dels serveis relacionats amb la Higiene urbana de capitals populoses i extenses com Barcelona, clamant a favor de la instal·lació d'institucions sanitaries similars en totes les poblacions segons la importancia, riquesa i necessitats del veïnatge, puix a part — digué — dels seus indubtables aventatges salutífers, aquests establiments difonen i vulgaritzen coneixements i pràctiques higièniques, estenen l'horror a la brutor, a la impuresa i al frau en materia alimenticia, milloren els costums, propaguen la con-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

fiança en les conquestes mèdiques i el respecte a les lleis sanitaries, i amb això arrela i s'escampa la civilització higiènica, i creixen el decorum la bellesa i el benestar dels homes. Un poble divorciat de la higiene forçosament arrossegarà una existencia miserable, viurà sempre amb esglai i dolor, submergit en la brutor i martiritzat per sotsobres i desastres epidèmics.

La darrera part d'aquesta conferencia es dedicà a l'examen de llibres, cartilles i documents acreditadors del nombre, forma i puntualitat de tots els serveis, els quals, com ja se sab, són *completament gratuits,* es realitzen sense molesties per al veïnat, i sense detriment de les finques, robes ni mobles, sempre que això és possible.

Com a mostra de la bonesa i de l'èxit de les tasques higièniques, va assegurar el Dr. Comenge que, des de llur instal·lació en 1891, fins a la data, no s'havía registrat cap denuncia oficial per perdua, detriment ni per incendi; en canvi, hi ha documents comprovants d'haver retornat joies i metàl·lic trobats en maletes i pesses de roba per a desinfectar. Per això, que parla en pro del modest personal d'higiene, i pel resultat feliç de les tasques sanitaries, són comptadíssimes les persones que oposen resistencia a les pràctiques de sanejament que realitzen aquest i els altres Centres constitutius de l'Institut d'Higiene Urbana sostingut per l'Excel·lentíssim Ajuntament mereixedor d'un aplaudiment sincer.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CONFERENCIA DONADA PEL DIRECTOR DEL LABORATORI MICROBIOLÒGIC MUNICIPAL, D. RAMÓN TURRÓ, AMB MOTIU DE LA VISITA FETA PELS ASSAMBLEÏSTES

SENYORS:

Jo hem felicito moltíssim de la vostra visita al Laboratori Bacteriològic de Barcelona, de primer, per l'honra que en reb, i després, perquè és molt convenient pels Municipis de la nostra terra que es penetrin bé de les funcions benefactores que reporten instituts d'aquesta mena per a la salut pública.

Una de les funcions més cabdals encomanades al nostre Laboratori és l'anàlisi bacteriològic de les aigües. Els microbis, escampats per tot arreu, també són a l'aigua; mes, de microbis, n'hi ha un tant per cent molt pujat que no fan cap mal, i molts fan un gran bé, i un tant per cent més petit que són malignes i poden infectar una població poderosament quan s'infecti l'aigua que consum. Els que infecten per mig de l'aigua són principalment el microbi del tifus i el microbi del còlera. L'un i l'altre procedeixen del budell humà, i atenent-se a aquest fet fonamental, la primera mida que ha de pendre l'autoritat al trobar-se amb un cas de còlera o be de tifus al poble de la seua comanda, és la d'impedir que l'excreta del malalt puga infectar l'aigua de consum, ja directament, ja pel subsol, perquè heu de saber que la terra és un mitjà de transport d'aquests microbis, sobre tot el del tifus, per recriar-se en ella, extenent-se com una taca. Tota l'excreta del malalt ha d'ésser, doncs ben desinfectada abans de llençada a la comuna, o allà on siga, i la seva roba rentada apart. Qui el cuidi no ha de témer res ni de son alè ni de la seva transpiració; que ho temi tot del contacte amb la seva excreta i se'n deslliuri desinfectant-se sovint les mans rentant-les amb esperit fort i secant-les a l'aire.

Si es tem que les aigües del poble, bé siguin de manantial, bé de fonts, bé dels pous, siguin impures, no en recolliu mai una mostra per

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

enviar-la al Laboratori pel seu anàlisi. El vas amb que se la cull conté microbis i podría tenir també el del tifus o el del còlera, o bé una altra llevor maligne, i el laboratori no pot saber si són del vas o són de l'aigua; per aquesta raó el seu anàlisi, tot essent fidel, podría donar una indicació falsa. S'ha de captar la mostra amb aparells especials, com els que teniu a la vista, i per qui sàpiga manejar-los. Els aparells Miquel, com veieu, són tancats al foc; dintre no porten cap microbi perquè han estat sotmesos a 125 o 130 graus de temperatura. Submergits a l'aigua es trenca el broc de dalt tirant d'aquest fil i s'omplen; un cop plens es tornen tancar al foc, i si el laboratori que ha d'analitzar l'aigua és lluny es posen dintre una caixa amb glaç amb l'objecte de que els microbis que hi han no germinin, i allà on n'hi havíen vuit per centímetre cúbic, per exemple, no n'hi hagin cent o mil al cap de poques hores.

Arribada la mostra al Laboratori es procedeix al comptatge dels microbis que continga, extenent dèu, vint, trenta gotes, o com siga, sobre una placa de gelatina, i així com sembrant una mongeta us surt en el seu degut temps una mongetera, així els microbis de l'aigua extesa sobre la gelatina germinen dintre o damunt d'ella en el seu degut temps i d'un ne surten mil·lions, fent quiscún una taca isolada de les altres. Compteu les taques i tantes n'hi ha com microbis hi havía a l'aigua sembrada. Si s'ha sembrat un centímetre cúbic que equival a 20 gotes, i se n'hi troben 10, ja se sab, fent el càlcul degut, quantes n'hi ha per litre. L'aigua que en té més enllà de 1,000 per centímetre cúbic s'ha de tenir per sospitosa, encara que no n'hi hagi cap de maligne; la que en tingui de 11 a 100 se l'ha d'estimar com a pura, i puríssima la que en tingui de 0 a 10. Aquestes xifres, com compendreu, tenen quelcom de convencional, i el bon sentit de l'analista s'ha d'imposar sempre. Una aigua que constantment tingui una xifra molt alta de gèrmens se l'ha de considerar com a perillosa per la seva fàcil contaminació, o bé perquè la seva composició facilita la recría d'aquells; en canvi, una aigua pura o puríssima que de sobte presenta 1,000 o 2,000 microbis per centímetre cúbic no s'ha de declarar sospitosa mentre no porti cap especie maligne; això és senzillament un avís per que es cerqui la causa que ha determinat l'alteració, i posant-hi cura tot torna al seu centre natural. Faig aquesta advertencia perquè us penetreu bé que no hi ha cap aigua, per pura que sia, que no es pugui infectar. Es una preocupació creure que hi ha aigües bacteriològicament bones i aigües bacteriològicament dolentes. Tots haveu vist com les aigües més pures de Barcelona, les de Moncada, poden fer l'estrai que

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

feren a la fi de l'any passat, i tots veureu com tornaràn tan bones i sanitoses com abans ho foren. Hi ha una Reial ordre que prevé que una dèu infectada un sol cop s'ha de considerar sempre com a sospitosa; Deume guardi de dir que no s'ha de complir, per allò que la llei sempre és llei; malgrat tot, us diré que jo beuré sempre de l'aigua que trobi pura, əncara que la *Gaceta* la declari sospitosa.

Comptats els microbis que conté l'aigua per centímetre cúbic s'ha de procedir a la classificació de les especies. La classificació de les especies bones té poca importancia; la de les dolentes la té excepcional. Cal determinar els caràcters físics i químics, biològics dels microbis, per saber a quina especie pertanyen; això és un treball molt costós i difícil. Pel cap baix es necessiten quinze dies per fer un anàlisi; si es presenten dificultats i tot no va planer, el temps s'allarga. Que no s'apressi, doncs, l'analista, ni se'l violenti, perquè això no depèn d'ell i sí dels microbis mateixos; d'altra manera se l'obliga a dir lo que encara no sab del cert, induent-lo a equivocacions, i un bon analista no s'ha d'equivocar; quan no sab un fet per no haver-lo comprobat objectivament, té de callar.

A més de la funció esmentada, el Laboratori té al seu càrrec els anàlisis de productes patològics que se li envíin. Si pertanyen al servei municipal es fan gratis; si no és així, es paguen a la *Secció d'Arbitris de l'Ajuntament,* segons tarifa. S'inclou amb aquests serveis la investigació dels casos sospitosos de carbuncle, peste, etc., que s'hagin denunciat, cosa de molta importancia, tota vegada que les mides a pendre contra els casos isolats de qualsevulga pestilencia són de aplicació fàcil relativament, que es fa molt difícil quan els casos s'han disseminat.

A més a més, el Laboratori de Barcelona té al seu càrrec l'elaboració de sèrums contra la difteria, contra la peste, contra les infeccions estafilocòciques i estreptocòciques. Els caballs que veieu en aquesta quadra a això es destinen. Constitueix una secció apart, la *Secció de Seroterapia,* a càrrec del Dr. Josep Alomar; així com les anteriors de què he parlat constitueixen la *Secció d'Epidemiología,* que és a càrrec del Dr. Pere Gonzàlez.

Per la difusió de la cultura tècnica d'aquest ram de la ciencia, que tant manca a la nostra terra, des de molt temps es dóna un curset de *Tècnica Bacteriològica* cada any, que dura tres mesos. La matrícula es fa a l'Ajuntament pagant trenta pessetes, que poc més o menys és el valor del que trenca o malmet l'inscrit, segons càlcul aproximat. D'aquestes classes han sortit gairebé la totalitat dels Directors i tècnics

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

dels laboratoris municipals que es crearen a la nostra terra per la llei d'En La Cierva. Alguns d'aquests laboratoris fracassaren un cop de mostrada la seva inutilitat per haver proveït les places pel favor i no per la capacitat; però n'hi ha d'altres que han quedat, prestànt bons serveis i honrant els Ajuntaments que els sostenen.

I veu's-aquí, senyors, les tasques que ve obligat a complir el Laboratori Municipal Bacteriològic. A Espanya, la necessitat d'aquestes funcions ara es comença a entendre; en altres nacions, capdevanteres del progrés, es considera tan important prevenir els perills que amenacen la salut pública o minvà els danys que pateix, com guardar l'ordre, garantir la propietat i els drets dels ciutadans, Aquí no ho enteníem així i ho deixàvem tot a la mà de Deu. Ara ja es comença a pensar d'altra manera, i no es creu que els diners esmersats higienitzant les poblacions siguin malgastats. Vosaltres que viviu la seva vida i tant podeu, feu que arreli aquesta idea al cor del poble, i de dia en dia, senti més la necesitat d'instaurar bons serveis de defensa el que no els tinguin, o millorar-los si ja els tenen.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

CONFERENCIA DE D. JAUME GUSTÀ, CAP DE LA SECCIÓ DE CLAVEGUERES DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA, AMB MOTIU DE LA VISITA A LA XARXA DE CLAVEGUERES

Després d'haver visitat el Centre de desinfecció de l'Estat, a càrrec del Doctor D. Lluís Claramunt, ens traslladàrem al Passeig de Sant Joàn, en el punt d'encreuament d'aquest amb la Via Diagonal, amb l'objecte de començar la nostra projectada visita a la xarxa de clavegueres de la nostra ciutat, essent elegit l'indret expressat per raó d'ésser un dels més avinents per poder, sense necessitat de trajectes dilatats, veure dues grans col·lectores, la del Passeig de Sant Joàn i la de la Via Diagonal, i diverses clavegueres de menors dimensions establertes en alguns grans carrers afluents a les dites dues grans vies.

Un cop reunits a l'interior de la gran col.lectora situada al Passeig de Sant Joàn, a la qual baixàrem pel mitjà d'una bastant espaiosa escala que dóna accés fàcil i avinent, l'arquitecte D. Jaume Gustà, Cap de la Secció de Clavegueres, ens donà algunes explicacions relacionades amb la xarxa establerta en aquesta ciutat i amb son funcionament.

No és el meu objecte, començà dient aquest senyor, fer una llarga dissertació, puix no tinc la pretensió de donar una conferencia tècnico-científica sobre la xarxa general de clavegueres establerta a Barcelona, ni d'ocupar-me tampoc dels diversos sistemes de desguàs adoptats en diferents capitals europees, limitant-me a significar-vos que el sistema de què disposa la nostra ciutat és el conegut amb el nom de «tout à l'égout» i de circulació continua, i que el problema relacionat amb el desguàs de les poblacions, sobre tot quan aquestes són molt populoses, és d'un interès tan capital, de tanta trascendencia per raó de trobar-se tan íntimament i directament relacionat amb la higiene i la salut pública, que en gran part en depèn el major o menor grau de sanejament llur i, per tant, de llur salubritat, ja que tota població dotada d'un servei de clavegueres ben estudiat, es pot tenir com gairebé a cobert de tota mena de malaltíes infeccioses o, almenys, amb la se-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

guretat que aquelles no hi pendràn gran increment. I això és per raó que trobant-se les clavegueres en bon estat de neteja i de conservació, com s'hi troben, tal com podeu veure, les que tenim a la vista i les que després anírem visitant, i amb la circumstancia d'ésser els murs o parets susceptibles de rentar-se com els de qualsevol sala de anatomía, és de tota manera impossible que es desenrotllin en l'interior de les galeríes els microbis de cap mena, cosa que és sempre indubtablement una garantía que per ella sola respòn del bon estat de salubritat de les ciutats.

Parodiant ço que tantes vegades han repetit els metges a l'afirmar que tot individu que tingui els intestins nèts en absolut, pot per això mateix considerar-se quasi a cobert de qualsevol mena de malaltía infecciosa, o bé que en cas d'esser-ne atacat ho serà amb caràcter molt benigne, puc afirmar així mateix que tota població que tingui la seva xarxa de clavegueres, això és, els seus intestins, en estat perfecte de netedat, es troba també a cobert de tal contingencia.

Per aquesta raó no resulta probable que Barcelona que, segons podeu observar, es trova en un cas tan recomanable, es trobi atacada de cap epidemia si això ha de dependre només de la netedat de les seves clavegueres, això és, dels seus intestins.

L'extensió de la xarxa de clavegueres de nova construcció existent actualment en aquesta ciutat és d'uns tres cents quilòmetres aproximadament, i tota ella, segons he tingut ja la satisfacció de manifestar anteriorment, es troba en estat perfecte de netedat i conservació, no tenint cap inconvenient de posar a la vostra dispocició tot el personal a les meves ordres, perquè d'aquesta manera acompanyats visiteu els punts que volgueu de la xarxa i us pogueu convèncer de la certitut de les meves paraules.

Es veritat que malgrat de l'estat de netedat en què es troben totes les clavegueres d'aquesta ciutat s'hi senten en alguns indrets determinats molt males olors; aquest inconvenient, però, quedaría al moment corregit comptant només amb la bona voluntat dels senyors propietaris de finques urbanes que hi radiquen, puix la xarxa de clavegueres de què disposa Barcelona s'ha estudiat de manera que tota llei de materies o substancies orgàniques que vagin a parar a les dites conduccions públiques no s'hi puguin aturar, surtin fòra de poblat i vagin a la mar abans d'haver entrat en estat de descomposicio.

Actualment, però, hi ha a Barcelona un nombre exorbitant de finques, que amb tot i disposar de clavegueres públiques on poden i han de vessar-se les aigües i materies fecals procedents d'aquelles, tenen esta-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

blert en son interior un dipòsit de letrines on es recullen tota mena de residus domèstics, quedant-hi depositats fins que és ple i essent successivament expel·lits a cada nova deposició que es verifiqui i vessats en la claveguera pública per mitjà d'un sobreixidor que tenen aquells dipòsits en sa part superior, ja en estat de putrefacció.

Amb la desaparició absoluta d'aquests recipients quedaríen indubtablement corregits en gran part els inconvenients esmentats.

Ultra això, la circumstancia d'ésser encara en gran nombre les finques urbanes situades en aquesta ciutat que malgrat de tenir al llur davant una claveguera no hi van a parar directament, fent-ho en canvi en claveguerons que, per les llurs deficiencies, retenen en llur interior grans quantitats de materies fecals procedents de gran nombre de finques que hi van a parar, fa que les males olors, que les emanacions fètides i pestilents que tanta molestia ocasionen al veïnat, es deixin necessariament percebre molt accentuades en aquells indrets de la ciutat en què els esmentats claveguerons vessen llur contingut en les cloaques públiques.

Corregides que fossin pels senyors propietaris totes aquestes deficiencies, això és, destruint els uns els dipòsits de letrines establerts en l'interior de les dites finques, vessant directament en la claveguera tota mena d'aigües i altres residus domèstics procedents d'aquelles, i abstenint-se els altres d'utilitzar per al desguàs de les seves els claveguerons longitudinals de què abans he fet esment, i dotant-les, no cal dir-ho, segons ço que prevenen les Ordenances Municipals, del seu clavegueró corresponent amb escomesa directa en la claveguera del carrer en què aquelles radiquen, quedaría *ipso facto* corregida també en grau elevat l'existencia de les males olors que, en indrets determinats d'aquesta capital, es deixen sentir amb gran molestia per al veïnat.

Per altra banda, s'obtendría indubtablement gairebé la total desaparició dels inconvenients esmentats, amb la instal·lació en certs indrets de la ciutat d'un nombre determinat de xemeneies o canons de ventilació que partint de la rasant del carrer i adossats a la part interior de la façana, dels edificis s'alcessin fins a assolir dos o tres metres sobre el terrat o la coberta d'aquells. Aquests canons o xemeneies, enllaçats amb la claveguera pública pel mitjà d'un conducte o una mena de clavegueró establert des de la linia de façana de les cases fins a son entroncament amb la claveguera en la part superior de la seva propia volta recolliríen i conduiríen fins a perdre's en l'atmòsfera els gasos deleteris de tota mena, a mesura de la llur formació en l'interior de les al·ludides públiques conduccions.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Finalment, si Barcelona disposés de la quantitat d'aigua necessaria perquè els dipòsits automàtics auxiliars de la operació de neteja de les clavegueres actualment establertes en alguns indrets de la xarxa poguessin funcionar, si més no, tres o quatre vegades cada vint-i-quatre hores, i fos possible, amb motiu d'això, augmentar el nombre d'aquests aparells, tindríem que cada sis o vuit hores es produïría en l'interior de les galeríes un corrent d'aigua considerable, provocant una mena d'onatge que arrancaría i arrossegaría totes les materies que es poguessin trobar depositades en el fons de les clavegueres, determinant en conseqüencia, una neteja completa i convenient d'aquestes i un lavatge general de tota la xarxa.

Ultra això, comptant amb la quantitat d'aigua que fóra necessaria, i obtinguda una rebaixa prudencial del seu cost actual, es podría obligar tots els propietaris de finques urbanes situades en aquesta ciutat a tenir water-closets en les seves propietats respectives, obtenint-se d'aquesta manera un doble objecte, això és, que, mercès a l'empleu d'aquesta mena d'aparells, les materies fecals aniríen a parar a les clavegueres en gran part diluïdes, i, per tant, en estat gairebé líquid, i també que les nombroses i apenas interrompudes descarges dels dits aparells determinaríen en l'interior de les galeríes un considerable i gairebé constant corrent d'aigua que, a l'ensems que no permetría l'estancament en el fons o llit de les clavegueres de cap còs o materia sòlida, neutralitzaría indubtablement els efectes perniciosos de les letrines i altres residus domèstics que, procedents de les habitacions, van a parar a dites públiques conduccions.

Tot això afegit al funcionament regular i constant dels dipòsits automàtics situats en l'interior de les clavegueres, dels quals ja he parlat anteriorment, faría no solament que tota la xarxa de clavegueres d'aquesta capital es trobés sempre en perfecte i acabadíssim estat de netedat, sinó també que totes les cases, de les més riques i sumptuoses a les més pobres i molestes, es trobessin també d'una manera constant degudament i convenientment higienitzades.

Va acabar el senyor Gustà dient que ni el lloc en què ens trobàvem reunits, per considerar-lo poc avinent per estar-s'hi molta estona, ni la hora, puix la jornada era molt avençada — i per tant no quedava apenes el temps necessari per a continuar visitant algunes clavegueres — li permetía estendre's en més consideracions, donant per tant com a acabada sa breu conferencia, i dedicant-nos tot seguit a continuar la visita de les clavegueres situades per aquells voltants.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

RAPORT DE LA VISITA FETA PELS ASSAMBLEÏSTES AL PORT DE BARCELONA

Amb motiu del Congrés Municipal celebrat el mes corrent en aquesta ciutat, i accedint gustosa la Direcció facultativa d'aquestes obres, al desig de les personalitats iniciadores del Congrés esmentat, i en el qual tan brillantment ha intervingut el personal de l'Escola de Funcionaris de creació recent per la Mancomunitat de Catalunya, visitaren les obres del port d'aquesta ciutat una nombrosa representació de senyors Consellers i Secretaris dels Ajuntaments catalans, que foren acompanyats durant la llur excursió pel port pel facultatiu que expressament designà el Sr. Enginyer Director.

Dues parts del port foren visitades amb tot detall: la una, el dic surant i deponent, i l'altra, el trenca-ones de Llevant.

Dic surant

Aquest aparell, establert en una dàrsena especial, constitueix un poderós element per a carenar les embarcacions en aquest port. Es dividida en tres seccions, cada una de les quals té una potencia de 2,000 tonelades, i generalment en funcionen dues unides en una part de la dàrsena, i la tercera independent en l'altra part. Ajuntant les tres seccions es pot aixecar vaixells de 5,600 tonelades de pes, amb una eslora de 125 a 130 metres, 18 de màniga i 5'70 de puntal. Aquest aparell, en secció vertical té la forma d'una gran L, i en planta la d'una pinta colossal, amb unes pues curtes i separades. Amb l'objecte de poder carenar tots els vaixells, s'està ampliant actualment la instal·lació, mitjançant l'aditament d'una 4.ª secció al dic surant i la prolongació convenient d'una de les fosses d'immersió. Un cop realitzada aquesta ampliació, d'aquí a uns quants mesos, el dic podrà admetre naus de 7,500 tonelades de pes i de 160 a 170 metres d'eslora, 19 de màniga

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

i 5'70 de puntal, límits aquests darrers fixats per les boques d'entrada a la dàrsena.

Des que començà l'explotació a primers de l'any 1903, fins al moment actual, aquesta instal·lació de carenat ha prestat assenyalats serveis al Comerç i a la Navegació; per mitjà del dic s'ha aixecat i per tant s'ha carenat i reparat tota mena d'embarcacions: grans transatlàntics, dragues de succió i de rosari, gànguiles, cabries, etc.

Per a demostrar l'augment constant i progressiu dels serveis de carenatge, consignem a continuació el nombre de naus elevades i llur tonelatge en cada exercici des de 1907.

Anys	Nombre de naus	Tonelades
1907	81	109.799
1908	82	100.405
1909	105	138.564
1910	142	145.129
1911	158	188.254
1912	154	204.894
1913	166	217.470
1914	176	226.085
Primer semestre de 1915	105	138.564

El dic surant d'aquest port té la gran qualitat de la deponencia, això és, de poder col·locar les naus sobre els careners, que són uns agullons o dents de fàbrica, normals al moll i enllaçats amb aquest, a fi que les embarcacions es trobin en sec com si fossin en terra, i d'aquesta manera es pot utilitzar el dic per a altres naus, resultant ésser la potencia de carenat tant més grossa com sigui la llargaria de careners utilitzables. A més d'això té la qualitat no menys important d'ésser autocarenant, o sigui que amb una secció o dues d'agrupades es pot alçar la tercera per a son reconeixement, reparació, neteja o el que convingui fer; això facilita la conservació total de l'aparell.

Hi ha hagut ocasions en la dàrsena especial de carenat en què han netejat llurs fons o han efectuat reparacions diverses naus a l'hora, les unes en els careners i les altres sobre les seccions del dic, demostrant-se així, els serveis múltiples i variats d'aquesta instal·lació.

El temps empleat generalment des que una nau entra a la dàrsena fins a quedar en sec alçada pel dic, és d'unes dues hores; per baixar i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

sortir no s'emplea tant temps, per causa que la operació de posar a l'aigua una nau no exigeix tantes precaucions com la de treure-l'en. En més de 1,500 embarcacions i aparells surants que s'han alçat al dic des de que fou creada aquesta instal·lació de carenatge no s'ha registrat el més petit accident.

Si els grans transatlàntics o naus de qualsevol mena, a l'entrar al dic i ésser retornats a l'aigua, no han de fer cap més operació que netejar llurs fons, això és, rascar i donar les capes corrents de pintura, n'hi ha prou amb una sola jornada, de manera que la nau entra a primera hora del dia a la dàrsena de carenat i en surt a la tarde completament nèta. Si cal realitzar treballs de reparació es trasllada la nau a careners, operació senzilla que exigeix una hora de temps o poca cosa més, restant-hi els dies necessaris per als esmentats treballs fins a llur terminació.

Trenca-ones de Llevant

Dels problemes variats i complexes que ofereixen les obres marítimes, cap és tan difícil i indeterminat com la construcció dels dics trenca-ones situats en mars lliures. La incertitut en la determinació científica i pràctica dels elements impulsius a què estàn sotmeses aquestes construccions, l'apreciació empírica de l'acció d'aquests elements, la orientació, la comprensibilitat del fons del mar i altres diverses circumstancies proven la impossibilitat de l'adopció de cap regla o criteri fixe en els projectes de les seccions de dics, puix ni els procediments més assenats ni els càlculs més ben fonamentats han alliberat del fracàs aquestes construccions. D'aquí ve la diversitat de tipus de perfils en els trenca-ones existents, dels quals podem assegurar que n'hi ha dos d'exactament iguals; el sistema adoptat en el nostre trenca-ones és el mixte.

El nou trenca-ones s'alça damunt d'un basament d'escollera fins assolir la senda de 9 metres, a la qual profunditat l'acció sobre d'aquella de les mars grosses és nul·la en el nostre port. Sobre l'esmentat basament s'alça una altra escollera de blocs llençats de 80 tonelades de pes, que sobressurten 2 metres del nivell del mar. A l'abric del banc així format i alçant previament l'escollera fins a la sonda de 6 metres, s'apoien les grans caixes-blocs de formigó de 25'20 metres de llargaria, 6 d'amplaria i 7'80 d'alçaria que serveixen a l'ensems de basament a l'espatller. El prisma comprès entre el nucli de blocs llençats i el mono-

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

lit, es farceix d'escollera grossa que serveix d'apoi a una banqueta escalonada de formigó de grans dimensions, que fa el paper dels blocs de guarda, evitant els efectes desastrosos de les ressaques. Constitueix la coronació de la obra un massiç continu de formigó construit in-situ, rematant en una gran coronisa en la part interna i una doble vorada.

Els aventatges d'aquesta disposició han estat evidents. De moment queden demostrades la facilitat i la rapidesa de la construcció. El nucli de blocs llençats, ultra avençar el desitjat resguard per al port, molt abans d'acabar la secció completa, proporcionava també l'abric necessari per afermar i omplir els grans blocs buits, no essent solament un element auxiliar, sinó entrant després a formar part integrant de la obra i de capital importancia per ésser la destinada a rebre i afeblir, en primer terme, l'acció de l'onatge. La banqueta escalonada aflebleix les onades i anul·la la intensitat de les de retrocés i l'ampit resta tan sols sotmès a les ruixades després de trencar l'ona. La collocació de les grans caixes ha estat possible àdhuc amb mars un xic mogudes, i la obra ha pogut avençar sense interrupcions sensibles.

Els perills d'averíes es redueixen també extraordinariament, i cas de produir-se afecten només als blocs llençats i als maçissos de guarda. Les primeres no tindràn mai cap importancia, reduint-se a moviments o escorriment d'algún bloc i seràn fàcils de subsanar fins que per l'encaix i trabament cada vegada més enèrgics dels elements amb els altres, i el farciment gradual dels buits formats per aquells, s'arribi a un règim d'estabilitat completa. Les averíes en els maçissos d'abric es reduiràn igualment a dislocacions i ruptures parcials que es corregiràn amb facilitat i poques despeses.

Tal és, en síntesi, el perfil que ha servit per a construir el nou dic de Llevant.

La traça del nou dic és una sola alineació dreta que parteix de l'antiga punta de Llevant i aproximadament paral·lel es dirigeix a la costa a uns 1,000 metres d'aquesta, amb una llargaria de 1,600 metres, amb sa extremitat o morrot de planta quadrangular enllaçada a l'espatller amb el parament interior amb una curva còncava que dificultarà la propagació de les ressaques. Aquesta traça resol la qüestió capital de l'abric perfecte, ja que la tangent comuna a la seva extremitat i al morrot del cotradic, toca la punta immediata del Llobregat, que és la més avançada de la costa, resguardant en conseqüencia el moll interior de l'acció directa de tot vent i tota marejada.

Anem a ocupar-nos, finalment, de la construcció, transport i

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

assentament dels blocs monolits, la composició i forma dels quals ofereix alguna novetat.

La primera aplicació de grans monolits empleats en la construcció de trenca-ones és deguda a l'insigne Enginyer Sr. Churruca en els de Bilbao, formats amb caixons metàl.lics farcits amb blocs de formigó. D'ales-hores ençà es va generalitzar el seu empleu fòra d'Espanya, però amb la tendencia a suprimir les envolvents metàl·liques i substituir-les per altres materials, tals com el formigó armat, l'empleu del qual semblava des d'un principi més encertat i econòmic; són molts sos aventatges. Les envolvents fèrrees tenen una durada limitada per l'acció oxidant de les aigües del mar, sobre tot en les proximitats del seu nivell, no constituint per tant altre valor que el de mitjà auxiliar de la construcció. En canvi, el formigó es inatacable per les sals marines, per ser-ho els morters que el constitueixen. Aquesta circumstancia permet emplear en el farciment materials de segona qualitat per no estar exposats a ésser batuts directament per l'onatge, i a més, com que el caixó propiament dit, amb les seves parets i el seu fons vénen a formar part del monolit, l'economía d'aquest sistema és evidentment indubtable.

Triat el formigó emmotllat per al material dels monolits i disposant-se de l'element auxiliar de gran valua que és el dic surant, es van construir sobre els careners les encavallades i motlles per a la fabricació dels grans caixons i es va completar el taller amb totes les instal·lacions, disposades de manera que es podía tenir dos caixons en el taller, l'un en construcció i l'altre en el període d'adormiment, podent arribar-se a construir 18 caixons cada any.

Les dimensions darrerament adoptades per aquestes grans unitats han estat: 25'20 metres de llargaria, 6 d'amplaria i 7'80 d'alçaria. El fons tenía 1 metre de gruix i les parets 30 centímetres de gruix a sota i 10 centímetres en la part superior. Eren dividits en petites parets transversals normals als costats, l'empenta exterior dels quals contrarresten, en una serie de cetles d'igual amplaria en nombre de 9 de centrals i dues en cada cap. Es va suprimir en l'interior de les parets tota armadura de resistencia, i únicament prop de la paret alta i en tot el contorn exterior posaven unes varetes de 16 mil·límetres de diàmetre per augmentar en aquesta zona la resistencia a l'atracció produïda en el remolc.

El volum d'aquests caixons resultava ésser de 326 metres cúbics, empleant-se cinc o sis dies per a sa fabricació; un cop plens en obra,

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

constituïnt els monolits, teníen un volum de 1,180 metres cúbics i un pes d'unes 2,800 tonelades, necessitant-se per a sa completa construcció, sols de material aglomerant, 138 tonelades de ciment porland i 129 de calç hidràulica.

Posats a l'aigua aquests grans caixons per mitjà del dic surant, se'ls remolcava com un altre còs surant qualsevulga, al lloc del llur emplaçament en obra; un cop allí i preparat convenientment el llit d'escollera de la llur base, se'ls posava en linia amb els anteriors, i obertes les vàlvules que permetíen l'entrada de l'aigua, quedava el caixó en el lloc que tenía destinat. Tot seguit i separats els elements necessaris per al transport, es posava el last amb pedra d'edifici en quantitat suficient per a assegurar el seu desplaçament. El gruix de la pedra dins del caixò venía a ésser 1'40 a 1'50 metres.

Un cop extreta l'aigua, s'omplíen els buits de la pedra amb morter fluit tirat de dalt estant i s'acabava el farciment en sec amb grans volums de formigó; el farciment es feia en 3 o 4 dies.

En la perllongació del dic, en l'agulló i en els dos respectius morrots o zones terminals, hi han entrat 91 grans monolits, i gracies al llur empleu s'ha aconseguit un avenç tan ràpid en aquesta obra important, que ha transformat radicalment el port, permetent la seva ampliació i donant al moll un abric complet.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

SENYORS INSCRITS A LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

LLISTA D'INSCRITS

N.º 1 Excm. Sr. D. Enric Prat de la Riba, President del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, President de la Diputació de Barcelona i President del Patronat de l'Escola de Funcionaris d'Administració local.

» 2 Excm. Sr. D. Joàn Pic i Pon, Alcalde accidental de Barcelona i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal*.

» 3 Sr. D. Josep M.ª Bassols i Iglesias, Diputat provincial.

» 4 Sr. D. Francesc d'A. Bartrina i Roca, Diputat provincial i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal*.

» 5 Sr. D. Antoni Jansana i Llopart, Diputat provincial.

» 6 Sr. D. Alexandre Bosch i Catarineu, Diputat provincial.

» 7 Sr. D. Joàn Barata i Quintanas, Diputat provincial.

» 8 Sr. D. P. Amiguet i Fius, Diputat provincial.

» 9 Sr. D. Lluís Argemí i de Martí, Diputat provincial.

» 10 Sr. D. Josep Ulled i Altemir, Diputat provincial.

» 11 Sr. D. Isidre Rius i Font, Diputat provincial.

» 12 Sr. D. Joàn Parellada de Naveràn, Diputat provincial.

» 13 Sr. D. Gaetà Marfà i Clivillés, Diputat provincial.

» 14 Sr. D. Joaquim Cabot i Rovira, Diputat provincial.

» 15 Sr. D. Eduard Micó i Busquets, Diputat provincial.

» 16 Sr. D. Feliu Fages i Vila, Diputat provincial.

» 17 Sr. D. Albert Bastardas i Sampere, Diputat provincial.

» 18 Sr. D. Antoni Abadal i Portella, Diputat provincial.

» 19 Sr. D. Pau Alegre i Batet, Diputat provincial.

» 20 Sr. D. Lluís Ferrer i Bàrbara, Diputat provincial.

» 21 Sr. D. Joaquim Borràs i Ferrer, Diputat provincial.

» 22 Sr. D. Joàn Figueras i Cabús, Diputat provincial.

» 23 Sr. D. Francesc Alegre i Roig, Diputat provincial.

» 24 Sr. D. Santiago Estapé i Pagès, Diputat provincial.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 25 Sr. D. Josep Puig i Cadafalch, Vocal del Patronat de l'Escola de Funcionaris, Diputat provincial i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal.*
» 26 Sr. D. Sebastià Martí-Codolar, Diputat provincial.
» 27 Sr. D. Joàn Sala i Busquets, Diputat provincial.
» 28 Sr. D. Lluís Isamat i Lazzoli, Diputat provincial.
» 29 Sr. D. Antoni Sansalvador i Castells, Diputat provincial.
» 30 Sr. D. Pius de Valls i de Feliu, Diputat provincial.
» 31 Sr. D. Ricard Sampere i Tort, Diputat provincial.
» 32 Sr. D. Josep Queral y Martí, Diputat provincial.
» 33 Sr. D. Josep A. Mir i Miró, Diputat provincial.
» 34 Sr. D. Joàn Vallès i Pujals, Diputat provincial i Vocal del Patronat de l'Escola de Funcionaris d'Administració local.
» 35 Sr. D. Joàn M.ª Roma i Comamala, Diputat provincial i Vocal del Patronat de l'Escola de Funcionaris d'Administració local.
» 36 Sr. D. Lluís Pericas i Morros, Diputat provincial.
» 37 Sr. D. Iu Minoves i Anglerill, Diputat provincial.
» 38 Sr. D. Francisco Layret, Advocat i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal.*
» 39 Sr. D. Jesús Sánchez Diezma, Catedràtic de l'Universitat Literaria i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal.*
» 40 Sr. D. Pere Coromines, Advocat, Diputat a Corts, i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal.*
» 41 Sr. D. Josep M.ª España, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 42 Sr. D. Anselm Guasch, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 43 Sr. D. Martí Inglès, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 44 Sr. D. Josep Mestres, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 45 Sr. D. Alfred Pereña, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 46 Sr. D. Agustí Riera, Conseller de la Mancomunitat de Catalunya.
» 47 Sr. D. Angel Muñoz i Monleón, Regidor de Barcelona.
» 48 Sr. D. Josep Grañé i Artigas, Regidor de Barcelona.
» 49 Sr. D. Josep Juncal i Vardulla, Regidor de Barcelona.
» 50 Sr. D. Josep Tarrés i Boada, Regidor de Barcelona.
» 51 Sr. D. Francesc Ripoll i Fortuño, Regidor de Barcelona.
» 52 Sr. D. Joàn Colominas i Maseras, Regidor de Barcelona.
» 53 Sr. D. Pere Muntañola i Carné, Regidor de Barcelona.
» 54 Sr. D. Raimond d'Abadal i Calderó, Regidor de Barcelona.
» 55 Sr. D. Manuel Vega i March, Regidor de Barcelona.
» 56 Sr. D. Antoni Serra i Furnells, Regidor de Barcelona.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 57 Sr. D. Ramón Almirall i Trius, Regidor de Barcelona.
» 58 Sr. D. Gaspar Rosés i Arús, Regidor de Barcelona.
» 59 Sr. D. Josep Nolla i Badía, Regidor de Barcelona.
» 60 Sr. D. Martí Matons i Bofill, Regidor de Barcelona.
» 61 Sr. D. Santiago Andreu i Barba, Regidor de Barcelona.
» 62 Sr. D. Jaume Bofill i Matas, Regidor de Barcelona.
» 63 Sr. D. Lluís de Mesa i Aventín, Regidor de Barcelona.
» 64 Sr. D. Ramón Riera i Guardiola, Regidor de Barcelona.
» 65 Sr. D. Josep Rovira i Bruguera, Regidor de Barcelona.
» 66 Sr. D. Oriol Martorell i Puig, Regidor de Barcelona.
» 67 Sr. D. Rafel Vallet i Sabater, Regidor de Barcelona.
» 68 Sr. D. Ramón Pañella i Casals, Regidor de Barcelona.
» 69 Sr. D. Josep Carcereny i García, Regidor de Barcelona.
» 70 Sr. D. Jacinte Esteva i Marata, Regidor de Barcelona.
» 71 Sr. D. Joàn Fusté i Solé, Regidor de Barcelona.
» 72 Sr. D. Santiago de Riba de España, Regidor de Barcelona.
» 73 Sr. D. Joàn Dessy i Martos, Regidor de Barcelona.
» 74 Sr. D. Manel Serrat i Puigbó, Regidor de Barcelona.
» 75 Sr. D. Pere Grau i Mauri, Regidor de Barcelona.
» 76 Sr. D. Joàn Arola i Solé, Regidor de Barcelona.
» 77 Sr. D. Joàn Balugera i Rojo, Regidor de Barcelona.
» 78 Sr. D. Lluís de Llanza i de Bobadilla, Regidor de Barcelona.
» 79 Sr. D. Casimir Fabra i Llovera, Regidor de Barcelona.
» 80 Sr. D. Antoni Cuadrench i Ferrer, Regidor de Barcelona.
» 81 Sr. D. Eduard Segura i Martí, Regidor de Barcelona.
» 82 Sr. D. Anastasi Ballester i Mínguez, Regidor de Barcelona.
» 83 Sr. D. Jaume Polo i Otín, Regidor de Barcelona.
» 84 Sr. D. Joàn Vidal i Valls, Regidor de Barcelona.
» 85 Sr. D. Josep Cararach i Mauri, Regidor de Barcelona.
» 86 Sr. D. Francesc Puig i Alfonso, Regidor de Barcelona.
» 87 Sr. D. Josep M.ª de Lasarte i Pessino, Regidor de Barcelona.
» 88 Sr. D. Joaquim Vila i Moliné, Regidor de Barcelona.
» 89 Sr. D. Joaquim Rita i León, Regidor de Barcelona.
» 90 Sr. D. Enric Millàn i Masana, Regidor de Barcelona.
» 91 Sr. D. Lluís de Figueroa i María, Regidor de Barcelona.
» 92 Sr. D. J. José Rocha i García, Regidor de Barcelona.
» 93 Sr. D. Guillem Busquests i Vantrevers, Regidor de Barcelona, Arquitecte i professor de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 94 Sr. D. Carles de Fortuny i Miralles, Regidor de Barcelona.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 95 Sr. Secretari de la Diputació de Barcelona, D. Lluís Janer Blanco.
» 96 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Barcelona, D. Claudi Planas.
» 97 Sr. D. Ignasi Torruella Masalles, major de Secretaría de la Diputació de Barcelona i Vocal del Patronat de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 98 Sr. D. Juli Batllevell, Arquitecte i Vocal del Patronat de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 99 Sr. D. Lluís Duràn i Ventosa, Advocat i ex-Diputat provincial.
» 100 Sr. D. Santiago Valentí i Camp, escriptor i ex-Diputat provincial.
» 101 Sr. D. Josep M.ª Boter, Cap del Negociat d'Instrucció pública de l'Ajuntament de Barcelona.
» 102 Sr. D. Ramón Cunill.
» 103 Sr. D. Ignasi de Janer Milà de la Roca, Cap de la secció de Governació de l'Ajuntament de Barcelona.
» 104 Ajuntament de Gelida.
» 105 Sr. D. Carles Pirozzini i Martí, Secretari de la Junta de Museus.
» 106 Sr. D. Emili Torner Arquer, Secretari de l'Ajuntament de Calella.
» 107 Sr. D. Emili Viñoly Ramis, funcionari municipal de l'Ajuntament de Barcelona.
» 108 Sr. D. Jeroni Darder i Rodés.
» 109 Sr. D. Francesc d'A. Darder i Llimona, Director del Museu Zootècnic de Barcelona.
» 110 Sr. D. Domènec Palmitjavila, Cap de Tracció Urbana de l'Ajuntament de Barcelona.
» 111 Sr. D. Cèsar de Salvador, Cap d'Impostos i Rentes de l'Ajuntament de Barcelona.
» 112 Sr. D. Francesc Tenas i Alivés, Cap del Negociat de Pressupostos de l'Ajuntament de Barcelona.
» 113 Ajuntament de Caldes de Montbui.
» 114 Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.
» 115 Sr. D. F. Steva i Planas, Enginyer i funcionari municipal de Barcelona.
» 116 Sr. D. Josep Pedemonte, Alcalde de Calella.
» 117 Sr. D. Josep Terrats, Secertari de l'Ajuntament d'Horta (Tarragona).
» 118 Ajuntament de Vilanova i Geltrú.
» 119 Sr. D. Eladi Homs, Secretari del Consell d'Investigació Pedagògica.
» 120 Ajuntament de Sant Pere de Torelló.
» 121 Ajuntament de Roda.
» 122 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Roda, D. Pere Argelaguer.
» 123 Sr. D. Andreu Subirachs i Giró.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 124 Sr. D. Cosme Illescas i Carreras, alumne de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 125 Sr. D. Pau Escofet, Secretari de l'Ajuntament de Subirats.
» 126 Sr. D. Mariàn Mola Lassierra, Cap del Negociat d'Ingressos de l'Ajuntament de Barcelona.
» 127 Sr. D. Lluís Sagarra, funcionari municipal de l'Ajuntament de Barcelona.
» 128 Sr. D. Salvador Raich Font, Sub-cap d'Impostos i Rendes de l'Ajuntament de Barcelona.
» 129 Sr. D. Josep Macaya, Cap del Cos Mèdic municipal.
» 130 Sr. D. Pere Busquets Vilà.
» 131 Sr. D. Enric Leira i Martori, Llicenciat de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 132 Ajuntament de Sant Sadurní de Noia.
» 133 Sr. D. Joàn Clapera Roca.
» 134 Sr. D. Pompeu Crehuet i Pardas, Advocat i Cap de la Secció de Governació de la Mancomunitat de Catalunya.
» 135 Ajuntament d'Artesa de Lleida.
» 136 Ajuntament de Gironella.
» 137 Ajuntament d'Argentona.
» 138 Sr. D. Pere Negre Jover, Advocat i Procurador.
» 139 Sr. D. Josep Claramunt Viñas.
» 140 Sr. D. Isidre Rius Prats.
» 141 Sr. D. Antoni Molas Vilà.
» 142 Ajuntament de Manlleu.
» 143 Sr. D. Francesc Pallàs, Secretari de l'Ajuntament de Manlleu.
» 144 Sr. D. Josep Riera, Secretari de l'Ajuntament de Sant Quirse de Terrassa.
» 145 Sr. D. Josep Iser, Secretari de Cabrils.
» 146 Sr. D. Narcís Verdaguer i Callís, Diputat a Corts.
» 147 Sr. D. Manel Escudé Bartulí, Cap del Negociat d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona i conferenciant de la *Primera Setmana Municipal.*
» 148 Sr. D. Josep Carbonell, Alcalde de Cabrils.
» 149 Ajuntament de Sentmanat.
» 150 Ajuntament de Vilassar de Mar.
» 151 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Vilassar de Mar, D. Pere Julià Sust.
» 152 Ajuntament de La Ametlla.
» 153 Sr. D. Francesc Selga, Secretari de l'Ajuntament de Rajadell.
» 154 Sr. D. Josep M.ª Almirall, Advocat.
» 155 Sr. D. Ramón Coll i Rodés, Advocat.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 156 Sr. D. Miquel Valmaña, Secretari de l'Ajuntament de Calonge.
» 157 Sr. D. Josep Reventós, Secretari de l'Ajuntament de Sant Climent de Llobregat.
» 158 Ajuntament de Sant Andreu de la Barca.
» 159 Ajuntament de Sant Climent de Llobregat.
» 160 Ajuntament de Molins de Rei.
» 161 Sr. D. Josep M.ª Cabré, Secretari de l'Ajuntament de Corbera.
» 162 Sr. D. Lluís Puiggarí, Secretari de l'Ajuntament de Molins de Rei.
» 163 Centre Autonomista de Dependents de Comerç i de la Industria de Barcelona.
» 164 Ajuntament de Cassà de la Selva.
» 165 Ajuntament de Rubí.
» 166 Ajuntament de Teià.
» 167 Sr. Secretari de l'Ajuntament Santa Coloma de Cervelló, D. Vicens Ferrer.
» 168 Ajuntament de Sallent. (Tres inscripcions).
» 169 Sr. D. Lleó Pérez Azpillaga, Cap de l'Administració d'Impostos i Rendes de l'Ajuntament de Barcelona.
» 170 Ajuntament d'Espluga de Francolí.
» 171 Ajuntament de Figueres.
» 172 Sr. D. Bartomeu Sabater, Secretari de l'Ajuntament de Sant Quintí de Mediona.
» 173 Sr. Comptador de l'Ajuntament de Valls, D. Calixte Sabaté.
» 174 Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.
» 175 Ajuntament d'Igualada.
» 176 Ajuntament de Navarcles.
» 177 Ajuntament de Manresa.
» 178 Sr. D. Ramón Vidiella, President de la Diputació de Tarragona.
» 179 Ajuntament de Calafell.
» 180 Sr. D. Tomàs Aguado, Secretari de l'Ajuntament d'Alcanar.
» 181 Sr. D. Francesc Busón.
» 182 Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres.
» 183 Centre de Defensa Social de Barcelona.
» 184 Sr. Marquès de Camps, Diputat a Corts.
» 185 Sr. D. Carles Costas Alvarez.
» 186 Sr. D. Antoni de Falguera.
» 187 Ajuntament de Masnou. (Dos inscripcions).
» 188 Ajuntament de Palausolitar i Plegamans.
» 189 Associació d'Industrials Electricistes.
» 190 Ajuntament de Masllorens.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 191 Sr. D. Josep Busón Villagrasa.
» 192 Sr. D. Manel Lozano, Secretari de Perelló.
» 193 Sr. D. Ramón Piqué, Secretari de Puigvert d'Agramunt.
» 194 Ajuntament de Puiggròs.
» 195 Ajuntament d'Ayguafreda.
» 196 Sr. D. Domènec Piñana Homedes.
» 197 Sr. D. Artur Bofill i Poch.
» 198 Sr. D. August Pi i Suñer, Catedràtic de Medicina.
» 199 Sr. D. Josep Alomar Estades, Sub-Director del Laboratori microbiològic municipal.
» 200 Sr. D. Ubald Iranzo i Eiras.
» 201 Sr. D. Gustau Puig i Gutzet, Cap de la Secció d'Ensanxe de l'Ajuntament de Barcelona.
» 202 Sr. D. Ramón de Manresa.
» 203 *Revista Moderna d'Administració local.*
» 204 Sr. D. Ricard Canales i Iarza, Cap del Negociat d'Obres públiques de l'Ajuntament de Barcelona.
» 205 Ajuntament de Cànoves.
» 206 Sr. D. Bonaventura M. Plaja, Diputat a Corts.
» 207 Sr. D. Enric Sallés, Secretari de Sant Fruitós de Bages.
» 208 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Mateu de Bages, D. Joàn Planas Martí.
» 209 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Fonollosa, D. Celdoni Masana Cerarols.
» 210 Sr. D. Francesc Cambó i Batlle, Diputat a Corts.
» 211 Ajuntament de Santa Margarida de Montbui.
» 212 Agencia Administrativa d'Igualada.
» 213 Ajuntament de Centelles.
» 214 Sr. D. Josep Pifarré Torres.
» 215 Ajuntament d'Orís.
» 216 Ajuntament de Masíes de Torelló.
» 217 Ajuntament de Sant Feliu de Torelló.
» 218 Ajuntament de Sant Vicens de Torelló.
» 219 Sr. D. Lluís Claramunt, Sub-cap de l'Institut i Laboratori d'Higiene.
» 220 Ajuntament de Lavid.
» 221 Ajuntament de Terrasola.
» 222 Ajuntament de Pla de Penadès.
» 223 Sr. D. Marius Verdaguer.
» 224 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Tous, D. Martí Domènech.
» 225 Ajuntament de Capellades.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 226 Ajuntament de Sant Joàn de les Abadeses. (Tres inscripcions.)
» 227 Ajuntament de Castellvell (Tarragona).
» 228 Ajuntament de Castell d'Aro.
» 229 Sr. D. Carles Padrós, Diputat a Corts.
» 230 Sr. D. Llorenç Mas, Secretari de Bellvís.
» 231 Ajuntament de Castellví de la Marca.
» 232 Ajuntament de Palafrugell.
» 233 Sr. D. Joàn Linares, Alcalde de Palafrugell.
» 234 Sr. D. Josep Mascat, Secretari de l'Ajuntament de Palafrugell.
» 235 Sr. D. Martí Esparragó, funcionari municipal de Palafrugell.
» 236 Sr. D. Josep Coll Vilaclara.
» 237 Ajuntament de Pratdip.
» 238 Joventut Nacionalista de Catalunya.
» 239 Ajuntament d'Artés.
» 240 Ajuntament de Sant Quirse de Besora.
» 241 Sr. Alcalde de Sant Quirse de Besora, D. Ramón Espadaler.
» 242 Ajuntament d'Orrius.
» 243 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Orrius, D. Andreu Prat Riera.
» 244 Sr. Secretari de l'Ajuntament de La Roca, D. Jaume Abril.
» 245 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Monistrol, D. Josep Vilar Cots
» 246 Sr. Secretari de l'Ajuntament del Vendrell, D. Jaume Serra.
» 247 Ajuntament de Xerta.
» 248 Ajuntament de Santa María de Besora.
» 249 Ajuntament de Bonastre.
» 250 Sr. Secretari de l'Ajuntament del Bruch, D. Joàn Sabat.
» 251 Ajuntament de Sant Martí de Sardanyola.
» 252 Lliga Regionalista de Barcelona.
» 253 Ajuntament de Torrelles de Llobregat.
» 254 Ajuntament de Vandellós.
» 255 Ajuntament de Santa Coloma de Farnés.
» 256 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Santa Coloma de Farnés, D. Artur Baldris.
» 257 Sr. D. Albert Dasca Boada, Diputat a Corts.
» 258 Sr, D. Rafel Campalans, Enginyer.
» 259 Sr. D. Ferràn Serret, Comptador de l'Ajuntament de Sarrià.
» 260 Sr. Alcalde d'Hospitalet, D. Francisco Marcè Codina.
» 261 Sr. D. Just Oliveres, Síndic de l'Ajuntament d'Hospitalet.
» 262 Sr. D. Rafel Carbó, Regidor de l'Ajuntament d'Hospitalet.
» 263 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Hospitalet, D. Josep Prats.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 264 Sr. D. Lluís Alemany, funcionari municipal de l'Ajuntament d'Hospitalet.
» 265 Sr. D. Josep Prat, Advocat.
» 266 Sr. Dr. Torras, Director de l'Escola municipal de Cecs i Sord-muts.
» 267 Sr. D. Josep M.ª Bofill, Diputat provincial.
» 268 *Revista d'Administració Pràctica.*
» 269 Sr. D. Frederic Frígola, Diputat provincial,
» 270 Sr. D. Josep Viader, Secretari de Bigas.
» 271 Ajuntament de Matadepera.
» 272 Sr. D. Josep M.ª Masramón i Vilalta.
» 273 Sr. D. Just Argudiu, funcionari municipal de Barcelona.
» 274 Sr. D. Gonzal Oliveros, funcionari municipal de Barcelona.
» 275 Sr. D. Jacinte Ayllón, funcionari municipal de Barcelona.
» 276 Ajuntament de Viladrau.
» 277 Ajuntament de Sant Esteve de Castellar.
» 278 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Esteve de Castellar, D. Ascenci Portabella.
» 279 Ajuntament de Cabrera de Mataró.
» 280 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Cabrera de Mataró, D. Miquel Planas.
» 281 Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor.
» 282 Sr. Jutge municipal de Sant Pere de Vilamajor, D. Jaume Pujol.
» 283 Ajuntament de Sant Antoni de Vilamajor.
» 284 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Antoni de Vilamajor, D. Angel Prat.
» 285 Sr. D. Armengol Borrell i Carrió, alumne de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 286 Sr. D. Marcelí Domingo, Diputat a Corts.
» 287 Sr. D. Pere Lloret Ordeix, Diputàt provincial.
» 288 Sr. D. Josep Seix, Diputat provincial.
» 289 Ajuntament de Bagur.
» 290 Ajuntament de Reus.
» 291 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Reus, D. Josep Quies.
» 292 Sr. Comptador de l'Ajuntament de Reus, D. Antoni Calbó.
» 293 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Boadella, D. Pere Pla.
» 294 Ajuntament de Mora d'Ebre.
» 295 Sr. D. Lluís Sans i Buigas, Cap de la Secció de Governació de la Diputació provincial.
» 296 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Balaguer, D. Matíes Vall.
» 297 Ajuntament de La Garriga.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 298 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Dosrius, D. Emeiich Puigferrat.
» 299 Sr. D. J. M. Mallafré i Tort.
» 300 Sr. D. Pere Rahola, Diputat a Corts.
» 301 Sr. D. Antoni Ambroa.
» 302 Sr. D. Josep Masó, Alcalde d'Olost.
» 303 Sr. D. Lluís Busón.
» 304 Ajuntament de Tiana.
» 305 Ajuntament de Montornés.
» 306 Ajuntament de Suria.
» 307 Ajuntament de Tarragona (Cinq inscripcions).
» 308 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Tarragona.
» 309 Sr. Comptador de l'Ajuntament de Tarragona.
» 310 Sr. Comptador de l'Ajuntament de Lleida, D. Vicens Isach.
» 311 Sr. D. Antoni Araujo, funcionari municipal de Lleida.
» 312 Ajuntament de Vendrell.
» 313 Sr. D. Pere Plana Mañé, alumne de l'Escola de Funcionaris.
» 314 Sr. D. Felip Rodés, Diputat a Corts.
» 315 Ajuntament de Tàrrega.
» 316 Sr. Comptador de l'Ajuntament de Mataró, D. Oscar Avila.
» 317 Sr. D. Pere Marí, Síndic de l'Ajuntament de Navata.
» 318 Sr. D. Manel Mars, funcionari municipal de Barcelona.
» 319 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Pla de Cabra, D. Joàn Porcar.
» 320 Ajuntament de Linyola.
» 321 Ajuntament de Sant Julià de Ramis.
» 322 Ajuntament de Sant Andreu d'Alterri.
» 323 Ajuntament de Palol de Rebardit.
» 324 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Malgrat, D. Joàn Robert.
» 325 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Almoster, D. Joaquim Gasull.
» 326 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Bellcaire, D. Pere Sapera.
» 327 Ajuntament de Vilanova de Bellpuig.
» 328 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Vilanova de Bellpuig, D. Pere Miranda.
» 329 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Cervià, D. Josep Vilagrau.
» 330 Ajuntament de Vich.
» 331 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Vich, D. Lluís Bayés.
» 332 Sr. Depositari de l'Ajuntament de Vich, D. Joàn Piex.
» 333 Sr. Alcalde de Fornells de la Selva, D. Narcís Noguer.
» 334 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Llorenç Savall.
» 335 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Ripollet, D. Josep Torras.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 336 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Argentona, D. Ascensió Mitjavila.
» 337 Ajuntament de Sant Martí de Riudeperes.
» 338 Ajuntament de Vilalleons.
» 339 Ajuntament de Tordera.
» 340 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Tordera, D. Angel Samón.
» 341 Sr. D. Fidel Samada i Raurich, funcionari municipal de Barcelona. i Llicenciat de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 342 Ajuntament de Santa Cristina d'Aro.
» 343 Sr. D. Cristófol Sardà, Secretari de l'Ajuntament de Térmens.
» 344 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Joàn de Palamós, D. Francisco J. Vidal.
» 345 Lliga Regionalista de Reus.
» 346 Sr. D. Esteve Sagalà, i Camps, Regidor de l'Ajuntament de Reus.
» 347 Sr. D. Lluís Vilanoba i Puig, fabricant.
» 348 Ajuntament de Llinàs del Vallès.
» 349 Ajuntament de Santa Eulalia de Ronsana.
» 350 Sr. D. Antoni Pollina Batalla.
» 351 Ajuntament de Terrassa. (Sis inscripcions.)
» 352 Sr. D. Josep Cirera.
» 353 Joventut Nacionalista de Barcelona.
» 354 Sr. D. Carles Jordà, Diputat provincial.
» 355 Ajuntament de Barbarà del Vallès.
» 356 Ajuntament de Borges del Camp.
» 357 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, D. Joàn San.
» 358 Ajuntament de Sant Hipòlit de Voltregà.
» 359 Ajuntament de Pobla de Claramunt.
» 360 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Cabrera d'Igualada, D. Joàn Tarafa.
» 361 Ajuntament d'Arenys de Mar.
» 362 Sr. D. Antoni Torrents i Monner, ex-Comptador de la Diputació provincial de Barcelona.
» 363 Sr. D. Francesc de P. Güell, Secretari de l'Ajuntament de Granollers.
» 364 Sr. D. Joàn Aragonès, Secretari de l'Ajuntament de Poboleda.
» 365 Sr. D. Enric Sebastián, Oficial de la Diputació provincial.
» 366 Sr. D. Pere González.
» 367 Sr. D. Joàn Pelegrí i Nicolau, Oficial de la Diputació provincial.
» 368 Sr. D. Jacinte Vega i March, Cap de la secció d'Hisenda de la Diputació provincial.
» 369 Ajuntament de Palafolls.
» 370 Ajuntament de Pobla de Lillet.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 371 Sr. D. Josep Sabatés i Boqué, funcionari provincial de Barcelona i alumne de l'*Escola de Funcionaris d'Administració local.*
» 372 Ajuntament d'Arbós.
» 373 Sr. D. Joàn B. Cañas, Secretari de l'Ajuntament d'Arbós.
» 374 Sr. D. Jaume Gustà, Arquitecte i Cap del servei de clavegueres de l'Ajuntament de Barcelona.
» 375 Ajuntament d'Avià.
» 376 Ajuntament de Sampedor.
» 377 Foment del Treball Nacional de Barcelona. (Dos inscripcions.)
» 378 Ajuntament de Sarreal.
» 379 Sr. D. Vicens de Moragas.
» 380 Sr. D. Lluís Serrahima.
» 381 Sr. D. Antoni Mas Orriols.
» 382 Sr. D. Joaquim Riera i Bertràn, escriptor i ex-Cap de la Secció d'Hisenda de la Diputació.
» 383 Sr. D. Francesc Carbó i Ferrer.
» 384 Ajuntament de Blanes.
» 385 Esbart Nacionalista de Torelló.
» 386 Ajuntament de Berga.
» 387 Sr. D. Francesc Santandreu, funcionari municipal de Berga.
» 388 Ajuntament de Canet de Mar.
» 389 Sr. D. Alexandre Mèliz, Secretari de l'Ajuntament de Canet de Mar.
» 390 Sr. D. Eduard Gelabert, Secretari de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat.
» 391 Sr. D. Josep Monmany, Secretari de l'Ajuntament de Montblanch.
» 392 Sr. D. Macià Guarro, Diputat provincial.
» 393 Ajuntament de Montblanch.
» 394 Sr. D. Joàn Estalella, Secretari de Capsanes.
» 395 Sr. D. Josep M. Cabré i Navarro, ex-Secretari dels Ajuntaments de Badalona i Granollers.
» 396 Ajuntament d'Algerri.
» 397 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Algerri, D. Ot Comabella.
» 398 Sr. D. Narcís Casademont, Regidor de l'Ajuntament de Castelló d'Empuries.
» 399 Ajuntament de Sant Sadurní de Noia. (Quatre inscripcions.)
» 400 Ajuntament de Gualba.
» 401 Sr. D. Lluís Comenge, Director de l'Institut d'Higiene Urbana.
» 402 Sr. D. Antoni Vila Palmes.
» 403 Sr. D. Claudi Closa.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 404 Societat d'Estudis Econòmics de Barcelona.
» 405 Ajuntament de Freginals.
» 406 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Argensola.
» 407 Sr. Secretari de l'Ajuntament d'Odena.
» 408 Sr. D. Celestí Quadreny, Sub-Cap de l'inspecció industrial de l'Ajuntament de Barcelona.
» 409 Sr. D. Manel Clavé, Cap del Negociat d'Inspecció Industrial de l'Ajuntament de Barcelona.
» 410 Sr. D. Jaume Serra, Secretari de l'Ajuntament del Vendrell.
» 411 Ajuntament de Bagà.
» 412 Ajuntament de Puigreig.
» 413 Sr. D. Jaume Pugès, Secretari de Viladecans.
» 414 Ajuntament de Cubelles.
» 415 Ajuntament d'Ullastrell.
» 416 Sr. Alcalde de Sant Pol de Mar.
» 417 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Sant Pol de Mar.
» 418 Sr. D. Joàn de Ros i de Dalmases.
» 419 Sr. D. Jaume Urgellés.
» 420 Sr. D. Agustí Farriols.
» 421 Sr. D. Enric Guitert, funcionari municipal de l'Ajuntament de Barcelona.
» 422 Sr. D. Abelard Fortuny.
» 423 Sr. D. Emilià Martínez, Cap del Negociat d'Abastos de l'Ajuntament.
» 424 Sr. D. Eduard Itoiz, Cap del Negociat de Cementiris del mateix.
» 425 Sr. D. Andreu Mollet.
» 426 Sr. D. Tomàs Bertràn.
» 427 Ajuntament de Banyoles.
» 428 Sr D. Joaquim P. Riera, Secretari de l'Ajuntament de Banyoles.
» 429 Sr. D. Emili Plana, funcionari municipal de l'Ajuntament de Banyoles.
» 430 Sr. D. Pere Cavallé Llagostera, President de la Comissió d'Hisenda de l'Ajuntament de Reus.
» 431 Ajuntament de Sant Julià de Ramis.
» 432 Sr. D. Enric Pla i Alegre.
» 433 Sr. D. Ricard Gay, Cap de la Secció de Beneficencia de la Diputació.
» 434 Sr. D. Manel Ribé, Cap de la Guardia Urbana de Barcelona.
» 435 Ajuntament de Sant Joàn Despí. (Dos inscripcions).
» 436 Ajuntament de Subirats.
» 437 Sr. D. Josep Ruiz i Castellà, Secretari del Museu Social de Barcelona.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 438 Sr. D. Agustí Granada, funcionari provincial de Barcelona.
» 439 Sr. D. Lluís Casadejús, Secretari de l'Ajuntament de Vilada.
» 440 Sr. D. Angel Fernàndez i Fernàndez, funcionari provinvial de Barcelona.
» 441 Sr. D. Pere Falqués, Arquitecte municipal de Barcelona.
» 442 Sr. D. Miquel Jainé, Regidor de l'Ajuntament de Sant Vicens de Castellet.
» 443 Sr. D. Angel Graells, Jutge municipal de Sant Vicens de Castellet.
» 444 Sr. D. Angel Vilà, ex-Regidor de l'Ajuntament de Sant Vicens de Castellet.
» 445 Sr. D. Mariàn Prat, ex-Regidor de l'Ajuntament de Sant Vicens de Castellet.
» 446 Sr. D. Miquel Vives, Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Sant Vicens de Castellet.
» 447 Sr. D. Pere Canal, Secretari de l'Ajuntament de Sant Vicens de Castellet.
» 448 Ajuntament de Castellbisbal.
» 449 Ajuntament de Balsareny.
» 450 Ajuntament de Torregrosa.
» 451 Sr. D. Rafel Canudas, Secretari de l'Ajuntament d'Olvàn.
» 452 Sr. D. Celestí Morlans, Secretari de l'Ajuntament de Puiggròs.
» 453 Ajuntament de Puiggròs.
» 454 Sr. D. Domènec Solé Gisbert, agent de negocis.
» 455 Ajuntament de Palamós.
» 456 Sr. Secretari de l'Ajuntament de Palamós, D. Conrad Tauler.
» 457 Ajuntament de Montmeló.
» 458 Sr. D. Alfons Damians.
» 459 Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Palomar de Barcelona.
» 460 Ajuntament de Fogàs de Monclús.
» 461 Ajuntament del Montseny.
» 462 Sr. D. Joàn Solé, Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Tarragona.
» 463 Sr. D. Manel Martínez.
» 464 Ajuntament de Masíes de Sant Hipòlit de Voltregà.
» 465 Ajuntament de Sant Genís de Vilassar.
» 466 Sr. D. Josep Tardà, Alcalde de Granollers.
» 467 Sr. D. Francesc Tardà, Secretari de l'Ajuntament de Canovelles.
» 468 Sr. D. Josep Dalmau, Secretari de l'Ajuntament de Vespella.
» 469 Sr. D. Enric O. Raduà, funcionari municipal de Barcelona.
» 470 Sr. Alcalde de Cànoves i Salamús.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 471 Sr. D. Miquel Bonsoms, Secretari de l'Ajuntament d'Esplugues de Francolí.
» 472 Sr. D. Ignasi Dalmau, Advocat.
« 473 Sr. D. Inocenci Lucea, Secretari de Fuentes de Ebro, en representació dels Ajuntaments aragonesos.
» 474 Ajuntament de Pineda.
» 475 Sr. D. Pere Torrents, farmacèutic.
» 476 Sr. D. Rodolf Llacuna, Advocat.
» 477 Ajuntament de Castellet i Gornal.
» 478 Sr. D. Josep Rovirosa, Secretari de Castellet i Gornal.
» 479 Sr. D. Jaume Roger, funcionari municipal.
» 480 Sr. D. Josep Vilallonga, funcionari municipal.
» 481 Lliga regionalista de Gracia.
» 482 Sr. D. Frederic Damians.
» 483 Sr. D. Joaquim Giménez, Dipositari de la Diputació de Barcelona.
» 484 Sr. D. Enric Larratea i Catalán, ex-Cap de Secció de la Diputació de Barcelona.
» 485 Sr. D. Ignasi Reynals, Advocat.
» 486 Cambra Oficial de la Propietat Urbana.
» 487 Ajuntament de La Sellera.
» 488 Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.
» 489 Sr. D. Joàn Pernat, Secretari de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.
» 490 Ajuntament de Vilademuls.
» 491 Sr. D. Joàn Moliner, Secretari de l'Ajuntament de Vilademuls.
» 492 Sr. D. Rafel Turón.
» 493 Ajuntament de Cunit.
» 494 Ajuntament d'Agullana.
» 495 Sr. D. Joàn Rutllant, Secretari de l'Ajuntament d'Agullana.
» 496 Sr. D. Josep Vall-llosera, Secretari de l'Ajuntament d'Aiguaviva.
» 497 Ajuntament de la Selva de Puigcerdà.
» 498 Sr. D. Lluís Torres.
» 499 Sr. D. Francesc Julià.
» 500 Sr. D. Jaume Bauner.
» 501 Sr. D. Jordi López de Sagredo.
» 502 Ajuntament de Mataró.
» 503 Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País.
» 504 Sr. D. Magí Isern, Diputat provincial.
» 505 Ajuntament d'Aleixar.
» 506 Sr. D. Antòn Borràs, Secretari de Sant Andreu de Llavaneras.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 507 Ajuntament de Martorellas.
» 508 Ajuntament de Corbera de Ebro.
» 509 Sr. D. Josep Llari, Diputat a Corts.
» 510 Sr. D. Benjamí Queralt, Secretari de l'Ajuntament de Pontons.
» 511 Ajuntament de Sant Pere de Ribas.
» 512 Col·legi de Notaris de Catalunya.
» 513 Ajuntament de Sant Celoni.
» 514 Ajuntament de Perelada.
» 515 Ajuntament de Vinebre.
» 516 Sr. D. Jaume Dilme, Síndic de l'Ajuntament de Banyoles.
» 517 Ajuntament d'Ager.
» 518 Ajuntament de Corbera de Llobregat.
» 519 Sr. D. Josep Dachs, Secretari de l'Ajuntament de Campdevànol.
» 520 Sr. D. Leonci Collado, Cap de la Secció de Foment de la Diputació.
» 521 Ajuntament de Vallirana.
» 522 Sr. D. Ramón Ribera, Secretari de l'Ajuntament de Brocà.
» 523 Sr. D. Carles de Bofarull, Director dels Museus artístics municipals.
» 524 Sr. D. Anselm de Mola i Albabàs.
» 525 Unió Gremial de Barcelona.
» 526 Sr. President de la Cambra de la Propietat.
» 527 Sr. Vis-president de la Cambra de la Propietat.
» 528 Sr. Secretari de la Cambra de la Propietat.
» 529 Sr. D. Antoni Prim, vocal de la Cambra de la Propietat.
» 530 Sr. D. Santiago Comas, vocal de la Cambra de la Propietat.
» 531 Sr. D. Jaume Llamusí.
» 532 Ajuntament de La Bisbal del Penadés.
» 533 Sr. D. Manel M. Moragas Manzanares, Director de la Borsa del Treball.
» 534 Sr. D. Eduard Recasens, President de la Comissió de Foment de l'Ajuntament de Reus.
» 535 Sr. D. Emili Vallès.
» 536 Sr. D. Artur Andreu.
» 537 Sr. D. Antoni Sabater.
» 538 Sr. D. Eusebi Cortada, Secretari d'Esplugas de Llobregat.
» 539 Ajuntament de Sarrià de Barcelona.
» 540 Ajuntament de Montnegre.
» 541 Ajuntament de Bellpuig.
» 542 Ajuntament de Sant Pere de Premià.
» 543 Sr. D. Josep Batllori.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 544 Ajuntament d'Avinyó.
» 545 Ajuntament de Martorell.
» 546 Ajuntament de Sant Feliu de Codinas.
» 547 Sr. D. Jeroni Martorell, Arquitecte.
» 548 «Los Tranvías de Barcelona, S. A.» (Deu inscripcions).
» 549 Sr. D. Ramón Martínez Gras, Metge.
» 550 Ajuntament d'Olesa de Bonesvalls.
» 551 Ajuntament de Cardedeu.
» 552 Sr. President de l'Associació de Secretaris de Vilanova.
» 553 Ajuntament de Batea.
» 554 Sr. D. Jacinte Asencio Cortada, Auxiliar de la Mancomunitat de Catalunya.
» 555 Sr. D. Emili Asencio Cortada, Degà dels Mestres Nacionals.
» 556 Sr. D. Antoni Suñer, Auxiliar de la Diputació.
» 557 Sr. Secretari de Santa Perpetua de la Moguda.
» 558 Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.
» 559 Ajuntament de Moncada.
» 560 Ajuntament de Selva del Camp. (Dos inscripcions).
» 561 Ajuntament de Vilanant.
» 562 Sr. D. Pau Palol, Secretari de Sant Llorenç del Penadés.
» 563 Sr. D. Lluís Masoliver, Secretari de Cornellà.
» 564 Ajuntament de Tortosa.
» 565 Dr. D. Miquel A. Fargas, Catedràtic de Medicina.
» 566 Sr. D. Ricard Mortany.
» 567 Sr. D. Josep Soler.
» 568 Ajuntament de Santa Coloma de Gramanet.
» 569 Sr. D. Manel Carreras.
» 570 Sr. D. Pere Moret, Secretari de Begudà.
» 571 Centre d'Administració Municipal.
» 572 Sr. D. Josep Roqué, Dipositari. Municipal de Valls.
» 573 Sr. D. Joàn Perpiñà, President de la Cambra del Comerç.
» 574 Ajuntament de Girona.
» 575 Dr. Agell.
» 576 Sr. D. Lluís Massot.
» 577 Sr. D. Francesc d'Ainsula.
» 578 Ajuntament de Falset.
» 579 Sr. D. Ferràn de Travé.
» 580 Sr. D. Joàn A. Camps, Secretari de Falset.
» 581 Sr. D. Emili Miró, Regidor de Falset.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 582 Sr. D. Josep Fàbregas Solà.
» 583 Unió Catalanista.
» 584 Sr. D. Josep M. Ribot.
» 585 Sr. D. Emili Girona.
» 586 Sr. D. Marià Rubió i Tudurí, Enginyer.
» 587 Sr. D. Joàn Artigas, alumne de l'Escola de Funcionaris.
» 588 Sr. D. Toribio de L. Figueras, alumne de l'Escola de Funcionaris.
» 589 Sr. Secretari de Perelada.
» 590 Sr. D. Frederic Barceló i Aguilera, alumne de l'Escola de Funcionaris.
» 591 Ajuntament de Santa Oliva.
» 592 Ajuntament de Banyeras.
» 593 Sr. D. Tomàs Guillem.
» 594 Ajuntament de Vilaplana.
» 595 Sr. D. Benet Vidal, Secretari de Vilaseca.
» 596 Sr. D. Joàn Capell, en representació de l'Ajuntament de Alguayre.
» 597 Sr. D. Santos García, Secretari d'Odena.
» 598 Sr. D. Emili Folch.
» 599 Sr. D. Pere Balaguer, Regidor de Reus.
» 600 Iltm. Sr. D. Josep Torras i Bages, Bisbe de Vich.
» 601 Sr. Secretari del Decanat de Mestres Públics de Barcelona.
» 602 Sr. Tresorer del Decanat de Mestres Públics de Barcelona.
» 603 Sr. D. Salvi Feliu, representant de la Societat Barcelonesa d'Amics de la Instrucció.
» 604 Ajuntament de Sabadell.
» 605 Sr. D. Feliu Pascual, Secretari de Sabadell.
» 606 Ajuntament d'Alforja.
» 607 Ateneu Enciclopèdic Popular.
» 608 Sr. D. Miquel Simó, Secretari de Navaspe.
» 609 Sr. D. Eduard de Buxaderas.
» 610 Empordà Federal de Figueras (Periòdic).
» 611 Ajuntament d'Olot.
» 612 Sr. D. Jaume Soler, Secretari de Masià.
» 613 Ajuntament de Tivisa.
» 614 Sr. D. Manel Arimany, Secretari de Borges Blanques, en representació de l'Ajuntament.
» 615 Ajuntament de San Feliu de Guíxols.
» 616 Sr. D. Joaquim Bosch, Comptador municipal de Sant Feliu de Guíxols.
» 617 Sr. D. Gaspar Costa i Garnatje, de Camprodón.
» 618 Ajuntament de Lloret de Mar.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 619 Ajuntament de Salt.
» 620 Sr. D. Joaquim de Solà, Diputat provincial.
» 621 Sr. D. Joaquim Coromina, Diputat provincial.
» 622 Sr. D. Carles Huguet, Diputat provincial.
» 623 Ajuntament de Prat de Compte.
» 624 Sr. D. Emili Izquierdo, Secretari de Barbarà.
» 625 Ajuntament de Sant Feliu de Buxalleu.
» 626 Sr. D. Josep Domènech, Mestre de Vinebre.
» 627 Sr. D. Llorenç Serra, ex-Alcalde de Santa Coloma de Gramanet.
» 628 Ajuntament de Castelltersol.
» 629 Sr. D. Tomàs Abella, Alcalde de Valls.
» 630 Sr. D. Indaleci Castells, Regidor de Valls.
» 631 Sr. D. Francesc de A. Colomb, Secretari de Valls.
» 632 Sr. D. Joàn Torroella, ex-Secretari de Cervelló.
» 633 Ajuntament de Medinyà.
» 634 Sr. D. Lluís Martinell.
» 635 Sr. D. Joàn Grau Bibas.
» 636 Sr. Secretari de Mollet.
» 637 Ajuntament de La Roca.
» 638 Ajuntament de Santa Bàrbara.
» 639 Ajuntament de Sant Joàn de Palamós.
» 640 Ajuntament d'Avinyonet.
» 641 Sr. Secretari de Rubí.
» 642 Ajuntament de «La Escala».
» 643 Iltre. Col·legi d'Advocats de Barcelona. (Dos inscripcions).
» 644 Sr. D. Isidre Solà.
» 645 Sr. D. Davit Jordà.
» 646 Sr. D. Sebastià Vila, Secretari de «Parroquia de Ripoll».
» 647 Sr. D. Ferràn Montanya.
» 648 Societat Cívica «La Ciudad Jardín».
» 649 Sr. D. Josep Julives.
» 650 Sr. D. Juli M. Fosas.
» 651 Sr. D. Marcelí Coquillat.
» 652 Ajuntament de Sant Llorenç d'Ortons.
» 653 Sr. D. Josep Rogent, Advocat.
» 654 «Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas de Cataluña».
» 655 Sr. Secretari de Tornabous.
» 656 Sr. D. Benet Rodà, Secretari d'Ogasa.
» 657 Ajuntament de Sant Vicens de Llavaneras.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 658 Sr. D. Manel Mesa.
» 659 Sr. D. Joàn Grasa, Secretari de Castelló de Farfanya.
» 670 Sr. D. Lluís Bover, Secretari de l'Ajuntament de Calders.
» 671 Centre Regionalista de Sarrià.
» 672 Sr. D. Simó Torner.
» 673 Ajuntament de Baldomà.
» 674 Sr. Secretari de Baldomà.
» 675 Sr. D. Víctor Cabré, Secretari de l'Ajuntament de Tivisa.
» 676 Sr. D. Joàn Jordà, Secretari de Riells i Viabrea.
» 677 Ajuntament de Secuita.
» 678 Ajuntament de Torroella de Montgrí.
» 679 Ajuntament de Sant Feliu de Pallarols.
» 680 Sr. D. Francesc Noguer, Alcalde de Fornells de la Selva.
» 681 Sr. D. Lluís Jover, Advocat.
» 682 Sr. D. Josep Artigal, Secretari d'Aiguamurcia.
» 683 Ajuntament de Sant Pere de Riudevitlles.
» 684 Foment d'Interessos de Sans.
» 685 Sr. D. Joàn Mora, Alcalde de Benisanet.
» 686 Sr. D. Matíes Lacruz, Comptador de la Diputació de Barcelona.
» 687 Ajuntament de Sant Sadurní de Noia.
» 688 Sr. Secretari de Mollet.
» 689 Sr. Secretari de Palamós.
» 690 Ajuntament de Sitges.
» 691 Sr. D. Joaquim Castells.
» 692 Sr. D. Pascual Dauder.
» 693 Ajuntament del Bruch.
» 694 Ajuntament de Moyà.
» 695 Sr. D. Josep Casas, Secretari de Solsona.
» 696 Sr. D. Josep M. Vergés, Secretari d'Hostalrich.
» 697 Sr. D. Francísco de P. Macedoni, Secretari de Montagut.
» 698 Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys.
» 699 Ajuntament de Taradell.
» 700 Sr. D. Pius Sedó, Secretari de Constantí.
» 701 Ajuntament de Sant Julià de Vilatorta.
» 702 Ajuntament de La Bisbal.
» 703 Sr. D. Teodor Sabat.
» 704 Sr. D. Ramón Camprubí, Secretari de Santa Eulalia de Riuprimer.
» 705 Sr. D. Isidre Lloret, Catedràtic i Director de l'Escola de Funcionaris.
» 706 Sr. D. Miquel Vidal i Guardiola, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

N.º 707 Sr. D. Josep Clavería Echave, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 708 Sr. D. Josep M. Tallada, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 709 Sr. D. Manel Reventós, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 710 Sr. D. Josep M. Gich, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 711 Sr. D. Ferràn Sans Buigas, Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 712 Sr. D. Josep M. Pi i Suñer, Secretari i Catedràtic de l'Escola de Funcionaris.
» 713 Sr. D. Josep Puig Torrents, Oficial de Secretaría de l'Escola de Funcionaris.

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

ÍNDEX

	Pàgs.
Setmana Municipal de 1915.	5
Conferencies	9
Comunicacions rebudes.	71
Lliçons del Curset Monogràfic.	99
Raport d'algunes de les visites als principals serveis municipals.	201
Senyors inscrits a la Primera Setmana Municipal.	229

DIPUTACION PROVINCIAL DE BARCELONA ARCHIVO GENERAL

Diputació de Barcelona Arxiu General

Impremta de la Casa de Caritat. — Barcelona

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca

Escola de Funcionaris d'Administració Local

OLUM DE LA PRIMERA SETMANA MUNICIPAL

M
1
205

MAIG
MCMXVI

Arxiu General de la Diputació de Barcelona. Biblioteca